

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA O FINANSIJSKOM PARTNERSTVU IZMEĐU REPUBLIKE SRBIJE KOJU ZASTUPA VLADA REPUBLIKE SRBIJE I EVROPSKE KOMISIJE O PRAVILIMA ZA SPROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI EVROPSKE UNIJE REPUBLICI SRBIJI U OKVIRU INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ (IPA III)

Član 1.

Potvrđuje se Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu između Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Evropske unije Republici Srbiji u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), potpisan, za i u ime Vlade Republike Srbije, u Beogradu dana 18. novembra 2022. godine i potpisan, za i u ime Komisije, u Briselu dana 20. aprila 2022. godine, u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu između Republike Srbije koju zastupa Vlada Republike Srbije i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Evropske unije Republici Srbiji u okviru instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III) u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

FINANCIAL FRAMEWORK PARTNERSHIP AGREEMENT

BETWEEN

THE EUROPEAN COMMISSION

AND

THE REPUBLIC OF SERBIA

REPRESENTED BY

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA

ON

**SPECIFIC ARRANGEMENTS FOR IMPLEMENTATION OF
UNION FINANCIAL ASSISTANCE TO THE REPUBLIC OF
SERBIA UNDER THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION
ASSISTANCE (IPA III)**

TABLE OF CONTENTS

SECTION I	GENERAL PROVISIONS	5
Article 1	Interpretation	5
Article 2	Partial invalidity and unintentional gaps.....	5
Article 3	Definitions.....	5
Article 4	Purpose and scope.....	6
Article 5	General principles for financial assistance under IPA III.....	6
Article 6	Role of the National IPA Coordinator	8
Article 7	Methods of Implementation	8
Article 8	Financing agreements.....	9
Article 9	Sectoral agreements.....	9
SECTION II	RULES FOR INDIRECT MANAGEMENT BY THE IPA III	
	BENEFICIARY	9
TITLE I	MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS	9
Article 10	Establishment of structures and authorities by the IPA III beneficiary for indirect management by the IPA III beneficiary.....	9
Article 11	Functions and responsibilities of the structures and authorities	11
TITLE II	SPECIFIC PROVISIONS RELATING TO ENTRUSTING THE IPA III BENEFICIARY WITH BUDGET IMPLEMENTATION TASKS	11
Article 12	Conditions for entrusting the IPA III beneficiary with budget implementation tasks	11
Article 13	Entrusting budget implementation tasks.....	12
Article 14	Measures in case of non-compliance of Management Structure and Managing Authorities and Intermediate Bodies with Article 12(2) and (3) and Annex B	13
Article 15	Suspension or termination of parts of the financing agreement concerning the entrusted budget implementation tasks	13
SECTION III	RULES FOR PROGRAMMING	14
Article 16	Programming of the assistance.....	14
Article 17	Adoption and amendments of programmes	15
SECTION IV	RULES FOR IMPLEMENTATION	16
TITLE I	GENERAL RULES AND PRINCIPLES FOR IMPLEMENTATION	16
Article 18	Procurement procedures, grants award procedures and other procedures	16
Article 19	Rules on nationality and origin for procurements, grants and other award procedures.....	16
Article 20	Participation in Union programmes and agencies	17
Article 21	Implementation principles for budget support to the IPA III beneficiary.....	18
Article 22	Implementation principles for twinning	18
TITLE II	TRANSPARENCY AND VISIBILITY	18
Article 23	Information, publicity and transparency	18
Article 24	Strategic communication and visibility.....	19
TITLE III	DATA PROTECTION AND CONFIDENTIALITY	20
Article 25	Data protection	20
Article 26	Confidentiality.....	20
TITLE IV	GRANTING OF FACILITIES AND TAXATION	21
Article 27	Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts.....	21
Article 28	Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges	22
SECTION V	RULES ON FINANCIAL MANAGEMENT OF IPA III ASSISTANCE	25
TITLE I	GENERAL PROVISIONS	25
Article 29	Eligibility of expenditure	25

Article 30	Co-financing of IPA III programmes	25
TITLE II	RULES RELATING TO INDIRECT MANAGEMENT BY THE IPA III BENEFICIARY	26
Article 31	Specific rules on eligibility of expenditure for IPARD	26
Article 32	Audit trail.....	26
Article 33	Payments of the Union contribution	26
Article 34	Pre-financing.....	27
Article 35	Interim payments	28
Article 36	Settlement of the final balance	28
Article 37	De-commitment of unused funds in case of multi-annual programmes	28
Article 38	Interruption of payments.....	29
Article 39	Suspension of payments	29
Article 40	Recovery of funds	30
Article 41	Financial adjustments by the IPA III beneficiary	30
Article 42	Examination and acceptance of accounts procedures.....	30
Article 43	Financial corrections by the Commission	31
Article 44	Procedure for financial corrections.....	32
Article 45	Re-use of the Union contribution	32
Article 46	Repayment	32
TITLE III	CLOSURE OF A PROGRAMME OR PART OF A PROGRAMME	32
Article 47	Closure of a programme or part of a programme implemented in indirect management by the IPA III beneficiary	32
Article 48	Closure of a programme or part of a programme implemented in direct management and indirect management with entities other than the IPA III beneficiary	33
Article 49	Retention of documents	33
TITLE IV	SUPERVISION, CONTROL, AUDIT AND PROTECTION OF FINANCIAL INTERESTS	33
Article 50	Supervision, control and audit by the Commission, the European Anti-Fraud Office and the European Court of Auditors	33
Article 51	Protection of the financial interests of the Union.....	35
SECTION VI	MONITORING, EVALUATION AND REPORTING	37
TITLE I	MONITORING	37
Article 52	IPA monitoring committee	37
Article 53	Sectoral monitoring committee	38
TITLE II	EVALUATION	40
Article 54	Evaluation of IPA III assistance	40
Article 55	Evaluations by the Commission.....	41
Article 56	Evaluations by the IPA III beneficiary in indirect management	41
TITLE III	REPORTING	41
Article 57	Additional reporting definitions.....	41
Article 58	Language and format	41
Article 59	General reporting requirements from the NIPAC	42
Article 60	Reporting requirements from the NIPAC in indirect management by the IPA III beneficiary.....	42
Article 61	Reporting requirements from the NAO in indirect management by the IPA III beneficiary.....	42
Article 62	Reporting requirements from the Managing Authorities in indirect management by the IPA III beneficiary.....	43
Article 63	Reporting requirements from the Audit Authority in indirect management by the IPA III beneficiary.....	44
SECTION VII	PROVISIONS ON CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES	45
TITLE I	GENERAL PROVISIONS	45

Article 64	Forms of cross-border cooperation	45
Article 65	Additional definitions for cross-border cooperation.....	45
Article 66	Co-financing.....	45
TITLE II	RULES FOR PROGRAMMING	46
Article 67	Thematic priorities and concentration of IPA III cross-border cooperation	46
Article 68	Geographical coverage	46
Article 69	Preparation, assessment, approval and amendment of cross-border cooperation programmes.....	46
Article 70	Bilateral arrangements between IPA III beneficiaries for the management of cross-border cooperation programmes implemented in indirect management	47
TITLE III	OPERATIONS	48
Article 71	Selection of operations	48
Article 72	Beneficiaries	48
Article 73	Technical assistance	48
TITLE IV	IMPLEMENTATION	49
Article 74	Implementation modes.....	49
TITLE V	PROGRAMME STRUCTURES AND AUTHORITIES AND THEIR RESPONSIBILITIES	49
Article 75	Structures and authorities for CBC management	49
Article 76	Cross-border cooperation structures and Managing Authority	50
Article 77	Audit Authority.....	51
Article 78	Joint Monitoring Committee (JMC).....	51
Article 79	Joint Technical Secretariat (JTS).....	52
TITLE VI	REPORTING	53
Article 80	Annual and final implementation reports.....	53
SECTION VIII	FINAL PROVISIONS	53
Article 81	Communication.....	53
Article 82	Consultation.....	54
Article 83	Applicable law, settlement of disputes	54
Article 84	Disputes with third parties	55
Article 85	Notices	56
Article 86	Annexes.....	56
Article 87	Entry into force	56
Article 88	Applicability of the framework agreement for IPA II.....	56
Article 89	Amendment.....	57
Article 90	Suspension by the Commission and termination	57
Article 91	EU restrictive measures	57
ANNEX A	59
ANNEX B	69
ANNEX C	77
ANNEX D	79
ANNEX E	85
ANNEX F	89
ANNEX G	92
ANNEX H	95

The European Commission, hereinafter referred to as **'the Commission'**, acting for and on behalf of the European Union

on the one part,

and

the government of the Republic of Serbia, acting on behalf of the Republic of Serbia, hereinafter referred to as **'the IPA III beneficiary'**

on the other part,

and together, jointly referred to as **'the Parties'**

Whereas

- (1) Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council¹ ('IPA III Regulation') constitutes the legal basis for the provision of financial assistance to the beneficiaries listed in Annex I to the IPA III Regulation ('IPA III beneficiaries').
- (2) The IPA III Regulation aims to support the IPA III beneficiaries in adopting and implementing the political, institutional, legal, administrative, social and economic reforms required by those beneficiaries in order to comply with Union values and to progressively align to Union rules, standards, policies and practices ('*acquis*'), with a view to Union membership, thereby contributing to their stability, security and prosperity.
- (3) According to Article 9(1) of the IPA III Regulation, Chapter III of Title II of Regulation (EU) 2021/947² ('NDICI Regulation'), except for Article 28(1) of that Regulation, shall apply to the IPA III Regulation.
- (4) Article 130 of Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council³ ('the Financial Regulation') allows the Commission to establish financial framework partnership agreements for a long-term cooperation with beneficiaries.
- (5) On 15 December 2021, the Commission adopted a Commission Implementing Regulation (EU) 2021/2236 on the specific rules for implementing Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III)⁴, (hereinafter referred to as "the IPA III Implementing Regulation") setting out the applicable management and control provisions.

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

¹ Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (IPA III) (OJ L 330, 20.9.2021, p. 1).

² Regulation (EU) 2021/947 of the European Parliament and of the Council of 9 June 2021 establishing the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe, amending and repealing Decision No 446/2014/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Regulation (EU) 2017/1601 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EC, Euratom) No 480/2009 (OJ L 209, 14.6.2021, p. 1).

³ Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union amending Regulations (EU) No 1296/2013, (EU) No 1301/2013, (EU) No 1303/2013, (EU) No 1304/2013, (EU) No 1309/2013, (EU) No 1316/2013, (EU) No 223/2014, (EU) No 283/2014, and Decision No 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) No 966/2012 (OJ L 193, 30.7.2018, p. 1).

⁴ Commission Implementing Regulation (EU) 2021/2236 on the specific rules for implementing Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III), OJ L 450/10, 16.12.2021, p. 10.

SECTION I GENERAL PROVISIONS

Article 1 Interpretation

- (1) Subject to any express provision to the contrary in this Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the NDICI Regulation, the IPA III Regulation, and the IPA III Implementing Regulation.
- (2) Subject to any express provision to the contrary in this Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced.
- (3) Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

Article 2 Partial invalidity and unintentional gaps

If a provision of this Agreement is or becomes invalid or if this Agreement contains unintentional gaps, the validity of the other provisions of this Agreement will not be affected. The Parties will replace any invalid provision by a valid provision or understanding which comes as close as possible to the purpose and intent of the invalid provision. The Parties will fill any unintentional gap by a provision or understanding which best suits the purpose and intent of this Agreement, in compliance with the IPA III Regulation and the IPA III Implementing Regulation.

Article 3 Definitions

For the purposes of this Agreement, the following definitions shall apply:

- (a) 'programme' means an annual or multiannual action plan or measure as referred to in Article 9 of the IPA III Regulation and Chapter III of Title II of the NDICI Regulation;
- (b) 'IPA III beneficiary' means one of the beneficiaries listed in the Annex I to Regulation (EU) 2021/1529;
- (c) 'sectoral agreement' means an arrangement concluded between the Commission and an IPA III beneficiary for implementing a specific IPA III programme, setting out the rules and procedures to be respected, which are not contained in this Agreement or financing agreements;
- (d) 'financing agreement' means an annual or multi-annual agreement concluded between the Commission and an IPA III beneficiary, for implementing the IPA III assistance;
- (e) 'authority' means a public entity or body of an IPA III beneficiary or a Member State at central, regional or local level;
- (f) 'major project' means a project comprising of a series of works, activities or services which is intended, in itself, to accomplish a definite and indivisible task of a precise economic or technical nature, which has clearly identified goals and whose total cost exceeds that which is specified in the respective sectoral or financing agreement;
- (g) 'sustainability of IPA III assistance' means the extent to which the results generated and directly influenced by the financial assistance

continue or are likely to continue after the implementation period of the action has come to an end;

- (h) 'recipient' means a grant beneficiary (including a twinning contractor), contractor under service, supply or works contract, a beneficiary under cross-border cooperation programmes, a contracting party to a contribution agreement in indirect management or any natural or legal person receiving financial assistance;

'financial year' means the period from 1 January to 31 December of one given year as defined in Article 9 of the Financial Regulation.

Article 4 Purpose and scope

- (1) In order to assist the IPA III beneficiary in adopting and implementing the political, institutional, legal, administrative, social and economic reforms required to comply with Union values and to progressively align with Union rules, standards, policies and practices with a view to Union membership, the Parties agree to implement actions within the thematic priorities set out in Article 3(3) and (4) and in Annexes II and III of the IPA III Regulation, and to contribute to achieving the specific objectives listed in Article 3(2) of that Regulation.
- (2) Programmes shall be financed and implemented within the legal, administrative and technical framework laid down in this Agreement and as further detailed in sectoral agreements or financing agreements, if any.
- (3) The provisions laid down in this Agreement shall apply to programmes financed under the IPA III Regulation.
- (4) The provisions laid down in this Agreement shall not apply to IPA III cross-border cooperation programmes between one or more IPA III beneficiaries and one or more Member States, transnational and interregional cooperation programmes, or measures that are established and implemented under Regulation (EU) 2021/1059 of the European Parliament and of the Council⁵ ('Interreg Regulation'), unless a given financing agreement on such programmes explicitly refers to this Agreement or a specific provision thereof.
- (5) The IPA III beneficiary's administration shall take all necessary steps to facilitate the implementation of the programmes.
- (6) This Agreement shall apply to all sectoral and financing agreements concluded between the Parties for financial assistance under the IPA III Regulation.

Article 5 General principles for financial assistance under IPA III

- (1) IPA III assistance shall be provided in accordance with the enlargement policy framework defined by the European Council and the Council and shall take due account of the Commission Communication on the Enlargement Strategy

⁵ Regulation (EU) 2021/1059 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 on specific provisions for the European territorial cooperation goal (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments (OJ L 231, 30.06.2021, p. 94).

and reports included in the annual enlargement package of the Commission, as well as of the relevant resolutions of the European Parliament.

- (2) The following principles to Union financial assistance under IPA III shall apply:
- (a) respect of the principles of coherence, complementarity, coordination, concentration, ownership, partnership, and 'do no harm'; compliance with the budgetary principles laid down in the Financial Regulation;
 - (b) consistency with Union policies and support to the progressive alignment to the EU *acquis*;
 - (c) the IPA III beneficiary shall ensure the sustainability of IPA III assistance;
 - (d) IPA III assistance shall take account of lessons learned under previous instruments for pre-accession assistance;
 - (e) IPA III assistance shall be provided in partnership with the IPA III beneficiary on the basis of IPA III programming framework, while ensuring that the ownership of the programming and implementation of IPA III assistance remains with the IPA III beneficiary;
 - (f) IPA III assistance shall ensure continuity with the sector approach, which has aimed to increase coherence between national strategies, sector policies, resource allocation and spending practices. Under IPA III, there will be continued focus on ensuring coherence between sectoral reforms and horizontal national policy planning, monitoring, reporting and public financial management frameworks;
 - (g) adequate visibility of IPA III assistance shall be ensured and promoted proactively;
 - (h) any discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation shall be prevented during the implementation of assistance;
 - (i) assistance shall be planned, with clear and verifiable objectives, which are to be achieved within a given period. The results obtained should be assessed through indicators; such indicators should be relevant, accepted, credible, easy to monitor and robust (RACER) as well as specific, measurable, achievable, realistic and time-framed (SMART);
 - (j) IPA III assistance shall be differentiated in scope and intensity according to performance of the IPA III beneficiary, in particular as regards commitment to and progress in implementing reforms, as well as according to needs. In assessing the performance of the IPA III beneficiary and deciding on the assistance to be provided, particular attention shall be paid to the efforts made in the fields of the rule of law and fundamental rights, democratic institutions and public administration reform, as well as economic development and competitiveness. In the case of a significant regression or persistent lack of progress by

the IPA III beneficiary in these areas, as measured by the indicators referred to in Article 7(5) of the IPA III Regulation, the scope and intensity of assistance shall be modulated accordingly.

- (3) The provision of IPA III assistance shall be subject to the fulfilment of the IPA III beneficiary's obligations under this Agreement and under sectoral agreements and financing agreements, if any.

Article 6 Role of the National IPA Coordinator

- (1) The IPA III beneficiary shall appoint a National IPA Coordinator (NIPAC) who shall be the main counterpart of the Commission for the overall process of coordination of programming, monitoring of implementation, evaluation and reporting of IPA III assistance. The NIPAC shall:
- (a) ensure a close link between the use of IPA assistance and the general accession process;
 - (b) ensure the overall coordination of programming, in line with the objectives and thematic priorities of the IPA III programming framework, monitoring of implementation, evaluation and reporting of IPA assistance, including the coordination within the IPA III beneficiary's administration and with other donors;
 - (c) coordinate the participation of IPA III beneficiaries in the relevant cross-border cooperation programmes referred to in Article 64(2), points (a) and (b), and where appropriate transnational and interregional cooperation programmes referred to in Article 64(2), point (c). The NIPAC may delegate this coordination task to a territorial cooperation coordinator or a structure established for the management of cross-border cooperation, as appropriate;
 - (d) endeavour that the IPA III beneficiary's administration takes all necessary steps to facilitate the implementation of the related programmes.
- (2) The NIPAC shall be a high-ranking representative of the government or the central administration of the IPA III beneficiary, with the appropriate authority.
- (3) If the European Union has opened accession negotiations with the IPA III beneficiary, the NIPAC shall be appointed to a senior position in the national structures for coordination of accession negotiations.

Article 7 Methods of Implementation

- (1) Assistance to the IPA III beneficiary shall be provided as set out in the Financial Regulation in:
- (a) direct management by the Commission departments, including its staff in Union Delegations or through executive agencies as defined in Article 62(1), point (a), of the Financial Regulation;
 - (b) indirect management, whereby the Commission entrusts budget implementation tasks to the IPA III beneficiary as defined in Article 62(1), point (c)(i), of the Financial Regulation;

- (c) indirect management with entities other than IPA III beneficiaries as defined in Article 62(1)(c), points (ii) to (viii), of the Financial Regulation;
- (d) shared management with Member States as defined in Article 62(1), point (b) of the Financial Regulation for cross-border cooperation and transnational and interregional cooperation programmes referred to in Articles 64(2), points (a) and (c) of this Agreement or measures involving Member States of the European Union and implemented in accordance with the Interreg Regulation.

Article 8 Financing agreements

- (1) Where required by the related financing decision, financing agreements may be signed under this financial framework partnership agreement in accordance with Article 5 of the IPA III Implementing Regulation.
- (2) Where programmes are implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, the financial framework partnership agreement, the sectoral agreement, if any, and the financing agreement taken as a whole shall comply with Article 129, Article 155(6) and Article 158 of the Financial Regulation.
- (3) For cross-border cooperation programmes between IPA III beneficiaries a single financing agreement may be signed by the Commission and all the participating IPA III beneficiaries for a particular programme.
- (4) The rules for implementation of cross-border cooperation programmes between one or more Member States and one or more IPA III beneficiaries, for interregional, transnational and for other measures shall be set out in the financing agreement for a given cross-border cooperation programme to be signed pursuant to the Interreg Regulation between the IPA III beneficiary, the Commission and, where applicable, the Member State hosting the managing authority of that cross-border cooperation programme.
- (5) The financing agreements shall contain rules providing the right for the Commission to suspend financing agreements if the IPA III beneficiary breaches an obligation relating to respect for human rights, democratic principles and the rule of law and in serious cases of corruption or if the IPA III beneficiary is guilty of grave professional misconduct proven by any justified means.
- (6) Where there is no financing agreement, the rules included in this financial framework partnership agreement shall apply.

Article 9 Sectoral agreements

- (1) This financial framework partnership agreement may be complemented by sectoral agreements setting out specific provisions for the management and implementation of IPA III assistance in specific policy areas or programmes.

- (2) Further details concerning rural development programmes shall be laid down in the respective sectoral agreements, which shall, among other aspects, set out measures through which assistance shall be implemented.
- (3) Where they exist, sectoral agreements related to a given policy area or a programme shall apply to all financing agreements concluded under that policy area or programme.

SECTION II RULES FOR INDIRECT MANAGEMENT BY THE IPA III BENEFICIARY

TITLE I MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

Article 10 Establishment of structures and authorities by the IPA III beneficiary for indirect management by the IPA III beneficiary

- (1) In the event of indirect management by the IPA III beneficiary, the following structures and authorities shall be established by the IPA III beneficiary:
 - (a) the National IPA Coordinator (NIPAC);
 - (b) the National Authorising Officer (NAO);
 - (c) the Management Structure established by the NAO composed of the NAO Support Office and the Accounting Body;
 - (d) the Managing Authorities and Intermediate Bodies;
 - (e) the Audit Authority.
- (2) The IPA III beneficiary shall ensure adequate segregation of duties between and within the structures and authorities referred to in paragraph 1.
- (3) The NAO shall be a high-ranking representative of the government or the central administration of the IPA III beneficiary with the appropriate authority.
- (4) The Managing Authority of each programme shall be responsible for the overall management of the programme.
- (5) The Managing Authority shall designate one or more Intermediate Bodies to carry out the tasks of financial management of the programme ('Intermediate Bodies for financial management').
- (6) The financial management tasks shall be segregated from the Managing Authority. The Intermediate Body for financial management shall take financial decisions within the programme autonomously.
- (7) The Managing Authority of a programme may designate one or more Intermediate Bodies to carry out the tasks of management of the policy area for which they are responsible in the system of the government or the administration of the IPA III beneficiary ('Intermediate Bodies for policy management').
- (8) For IPA III annual programmes:

- (a) the Managing Authority shall be established in the NIPAC office, with the possible exception of actions whose purpose is to prepare the IPA III beneficiaries for absorption of the European Structural and Investment Funds;
 - (b) the entities responsible for policy areas supported by the annual programme shall be designated Intermediate Bodies for policy management.
- (9) For IPA III rural development programmes, the structures referred to under paragraph (1), point (d), of this Article shall be:
- (a) the IPA Rural Development (IPARD) Managing Authority which shall be a public body acting at central level, in charge of preparing and implementing the actions, including selection of measures and their publicity, the coordination, evaluation, monitoring and reporting of the action concerned, as provided for in Annex A clause 6a. The IPARD Managing Authority shall be managed by a senior official with exclusive responsibilities;
 - (b) the IPARD Agency, which shall have functions of a similar nature as a paying agency in the Member States, being in charge of publicity, selection of projects as well as authorisation, control and accounting of commitments and payments and the execution of payments, as provided in Annex A, clause 6b.

Article 11 Functions and responsibilities of the structures and authorities

- (1) The structures and authorities mentioned in Article 10 shall be assigned functions and responsibilities as set out in Annex A and shall comply with the internal control framework of Annex B.
- (2) Specific assignments of functions and responsibilities may be set out in sectoral or financing agreements in line with the basic approach chosen for the assignment of functions and responsibilities as set out in Annex A.
- (3) In indirect management by the IPA III beneficiary, where specific persons or entities have been given responsibility for an activity in relation to the management, implementation, control, supervision, monitoring, evaluation, reporting or audit of actions, the IPA III beneficiary shall enable such persons or entities to exercise the duties associated with that responsibility. This includes, in particular, the cases where there is no hierarchical link between such persons or entities and the bodies participating in that activity. The IPA III beneficiary shall, in particular, provide those persons or entities with the authority to establish:
 - (a) formal working arrangements detailing the rights and obligations of the structures and authorities concerned;
 - (b) an appropriate system for the exchange of information between them and the bodies concerned, including the power to require

information and a right of access to documents and staff on the spot, if necessary;

- (c) the standards to be met and the procedures to be followed.

TITLE II SPECIFIC PROVISIONS RELATING TO ENTRUSTING THE IPA III BENEFICIARY WITH BUDGET IMPLEMENTATION TASKS

Article 12 Conditions for entrusting the IPA III beneficiary with budget implementation tasks

- (1) The Commission entrusts budget implementation tasks to the IPA III beneficiary by concluding a financing agreement.
- (2) When managing IPA III funds, the IPA III beneficiary shall respect the principles of sound financial management, transparency, non-discrimination and ensure the visibility of IPA III assistance. The IPA III beneficiary shall ensure a level of protection of the financial interests of the European Union equivalent to the one that is provided for when the Commission implements the IPA III funds directly, with due consideration for, inter alia:
 - (a) the nature of the action;
 - (b) the financial risks involved;
 - (c) the level of assurance stemming from their systems, rules and procedures together with the measures taken by the Commission to supervise and support the implementation of the tasks entrusted to them.
- (3) In order to protect the financial interests of the European Union, the IPA III beneficiary shall:
 - (a) set up and ensure the functioning of an effective and efficient internal control system based on international best practices and allowing in particular to prevent, detect, report and correct irregularities and fraud;
 - (b) use an accounting system that provides accurate, complete, analytical and reliable information in a timely manner;
 - (c) ensure that the structures and authorities referred to in Article 10(1), points (a) to (d), are subject to an independent external audit, performed in accordance with internationally accepted auditing standards by the Audit Authority functionally independent of the structures and authorities concerned;
 - (d) apply appropriate rules and procedures for providing financing to third parties, including transparent, non-discriminatory, efficient and effective review procedures, rules for recovering funds unduly paid and rules for excluding from access to funding;
 - (e) make public adequate information on their recipients, in accordance with Article 23;

- (f) ensure protection of personal data equivalent to that referred to in Regulation (EU) 2018/1725 of the European Parliament and of the Council⁶ and Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council⁷.
- (4) Where substantive changes are made to the systems, rules and procedures of the IPA III beneficiary or to the procedures that relate to the budget implementation tasks entrusted to the IPA III beneficiary of Union funds, the IPA III beneficiary shall inform the Commission thereof without delay. The Commission shall review the financing agreements concluded with the IPA III beneficiary in order to ensure continued fulfilment of the requirements set out in paragraph 3.

Article 13 Entrusting budget implementation tasks

- (1) The NAO shall be responsible for submitting to the Commission a request for entrusting the IPA III beneficiary with budget implementation tasks for a given programme.
- (2) Before submitting the request referred to in paragraph 1, the NAO shall ensure that the requirements of Article 12(3) and those of Annex B are fulfilled. The NAO may rely on results of an *ex ante* assessment carried out with regard to an entrustment pursuant to Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council⁸ ('the IPA II Regulation') or an earlier financing agreement.

When the NAO cannot rely on a previous *ex ante* assessment, the request shall be supported by an audit opinion on the structures and authorities under Article 10(1), points (a) to (d), drawn up by an external auditor, independent from those structures and authorities. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.

- (3) Before the Commission entrusts budget implementation tasks of IPA III assistance, it shall review the request referred to in paragraph 1 of this Article and the established structures and authorities referred to in Article 10 and shall, for the purposes of the *ex ante* assessment pursuant to Article 154(4) of the Financial Regulation, obtain evidence that the requirements set out in Article 12(3) of this Agreement and those of Annex B are fulfilled. This review may include on-the-spot verifications by the Commission.

For entrusting budget implementation tasks to the IPA III beneficiary, the Commission may rely on results of an *ex ante* assessment carried out with regard to an entrustment pursuant to the IPA II Regulation or an earlier financing agreement. Upon request of the Commission, the IPA III beneficiary shall provide additional evidence in case those assessments do not address all the requirements.

⁶ Regulation (EU) 2018/1725 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by the union institutions, bodies, offices and agencies and on the free movement of such data, and repealing Regulation (EC) No 45/2001 and Decision No 1247/2002 (OJ L 295, 21.11.2018).

⁷ Regulation (EU) 2016/679 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (OJ L 119, 4.5.2016).

⁸ Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (OJ L77, 15 March 2014, p. 11).

Article 14 Measures in case of non-compliance of Management Structure and Managing Authorities and Intermediate Bodies with Article 12(2) and (3) and Annex B

- (1) After the Commission has entrusted budget implementation tasks, the NAO shall monitor the continued fulfilment by the structures and authorities established pursuant to Article 10(1), points (a) to (d), of the applicable requirements set out in Article 12(2) and (3) and Annex B. In case of failure to satisfy these requirements, the NAO shall inform the Commission, with a copy to the NIPAC and the Audit Authority, without delay and shall take any appropriate safeguard measures regarding payments made or contracts signed. Any failure to satisfy the requirements should be adequately reflected in the annual management declarations and the requests for entrustment.
- (2) In addition, the NAO shall take all necessary steps in order to ensure the renewed fulfilment of the requirements referred to in paragraph 1.

Article 15 Suspension or termination of parts of the financing agreement concerning the entrusted budget implementation tasks

- (1) The Commission shall monitor the compliance with Article 8(5), Articles 12(2) and (3), Article 51(1), Article 91 and Annex B, and may take appropriate remedial measures, including the suspension or termination of parts of the financing agreement at any time, if the requirements are no longer fulfilled.
- (2) Where the Commission suspends or terminates parts of the financing agreement concerning the entrusted budget implementation tasks, the following provisions shall apply:
 - (a) the Commission may interrupt transfers of funds to the IPA III beneficiary;
 - (b) new legal commitments made by the structures and authorities concerned after the notification of the suspension or termination shall not be considered eligible for IPA III assistance;
 - (c) without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 43 on the transactions affected by previous non-compliance with the requirements for entrusting budget implementation tasks.
- (3) The sectoral or financing agreement may lay down further provisions concerning the suspension or termination of those parts concerning entrusted budget implementation tasks.

SECTION III RULES FOR PROGRAMMING

Article 16 Programming of the assistance

- (1) IPA III assistance shall be implemented in accordance with Article 9 of the IPA III Regulation and Chapter III of Title II of the NDICI Regulation.
- (2) IPA III programmes shall be prepared in partnership with the IPA III beneficiary on the basis of the IPA III programming framework as set out in Article 7 of the IPA III Regulation in line with the principles referred to in Article 5. Programmes shall be comprised of action

documents, describing the details for each one, as set out in Article 9(1) of the IPA III Regulation. The IPA III beneficiary shall prepare them in close consultation with the Commission, except for multi-country action documents, which are prepared by the Commission in close consultation with the IPA III beneficiaries.

- (3) Except for programmes referred to in Articles 16(5), 16(7) and 69 or where the Commission is responsible for preparing the action documents, the IPA III beneficiary shall prepare a strategic response and action documents according to the thematic priorities and the process defined in the IPA III programming framework and the Commission guidance, taking due account of relevant strategies, including European macro-regional and sea basin strategies. The NIPAC shall coordinate within its administration and ensure close consultation with the Commission during preparation. The NIPAC shall submit the strategic response and action documents to the Commission according to the programming timetable agreed with the Commission.
- (4) The IPA III beneficiaries shall ensure that the relevant public authorities and stakeholders such as economic, social and environmental partners, civil society organisations and local authorities are duly consulted and have timely access to the relevant information allowing them to play a meaningful role during the design, implementation and associated monitoring processes of programmes.
- (5) IPA III assistance may be implemented through operational programmes on the basis of relevant thematic priorities set out in the IPA III programming framework, and the Commission guidance. Such programmes shall be adopted by the Commission on the basis of action documents prepared by the IPA III beneficiary, in close consultation with the Commission.

The implementation shall take the form of multi-annual programmes with annual instalments in accordance with Article 30(3) of the NDICI Regulation.

The operational programmes shall contain all the information required by the related Commission instructions, including inter alia:

- (a) an assessment of medium term needs and objectives;
- (b) an overview of the consultation of the relevant stakeholders;
- (c) a description of the chosen strategic actions;
- (d) a sufficiently detailed financial table specifying indicatively for each year the total amount of the Union contribution;
- (e) the proposed evaluation and monitoring modalities;
- (f) an indicative list of major projects, if any;
- (g) where relevant, a description of the IPA III beneficiary structures and authorities for the management and control of the programme, in accordance with Article 10 and Annex A.

- (6) A major project referred to in Article 16(5)(f) shall have a total cost exceeding EUR 20 000 000.

Major projects shall be submitted by the IPA III beneficiary to the Commission for assessment. Financing of major projects shall be agreed by both parties.

- (7) The IPA III rural development assistance (IPARD) shall be provided on the basis of relevant priorities set out in the IPA III programming framework, and in the agriculture and rural development strategies of the IPA III beneficiary. The implementation shall take the form of multi-annual programmes with annual instalments in accordance with Article 30(3) of the NDICI Regulation, drawn up at central level and covering the entire period of the IPA III implementation. The IPARD III programme shall comprise a pre-defined set of measures further specified in the sectoral agreement. The programme shall be prepared by the IPARD Managing Authority as specified in Article 10(9), point (a), of this Agreement to be submitted to the Commission after consulting the appropriate interested parties.

IPA III assistance to rural development shall contribute to achieving the following objectives:

- (a) increase the competitiveness of the agri-food sector, progressively aligning it with the EU standards and improving the efficiency and sustainability of on-farm production, which will provide a better response to societal demands for safe, nutritious and sustainable food;
- (b) facilitate business development, growth and employment in rural areas, improve farmers' position within the value chain and attract young farmers into agriculture;
- (c) contribute to climate change mitigation and adaptation, foster sustainable management of natural resources and contribute to the protection of the environment;
- (d) improve community development and social capital in rural areas and build-up modern public administrations for agriculture and rural development, respecting good governance principles.

Article 17 Adoption and amendments of programmes

- (1) After their adoption, programmes may, if necessary, be amended in accordance with Article 25 of the NDICI Regulation.
- (2) Proposals for amendments submitted by the IPA III beneficiary shall be duly substantiated and shall include at least the following information: the text of the amended programme, the reasons for the proposed amendment, the expected effects of the amendment, including, where relevant, the financial impact.
- (3) The IPA III beneficiary shall propose amendments to programmes whenever necessary to reflect changes in the relevant Union legislation or where changes in conditions for implementation so require.
- (4) Detailed provisions for preparation, adoption and amendments of the programmes, as provided in the relevant documents and instructions prepared by the Commission shall apply.

SECTION IV RULES FOR IMPLEMENTATION

TITLE I GENERAL RULES AND PRINCIPLES FOR IMPLEMENTATION

Article 18 Procurement procedures, grants award procedures and other procedures

- (1) Assistance under IPA III shall be managed in accordance with the provisions of the Financial Regulation.
- (2) All services, supplies, works, grants and twinning contracts shall be awarded and implemented in accordance with the EU legal framework and Commission standards for the implementation of external actions, in force at the time of the launch of the procedure in question.
- (3) Results of tender procedures as well as calls for grants, twinning and prize awards shall be published in accordance with the Financial Regulation and as further specified in Article 23 of this Agreement.
- (4) In case of indirect management by the IPA III beneficiary, within one month after the entry into force of the respective financing agreement, the NAO shall provide to the Commission procurement, contracting and financial forecasts for the programme(s) implemented under the financing agreement covering the whole period of the implementation. This obligation shall not apply to rural development programmes.
- (5) As regards procurement, the rules and procedures of the IPA III beneficiary aligning with Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council⁹ may be considered equivalent to the rules applied by the Commission in accordance with the Financial Regulation. The Commission may accept such rules and procedures to be applied for the implementation of IPA III assistance, subject to the terms of the relevant provision in the financing agreement.

Article 19 Rules on nationality and origin for procurements, grants and other award procedures

- (1) Participation in procurement, grant and prize award procedures for programmes financed under IPA III shall be open to international¹⁰ and regional organisations and to all other natural persons who are nationals of, and to legal persons, which are effectively established in the following countries (hereafter referred to as 'eligible countries'):
 - (a) Member States, IPA III beneficiaries, contracting parties to the Agreement on the European Economic Area and partner countries covered by Annex I of the NDICI Regulation, and
 - (b) Countries for which reciprocal access to external assistance is established by the Commission. Reciprocal access may be

⁹ Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts.

¹⁰ International Organisations are international public-sector organisations set up by international agreements, specialised agencies set up by such organisations and other non-profit organisations assimilated to international organisations by a Commission decision.

granted, for a limited period of at least one year, whenever a country grants eligibility on equal terms to entities from the Union and from countries eligible under IPA III. Before the Commission decides on the reciprocal access it will consult the IPA III beneficiary.

- (2) All supplies and materials financed under IPA III may originate from any country.
- (3) The rules laid down in this Article shall not apply to, and do not create nationality restrictions for natural persons employed or otherwise legally contracted by an eligible contractor or, where applicable, subcontractor.
- (4) For programmes jointly co-financed by an entity, or implemented in direct or indirect management with entities as referred to in Article 62(1), points (c)(ii) to (viii), of the Financial Regulation, the eligibility rules of those entities shall also apply.
- (5) Where donors provide financing to a trust fund established by the Commission or through external assigned revenues, the eligibility rules in the constitutive act of the trust fund or in the agreement with the donor in case of external assigned revenues shall apply.
- (6) In the case of programmes financed by IPA III and by another Union financial instrument, eligible entities under either of the instruments shall be considered eligible.
- (7) In the case of multi-country programmes, legal entities who are nationals of and, in the case of legal entities who are also effectively established in, the IPA III beneficiaries and regions covered by the programme may be considered eligible.
- (8) The eligibility rules of this Article may be restricted with regard to the nationality, geographical location or nature of applicants, where such restrictions are required because of the specific nature and the objectives of the programme and where they are necessary for its effective implementation.
- (9) Tenderers, applicants and candidates from non-eligible countries may be accepted as eligible by the Commission in case of urgency or of unavailability of services in the markets of the countries or territories concerned, or in other duly substantiated cases where application of the eligibility rules would make the realisation of a programme impossible or exceedingly difficult.
- (10) In order to promote local capacities, markets and purchases, priority shall be given to local and regional contractors when the Financial Regulation provides for award on the basis of a single tender. In all other cases, participation of local and regional contractors shall be promoted in accordance with the relevant provisions of that Regulation.

Article 20 Participation in Union programmes and agencies

- (1) Assistance may be granted to support the participation of the IPA III beneficiary in Union programmes and Union agencies.
- (2) The participation of the IPA III beneficiary in Union programmes shall follow the specific terms and conditions set out for each specific Union programme in an agreement concluded between the Commission and the IPA III beneficiary, in accordance with the agreements establishing the general principles for participation of the IPA III beneficiaries in Union programmes.

Article 21 Implementation principles for budget support to the IPA III beneficiary

- (1) The Commission may decide to grant budget support to the IPA III beneficiary in line with Article 236 of the Financial Regulation and with the EU Budget Support Guidelines, provided the eligibility criteria applicable for the purposes of implementing IPA III assistance through budget support are met. Such support shall be implemented in direct management.
- (2) Disbursement of budget support shall be conditional on satisfactory progress being made towards achieving the objectives agreed with the IPA III beneficiary and provided for in the financing agreement.
- (3) The corresponding financing agreements concluded with the IPA III beneficiary shall contain:
 - (a) an obligation for the third country to provide the Commission with reliable and timely information which allows the Commission to evaluate the fulfilment of the conditions referred to Article 236(2) of the Financial Regulation;
 - (b) a right for the Commission to suspend the financing agreement if the IPA III beneficiary breaches an obligation relating to respect for human rights, democratic principles and the rule of law and in serious cases of corruption;
 - (c) appropriate provisions pursuant to which the third country is to commit to immediately reimburse all or part of the relevant operation funding, in the event that it is established that the payment of the relevant Union funds has been vitiated by serious irregularities attributable to that country.

Article 22 Implementation principles for twinning

- (1) Actions may be implemented through twinning whereby the administrations of the selected Member States agree to provide the requested public sector expertise. Twinning shall cover the reimbursement of the expenses incurred by the Member State(s) involved and may in particular provide for the long term secondment of a pre-accession advisor assigned to provide full time counsel to the administration of the IPA III beneficiary, hereinafter referred to as resident twinning advisor (RTA). The IPA III beneficiary shall make available adequate office facilities to the RTA.
- (2) A twinning manual, which has been established by the Commission, shall be applicable to all twinning.

TITLE II TRANSPARENCY AND VISIBILITY**Article 23 Information, publicity and transparency**

- (1) The IPA III beneficiary commits towards increased transparency and accountability in the delivery of assistance. It shall publish information on the value of assistance received under IPA III.
- (2) In case of indirect management, the IPA III beneficiary shall publish information on recipients in accordance with the applicable rules and procedures, to the extent that those rules are deemed equivalent to those of the Commission, following the assessment carried out by the Commission.

- (3) In the absence of such assessment or when the assessment does not confirm that IPA III beneficiary rules are equivalent to those of the Commission, the IPA III beneficiary shall comply with the requirements to publish information on procurement and grant contracts contained in the financing agreements or sectoral agreements as the case may be.
- (4) The IPA III beneficiary shall publish IPA III programmes as well as any review and amendments.

Article 24 Strategic communication and visibility

- (1) The IPA III beneficiary shall raise public awareness about the opportunities stemming from closer EU integration and reforms implemented with the EU support, with a view to ensuring public support for the EU and the EU accession.
- (2) In its visibility and communication measures, the IPA III beneficiary shall inform the public about:
 - (a) the EU values, policies and programmes and their impact on people's everyday life;
 - (b) the EU accession process with the accompanying reforms and their long-term benefits and opportunities for citizens and economies;
 - (c) the EU funding provided to the IPA III beneficiary and its link to the EU values and policy objectives, with a focus on tangible positive impact of EU funded projects on citizens and economies.
- (3) In particular, the IPA III beneficiary shall acknowledge the origin of the EU funding and ensure its proper visibility by:
 - (a) providing a statement highlighting the support received from the EU in a visible manner on all documents and communication material relating to the implementation of the funds, including on an official website and social media accounts, where these exist;
 - (b) promoting the actions and their results by providing coherent, effective and proportionate targeted information to multiple audiences, including the media.
- (4) The IPA III beneficiary shall inform the Commission about the planning and implementation of the visibility and communication measures and seek synergies with those of the Commission.
- (5) The Commission and the IPA III beneficiary shall agree on a coherent plan of visibility and communication activities to make available and actively publicise information about programmes and actions under IPA III assistance in IPA III beneficiary. The procedures for implementing such activities shall be specified in the sectoral or financing agreements.
- (6) In case of direct management, implementation of the activities referred to in paragraph 5 shall be the responsibility of the Commission with the assistance of the IPA III beneficiary.

- (7) In case of indirect management by the IPA III beneficiary, and for cross-border cooperation programmes referred to in Article 64(2), point (b), implementation of the activities referred to in paragraph 5 shall be the responsibility of the relevant IPA III beneficiary institutions.
- (8) Visibility and communication activities shall promote transparency and accountability on the use of funds, subject to specific provisions on non-disclosure of indicative budgets for procurement of supplies and works prior to the contract signature, as applicable.
- (9) The IPA III beneficiary shall report on its visibility and communication activities on IPA III to the IPA monitoring committee and the sectoral monitoring committees.

TITLE III DATA PROTECTION AND CONFIDENTIALITY

Article 25 Data protection

- (1) The IPA III beneficiary shall ensure an appropriate protection of personal data equivalent to that established in Regulation (EU) 2018/1725 and Regulation (EU) 2016/679 as referred to in Article 12(3), point (f). Personal data means any information related to an identified or identifiable natural person. Any operation involving the processing of personal data, such as collection, recording, organisation, storage, adaptation or alteration, retrieval, consultation, use, disclosure, erasure or destruction, shall be based on rules and procedures of the IPA III beneficiary and shall only be done as far as it is necessary for the implementation of the IPA III assistance.
- (2) In particular, the IPA III beneficiary shall take appropriate technical and organisational security measures concerning the risks inherent in any such operation and the nature of the information relating to the natural person concerned, in order to:
 - (a) prevent any unauthorised person from gaining access to computer systems performing such operations, and especially unauthorised reading, copying, alteration or removal of storage media; unauthorised data input as well as any unauthorised disclosure, alteration or erasure of stored information;
 - (b) ensure that authorised users of an IT system performing such operations can access only the information to which their access right refers;
 - (c) design its organisational structure in such a way that it meets the above requirements.

Article 26 Confidentiality

- (1) Without prejudice to Article 49, the IPA III beneficiary and the Commission shall preserve the confidentiality of any document, information or other material directly related to the implementation of the IPA III assistance that is classified as confidential.
- (2) The IPA III beneficiary agrees that the entrusted entity referred to in Article 62(1), points (c)(ii) to (viii), of the Financial Regulation, to which the Commission entrusted budget implementation tasks, may forward

documents in its possession to the Commission for the sole purpose of monitoring the execution of entrusted tasks. The Commission shall respect confidentiality arrangements made between the IPA III beneficiary and that entity in accordance with the provisions of this Agreement.

- (3) The Parties shall obtain each other's prior written consent before publicly disclosing such information.
- (4) The Parties shall remain bound by the confidentiality until five years after the end of the execution period of the related financing agreement.

TITLE IV GRANTING OF FACILITIES AND TAXATION

Article 27 Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts

- (1) In order to ensure the effective implementation of programmes financed in whole or partly from any other Union instrument, the IPA III beneficiary shall take all necessary measures to ensure:
 - (a) that, in case of service, supplies or works tender procedures as well as calls for proposals for grants and twinnings, natural or legal persons eligible to participate in award procedures pursuant to Article 19 shall be entitled to a temporary installation and residence where the importance or the duration of the contract so warrants. This right shall be acquired only after the procedure has been launched and shall be enjoyed by the managerial and technical staff, including Resident Twinning Advisors (RTA), needed to carry out studies and other preparatory measures to the drawing up of tenders/applications/proposals. The right of unsuccessful tenderers/candidates/applicants for a temporary installation shall expire one month after notification of the contract award decision;
 - (b) that tenderers and applicants can submit their tenders/applications/proposals without encountering any obstacle, such as additional legal, administrative or customs related requirements that impair equal treatment among tenderers or applicants unless such requirements are enshrined in an underlying Decision adopted by the Commission;
 - (c) that personnel taking part in the implementation of programmes financed in whole or partly from any other Union instrument and members of their immediate family are accorded no less favourable benefits, privileges and exemptions than those usually granted to other international or expatriate staff employed in the Republic of Serbia, under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation;
 - (d) that personnel taking part in the implementation of programmes financed in whole or partly from any other Union instrument and

members of their immediate family are allowed to enter the Republic of Serbia, to establish themselves in the Republic of Serbia, to work there and to leave the Republic of Serbia, as the nature of the underlying contract so justifies;

- (e) the granting of all permits necessary for the importation of goods, in particular professional equipment, required for the execution of the underlying contract, subject to existing laws, rules and regulations of the IPA III beneficiary;
 - (f) that imports carried out under programmes financed in whole or partly from IPA III or any other Union instrument will be exempted from all import charges;
 - (g) the granting of all permits necessary for the re-export of the above goods, once the underlying contract has been fully executed;
 - (h) the granting of authorisations for the import or acquisition of the foreign currency necessary for the implementation of the underlying contract and the application of national exchange control regulations in a non-discriminatory manner to contractors, regardless of their nationality or place of establishment;
 - (i) the repatriation of funds received in respect of the action under programmes financed in whole or partly from any other Union instrument;
 - (j) that transactions necessary for carrying out contracts under programmes financed in whole or partly from any other Union instrument will be exempted from procedures requiring the transfer of the payment for goods or services to their contractors abroad through banks or financial institutions operating in the Republic of Serbia.
- (2) The IPA III beneficiary shall ensure full co-operation of all relevant authorities. It will also ensure access to state-owned companies and governmental institutions, which are involved or are necessary in the implementation of an action or in the execution of the contract.
- (3) After the entry into force of this Agreement, the IPA III beneficiary shall adopt or amend the legislation or enabling acts necessary to enforce the requirements of the procedures laid down in this Article, while keeping these procedures as simple, reasonable and time efficient as possible.

Article 28 Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges

- (1) Except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement, taxes, duties and charges having equivalent effect shall not be eligible under IPA III programmes or any other Union instrument. This rule shall also apply to co-financing provided by the IPA III beneficiary, other co-financing entities, recipients of IPA III assistance or any other financing under other Union instruments.
- (2) The following provisions shall apply:

- (a) for the purposes of this Agreement, the term '*Union contractor*' shall be construed as natural and legal persons, executing a Union contract. The term '*Union contractor*' shall include in particular, service/supplies/works contractors, grant beneficiaries (including twinning contractors, sub-grant beneficiaries), partners in a consortium or joint venture or co-beneficiaries or affiliated entities in grants, sub-grantees, sub-contractors, international organisations and RTAs under twinning contracts as well as contractors under the Technical assistance and Information exchange instrument (TAIEX);
- (b) *the term 'Union contract'* means any contract, grant contract or agreement in direct or indirect management through which an activity is financed under IPA III or any other Union instrument, including sub-grants or sub-contracts. The term '*Union contract*' shall also cover provisions of assistance under TAIEX and participation in Union programmes;
- (c) all imports by Union contractors shall be allowed to enter the Republic of Serbia without being subject to customs or import duties, Value Added Tax (VAT), excise duties and other special consumption tax or to any other similar tax, duties or charges having equivalent effect. Such exemption shall only be applied to the imports or charges in connection with the goods supplied or services rendered or works executed by the Union contractors under a Union contract. The Republic of Serbia shall ensure that the imports concerned will be released from the point of entry for delivery to the Union contractors as required by the provisions of the contract and for immediate use as required for the normal implementation of the contract, without regard to any delays or disputes over the settlement of the above-mentioned duties, taxes or charges;
- (d) Union contractors shall be exempted from VAT for any service rendered or goods supplied or works executed under the Union contract. Goods supplied or services rendered or works executed by a contractor to the Union contractor shall also be exempted from VAT in so far that they are connected with the objectives and activities under the Union contract;
- (e) the exemption provided for in point (d) shall be put into effect through the following mechanism.
 - (i) IPA III beneficiary shall ensure that an effective mechanism and procedures for VAT *ex ante* exemption has been put in place. This mechanism shall allow Union contractors and contractors of Union contractors to issue an invoice exclusive of VAT.

In case the IPA III beneficiary does not ensure that an effective mechanism and procedures for *ex ante* VAT exemption have been in place immediately following the entry into force of this Agreement, the Commission may apply a financial correction.

- (ii) By way of derogation, where in duly justified cases the *ex ante* exemption is not technically or practically feasible, VAT exemption shall be put into effect through refund or offsetting.

Where the refund procedure applies, Union contractors and contractors of Union contractors shall be able to obtain a VAT refund directly from the responsible tax authority upon submission of a written request to the responsible tax authority accompanied by the necessary documentation required under the Republic of Serbia law for the refund of VAT.

Where the offsetting procedure applies, Union contractor and contractors of Union contractors shall be entitled to offset or deduct any input VAT paid in connection with the goods supplied or services rendered or works executed under IPA III assistance, which are exempted from VAT, as provided in this Agreement, against any VAT collected by them for any of their ordinary business transactions outside IPA III.

The responsible tax authority shall complete any request for tax refund, and offsetting within a maximum of 30 calendar days without any cost other than minimum and reasonable administrative fees;

- (f) profit or income arising from Union contracts shall be taxable in the Republic of Serbia in accordance with the central/local tax system. However, natural and legal persons, including expatriate staff and RTAs, resident or established in the Member States of the European Union or other countries eligible under IPA III other than the IPA III beneficiary, executing Union contracts and contractors of recipients (regardless of their nationality or place of residence except where otherwise provided by double tax avoidance or tax evasion agreement concluded by the Republic of Serbia) shall be exempted from profit or income tax in the Republic of Serbia, including withholding and provisional or temporary taxes;
- (g) a Union grant to a grant beneficiary shall not be construed as a profit or income to that grant beneficiary. Where a profit is generated from a grant contract, the Commission shall be entitled to recover the percentage of the profit in accordance with the terms of the underlying contract. The remaining profit may be taxable according to the central/local tax system;
- (h) expenditures of the Union contractors shall be relieved from import charges, excise duties and other special consumption tax or from any other similar tax, duties or charges having equivalent effect for the expenditure in connection with the goods supplied or services rendered or works executed by that Union contractor under the Union contract;

- (i) financial or material assets/goods, including constructed facilities or rights transferred to beneficiaries of actions/activities or beneficiaries of contracts carried out under IPA III programmes or under any Union Instrument shall not generate for these beneficiaries 'inheritance and transfer taxes' or any other tax or charge having equivalent effect;
 - (j) personal and household effects imported for personal use by natural persons (and members of their immediate families), other than those recruited locally, carrying out tasks defined in service or works or grant contracts or twinning contracts or agreements, shall be exempted from customs or import duties, Value Added Tax (VAT), excise duties and other special consumption tax or to any other similar tax, duties or charges having equivalent effect or deterrent excessive collateral requirements, the said personal and household effects being re-exported or disposed of in the state, in accordance with the regulations in force in the Republic of Serbia after termination of the contract;
 - (k) Union contractors shall not be subject to stamp or registration duties, or to any other charge having equivalent effect in the Republic of Serbia where these duties or charges are directly related to a Union contract. This exemption shall also apply to transactions (including assignment of rights) and documents related to payments made to the Union contractor, including contracts concluded between grant beneficiaries (including their partners or sub-grant beneficiaries) and their contractors (including their staff or contracted experts), and contracts concluded for incidental and provisional expenditure under service contracts and works contracts respectively, where such transactions or payments are directly related to a Union contract;
 - (l) the following charges shall also be exempted for Union contractors:
 - (i) special communication tax;
 - (ii) motor vehicle taxes;
 - (iii) special charges applied by regional or local authorities or special boards in the context of contract execution not proportional with the cost involved in their execution or of having equivalent effect of taxes.
- (3) Whenever necessary, the IPA III beneficiary shall adopt or amend the secondary legislation or enabling acts necessary to enforce the tax provisions in this Agreement immediately upon its entering into force.
- (4) The rules and procedures referred to in this Article shall also apply to any similar tax, duty, levy or charges having equivalent effect, which may be instituted after the entry into force of this Agreement in addition to, or in replacement of existing ones.
- (5) In case of conflict between the provisions in this Article and the legislation of the IPA III beneficiary, the provisions of this Agreement shall prevail. In the event of accession to the Union, the IPA III beneficiary will continue to apply

the provisions in Article 27 and this Article except where these are incompatible with its obligations under the relevant Union *acquis*.

SECTION V RULES ON FINANCIAL MANAGEMENT OF IPA III ASSISTANCE

TITLE I GENERAL PROVISIONS

Article 29 Eligibility of expenditure

- (1) Expenditure shall not be financed more than once from IPA III. In addition, expenditure financed by IPA III shall not receive any other financing from the EU budget.
- (2) Expenditure incurred by the recipients and payments made by the IPA III beneficiary shall not be eligible for funding under the IPA III Regulation prior to the signature of the relevant financing agreement, contracts and addenda, except for the cases provided for in Article 27(6) of the NDICI Regulation.
- (3) The following expenditure shall not be eligible for funding under the IPA III Regulation:
 - (a) purchase of land and existing buildings, except where justified by the nature of the programme in the financing decision;
 - (b) other expenditure as may be provided for in the sectoral or financing agreements.
- (4) The final date for the eligibility of expenditure shall be laid down in the financing agreements.

Article 30 Co-financing of IPA III programmes

- (1) Programmes implemented in indirect management by the IPA III beneficiary may require both IPA III beneficiary's and Union's financial contributions.
- (2) The co-financing rate shall take the form of joint co-financing and be defined in the sectoral or financing agreement.
- (3) Where both IPA III beneficiary's and Union's financial contributions are required, the Union contribution shall be stipulated in the sectoral or financing agreements.

TITLE II RULES RELATING TO INDIRECT MANAGEMENT BY THE IPA III BENEFICIARY

Article 31 Specific rules on eligibility of expenditure for IPARD

For the IPARD III programme, the following specific provisions shall apply:

- (a) The EU contribution to investment projects under rural development programmes shall be repaid if within five years from the final payment by the IPARD Agency, the project undergoes a substantive modification;
- (b) in case of standard unit costs, lump sums not exceeding EUR 100 000 of public contribution and flat-rate financing, determined by a percentage of one or several defined categories

of costs, the EU is covering only the amounts as laid down for each measure and as defined by the respective IPARD Agency in advance of the call for applications;

- (c) contributions from an IPARD III programme to a financial instrument for use within the scope of that IPARD III programme will be considered as eligible expenditure.
- (d) In determining the share of public expenditure as a percentage of total eligible cost of investment, account shall not be taken of national aid to facilitate access to loans granted without any Union contribution provided under Regulation (EU) 2021/1529.

Article 32 Audit trail

The NAO shall ensure that all relevant information is available to ensure a sufficiently detailed audit trail. This information shall *inter alia* include documentary evidence of the authorisation of payment requests, of the accounting and payment of such requests, and of the treatment of advances, guarantees and debts.

Article 33 Payments of the Union contribution

- (1) Payment of the Union contribution shall be made within the limits of the funds available.
- (2) Payments may take the form of pre-financing, interim payments and settlement of the final balance, following the procedure established in Article 42(2). Where contributions are required from both the Union and the IPA III beneficiary, payments of the Union contribution to the financing of the programmes concerned shall be calculated by applying the co-financing rate laid down in the sectoral or financing agreement to the eligible expenditure certified in accordance with Article 61(5) subject to the maximum amount of the Union contribution set out in the sectoral or financing agreement.
- (3) By 15 January and 15 July each year, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement the NAO shall send to the Commission a forecast of its likely payment request for the financial year concerned and for the subsequent financial year, in relation to all programmes. The Commission may ask for an update of the forecast as appropriate.
- (4) Payments by the Commission to the Accounting Body shall be made within 90 days after the conditions of Articles 34, 35 or 36 are met. This time limit for payment requests may be interrupted by the Commission in order to request all underlying documents necessary to clarify any elements relevant to the statement of expenditure, including information on the reporting of irregularities in accordance with Article 51(2) and Annex H.
- (5) Amounts set out in the programmes submitted by the IPA III beneficiary, in statements of expenditure, in payment requests and in expenditure mentioned in the implementation reports shall be denominated in euro. The IPA III beneficiary shall ensure that for the

treasury flows between the Commission and the IPA III beneficiary the rate recorded for conversion between euro and the IPA III beneficiary currency is the monthly accounting rate of the euro established by the Commission for the month during which the expenditure paid was recorded in the accounts of the Accounting Body or the Intermediate Body for financial management concerned specified in the relevant financing agreement.

- (6) Payments by the Commission to the IPA III beneficiary shall be made, subject to availability of budget appropriations, in euro to the euro account, in accordance with the provisions laid down in Articles 34, 35 and 36 and sectoral or financing agreements. Euro account(s) shall be opened for the programmes and shall be exclusively used for transactions relating to those programmes in accordance with the provisions of the relevant sectoral or financing agreements.
- (7) The IPA III beneficiary shall ensure that recipients receive the total amount of the public contribution in due time and in full. No charge shall be levied which would reduce these amounts for recipients and the public contribution and assets thus financed shall not be subject to any administrative or judicial confiscation, seizure or similar deductions.
- (8) In cases where the balance on the euro account referred to in paragraph 6 is insufficient to cover the payment requests submitted by the recipients pending the receipt of payment from the Commission, the IPA III beneficiary shall use national funds to pre-finance the Union contribution. In these cases the national funds shall be treated as Union funds and paragraph 6 shall apply at the moment when the full payment of the IPA III beneficiary contribution, if any, and the Union contribution pre-financed from the national funds is recorded in the accounts of the Accounting Body.
- (9) IPA III assistance may only cover expenditure incurred and paid by the IPA III beneficiary in conformity with the eligibility rules laid down in the contractual clauses and the legal framework established by the Financial Regulation, the NDICI Regulation, the IPA III Implementing Regulation and Articles 29, 30 and 31 of this Agreement, and as defined in the sectoral or financing agreements, where applicable.
- (10) The exchange of information, including submission of payment requests in line with Article 34, 35 and 36 of this Agreement, concerning financial transactions between the Commission and the structures and authorities referred to in Article 10 shall, where appropriate, be made by electronic means, using procedures as instructed by the Commission.

Article 34 Pre-financing

- (1) The minimum requirements for a pre-financing payment are the following:
 - (a) the NAO has notified to the Commission the opening of the euro account concerned;
 - (b) the relevant financing agreement has entered into force.

- (2) The detailed provisions concerning the calculation of pre-financing payments for annual and multi-annual programmes shall be set in the sectoral or financing agreements.
- (3) The total pre-financing amount shall be cleared at the latest when the programmes are closed.

Article 35 Interim payments

- (1) The minimum requirements for an interim payment are the following:
 - (a) the NAO has sent to the Commission a payment request including a certified statement of expenditure detailing amounts paid and costs recognised and including information, where relevant, on pre-financing. The payment request shall also include relevant information on implementation as detailed in the sectoral or financing agreement;
 - (b) the ceilings for the Union contribution, as laid down in the financing decision, have been respected;
 - (c) the NIPAC has sent to the Commission the annual report on implementation in accordance with Article 59(1);
 - (d) the Audit Authority has sent to the Commission the annual audit opinion and annual audit activity report, in accordance with Article 63(1) and (2);
 - (e) the relevant financing agreement is in force;
 - (f) any information requested by the Commission has been provided.
- (2) Without prejudice to the annual audit opinion, if it appears that the applicable rules have not been complied with or funds have not been properly used, the payments can be suspended or interrupted in accordance with the procedure laid down in the Articles 38 and 39.

Article 36 Settlement of the final balance

- (1) The minimum requirements for the settlement of the final balance are the following:
 - (a) the NAO has sent to the Commission a certified final statement of expenditure and, if applicable, final payment request;
 - (b) the NIPAC has sent to the Commission the final report on implementation in accordance with Article 60;
 - (c) the Audit Authority has sent to the Commission, in accordance with Article 63 (4) and (5), an opinion on the final statement of expenditure, supported by a final audit activity report;
 - (d) the relevant financing agreement is in force;
 - (e) the Commission has completed the examination and acceptance of accounts procedure as foreseen in Article 42.

Article 37 De-commitment of unused funds in case of multi-annual programmes

- (1) The Commission shall automatically de-commit any portion of a budgetary commitment for a programme that, by 31 December of the fifth year following that of the budgetary commitment, has not been used for the purpose of pre-financing or making interim payments by the Commission to the IPA III beneficiary or for which the NAO has not presented any certified statement of expenditure or any interim payment request has been submitted in accordance with Article 35. For the purpose of this Article only costs recognised submitted with the interim payment request or declaration of expenditure shall be taken into consideration. An earlier deadline may be specified in a sectoral or financing agreement.
- (2) The Commission shall inform the NAO in advance whenever there is a risk of de-commitment as referred to in paragraph 1.
- (3) The amount concerned by de-commitment shall be reduced by the amounts equivalent to that part of the budget commitment for which:
 - (a) the operations are suspended by a legal proceeding or by an administrative appeal having suspensory effect; or
 - (b) it has not been possible to make a payment request for reasons of *force majeure* seriously affecting implementation of all or part of the programme.

The IPA III beneficiary claiming force majeure shall demonstrate the direct consequences of the force majeure on the implementation of all or part of the programme.

- (4) The IPA III beneficiary shall send to the Commission information on the exceptions referred to in paragraph 3, points (a) and (b), in the annual report referred to in Article 59(1).

Article 38 Interruption of payments

- (1) Notwithstanding the time limit(s) for payments set out in Article 33(4), the Commission may interrupt payments to the IPA III beneficiary fully or partially for the purpose of carrying out further checks, where:
 - (a) reliable information comes to the notice of the Commission indicating a significant deficiency in the functioning of either the management and control systems or that the expenditure certified by the NAO is linked to a serious irregularity and has not been corrected;
 - (b) the interruption is necessary to prevent significant damage to the financial interests of the Union;
 - (c) information comes to the notice of the Commission, which puts in doubt the eligibility of expenditure in a payment request.
- (2) The Commission may limit the interruption to the part of the expenditure covered by the payment request affected by the elements referred to in paragraph 1. The Commission shall inform the IPA III beneficiary immediately of the reason of interruption and shall ask for its immediate observations and

to remedy the situation if necessary. The interruption shall be ended by the Commission as soon as the necessary measures have been taken.

Article 39 Suspension of payments

- (1) The Commission may suspend payments to the IPA III beneficiary, in particular when systemic errors are detected, which call into question the reliability of the internal control systems of the entity concerned or the legality and regularity of the underlying transactions or the use of assets and outputs for the intended purpose as specified in the sectoral or financing agreement.
- (2) The IPA III beneficiary shall be given the opportunity to present its observations within a period of two months before the Commission decides on a suspension in accordance with paragraph 1.
- (3) The Commission shall end the suspension when the IPA III beneficiary has taken the necessary measures to remedy the systemic errors.

If the IPA III beneficiary has not taken such measures, the Commission may decide to cancel all or part of the IPA III contribution to the programme in accordance with Article 43.

Article 40 Recovery of funds

- (1) Any situation as defined in Articles 50(7) and 51(5) occurring at any time during the implementation of IPA III assistance or being the result of an audit may lead to the recovery of the funds by the Commission from the IPA III beneficiary.
- (2) The NAO shall recover the Union contribution paid to the IPA III beneficiary from those who were in any situation defined in Article 51(5) or benefited from it, in accordance with IPA III beneficiary recovery procedures for public funds. The fact that the NAO does not succeed in recovering all or part of the funds shall not prevent the Commission from recovering the funds from the IPA III beneficiary.

Article 41 Financial adjustments by the IPA III beneficiary

The NAO shall make financial adjustments where any situation defined in Article 51(5) is detected, by cancelling all or part of the Union contribution to the programmes concerned. The NAO shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Union contribution ensuring the principle of proportionality.

Article 42 Examination and acceptance of accounts procedures

- (1) The purpose of the examination and acceptance of accounts procedure shall be to ensure that the expenditure incurred and paid by the IPA III beneficiary in the context of indirect management and which may be chargeable to the Union budget is compliant with the applicable Union rules and that the accounts are complete, accurate and true.
- (2) The examination and acceptance of accounts procedure shall consist of:
 - (a) the analysis of the final statement of expenditure as submitted by the NAO;

- (b) the analysis of the final report on implementation of the annual or multi-annual programme in accordance with Article 60;
 - (c) the analysis of the opinion sent by the Audit Authority on the statement of expenditure supported by a final audit activity report;
 - (d) the analysis of relevant documents as referred to in the sectoral or financing agreement and, where appropriate, on-the-spot checks by the Commission, subject to no limitations or restrictions, on the content of those financial reports or statements and on the underlying transactions, including checks made with recipients;
 - (e) establishment by the Commission of the amount of expenditure chargeable to the Union budget, following, where necessary, a contradictory procedure and after the IPA III beneficiary has been notified;
 - (f) calculation of a possible financial correction arising from expenditure incurred and paid in breach of the rules laid down in the present Agreement and when relevant in a sectoral agreement or a financing agreement;
 - (g) recovery or payment by the Commission of the balance arising from the difference between accepted expenditure to the Union budget and the sums already paid to the IPA III beneficiary.
- (3) The examination and acceptance of accounts procedure referred to in paragraph 2 is without prejudice to the possibility for the Commission to recover non-eligible expenditure at a later stage on the basis of audits or inspections carried out during or after the implementation of the programme.

Article 43 Financial corrections by the Commission

- (1) In order to ensure that the IPA III funds have been used in accordance with the applicable rules, the Commission shall apply financial correction mechanisms in accordance with Article 12 of the IPA III Implementing Regulation and as detailed in sectoral or financing agreements.
- (2) A financial correction may arise from any of the following:
 - (a) identification of any situation defined under Article 51(5);
 - (b) identification of a weakness or deficiency in the management and control systems of the IPA III beneficiary;
 - (c) failure to ensure achievements of results and use of assets and outputs for the intended purpose as specified in the sectoral or financing agreement;
 - (d) follow up by the Commission on the audit activity reports and opinions of the Audit Authority.
- (3) If the Commission finds that expenditure under the programmes covered by IPA III has been incurred, paid and certified in a way that

has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from Union financing.

- (4) The calculation and establishment of any such corrections, as well as the related recoveries, shall be made by the Commission, following the criteria and procedures provided for in paragraphs 5, 6 and 7 of this Article and Articles 42, 44 and 45.
- (5) Financial corrections shall be made as appropriate by compensation or offsetting.
- (6) The Commission shall apply the financial corrections on the basis of identification of the amounts unduly spent and on the financial implications for the budget. Where such amounts cannot be identified precisely in order to apply individual corrections, the Commission may apply flat-rate corrections or corrections based on an extrapolation of the findings.
- (7) When deciding the amount of a correction, the Commission shall take into account the nature and gravity or the extent and financial implications of any situation defined in paragraph 2, as well as the principle of proportionality.

Article 44 Procedure for financial corrections

- (1) Before taking a decision on a financial correction, including the ones taken on the basis of the examination and acceptance of accounts procedure, the Commission shall inform the NAO of its provisional conclusions and request his/her comments within two months.

Where the Commission proposes a financial correction based on an extrapolation of the findings or at a flat rate pursuant to Article 43(6), the IPA III beneficiary shall be given the opportunity to provide information which would allow the Commission to establish the actual extent of any situation defined in Article 43(2), through an examination of the documentation concerned. In agreement with the Commission, the IPA III beneficiary may limit the scope of this examination to a proportion or sample of the documentation concerned. Save for duly justified cases, the time allowed for the IPA III beneficiary shall not exceed a period of two months after the two-month period referred to in the first subparagraph. Further details may be set out in the sectoral or financing agreement.

- (2) The Commission shall take a decision after taking into account any evidence supplied by the IPA III beneficiary.

Article 45 Re-use of the Union contribution

- (1) The resources cancelled from the Union contribution following financial corrections pursuant to Article 43 shall be paid to the Union budget.
- (2) The contribution recovered in accordance with Article 40 or cancelled in accordance with Article 41 may not be re-used for the activity or activities that were the subject of the recovery or the financial adjustment, nor, where the recovery or financial adjustment follows a systemic irregularity, for on-going activities within the whole or part of the programme in which the systemic irregularity occurred.

Article 46 Repayment

- (1) The IPA III beneficiary shall make any repayment to the general budget of the Union before the due date indicated in the recovery order drawn up in accordance with Article 100 of the Financial Regulation.
- (2) Any delay in repayment shall give rise to interest on account of late payment, in accordance with Article 99 of the Financial Regulation.

TITLE III CLOSURE OF A PROGRAMME OR PART OF A PROGRAMME**Article 47 Closure of a programme or part of a programme implemented in indirect management by the IPA III beneficiary**

- (1) The Commission shall notify in writing the closure of a programme to the IPA III beneficiary.
- (2) The Commission shall not close a programme without prior examination and acceptance of the accounts as provided for in Article 42.
- (3) The closure of a programme is without prejudice to the right of the Commission to undertake financial corrections at a later stage.
- (4) More detailed rules on the closure of programmes and relevant reporting obligations may be set out in sectoral or financing agreements.

Article 48 Closure of a programme or part of a programme implemented in direct management and indirect management with entities other than the IPA III beneficiary

- (1) A programme is closed when all the contracts and grants have been closed.
- (2) The Commission shall notify in writing the closure of a programme to the IPA III beneficiary.

Article 49 Retention of documents

- (1) The IPA III beneficiary shall retain for five years from the date of closure of a programme all documents relevant for the procurement and grant award procedures, contracts, addenda, relevant correspondence and all relevant documents relating to payments and recoveries.
- (2) The period referred to in point (1) shall be interrupted either in case of legal proceedings or by a duly justified request of the Commission.

TITLE IV SUPERVISION, CONTROL, AUDIT AND PROTECTION OF FINANCIAL INTERESTS

Article 50 Supervision, control and audit by the Commission, the European Anti-Fraud Office and the European Court of Auditors

- (1) All financing agreements and subsequent contracts, including any sub-contracts entered into by beneficiaries with 3rd parties, shall be subject to supervision, control and audit by the Commission, including the European Anti-Fraud Office (OLAF), and audits by the European Court of Auditors.

In indirect management by the IPA III beneficiary, this also includes the right of the Commission and the Union Delegation in the Republic of Serbia to carry out measures, such as:

- (a) *ex ante* verification of tendering and contracting;
- (b) *ex post* controls of tendering, contracting, contract execution, including financial management thereof;
- (c) supervision concerning the functioning of the management and control systems.

The duly authorised external auditors, agents or representatives of the Commission, OLAF and the European Court of Auditors shall have the right to carry out any technical and financial verification or audit that they may consider necessary to follow the implementation of a programme or contract, including visits of sites and premises where IPA III funded activities are implemented or managed. The Commission shall give the authorities concerned advance notice of such missions.

- (2) The IPA III beneficiary shall designate an anti-fraud coordination service¹¹, to facilitate effective cooperation and exchange of information, including information of an operational nature, with OLAF.

In indirect management, the designated anti-fraud coordination service shall be tasked with coordinating administrative and operational obligations and activities and propose amendments to the IPA III beneficiary's legislation, as appropriate, in order to protect the financial interests of the Union. The service shall, *inter alia*:

- lead the creation/implementation of strategies to protect the financial interests of the Union;
- identify possible weaknesses in the IPA III beneficiary systems for managing Union funds including IPA III assistance;
- ensure sufficient human resources capacity for these tasks, including training of fraud-prevention staff;
- support cooperation between the IPA III beneficiary administrations, prosecution authorities and OLAF;
- share information on irregularities and suspected fraud cases, including those identified in audits and checks carried out by the Audit Authority, internal audit services, the Management Structure, the Managing Authorities and Intermediate Bodies, with the IPA III beneficiary administration and OLAF;

¹¹

This service does not form part of the structures referred to in Article 10 and its establishment is thus not a pre-requisite for entrusting budget implementation tasks.

- ensure the fulfilment of all the obligations under Regulation (EC, Euratom) No 883/2013 of the European Parliament and of the Council¹², Council Regulation (Euratom, EC) No 2988/1995¹³ and Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996¹⁴.
- (3) The IPA III beneficiary shall supply all requested information and documents including any electronic data and take all suitable measures to facilitate the work of the persons instructed to carry out audits, on-the-spot checks, or inspections.
 - (4) The IPA III beneficiary shall ensure that the agents or representatives of the Commission, including OLAF, have the right to inspect all relevant documentation, digital data, and accounts pertaining to items financed under the related financing agreement and assist the European Court of Auditors to carry out audits relating to the use of IPA III assistance. Where privately owned devices are used for work purposes, those devices may be subject to inspection by OLAF. OLAF shall subject such devices to inspection only under the same conditions and to the same extent that national control authorities are allowed to investigate privately owned devices and where OLAF has reasonable grounds for suspecting that their content may be relevant for the investigation.
 - (5) In order to ensure the efficient protection of the financial interests of the Union, the Commission, including OLAF, may also conduct all investigative acts, and in particular, on-the-spot checks and inspections in accordance with Regulation (EU, Euratom) No 883/2013 and Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996. These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the IPA III beneficiary, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that it can provide all the required help. The IPA III beneficiary shall identify a service with criminal investigative powers, which will assist in conducting investigations in accordance with Regulation (EU, Euratom) No 883/2013 and Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996 upon OLAF's request.
 - (6) The service referred to in point (2) can fulfil this task if it has administrative and criminal investigative powers. If OLAF requires, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly. Where the participants in IPA III funded activities resist an on-the-spot check or inspection, the IPA III beneficiary, acting in accordance with its own national laws and rules, shall provide to the Commission/OLAF inspectors the necessary assistance to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection, including the provision of the bank account information relevant for OLAF's investigative activity.
 - (7) In case of failure to comply with the obligations set out in paragraphs (4), (5) and (6) of this article, the European Commission may recover the funds related to the Union contribution under investigation by OLAF in line with the provisions of Article 40.

¹² Regulation (EU, Euratom) No 883/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 September 2013 concerning investigations conducted by the European Anti-Fraud Office (OLAF) and repealing Regulation (EC) No 1073/1999 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (Euratom) No 1074/1999 (OJ L 248, 18 September 2013, p.1).

¹³ Council Regulation (EC, Euratom) No 2988/1995 of 18 December 1995 on the protection of the European Communities financial interests (OJ L 312, 23 December 1995, p.1).

¹⁴ Council Regulation (Euratom, EC) No 2185/96 of 11 November 1996 concerning on-the-spot checks and inspections carried out by the Commission in order to protect the European Communities financial interests against fraud and other irregularities (OJ L 292, 15 November 1996, p. 2).

- (8) The Commission/OLAF shall report as soon as possible to the IPA III beneficiary any evidence or suspicion relating to frauds or irregularities, which has come to its knowledge in the course of an on-the-spot check or inspection. In any event, the Commission/OLAF shall be required to inform the above-mentioned service of the result of such checks and inspections.
- (9) The controls and audits described above are applicable to all recipients and sub-contractors who have received IPA III assistance whether or not they are named in the contract or Grant Agreement. Such controls and audits are also applicable to documents and data concerning the national contribution, if any, by the IPA III beneficiary.
- (10) In indirect management, the Commission may check, at any times, the accounts and operations of the Accounting Body and Managing Authorities and Intermediate Bodies either directly or through an external auditor. This is without prejudice to the responsibilities of the Commission and of the European Court of Auditors.

Article 51 Protection of the financial interests of the Union

- (1) In accordance with Article 154(4), point (a), of the Financial Regulation, the IPA III beneficiary entrusted with budget implementation tasks of IPA III assistance shall prevent, detect and correct irregularities and fraud when executing those tasks. To this end, the IPA III beneficiary shall carry out, in accordance with the principle of proportionality, *ex ante* and *ex post* controls including on-the-spot checks on the representative and risk-based samples of transactions, to ensure that the programmes financed from the budget are effectively carried out and are implemented correctly. The IPA III beneficiary shall also recover funds unduly paid and bring legal proceedings where necessary in this regard.
- (2) In indirect management, the IPA III beneficiary shall ensure investigation and effective treatment of suspected cases of irregularities, fraud, corruption and conflict of interest and the functioning of a control and reporting mechanism as referred to in Article 13(7) of the IPA III Regulation. The IPA III beneficiary shall report suspected fraud and other irregularities, which have been the subject of a primary administrative or judicial finding, without delay, to the Commission and keep the latter informed of the progress of administrative and legal proceedings. Reporting shall be done by electronic means using the irregularity management system (IMS) provided by the Commission for this purpose. In addition to the reporting provisions set in Annex H to this Agreement, further details may be laid down in the sectoral or financing agreement.
- (3) Furthermore, the IPA III beneficiary shall, in indirect management, take any appropriate measure to prevent and counter any active or passive corruption practices at any stage of the procurement procedure or grant award procedure or during the implementation of the corresponding contracts.
- (4) The IPA III beneficiary, including the personnel responsible for the programming and implementation of the tasks of the IPA III funded activities, shall take whatever precautions necessary to avoid any risk of conflict of interests and shall inform the Commission immediately of any such conflict of interest or any situation likely to give rise to any such conflict.
- (5) For the purpose of the protection of the financial interests of the Union, the following definitions shall apply:

- (a) *Error* means non-deliberate clerical and technical errors committed by the IPA III beneficiary or a recipient of IPA III assistance;
- (b) *Irregularity* means any infringement of a provision of applicable rules and contracts resulting from an act or an omission by an economic operator or the IPA III beneficiary, which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget;
- (c) *Economic operator* means any natural or legal person, including a public entity, or a group of such persons, who offers to supply products, execute works or provide services or supply immovable property;
- (d) *Systemic irregularity* means any irregularity that may be of a recurring nature, with a high probability of occurrence in similar types of operations, which result from a serious deficiency in the effective functioning of the management and control systems, including a failure to establish appropriate procedures in accordance with applicable rules;
- (e) *Fraud* means any intentional act or omission relating to:
- the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the Union or budgets managed by, or on behalf of, the European Union;
 - non-disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect;
 - the misapplication of such funds for purposes other than those for which they were originally granted;
- (f) *Suspected fraud* means an irregularity giving rise to the initiation of administrative or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of intentional behaviour, in particular fraud, as referred to above;
- (g) *Active corruption* means the deliberate action of whoever promises or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to an official for himself or for a third party for him to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the Union;
- (h) *Passive corruption* means the deliberate action of a civil servant, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for himself or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his

functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the Union;

- (i) *Conflict of interests* means that the impartial and objective exercise of the functions of a financial actor or other person is compromised for reasons involving family, emotional life, political or national affinity, economic interest or any other direct or indirect personal interest;
- (j) *Primary administrative or judicial finding* means a first written assessment by a competent authority, either administrative or judicial, concluding on the basis of specific facts that an irregularity has been committed. This is without prejudice to the possibility that this conclusion may subsequently have to be revised or withdrawn as a result of developments in the course of the administrative or judicial procedure.

The definitions listed in this Article shall not be construed as introducing new types of crime to the IPA III beneficiary penal code or changes thereto.

SECTION VI MONITORING, EVALUATION AND REPORTING

TITLE I MONITORING

Article 52 IPA monitoring committee

- (1) The Commission and the IPA III beneficiary shall set up an IPA monitoring committee no later than six months after the entry into force of the first financing agreement. This committee shall also fulfil the responsibilities of the IPA monitoring committee under Council Regulation (EC) No 1085/2006¹⁵ ('IPA Regulation') and under the IPA II Regulation.
- (2) The IPA monitoring committee shall review the overall effectiveness, efficiency, quality, coherence, coordination and compliance of the implementation of all programmes towards meeting the objectives set out in the financing agreements, the IPA III programming framework and the Strategic Response. For this purpose, it shall, where relevant, base itself on the information provided by the sectoral monitoring committees and other existing central coordination structures of the IPA III beneficiary.
- (3) The IPA monitoring committee may make proposals to the Commission, the NIPAC and the NAO for ensuring better coherence and coordination of IPA III assistance as provided for in the IPA III programming framework or in the IPA III Regulation, and to enhance the overall efficiency, effectiveness, impact and sustainability of such assistance. It may also make recommendations for corrective actions to the relevant sectoral monitoring committees in order to ensure the achievement of IPA III objectives and enhance the efficiency and effectiveness of the IPA III assistance. For this purpose, it shall, where relevant, take into account the conclusions and recommendations drawn in monitoring and evaluations launched by either the Commission or the IPA III beneficiary.
- (4) The IPA monitoring committee shall be composed of representatives of the Commission, the NIPAC and other relevant authorities and bodies of the IPA III beneficiary and, where relevant, bilateral donors, international

¹⁵ Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), (OJ L 210, 3 July 2006, p. 82).

organisations, international financial institutions and other stakeholders, such as civil society and private sector organisations. The representatives of stakeholders shall be chosen according to rules and criteria defined in the rules of procedure of the IPA monitoring committee and in agreement with the Commission.

- (5) A representative of the Commission and the NIPAC shall co-chair the IPA monitoring committee meetings.
- (6) The IPA monitoring committee shall adopt its rules of procedure in agreement with the NIPAC, the NAO and the Commission.
- (7) The IPA monitoring committee shall meet at least once a year. *Ad hoc* meetings may also be convened at the initiative of the Commission or of the IPA III beneficiary, in particular on a thematic basis.
- (8) Where sectoral monitoring committees, as referred to in Article 53, are not set up, the IPA monitoring committee shall fulfil the functions listed in paragraph 7 of that article.

Article 53 Sectoral monitoring committee

- (1) The IPA III beneficiary shall have in place IPA sectoral monitoring committees to monitor annual and multi-annual programmes implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, which are financed by the IPA Regulation, the IPA II Regulation and the IPA III Regulation in a specific sector or programme. Such committees shall be in place no later than six months after the entry into force of the first financing agreement in that sector.
- (2) In accordance with the principle of proportionality, in the case of annual programmes implemented in indirect management, the obligation to establish an IPA sectoral monitoring committee may be waived in the financing agreement.
- (3) Where an IPA sectoral monitoring committee is in place, this committee may, in addition to the multi-annual programmes implemented in indirect management, monitor other annual programmes in direct or indirect management in the same specific sector. This provision does not apply to IPARD III programmes.
- (4) Supported by the reports provided by the Managing Authority prior to the meetings, the sectoral monitoring committees shall in particular:
 - (a) review the effectiveness, efficiency, quality, coordination and compliance of the implementation of the programmes;
 - (b) review the progress towards meeting the objectives, achieving the planned outputs and results, and assessing the impact and sustainability of IPA III assistance, while ensuring coherence with the policy dialogue, the related central and regional sector strategies and multi-country or regional activities in the IPA III beneficiary;
 - (c) review annual implementation reports, including financial execution of the programmes;
 - (d) examine relevant findings and conclusions as well as proposals for remedial follow-up actions stemming from the on-the-spot checks, monitoring, evaluations and audits if available;

- (e) discuss any relevant aspects of the functioning of the management and control systems;
- (f) discuss any problematic issues and actions;
- (g) if necessary, consider or make proposals to amend programmes and take any other corrective action to ensure the achievement of the objectives and enhance the efficiency, effectiveness, impact and sustainability of IPA III assistance;
- (h) review information, publicity, transparency, communication and visibility measures taken, in accordance with Articles 23 and 24.

Other specific provisions may be laid down in the sectoral or financing agreements.

- (5) Operational conclusions, including any recommendations, will be drawn at the end of the sectoral monitoring committees meetings. These conclusions shall be subject to adequate follow-up and a review in the following committee meetings and shall be the basis for reporting to the IPA monitoring committee on progress made in accordance with Article 52(2).
- (6) Each sectoral monitoring committee shall adopt its rules of procedure to be drawn up in consultation with the Managing Authorities and Intermediate Bodies, the NIPAC and the Commission.
- (7) The sectoral monitoring committee shall be composed of representatives of relevant IPA III beneficiary authorities and bodies, other stakeholders, such as economic, social and environmental partners and, international organisations, international financial institutions and civil society. The Commission shall participate in the work of the committee. The representatives of the stakeholders shall be chosen according to the rules and criteria defined in the rules of procedure. A senior representative of the IPA III beneficiary shall chair the sectoral monitoring committee meetings. Depending on the programme, the Commission may co-chair the committee meetings.
- (8) The sectoral monitoring committees shall meet at least twice every twelve months. *Ad hoc* meetings may also be convened.

TITLE II EVALUATION

Article 54 Evaluation of IPA III assistance

- (1) IPA III assistance shall be subject to evaluations, in accordance with Article 13 of the IPA III Regulation, Article 34 of the Financial Regulation, and Chapter V of Title II of the NDICI Regulation. Evaluation aims at improving relevance, coherence, quality, efficiency, effectiveness, impact, Union added value, sustainability of IPA III assistance, and synergy with the relevant policy dialogue.
- (2) The objectives of an evaluation shall include:
 - (a) assessing the conditions for the implementation of the assistance, its performance, both prospective and actual, and its consistency with the policy objectives set out in view of achieving long-term impacts and objectives;
 - (b) assessing the achievement of the agreed results (outputs, outcomes, impacts) in view of reaching the intended long-term and global objectives;
 - (c) assessing the programming process and monitoring system and, where appropriate, implementation arrangements;

- (d) promoting accountability of the assistance to the institutions of the EU and to the public, with respect to the value for money and the use of funds;
- (e) drawing lessons aiming at improving the quality and design of future policies, strategies and interventions. Therefore, evaluations shall be timely and their findings shall be taken into account both in the next programming and implementation cycle, as well as in the decision on resource allocation.
- (3) Evaluations may be carried out at project and programme level as well as at strategic level. Strategic evaluations cover instruments (including budget support), themes, IPA beneficiaries or regions.
- (4) *Ex ante* evaluations may be carried out. These evaluations shall aim to optimise the allocation of budgetary resources under programmes and improve programming quality. They shall identify and appraise the disparities, gaps and potential for development, the goals to be achieved, the results expected, the quantified targets, the coherence, if necessary, of the strategy proposed and the quality of the procedures for implementation, monitoring, evaluation and financial management.
- (5) Retrospective and *ex post* evaluations shall assess the relevance, efficiency, effectiveness, coherence, impact, sustainability and EU added value of IPA III assistance in view of achieving the objectives set in the programming documents.
- (6) The longer-term impacts and the sustainability of IPA III assistance shall be evaluated in accordance with the applicable rules and procedures, as well as the relevant Union legislation.
- (7) The recommendations and conclusions of evaluations shall be taken into account by the IPA monitoring committee and the sectoral monitoring committees.
- (8) The Commission shall develop evaluation methods, including quality standards¹⁶ and measurable indicators. The IPA III beneficiaries shall follow such methods when carrying out the evaluations.

Article 55 Evaluations by the Commission

- (1) When the Commission undertakes evaluations of IPA III assistance, the IPA III beneficiary shall facilitate the access to data and all relevant information necessary to carry out the evaluations, including facilitating interviews with relevant stakeholders.

Article 56 Evaluations by the IPA III beneficiary in indirect management

- (1) The IPA III beneficiary implementing IPA III funding in indirect management shall be responsible for carrying out evaluations of the programmes it manages, in accordance with Article 54.
- (2) The IPA III beneficiary shall, in consultation with the Commission, draw up an evaluation plan presenting the evaluation activities to be carried out in the different phases of the implementation.

¹⁶ In line with Better Regulation and OECD/DAC evaluation criteria and sound evaluation methods and techniques.

TITLE III REPORTING

Article 57 Additional reporting definitions

- (1) '12 month period' means the period from 1 July of the previous financial year to 30 June of the current financial year, except where otherwise provided for in a sectoral or a financing agreement.
- (2) 'Cost recognised' means the cost that is incurred (by a recipient), accepted (by the Intermediate Body for financial management) and paid (by the Intermediate Body for financial management).

Article 58 Language and format

- (1) All reports, statements, declarations and accounts related to the preparation or implementation of IPA III assistance shall be provided to the Commission in the English language.
- (2) The NAO, supported by the Accounting Body, shall set up an accrual based accounting system to record and store, in electronic form, accurate, complete and reliable accounting records for each IPA III programme/action/operation implemented in indirect management by the IPA III beneficiary. The NAO will use it as a basis to draw up payment requests, accounts, financial reports and statements.
- (3) IPA III beneficiary shall set up a management information system to record and store, in electronic form, the data on each IPA III programme/action/operation necessary for planning, implementation, management, monitoring, evaluation, verifications and audits of IPA III assistance.
- (4) The IPA III Beneficiary shall set technical specifications of the systems referred to in paragraphs (2) and (3) to maximise automation of reporting and exchange of data in electronic form.
- (5) The Commission may set up its own information systems and require the IPA III beneficiary to take an active role in their development and use.

Article 59 General reporting requirements from the NIPAC

- (1) By 15 February of each year, the NIPAC shall provide the Commission with an annual report on implementation of financial assistance provided through the IPA Regulation, the IPA II Regulation and the IPA III Regulation in the previous financial year.
- (2) The report shall follow the model made available by the Commission and shall include in particular:
 - (a) programming of assistance, progress made with implementation, problems encountered and corrective measures taken, follow-up to monitoring and evaluation;
 - (b) communication and visibility, and donor coordination efforts;
 - (c) progress made towards the achievement of the objectives outlined in the strategic documents and programmes, as measured by relevant indicators;
 - (d) recommendations for the coming period.

Where it covers programmes implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, the report shall be based on information provided by the Managing Authorities and Intermediate Bodies, and cover progress made with implementation of entrusted tasks, including any problems encountered and corrective measures taken.

- (3) Additional reporting requirements from the NIPAC may be set out in the sectoral or financing agreements, including reporting requirements for operational programmes referred to in Article 16(5) and programmes referred to in Article 16(7).

Article 60 Reporting requirements from the NIPAC in indirect management by the IPA III beneficiary

At the latest sixteen months after the end of implementation of each programme, the NIPAC shall submit to the Commission a final report on implementation of that programme covering the whole implementation period, including in particular information on expected and actual results achieved, and financial information related to the execution of activities.

Article 61 Reporting requirements from the NAO in indirect management by the IPA III beneficiary

- (1) By 15 January of each year, the NAO shall provide to the Commission and the Audit Authority an extract of the data in electronic form held in the accounting system at 31 December of the previous financial year. It shall be accompanied by an annual accounting cut-off report using an *ad hoc* model provided by the Commission.
- (2) By 15 February of each year, the NAO shall, with copy to the NIPAC and the Audit Authority, provide the Commission with the following information for the previous financial year:
- (a) annual financial reports or statements on accrual basis, drawn up in accordance with the format of financial reports or statements attached to the financing agreement, which clearly distinguish costs recognised and payments made;
 - (b) a report on the management and control system, including:
 - (i) a summary of verification reports and controls carried out by the Management Structure;
 - (ii) an analysis of the nature, cause, extent and impact of financial errors;
 - (iii) a summary of substantive changes to the management and control system, rules or procedures of the IPA III beneficiary, with analysis of their impact on management of the Union funds;
 - (iv) self-assessment of the functioning of the management and control system, addressing requirements of Article 12(3) and Annex B, with identified weaknesses and corrective actions taken or planned;

- (c) the status of action plans and follow up given to the audit reports issued by the Audit Authority, internal audit services and the Commission;
 - (d) an annual management declaration per programme, drawn up in accordance with Annex C; if the confirmations required by Annex C are not available, the NAO shall issue the annual management declaration with reservations informing the Commission of the reasons and potential consequences, along with the actions taken or planned to remedy the situation and to safeguard the financial interests of the European Union.
- (3) By 31 July of each year, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement, the NAO shall send to the Commission and the Audit Authority, the financial reports or statements on accrual basis for the 12 months period that ended on 30 June of the same year. They shall be drawn up in accordance with the format of financial reports or statements attached to the financing agreement, which clearly distinguish costs recognised and payments made.
- (4) At the latest sixteen months after the end of implementation of each programme, the NAO will send to the Commission a final statement of expenditure of the programme using a model provided by the Commission. If applicable, it shall be accompanied by the final payment request.
- (5) All the financial reports, statements and accounts referred to in this Article shall be certified by the NAO. Certification means confirmation of completeness, accuracy and veracity of the financial reports, statements and accounts.
- (6) Additional reporting requirements by the NAO may be set out in the sectoral or financing agreements.

Article 62 Reporting requirements from the Managing Authorities in indirect management by the IPA III beneficiary

- (1) The Managing Authorities and Intermediate Bodies shall deliver all necessary information to the NIPAC, the NAO and the Audit Authority in order to support their work and preparation of their reports.
- (2) At the beginning of each year, the Managing Authorities and Intermediate Bodies shall provide the NAO with annual financial reports or statements on accrual basis for the previous financial year for the programmes under their responsibility.
- (3) At the beginning of each year, the Managing Authorities shall provide the NAO with annual management declarations for the previous financial year for programmes under their responsibility. These annual management declarations will address all substantial aspects laid out in Annex C.
- (4) The exact scope of the reports, statements and declarations referred to in paragraphs (2) and (3), their templates, methods of preparation, supporting documents and timeline shall be defined by the NAO and

shall be laid out in the working arrangements concluded between the NAO and each Managing Authority.

- (5) The Managing Authorities and Intermediate Bodies may be required by the NIPAC and the Commission to draw up *ad hoc*, occasional or periodic reports on implementation of the programmes under their responsibility. The reports may be presented to the responsible sectoral monitoring committee for examination.
- (6) Additional reporting requirements by the Managing Authorities and Intermediate Bodies may be set out in the sectoral or financing agreements.

Article 63 Reporting requirements from the Audit Authority in indirect management by the IPA III beneficiary

- (1) By 15 February of each year, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement, the Audit Authority shall submit to the Commission and the government of the IPA III Beneficiary, with copy to the NIPAC and the NAO, an annual audit opinion in accordance with the model set out in Annex E.
- (2) By 15 February each year, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement, the Audit Authority shall submit to the Commission an annual audit activity report in accordance with the model set out in Annex D, which supports the annual audit opinion referred to in paragraph (1).
- (3) The deadline of 15 February from paragraphs (1) and (2) may exceptionally be postponed by the Commission to 1 March, upon justified request by an Audit Authority, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement.
- (4) Within three months from the submission by the NAO of a final statement of expenditure, the Audit Authority shall send to the Commission an audit opinion on the final statement of expenditure in accordance with the model set out in Annex F.
- (5) The audit opinion on the final statement of expenditure shall be supported by the final audit activity report according to the model provided by the Commission.
- (6) The Audit Authority shall provide the Commission with system audit reports as soon as the contradictory procedure with the relevant auditees is concluded.
- (7) Further specific requirements related to the reports and opinions of the Audit Authority may be set out in the sectoral or financing agreements.

SECTION VII PROVISIONS ON CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES

TITLE I GENERAL PROVISIONS

Article 64 Forms of cross-border cooperation

- (1) Assistance under this Section shall aim at promoting good neighbourly relations, fostering Union integration and promoting socio-economic development through joint local and regional initiatives.
- (2) Cross-border cooperation shall provide assistance to the following:
 - (a) cross-border cooperation between one or more Member States and one or more IPA III beneficiaries;
 - (b) cross-border cooperation between two or more IPA III beneficiaries;
 - (c) participation of IPA III beneficiaries in ERDF transnational, and interregional cooperation programmes.
- (3) This Section shall apply to cross-border cooperation referred to in point (2)(b). The programming rules applicable to the programmes referred to in paragraph 2, points (a) and (c), shall be set up in the financing agreements to be concluded pursuant to Article 5 of the Interreg Regulation.

Article 65 Additional definitions for cross-border cooperation

- (1) For the purposes of this Section the following definitions shall apply:
 - (a) 'operation' means a project, contract, action or group of projects selected by the contracting authority of the programme concerned, or under its responsibility, contributing to the objectives of a thematic priority or thematic priorities to which it relates;
 - (b) 'applicant' means a natural person or an entity with or without legal personality who has submitted an application in a grant award procedure;
 - (c) 'beneficiary' means a public or private body, responsible for initiating and implementing operations within a cross-border cooperation programme;
 - (d) 'lead IPA III beneficiary' means the IPA III beneficiary that has been appointed as leader and therefore hosts the contracting authority for the cross-border programme;
 - (e) 'Cross-Border Cooperation (CBC) Structures' means the institutions involved in the preparation and management of a given CBC programme in each of participating IPA III beneficiaries. The responsibilities of each of the CBC structures are defined depending on the management mode.

Article 66 Co-financing

- (1) The Union co-financing rate at the level of each thematic priority shall not be higher than 85% of the eligible expenditure of a cross-border cooperation programme. For technical assistance, the Union co-financing rate shall be 100%.

TITLE II RULES FOR PROGRAMMING

Article 67 Thematic priorities and concentration of IPA III cross-border cooperation

- (1) The thematic priorities contained in Annex III of the IPA III Regulation are grouped in thematic clusters in the IPA III programming framework to provide more focused assistance. A maximum of two thematic clusters shall be selected by the participating IPA III beneficiary for each cross-border cooperation programme, in addition to the thematic cluster 'improved capacity of regional and local authorities to tackle local challenges'.
- (2) The cross-border cooperation programmes shall also include a specific budget allocation for technical assistance as indicated in Article 73.

Article 68 Geographical coverage

The participating IPA III beneficiaries and the Commission shall agree on the list of eligible regions, which shall be included in the relevant cross-border cooperation programme.

Article 69 Preparation, assessment, approval and amendment of cross-border cooperation programmes

- (1) Cross-border cooperation programmes shall be drawn up in accordance with the model programme provided by the Commission and shall be prepared jointly by the participating IPA III beneficiaries.
- (2) For each selected thematic priority, the participating IPA III beneficiaries shall agree on the specific objectives, expected results, targets and indicators and the types of activities to be supported including the identification of the main target groups and types of applicant.
- (3) The cross-border cooperation programme shall be submitted to the Commission for approval by electronic means, by the lead IPA III beneficiary.
- (4) The Commission shall assess the consistency of cross-border cooperation programmes with the IPA III programming framework and their effective contribution to the selected thematic priorities defined in Annex III of the IPA III Regulation.
- (5) The Commission shall make observations within three months of the date of submission of the cross-border cooperation programme. The participating IPA III beneficiaries shall provide to the Commission all necessary additional information and, where appropriate, revise the proposed cross-border cooperation programme.
- (6) Before approving the cross-border cooperation programme the Commission has to ensure that any of its observations have been adequately taken into account.
- (7) At the initiative of the participating IPA III beneficiaries or of the Commission in agreement with the participating IPA III beneficiaries cross-border cooperation programmes may be amended.
- (8) Requests for amendment of cross-border cooperation programmes submitted by the participating IPA III beneficiaries shall be duly substantiated and shall in particular set out the expected impact of the changes to the cross-border cooperation programme on achieving its objectives. These requests shall be accompanied by the revised programme. Paragraphs (3) to (6) shall apply to amendments of cross-border cooperation programmes.

- (9) The approval of the Commission shall not be required for corrections of a purely clerical or editorial nature that do not affect the implementation of the cross-border cooperation programme. The participating IPA III beneficiaries shall timely inform the Commission of such corrections after they have been carried out.

Amendments can be requested in one or more of the following cases:

- (a) following a review of IPA III programming framework leading to changes in the strategies affecting substantially the cross-border cooperation programmes, including changes in the location of the contracting authority or in the financial plan;
- (b) following significant socio-economic changes in the programme area;
- (c) in order to take account of major changes in Union, IPA III beneficiary or regional priorities;
- (d) following the results of the evaluations referred to in Article 55.

Article 70 Bilateral arrangements between IPA III beneficiaries for the management of cross-border cooperation programmes implemented in indirect management

- (1) In indirect management, the participating IPA III beneficiaries shall conclude for the whole duration of the cross-border cooperation programme a bilateral arrangement setting out their respective responsibilities for implementing the relevant cross-border cooperation programme. The bilateral arrangement shall include:
- (a) description of the main implementation structures and their roles and responsibilities;
 - (b) description of the management, financial, control and audit arrangements for the cross-border cooperation programme;
 - (c) the main implementation procedures including the process for the selection of operations and the monitoring at the level of operations and overall cross-border cooperation programme;
 - (d) provisions to ensure the legality and regularity of the expenditures incurred by the beneficiaries, and to ensure that the verifications referred to in Clause 8 (1)(b) and (c) of Annex A are carried out;
 - (e) remedial measures in case of implementation difficulties;
 - (f) provisions to guarantee the sound financial management of the funds allocated to the cross-border cooperation programme, and recovery of amounts unduly paid;
 - (g) procedures for exemption of taxes referred to in Article 28;
 - (h) details about the financial management of the programme, including payments between IPA III beneficiaries, record keeping, reporting obligations and irregularities.

TITLE III OPERATIONS

Article 71 Selection of operations

- (1) Operations selected under a cross-border cooperation programme shall deliver clear cross-border impacts and benefits.
- (2) Operations under cross-border cooperation programmes shall be selected by the contracting authority through calls for proposals covering the whole eligible area.
- (3) Participating IPA III beneficiaries may also identify operations outside call for proposals. In that event, the operations shall be specifically mentioned in the cross-border cooperation programme referred to in Article 69.
- (4) Operations selected for cross-border cooperation shall involve beneficiaries from at least two participating IPA III beneficiaries. Beneficiaries shall cooperate in the development and implementation of operations. In addition, they shall cooperate in either the staffing or the financing of operations or both.
- (5) An operation may be implemented in a single participating IPA III beneficiary, provided that cross-border impacts and benefits are identified.

Article 72 Beneficiaries

- (1) The beneficiaries shall be established in an IPA III beneficiary participating in the programme.
- (2) The beneficiaries shall appoint one of them as lead beneficiary. The lead beneficiary shall ensure the implementation of the entire operation, monitor that the operation is implemented in accordance with the conditions set out in the contract and lay down the arrangements with other beneficiaries to guarantee the sound financial management of the funds allocated to the operation, including the arrangements for recovering amounts unduly paid.

Article 73 Technical assistance

- (1) Each cross-border cooperation programme shall include a specific budget allocation for technical assistance support, which shall be limited to 10% of the EU contribution to the cross-border cooperation programme.
- (2) Technical assistance support may include, *inter alia*:
 - (a) preparation, management, monitoring, evaluation, information, communication, networking, dispute resolution, control and audit activities related to the implementation of the programme;
 - (b) activities to reinforce the administrative capacity for implementing the programme;
 - (c) activities for the reduction of the administrative burden for beneficiaries, including electronic data exchange systems, and activities to reinforce the capacity of, and exchange best

practices between, authorities in the participating IPA III beneficiaries and of beneficiaries to manage IPA III assistance.

- (d) financing of the Joint Technical Secretariat.
- (3) Technical assistance support may also concern preceding and subsequent programming periods.
- (4) In accordance with Article 29(2), the expenditure for technical assistance to support the preparation of a cross-border cooperation programme and the setting up of management and control systems may be eligible prior to the signature of the relevant financing agreement, contracts and addenda in the cases provided for in Article 27(6) of the NDICI Regulation.

TITLE IV IMPLEMENTATION

Article 74 Implementation modes

Cross-border cooperation programmes shall be implemented in direct management or indirect management with the lead IPA III beneficiary.

TITLE V PROGRAMME STRUCTURES AND AUTHORITIES AND THEIR RESPONSIBILITIES

Article 75 Structures and authorities for CBC management

- (1) The following structures referred to in Article 10 shall be involved in the management of cross-border cooperation programmes in the IPA III beneficiaries:
 - (a) the NIPACs of the countries participating in the cross-border cooperation programme and, where applicable, the territorial cooperation coordinators, which are jointly responsible for ensuring that the objectives set out in the proposed cross-border cooperation programmes are consistent with the objectives in the IPA III programming framework;
 - (b) the NAO and the Management Structure of the lead IPA III beneficiary when the cross-border programme is implemented in indirect management;
 - (c) the cross-border cooperation structures in all the participating IPA beneficiaries which shall cooperate closely in the programming and implementation of the relevant cross-border cooperation programme. In case of indirect management the cross-border cooperation structure in the lead IPA III beneficiary shall perform the tasks of the Managing Authority. The Managing Authority shall designate Intermediate Bodies.
 - (d) the Audit Authority as referred to in Article 10(1), point (e), when the cross-border programme is implemented in indirect management with the IPA III beneficiary.
- (2) The participating IPA beneficiaries shall establish for each cross-border cooperation programme a Joint Monitoring Committee (JMC) which shall

also fulfil the role of the sectoral monitoring committee referred to in Article 53.

- (3) A Joint Technical Secretariat (JTS) shall be set up to assist the Commission, the programme Management Structures and authorities, and the JMC. The same JTS may assist in the preparation and implementation of more than one cross-border cooperation programmes.

Article 76 Cross-border cooperation structures and Managing Authority

- (1) Cross-border cooperation structures shall be established within the administration of each participating IPA III beneficiary to prepare, implement and manage the cross-border cooperation programmes. The same cross-border cooperation structure may be used for more than one cross-border cooperation programme.
- (2) In indirect management, the cross-border cooperation structure of the lead IPA III beneficiary performs the tasks of the Managing Authority.
- (3) The cross-border cooperation structures of the participating IPA III beneficiaries shall co-operate closely in tasks of mutual interest. They shall jointly fulfil the following functions and assume the following responsibilities:
- (a) prepare the cross-border cooperation programmes in accordance with Article 69, or revisions thereof;
 - (b) prepare a bilateral arrangement in accordance with Article 70 in case of indirect management and ensure its implementation;
 - (c) cooperate in ensuring that the tasks referred to in paragraphs 4 and 5 of this Article are fulfilled;
 - (d) ensure participation to JMC meetings and other bilateral meetings;
 - (e) nominate their representative(s) to the JMC;
 - (f) set up the Joint Technical Secretariat (JTS) and ensure that it is adequately staffed;
 - (g) prepare and implement the strategic decisions of the JMC;
 - (h) support the work of the JMC and provide it with the information required to carry out its tasks, in particular data relating to the progress of the operational programme in achieving the specific objectives and targets per thematic priority as set up in the cross-border cooperation programme;
 - (i) establish a system to gather reliable information on the cross-border cooperation programme's implementation;
 - (j) draw up the annual and final implementation reports as referred to in Article 80;
 - (k) prepare and implement a coherent plan on communication and visibility;

- (l) draw up an annual work plan for the JTS, to be approved by the JMC;
- (4) If the cross-border cooperation programme is implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, the Managing Authority shall, in addition to the provisions in Clause 6 of Annex A:
- (a) nominate the voting members of evaluation committee and ensure that the evaluation committee includes one more voting member from the non-lead IPA III beneficiary, while the intermediate body for financial management will nominate, as it is its prerogative, the chair and the secretary of the committee;
 - (b) Prepare the technical documentation necessary for launching the calls in close cooperation with the other participating IPA III beneficiary;
 - (c) Carry out operational follow-up, monitor technical aspects of operations and confirm that operations have been carried out in close cooperation with the other participating IPA III beneficiary;
- (5) If the cross-border cooperation programme is implemented in indirect management by the lead IPA III beneficiary, and the structures and authorities identified in Article 10(1), points (a) to (d), cannot carry out the management verifications throughout the programme area, the participating IPA III beneficiaries shall agree on how such management verification functions shall be carried out. The arrangements for conducting such verifications shall be spelled out in the bilateral arrangement referred to in Article 70.

Article 77 Audit Authority

- (1) If the cross-border cooperation programme is implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, the Audit Authority for the cross-border cooperation programme shall be the one from the lead IPA III beneficiary.
- (2) Where the Audit Authority referred to in paragraph 1 does not have the authorisation to directly carry out its functions in the whole territory covered by the cross-border cooperation programme, it shall be assisted by a group of auditors comprising a representative of each IPA III beneficiary participating in the cross-border cooperation programme. The group of auditors shall be chaired by the Audit Authority of the lead country. The specific arrangements for conducting such functions shall be spelled out in the bilateral arrangement referred to in Article 70.

Article 78 Joint Monitoring Committee (JMC)

- (1) The participating IPA III beneficiaries shall establish a JMC no later than six months from the entry into force of the financing agreement.
- (2) Each participating IPA III beneficiary shall appoint its representatives to the JMC.
- (3) The JMC shall be composed of representatives of the NIPACs and the territorial cooperation coordinators as appropriate, and representatives of the participating IPA III beneficiaries (central, regional, local

authorities) including the cross-border cooperation structures, and where relevant other stakeholders such as civil society organisations. The Commission shall participate in the work of the JMC in an advisory capacity.

- (4) The non-lead IPA III beneficiary shall chair the JMC.
- (5) The JMC shall meet at least twice a year. Ad-hoc meetings may also be convened at the initiative of the participating IPA III beneficiary or the Commission.
- (6) The JMC shall adopt its rules of procedure to be drawn up in consultation with the cross-border cooperation structures, the NIPACs and the Commission.
- (7) Each participating IPA III beneficiary has equal voting rights regardless of the number of representatives it has appointed.
- (8) The JMC shall:
 - (a) be responsible for identifying the thematic priorities, specific objectives, target beneficiaries and specific focus of each call for proposals which shall be endorsed by the Commission;
 - (b) examine and provide an advisory opinion on the list of operations selected through calls for proposals before the grant award decision. The contracting authority shall adopt the final decision on the award of grants;
 - (c) review the progress made in relation to achieving the specific objectives, expected results and targets per thematic priority as set out in the cross-border cooperation programme, on the basis of the information provided by the cross-border cooperation structures of the participating IPA III beneficiaries. Progress shall be monitored against the indicators set up in the cross-border cooperation programme;
 - (d) examine relevant findings and conclusions as well as proposals for remedial follow-up actions stemming from the on-the-spot checks, monitoring and evaluations if available;
 - (e) approve any proposal to revise the cross-border cooperation programme. Whenever needed, it can make proposals to amend the cross-border cooperation programme as referred to in Article 69(7), to ensure the achievement of the objectives of the cross-border cooperation programme and enhance the efficiency effectiveness, impact and sustainability of the IPA III assistance. The JMC can also make recommendations as to how to improve the implementation of the cross-border cooperation programme;
 - (f) examine and approve the communication and visibility plan for the cross-border cooperation programme;
 - (g) examine and approve the evaluation plan referred to in Article 56(2);
 - (h) examine and approve the annual and final reports on implementation referred to in Article 80;

- (i) examine and approve the annual work plan of the Joint Technical Secretariat.
- (9) The JMC shall report to the IPA Monitoring Committee of the lead IPA III beneficiary.

Article 79 Joint Technical Secretariat (JTS)

- (1) A JTS for each cross-border cooperation programme shall be set up to assist the Commission, the cross-border cooperation structures, the Managing Authority and the JMC, as applicable. It shall be located in the lead IPA III beneficiary. The JTS may have an antenna office in the other participating IPA III beneficiary. The JTS and the antenna office shall be located in the eligible area, except where otherwise agreed with the Commission.
- (2) The operation of the JTS shall be financed from the technical assistance budget.
- (3) The JTS shall comprise staff members coming from both IPA III beneficiaries participating in the cross-border cooperation programme.
- (4) The JTS shall be managed by the cross-border cooperation structure of the lead IPA III beneficiary.
- (5) Each year a work plan for the JTS shall be prepared by the cross-border cooperation structures and sent to the JMC for examination and approval.
- (6) The JTS shall not participate in or contribute to management verifications and evaluation committees.
- (7) The JTS may be responsible, inter alia, for the following tasks:
 - (a) organise meetings of the JMC, including draft and distribute minutes;
 - (b) assist potential applicants in partner search and project development, organising information days and workshops; develop and maintain a network of stakeholders;
 - (c) assist beneficiaries and partners in the implementation of operations;
 - (d) prepare, conduct and report on monitoring activities of cross-border cooperation operations;
 - (e) establish a system for gathering reliable information on the cross-border cooperation programme implementation;
 - (f) provide inputs to annual and final implementation reports on the cross-border programme;
 - (g) plan and implement information campaigns and other activities related to raising public awareness on the cross-border cooperation programme including the publication of publicity material on the cross-border programme and maintenance of the cross-border cooperation programme website.

TITLE VI REPORTING

Article 80 Annual and final implementation reports

- (1) For the purposes of the reporting requirement established under Title III, the cross-border cooperation structures shall prepare an annual implementation report and a final implementation report for each cross-border cooperation programme. The final implementation report may include the last annual report. The report shall follow the model attached to the financing agreement.
- (2) After examination and approval of the JMC, the reports shall be sent to the NIPAC and the NAO, as appropriate, of the lead IPA III beneficiary. The NIPAC of the lead IPA III beneficiary shall submit the reports to the NIPAC of the other participating IPA III beneficiaries and to the Commission in accordance to the reporting requirements set out in Title III.

SECTION VIII FINAL PROVISIONS

Article 81 Communication

Exchange of information and documents between the Commission and the IPA III beneficiary concerning programming, programmes, and their amendments as well as documentation relating to implementation of programmes shall to the extent possible be made by electronic means. The arrangements concerning the exchange of data shall be agreed between the Commission and the IPA III beneficiary and set out in the sectoral or financing agreement.

Article 82 Consultation

- (1) Any question relating to the execution or interpretation of this Agreement shall be subject to consultation between the Parties leading, where necessary, to an amendment of this Agreement.
- (2) Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend this Agreement in accordance with Article 90.
- (3) The IPA III beneficiary may renounce in whole or in part the implementation of IPA III assistance. To this aim, the IPA III beneficiary shall provide advance notice of at least 6 months. The Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters or by amending the relevant financing agreement, as the case may be.

Article 83 Applicable law, settlement of disputes

- (1) This Agreement is governed by EU law.
- (2) If a dispute concerning the interpretation, application or validity of the Agreement cannot be settled amicably, it shall be settled by arbitration in accordance with the 2012 PCA Arbitration Rules, subject to the following:
 - (a) Panel composition

For claims of EUR 500 000 or above: the panel shall be composed of three arbitrators. Each party shall appoint one arbitrator within 40 calendar days after the notice of arbitration has been sent. The two arbitrators appointed by the parties shall in turn appoint a third arbitrator to act as presiding arbitrator.

For claims below EUR 500 000: the panel shall be composed of one arbitrator, unless the parties agree otherwise.

If the panel is not composed within 80 calendar days after the notice of arbitration is sent, either party may request the PCA Secretariat or other mutually acceptable other neutral authority to appoint the necessary arbitrator(s).

(b) Seat

The seat of the arbitration panel shall be The Hague, Netherlands.

(c) Language

The language of the proceedings shall be English or another mutually acceptable official language of the European Union. Evidence may be produced in other languages, if agreed by the parties.

(d) Procedure

Recourse to interim measures, third party interventions and amicus curiae interventions is excluded.

If the panel is requested by a party to treat information or material confidentially, the decision shall be made in form of a reasoned order and after hearing the other party (10 calendar days to submit observations). The panel shall weigh the reasons for the request, the nature of the information and the right to effective judicial protection. The panel may in particular:

- make disclosure subject to specific undertakings or
- decide against disclosure, but order the production of a non-confidential version or summary of the information or material, containing sufficient information to enable the other party to express its views in a meaningful way.

If the panel is requested to hear the case in camera, the decision shall be made after hearing the other party (10 calendar days to submit observations). The panel shall take into account the reasons for the request and the objections of the other party (if any).

If the panel is requested to interpret or apply European Union law, it shall stay the proceedings and request the 'President of the High Court of Paris' (Président du Tribunal de grande instance de Paris, 'juge d'appui'), in accordance with Articles 1460 and 1505 of the French Civil Procedural Code to request a preliminary ruling from the Court of Justice of the European Union in accordance with Article 267 TFEU. The proceedings before the arbitral tribunal shall resume once the decision by the juge d'appui is taken. The decision of the Court of Justice and of the juge d'appui shall be binding on the panel.

The arbitral award shall be final and binding on the parties and be carried out by them without delay.

Either party may however request that the award is reviewed by the The Hague Court of Appeal (Gerechtshof Den Haag) on the basis of the applicable national law. In this case, the award shall not be considered final until the end of this procedure. The decision by the reviewing court shall be binding on the panel.

(e) Costs

The costs of arbitration shall consist of:

- the fees and reasonable expenses of the arbitrators
- reasonable costs of experts and witnesses as approved by the panel and
- the fees and expenses of the PCA Secretariat for the arbitration proceedings (e.g. catering, providing for clerks, room, interpretation).

The arbitrators' fees shall not exceed

- EUR 30 000 per arbitrator if the contested amount is below EUR 1 000 000
- 9% of the contested amount if that amount is above EUR 1 000 000. In any case the arbitrators' fees shall not exceed EUR 300 000.

The costs of arbitration shall be borne by the parties in equal share, unless otherwise agreed.

The parties shall bear their own costs of legal representation and other costs incurred by them in relation to the arbitration.

(f) Privileges and immunities

The agreement to pursue arbitration under the 2012 PCA Arbitration Rules does not constitute and cannot be interpreted as a waiver of privileges or immunities of any of the parties, to which they are entitled.

Article 84 Disputes with third parties

- (1) Without prejudice to the jurisdiction of any court designated in an IPA III-funded contract as the competent court for disputes arising out of a contract between the parties to it, the Union shall enjoy in the territory of the Republic of Serbia immunity from suit, including arbitration except as provided for in Article 83 of this Agreement, and legal process with respect to any dispute between the European Commission and/or the IPA III beneficiary and a third party, or between third parties, which directly or indirectly relate to the provision of IPA III assistance to the IPA III beneficiary under this Agreement, except where the Union has expressly waived its immunity.
- (2) The IPA III beneficiary shall in any legal or administrative proceedings before a court, tribunal or administrative instance in the Republic of Serbia uphold this immunity and take a position which fully considers the interests of the Union. Where necessary, the IPA III beneficiary and the Commission shall proceed with advance consultations on the position to take.

Article 85 Notices

- (1) Any communication in connection with this Agreement shall be made in writing and in the English language. Every communication shall be signed and be supplied as an original document, or scanned original document.
- (2) Any communication in connection with this Agreement shall be sent to the following addresses:

For the Commission:

European Commission
Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations
Rue de la Loi 15
B-1049 Brussels, Belgium
E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

For the IPA III beneficiary:

Ministry of European Integration
National IPA Coordinator (NIPAC)
Nemanjina 34, Belgrade, Serbia
E-mail: kabinet@eu.rs

Article 86 Annexes

The Annexes to this Agreement shall be an integral part of this Agreement.

Article 87 Entry into force

This Agreement shall enter into force on the day on which the last of the Parties informs the other one in writing of its approval in accordance with the legislation or procedure of the Party.

Article 88 Applicability of the framework agreement for IPA II

Framework agreements signed between the Commission and the Republic of Serbia shall remain applicable to assistance adopted under previous pre-accession instruments, until such assistance is completed in accordance with the terms of the relevant framework agreements.

Article 89 Amendment

This Agreement shall be reviewed following the mid-term evaluation of the Instrument for Pre-accession Assistance.

Any amendment agreed to by the Parties shall be in writing and will form part of this Agreement. Such amendment shall come into effect in accordance with the procedure set out in Article 87. The Commission may change or update unilaterally the Annexes, except for Annex A.

Article 90 Suspension by the Commission and termination

- (1) This Agreement shall be in force for an indefinite period unless suspended by the Commission or terminated by written notification by either of the Parties. Suspension by the Commission shall take immediate effect unless otherwise notified. Termination shall take effect 3 months after the date of written notification.
- (2) On suspension by the Commission or termination of this Agreement by either of the Parties, any assistance still in the course of execution shall be

respectively suspended by the Commission or terminated except for the respect of acquired rights under specific IPA funded contracts.

Article 91 EU restrictive measures

- (1) Definitions
 - (a) "EU Restrictive Measures" means restrictive measures adopted pursuant to the Treaty on European Union (TEU) or to the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).
 - (b) "Restricted Person" means any entities, individuals or groups of individuals designated by the EU as subject to the EU Restrictive Measures¹⁷.
- (2) In all their relations, the Parties recognise that under EU law no EU funds or economic resources are to be made available directly or indirectly to, or for the benefit of, Restricted Persons.
- (3) The IPA III Beneficiary shall ensure that no transaction subject to a verified hit against the EU sanctions list shall benefit directly or indirectly from EU funding. The IPA III Beneficiary commits to ensure this obligation:
 - (a) by screening for hits against the EU sanctions list, before entering into, and before making payments under, the relevant agreements, each Contractor, Grant Beneficiary, and Final Recipient with whom the IPA III Beneficiary has or is expected to have a direct contractual relationship (direct recipient), so as to assess whether such recipient is a Restricted Person.
 - (b) by screening or through other appropriate means (that may include an ex-post verification) on a risk based approach basis, that no entity that would indirectly receive EU funding is a Restricted Person.
- (4) In the event that IPA III Beneficiary assesses that any of the recipients (direct or indirect) of the EU funding is a Restricted Person, IPA III Beneficiary shall promptly inform the Commission.
- (5) Without prejudice to the obligation in point 3 above, should the Commission assess that the use of Union financial assistance under IPA III results or has resulted in a breach of EU restrictive measures, the corresponding amounts shall not be eligible for the Union financial assistance under IPA III. This is without prejudice to any rights that the Commission may have to suspend or terminate the action affected by such breach, to recover any EU funding contributed by the Commission, or to suspend or terminate this financial framework partnership agreement.
- (6) The determination of remedial measures will be made in accordance with the principle of proportionality. Remedial measures shall apply only to the EU funding made available to, or for the benefit of, a recipient for the period during which it remained a Restricted Person.
- (7) This clause is without prejudice to the exceptions contained in the EU Restrictive Measures.

¹⁷ www.sanctionsmap.eu. The sanctions map is an IT tool for identifying the sanctions regimes. The source of the sanctions stems from legal acts published in the Official Journal of the European Union (OJ). In case of discrepancy between the published legal acts and the updates on the website it is the OJ version that prevails.

This Agreement is drawn up in two original copies in English language.

Signed, for and on behalf of the government of the Republic of Serbia, in Belgrade on

by _____

Signed, for and on behalf of the Commission, in Brussels on

by _____

Ms Michela Matuella

Acting Director

ANNEX A

Functions and responsibilities of the structures and authorities established pursuant to Article 10 in indirect management by the IPA III beneficiary

Clause 1 General provisions

- (1) Functions and responsibilities of the structures and authorities established pursuant to Article 10 in indirect management by the IPA III beneficiary, which are laid down in this Annex, arise from the provisions of this Agreement.
- (2) The details on how those functions and responsibilities are exercised in practice may be further defined in:
 - (a) sectoral agreements, concluded pursuant to Article 9;
 - (b) financing agreements, concluded pursuant to Article 8;
 - (c) bilateral arrangements between IPA III beneficiaries for the management of cross-border cooperation programmes implemented in indirect management, concluded pursuant to Article 70;
 - (d) formal working arrangements detailing the rights and obligations of the structures and authorities, concluded pursuant to Article 11(3), point (a);
 - (e) set up of the internal control system, pursuant to Article 12(3), point (a);
 - (f) any other relationship which includes these structures and authorities, which is relevant for implementation of the IPA III assistance in indirect management by the IPA III beneficiary.
- (3) The sources listed in paragraph 2 may contain additional functions and responsibilities of the structures and authorities established pursuant to Article 10.

Clause 2 All structures and authorities

The structures and authorities established in the IPA III beneficiary pursuant to Article 10(1), points (a) to (d), shall, within their respective mandates and competences, exercise the following functions and responsibilities:

- (1) apply and promote the principles to Union financial assistance under IPA III, in accordance with Article 5(2);
- (2) ensure legality and regularity of transactions under their responsibility;
- (3) respect the principles of sound financial management, transparency and non-discrimination, in accordance with Article 12(2);
- (4) ensure a level of protection of the financial interests of the European Union equivalent to the one that is provided for when the Commission implements the IPA III funds directly, in accordance with Articles 12(2) and 12(3);
- (5) maintain compliance with the internal control framework, in accordance with Annex B;
- (6) ensure internal audit of their structures and business processes;
- (7) supervise subordinate entities;
- (8) ensure and respect adequate segregation of duties;
- (9) put in place effective and proportionate measures to combat irregularities, fraud, corruption and conflict of interest, in accordance with Article 51;
- (10) ensure that the agents or representatives of the Commission, including OLAF, can inspect all relevant documentation and accounts pertaining to items financed from IPA III, in accordance with Article 50(4);
- (11) assist the European Court of Auditors to carry out audits relating to the use of IPA III assistance, in accordance with Article 50(4);
- (12) ensure protection of personal data equivalent to that referred to in Regulations (EU) 2018/1725 and (EU) 2016/679, in accordance with Article 12(3), point (f), and Article 25;
- (13) ensure publicity, transparency, strategic communication and visibility of IPA III assistance, in accordance with Article 12(2) and Articles 23 and 24;
- (14) facilitate with responsible authorities of the IPA III beneficiary granting of facilities for the implementation of actions and execution of contracts, and application of rules on taxes, custom duties and other fiscal charges, in accordance with Articles 27 and 28;
- (15) participate in the monitoring committees and provide them with all information necessary to support their work, in accordance with Articles 52, 53 and 78;
- (16) support evaluation assignments and facilitate the access to data and relevant information necessary for evaluations to be carried out, in accordance with Articles 55 and 56;

- (17) retain documents and information to ensure a sufficiently detailed audit trail, in accordance with Articles 32 and 49;
- (18) take all other necessary steps to facilitate the implementation of IPA III assistance, in accordance with Article 6(1), point (d).

Clause 3 The National IPA Coordinator (NIPAC)

- (1) The NIPAC shall have a general coordination role of IPA III assistance in the IPA III beneficiary, in accordance with Article 6.
- (2) The NIPAC shall bear overall responsibility for programming of the assistance by the IPA III beneficiary. In that context, the NIPAC shall:
 - (a) ensure close link between the use of IPA assistance and the general accession process, in accordance with Article 6(1), point (a);
 - (b) coordinate preparation and submit to the Commission a strategic response, in accordance with Article 16(3);
 - (c) coordinate preparation of action documents, in accordance with Article 16(3);
 - (d) coordinate preparation of programming documents of operational programmes in accordance with Article 16(5) and cross-border cooperation programmes in accordance with Article 69;
 - (e) coordinate preparation of programme amendments, in accordance with Articles 17 and 69, except for IPARD III programmes, for which the IPARD Managing Authority shall propose amendments to the Commission, with a copy to the NIPAC;
 - (f) submit major projects to the Commission for assessment, in accordance with Article 16(6);
 - (g) ensure that the relevant public authorities and stakeholders, such as economic, social and environmental partners, civil society organisations and local authorities are duly consulted and have timely access to the relevant information related to IPA III assistance, in accordance with Article 16(4).
- (3) The NIPAC shall be responsible for the following management and control tasks:
 - (a) establishment, functioning and participation of stakeholders in monitoring committees, in accordance with Articles 52, 53 and 78;
 - (b) evaluation activities and access to data in the IPA III beneficiary, in accordance with Articles 55 and 56.

- (4) The NIPAC shall comply with the reporting requirements laid down in Articles 59 and 60.

Clause 4 The National Authorising Officer (NAO)

- (1) The NAO shall bear the overall responsibility for the financial management of IPA III assistance in the IPA III beneficiary and for legality and regularity of expenditure.
- (2) The NAO shall bear the overall responsibility for setting up and functioning of the IPA III management and control system in the IPA III beneficiary. To that effect, the NAO shall:
- (a) prepare and submit to the Commission a request for entrusting the IPA III beneficiary with budget implementation tasks for a given programme, in accordance with Articles 13(1) and 13(2);
 - (b) inform the Commission without delay of any substantive changes to the systems, rules or procedures that relate to the budget implementation tasks entrusted to the IPA III beneficiary, in accordance with Article 12(4);
 - (c) monitor the continued fulfilment by the structures and authorities of the requirements of Articles 12(2), 12(3) and Annex B;
 - (d) inform the Commission, with copy to the NIPAC and the Audit Authority, of any failure to satisfy these requirements, and take any appropriate safeguard measures regarding payments made or contracts signed, in accordance with Article 14(1);
 - (e) take all necessary steps in order to ensure the renewed fulfilment of the requirements of Articles 12(2) and 12(3) and Annex B;
 - (f) take account of the results of all external verifications and audits related to the IPA III management and control system, including those carried out by the Audit Authority, the Commission or the European Court of Auditors, and coordinate preparation and implementation of related action plans, with a view to improve the compliance and effectiveness of the IPA III management and control system;
 - (g) ensure investigation and effective treatment of suspected cases of irregularities, fraud, corruption and conflict of interest, and the functioning of a related control and reporting mechanism, in accordance with Article 51(2), (3) and (4);
 - (h) grant the anti-fraud coordination service referred to in Article 50(2) the possibility to report suspected irregularities and fraud directly and maintain a regular dialogue on irregularity reporting with that service, in order to prevent double reporting of cases or failure to report.

- (3) In the area of financial management, the NAO shall:
- (a) set up an accrual based accounting system to record and store, in electronic form, accurate, complete and reliable accounting records for each IPA III programme/action/operation implemented in indirect management by the IPA III beneficiary, in accordance with Article 58(2);
 - (b) organise and manage the system of euro accounts;
 - (c) send to the Commission a forecast of likely payment requests, in accordance with Article 33(3);
 - (d) send to the Commission payment requests and receive payments from the Commission, in accordance with Articles 33, 34, 35 and 36;
 - (e) ensure existence, correctness and availability of co-financing elements;
 - (f) make funds received from the Commission and public co-financing available to Intermediate Bodies for financial management for further transfer to the recipients of IPA III assistance;
 - (g) ensure existence and availability of sufficient resources to cope with possible shortages due to late transfer of funds from the Commission or recovery orders issued by the Commission, in accordance with Article 33(8);
 - (h) perform currency exchange operations where necessary;
 - (i) make financial adjustments, in accordance with Article 41;
 - (j) provide comments and information in the procedures for financial corrections, in accordance with Article 44;
 - (k) provide observations on the Commission's intention to interrupt or suspend payments in accordance with Articles 38 and 39, and take remedial measures where necessary;
 - (l) return funds to the Union budget following recovery orders issued by the Commission, in accordance with Articles 40 and 46;
- (4) The NAO shall comply with reporting requirements laid down in Article 61.

Clause 5 The Management Structure (MS), the NAO Support Office (NAOSO) and the Accounting Body (AB)

- (1) The Management Structure shall be composed of the NAO Support Office and the Accounting Body.

- (2) The Accounting Body shall be located in the ministry of the IPA III beneficiary with central budgetary competence and shall act as central treasury entity.
- (3) The NAO Support Office shall support the NAO in executing tasks laid down in Clause 4(2).
- (4) The Accounting Body shall support the NAO in executing tasks laid down in Clause 4(3) and Article 61(5).
- (5) The NAO Support Office and the Accounting Body shall co-operate with a view to ensure compliance, integrity, effectiveness and efficiency of the management, control and financial management system set up for implementation of IPA III assistance in the IPA III beneficiary.

Clause 6 The Managing Authority (MA)

- (1) The Managing Authority of each programme shall be responsible for the overall management of the programme.
- (2) The Managing Authority shall designate one or more Intermediate Bodies to carry out the tasks of financial management of the programme (Intermediate Bodies for financial management).
- (3) The financial management tasks shall be segregated from the Managing Authority. The Intermediate Body for financial management shall take financial decisions within the programme autonomously.
- (4) The Managing Authority shall supervise the performance of Intermediate Bodies for financial management, with due respect to their autonomy in taking financial decisions within the programme.
- (5) The Managing Authority of a programme may designate one or more Intermediate Bodies to carry out the tasks of management of the policy area for which they are responsible in the system of government or administration of the IPA III beneficiary (Intermediate Bodies for policy management).
- (6) The Managing Authority shall supervise the work of Intermediate Bodies for policy management.
- (7) In order to manage programmes effectively, the Managing Authority may carry out the tasks identified in Clauses 2, 3(2), 3(3), 4(2) and 7(2) at programme level, as applicable.
- (8) The Managing Authority shall comply with reporting requirements laid down in Article 62.

Clause 6a IPA Rural Development (IPARD) Managing Authority

- (1) The IPARD Managing Authority shall be responsible for preparing and implementing the IPARD III programme, to be further detailed in the sectoral agreement.

- (2) The IPARD Managing Authority shall carry out its functions with a view to the effective implementation of the IPARD III programme.
- (3) In accordance with Article 10(1), point (d), it shall also be responsible for:
 - (a) drafting the IPARD III programme and any amendments to it, including those requested by the Commission;
 - (b) the controllability and verifiability of the measures, to be defined in the IPARD III programme in cooperation with the IPARD Agency;
 - (c) the selection of measures under each call for applications under the IPARD III programme and their timing, the eligibility conditions and the financial allocation per measure, per call. The decisions shall be made in agreement with the IPARD Agency;
 - (d) ensuring that the appropriate national legal basis for IPARD III implementation is in place and updated as necessary;
 - (e) assisting the work of the sectoral monitoring committee as referred to in Article 53, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the IPARD III programme.
- (4) The IPARD Managing Authority shall set up a reporting and information system to gather financial and statistical information on progress of the IPARD III programme, also on the basis of information to be provided by the IPARD Agency, and shall forward this data to the IPARD III monitoring committee, in accordance with arrangements agreed between the Republic of Serbia and the Commission, using where possible computerised systems permitting the exchange of data with the Commission and linked to the reporting and information system to be set up by the NAO.

The reporting and information system should contribute to the annual and final implementation reports referred to in Article 59.
- (5) The IPARD Managing Authority shall propose amendments of the IPARD III programme to the Commission, with a copy to the NIPAC, after consultation with the IPARD Agency, and following agreement by the IPARD III monitoring committee. The IPARD Managing Authority shall be responsible for ensuring that the relevant authorities are informed of the need to make appropriate administrative changes when such changes are required following a decision by the Commission to amend the IPARD III programme.
- (6) Each year, the IPARD Managing Authority shall draw up an action plan for the intended operations under the Technical Assistance measure, which shall be submitted to the IPARD III monitoring committee for agreement.
- (7) The IPARD Managing Authority shall draw up an evaluation plan in accordance with Article 56. It shall be submitted to the sectoral monitoring committee as referred to in Article 53 not later than one year after the adoption of the IPARD III programme by the Commission. It shall report to the IPARD III monitoring committee and to the Commission on the progress made in implementing this plan.
- (8) The IPARD Managing Authority shall draw up a coherent plan of visibility and communication activities in accordance with Article 24 and shall consult and inform the Commission, having taken advice from the sectoral monitoring committee. The plan shall in particular show the initiatives taken and those to be taken, with regard to informing the general public about the role played by the Union in the IPARD III programme and its results.

- (9) When a part of its tasks is delegated to another body, the IPARD Managing Authority shall retain full responsibility for the management and implementation of those tasks in accordance with the principle of sound financial management.

Clause 6b IPA Rural Development (IPARD) Agency

- (1) The IPARD Agency shall be allocated the functions and responsibilities to be further detailed in the sectoral agreement.

In accordance with Article 10(1), it shall also be responsible for:

- (a) providing a confirmation to the Managing Authority on the controllability and verifiability of the measures in the IPARD III programme;
 - (b) making calls for applications and publicising terms and conditions for eligibility with prior agreement with the Managing Authority on the issues raised in Clauses 6a(3)(c) and 8(2)(c);
 - (c) selecting the projects to be implemented;
 - (d) laying down contractual obligations in writing between the IPARD Agency and the recipients, including information on possible sanctions in the event of non-compliance with those obligations and, where necessary, the issue of approval to commence work. The IPARD Agency may continue to contract or enter into commitments under this Agreement for a specific measure up to the date when the Republic of Serbia starts to contract or to enter into commitments for this measure under any successor IPARD III programme;
 - (e) follow-up action to ensure progress of projects being implemented;
 - (f) reporting on progress of measures being implemented against indicators;
 - (g) ensuring that the recipient is made aware of the Union's contribution to the project;
 - (h) ensuring irregularity reporting at national level;
 - (i) ensuring that the NAO, the Management Structure and the IPARD Managing Authority receive all information necessary for them to perform their tasks;
 - (j) ensuring compliance with the obligations concerning publicity referred to in Article 23.
- (2) In respect of investments in infrastructure projects of a type that would normally be expected to generate substantial net revenue, the IPARD Agency shall assess, prior to entering into contractual arrangements with a potential recipient, whether the project is of this type. Where it can be concluded that it is, the IPARD Agency shall ensure that the public aid from all sources does not exceed 50% of total costs related to the project and considered as eligible for Union co-financing.
- (3) The IPARD Agency shall ensure that for any project under the IPARD III programme the accumulation of public aid granted from all sources does not exceed the maximum ceilings for public expenditure.

Clause 7 The Intermediate Body for policy management (IBPM)

- (1) Where designated, the Intermediate Body for policy management shall support the Managing Authority in all matters for which it is responsible in the system of government or administration of the IPA III beneficiary.

- (2) Where designated, the Intermediate Body for policy management shall provide technical expertise to the programming, implementation, management and control of the programme. In this context, the Intermediate Body for policy management shall:
- (a) propose operations for financing and draft programming documents;
 - (b) prepare technical documentation necessary for launching calls for tender and calls for proposals and assist in preparation of replies to requests for clarification;
 - (c) nominate voting members of evaluation committees;
 - (d) set up a team of experts, or support the Managing Authority in setting up such a team, to absorb outputs of the actions and contracts under implementation;
 - (e) monitor technical aspects of actions and contracts;
 - (f) confirm that the contracted services have been provided, supplies have been delivered and installed, works have been finalised and actions have been carried out;
 - (g) perform any other task or support any other request which depends on technical expertise of the Intermediate Body for policy management.

Clause 8 The Intermediate Body for financial management (IBFM)

- (1) In co-operation with other structures and authorities, the Intermediate Body for financial management shall:
- (a) ensure that the activities are proposed for funding in accordance with the procedures and criteria applicable to the programme, action, call for tender and call for proposals;
 - (b) perform monitoring at contract level, including administrative, financial, technical and physical aspects of contract execution;
 - (c) verify that the payments to recipients comply with the Union and IPA III beneficiary law, programme requirements and contract conditions;
- (2) The Intermediate Body for financial management shall autonomously perform the following tasks:
- (a) manage procurement procedures, grant award procedures and other contracting procedures, in accordance with Article 18, 19 and 22;

- (b) ensure that the activities are selected for funding in accordance with the procedures and criteria applicable to the programme, action, call for tender and call for proposals;
- (c) conclude contracts and addenda;
- (d) authorise payments to the recipients of IPA III assistance;
- (e) authorise recoveries from the recipients of IPA III assistance.

Clause 9 The Audit Authority (AA)

- (1) The IPA III beneficiary shall provide for the Audit Authority, which shall be a public entity functionally independent from the structures and authorities referred to in Article 10(1), points (a) to (d). The Audit Authority shall enjoy necessary financial autonomy.
- (2) The head of the Audit Authority shall possess adequate competence, knowledge and experience in the field of audit to carry out the required tasks.
- (3) Audit work done by the Audit Authority shall be carried out in accordance with internationally accepted audit standards. It shall include systems audits, audits on operations and audits of accounts.
- (4) By the end of November each year, the Audit Authority shall provide the Commission, with a copy to the NAO, an audit strategy based on a risk assessment, in accordance with the model set out in Annex G. The audit strategy shall cover the three following financial years and shall be updated annually. Further specific requirements for the audit strategy may be set out in the sectoral or financing agreements.
- (5) The Commission may provide further guidance on the methodology for the audit work, reports and opinions.
- (6) The Audit Authority shall comply with reporting requirements laid down in Article 63.

ANNEX B

INTERNAL CONTROL FRAMEWORK

The components, principles and characteristics of the IPA III internal control framework in indirect management by beneficiary countries

I. CONTROL ENVIRONMENT

The control environment is the set of standards of conduct, processes, and structures that provide the basis for carrying out internal control across an organisation¹⁸. The senior management¹⁹ set the tone at the top for the importance of internal control, including expected standards of conduct.

1. The organisation demonstrates a commitment to integrity and ethical values.

Characteristics:

- 1.1. *Tone at the top.* All management levels respect integrity and ethical values in their instructions, actions and behaviour.
- 1.2. *Standards of conduct.* The integrity and ethical values are set out in standards of conduct and understood at all levels of the organisation, as well as by outsourced service providers and beneficiaries.
- 1.3. *Alignment with standards.* Processes are in place to assess whether individuals and entities are aligned with the standards of conduct and to address deviations in a timely manner.

2. The senior management exercises oversight of the development and performance of internal control.

Characteristics:

- 2.1. *The senior management oversees the governance, risk management and internal control practices and takes overall responsibility for management at*

¹⁸ In this Annex organisation means the whole system established in a beneficiary country for management and control of IPA III.

¹⁹ In this Annex senior management comprises the NAO and the heads of Managing Authority.

lower levels. This happens through the use of appropriate working arrangements and communication channels.

- 2.2. *Each manager oversees the internal control systems within their entity.* Each manager oversees the development and performance of internal control. They are supported in this task by internal control coordinators.
 - 2.3. *Each senior manager provides a declaration of assurance* on the appropriate allocation of resources and their use for their intended purpose and in accordance with the principles of sound financial management, as well as on the adequacy of the control procedures in place.
 - 2.4. *The internal control coordinators play a key role by coordinating the preparation of the declarations of assurance.*
- 3. Management establishes structures, reporting lines, and appropriate authorities and responsibilities in the pursuit of objectives.**

Characteristics:

- 3.1. *Management Structures are comprehensive.* The design and implementation of management and supervision structures cover all policies, programmes and activities. They cover all expenditure types, delivery mechanisms and entities in charge of budget implementation to support the achievement of policy, operational and control objectives.
 - 3.2. *Authorities and responsibilities.* Senior managers, as appropriate, delegate authority and use appropriate processes and technology to assign responsibility and segregate duties as necessary at the various levels of the organisation.
 - 3.3. *Reporting lines.* Senior managers design and evaluate reporting lines within entities to enable the execution of authority, fulfilment of responsibilities, and flow of information.
- 4. The organisation demonstrates a commitment to attract, develop, and retain competent individuals in alignment with objectives.**

Characteristics:

- 4.1. *Competence framework.* Entities define the competences necessary to support the achievement of objectives and regularly evaluate them across the organisation, taking action to address shortcomings where necessary.

- 4.2. *Professional development.* Entities provide the training and coaching needed to attract, develop, and retain a sufficient number of competent staff.
 - 4.3. *Mobility.* Entities plan staff mobility to strike the right balance between continuity and renewal.
 - 4.4. *Succession planning and deputising arrangements* for operational activities and financial transactions are in place to ensure continuity of operations.
- 5. The organisation holds individuals accountable for their internal control responsibilities in the pursuit of objectives.**

Characteristics:

- 5.1. *Enforcing accountability.* The organisation defines clear roles and responsibilities and holds individuals accountable for the performance of internal control responsibilities across the organisation and for the implementation of corrective action as necessary.
- 5.2. *Staff appraisal.* Staff efficiency, abilities and conduct in the service are assessed annually against expected standards of conduct and set objectives. Cases of underperformance are appropriately addressed.
- 5.3. *Staff promotion.* Promotion is decided after consideration of the comparative merits of eligible staff taking into account, in particular, their appraisal reports.

II. RISK ASSESSMENT

Risk assessment is a dynamic and iterative process for identifying and assessing risks, which could affect the achievement of objectives, and for determining how such risks should be managed.

- 6. The organisation specifies objectives with sufficient clarity to enable the identification and assessment of risks relating to objectives.**

Characteristics:

- 6.1. *Mission.* The entities have up-to-date mission statements that are aligned across all hierarchical levels, down to the tasks and objectives assigned to individual staff members. Mission statements are aligned with the entities' responsibilities and the policy objectives.

- 6.2. *Objectives are set at every level.* The entities' objectives are clearly set and updated when necessary (e.g. significant changes in priorities, activities or the organigram). They are consistently filtered down to the various levels of the organisation, and are communicated and understood by management and staff.
 - 6.3. *Objectives are set for the most significant activities.* Objectives²⁰ and indicators²¹ cover the entity's most significant activities contributing to the delivery of priorities as well as operational management.
 - 6.4. *Objectives form the basis for committing resources.* Management uses the objectives set as a basis for allocating available resources as needed to achieve policy, operational and financial performance goals.
 - 6.5. *Financial reporting objectives.* Financial reporting objectives are consistent with the accounting principles required by the Commission.
 - 6.6. *Non-financial reporting objectives.* Non-financial reporting provides management with accurate and complete information needed to manage the organisation at all levels.
 - 6.7. *Risk tolerance and materiality.* When setting objectives, management defines the acceptable levels of variation relative to their achievement (tolerance for risk) as well as the appropriate level of materiality for reporting purposes, taking into account cost-effectiveness.
 - 6.8. *Monitoring.* Setting objectives and performance indicators make it possible to monitor progress towards their achievement.
- 7. The organisation identifies risks to the achievement of its objectives and analyses risks as a basis for determining how the risks should be managed.**

Characteristics:

- 7.1. *Risk identification.* Each entity identifies and assesses risks at various organisational levels, analysing internal and external factors. Management and staff are involved in the process at the appropriate level.
- 7.2. *Risk assessment.* The entity estimates the significance of the risks identified and determines how to respond to significant risks considering how each one should be managed and whether to accept, avoid, reduce or share the risk. The intensity of mitigating controls is proportional to the significance of the risk.

²⁰ Objectives must be SMART.

²¹ Indicators must be RACER.

7.3. *Risk identification and risk assessment are integrated into the annual planning and are regularly monitored.*

8. The organisation considers the potential for fraud in assessing risks to the achievement of objectives.

Characteristics:

8.1. *Risk of fraud.* The risk identification and assessment procedures (see principle 7) consider possible incentives, pressures, opportunities and attitudes which may lead to any type of fraud, notably fraudulent reporting, loss of assets, disclosure of sensitive information and corruption.

8.2. *Anti-fraud strategy.* The organisation as a whole and each entity set up and implement measures to counter fraud and any illegal activities affecting the financial interests of the EU. They do this by putting in place a sound anti-fraud strategy to improve the prevention, detection and conditions for investigating fraud, and to set out reparation and deterrence measures, with proportionate and dissuasive sanctions.

9. The organisation identifies and assesses changes that could significantly impact the internal control system.

Characteristics:

9.1. *Assess changes.* The risk identification process considers changes in the internal and external environment, in policies and operational priorities, as well as in management's attitude towards the internal control system.

III. CONTROL ACTIVITIES

Control activities ensure the mitigation of risks related to the achievement of policy, operational and internal control objectives. They are performed at all levels of the organisation, at various stages of business processes, and across the technology environment. They may be preventive or detective and encompass a range of manual and automated activities as well as segregation of duties.

10. The organisation selects and develops control activities that contribute to the mitigation of risks to the achievement of objectives to acceptable levels.

Characteristics:

10.1. *Control activities are performed to mitigate the identified risks.* They are tailored to the specific activities and risks of each entity and their intensity is proportional to the underlying risks.

- 10.2. *Control activities are integrated in a control strategy.* The control strategy includes a variety of checks, including supervision arrangements, and where appropriate, should include a balance of approaches to mitigate risks, considering manual and automated controls, and preventive and detective controls.
- 10.3. *Segregation of duties.* When putting in place control measures, management considers whether duties are correctly divided between staff members to reduce risks of error and inappropriate or fraudulent actions.
- 10.4. *Business continuity plans* based on a business impact analysis are in place, up-to-date and used by trained staff to ensure that the organisation is able to continue working to the extent possible in case of a major disruption. Where necessary, business continuity plans must include coordinated and agreed disaster recovery plans for time-sensitive supporting infrastructure (e.g. IT systems).
- 11. The organisation selects and develops general control activities over technology to support the achievement of objectives.**

Characteristics:

- 11.1. *Control over technology.* In order to ensure that technology used in business processes, including automated controls, is reliable, and taking into account the overall corporate processes, entities select and develop control activities over the acquisition, development and maintenance of technology and related infrastructure.
- 11.2. *Security of IT systems.* Entities apply appropriate controls to ensure the security of the IT systems of which they are the system owners. They do so in accordance with the IT security governance principles, in particular as regards data protection, professional secrecy, availability, confidentiality and integrity.
- 12. The organisation deploys control activities through corporate policies that establish what is expected and in procedures that put policies into action.**

Characteristics:

- 12.1. *Appropriate control procedures ensure that objectives are achieved.* The control procedures assign responsibility for control activities to the entity or individual responsible for the risk in question. The staff member(s) put in charge perform the control activities in a timely manner and with due diligence, taking corrective action where needed. Management periodically reassesses the control procedures to ensure that they remain relevant.

12.2. *Exception reporting* is one of the management tools used to draw conclusions about the effectiveness of internal control and the changes needed in the internal control system. A system is in place to ensure that all instances of overriding controls or deviations from established processes and procedures are documented in exception reports. All instances must be justified and approved before action is taken, and logged centrally.

12.3. *The impact assessment and evaluation* of expenditure programmes, legislation and other non-spending activities are performed in accordance with legal requirements and best practices, to assess the performance of EU interventions and analyse options and related impacts on new initiatives.

IV. INFORMATION AND COMMUNICATION

Information is necessary for the organisation to carry out internal control and to support the achievement of objectives. There is external and internal communication. External communication provides the public and stakeholders with information on the organisation's objectives and actions. Internal communication provides staff with the information it needs to achieve its objectives and to carry out day-to-day controls.

13. The organisation obtains or generates and uses relevant quality information to support the functioning of internal control.

Characteristics:

13.1. *Information and document management.* Entities identify the information required to support the functioning of the internal control system and the achievement of objectives. Information systems process relevant data, captured from both internal and external sources, to obtain the required and expected quality information, in compliance with applicable security, document management and data protection rules. This information is produced in a timely manner, and is reliable, current, accurate, complete, accessible, protected, verifiable, filed and preserved. It is shared within the organisation in line with prevailing guidelines.

14. The organisation internally communicates information, including objectives and responsibilities for internal control, necessary to support the functioning of internal control.

Characteristics:

14.1. *Internal communication.* The entities communicate internally about their objectives, challenges, actions taken and results achieved, including but not limited to the objectives and responsibilities of internal control.

14.2. *Separate communication lines*, such as whistleblowing hotlines, are in place at organisation level to ensure information flow when normal channels are ineffective.

15. The organisation communicates with external parties about matters affecting the functioning of internal control.

Characteristics:

15.1. *External communication*. All entities ensure that their external communication is consistent and relevant to the audience being targeted. The organisation establishes clear responsibilities to align entities' communication activities with the organisation's priorities and narrative.

15.2. *Communication on internal control*. The organisation communicates with external parties on the functioning of the components of internal control. Relevant and timely information is communicated externally, taking into account the timing, audience, and nature of the communication, as well as legal, regulatory, and fiduciary requirements.

V. MONITORING ACTIVITIES

Continuous and specific assessments are used to ascertain whether each of the five components of internal control is present and functioning. Continuous assessments, built into business processes at different levels of the organisation, provide timely information on any deficiencies. Findings are assessed and deficiencies are communicated and corrected in a timely manner, with serious matters reported as appropriate.

16. The organisation selects, develops, and performs ongoing or specific assessments to ascertain whether the components of internal control are present and functioning.

Characteristics:

16.1. *Continuous and specific assessments*. The entities continuously monitor the performance of the internal control system with tools that make it possible to identify internal control deficiencies, register and assess the results of controls, and control deviations and exceptions. Ongoing assessments are built into business processes and adjusted to changing conditions. In addition, when necessary, the entities carry out specific assessments and internal audit, taking into account changes in the control environment.

16.2. *Sufficient knowledge and information*. Staff performing ongoing or specific assessments has sufficient knowledge and information to do this, specifically

on the scope and completeness of the results of controls, control deviations and exceptions.

16.3. *Risk-based and periodical assessments.* The entities vary the scope and frequency of specific assessments and internal audit depending on the identified risks. Specific assessments and internal audit are performed periodically to provide objective feedback.

17. The organisation assesses and communicates internal control deficiencies in a timely manner to those parties responsible for taking corrective action, including senior management.

Characteristics:

17.1. *Deficiencies.* With the support of internal control coordinators, the managers consider the results of the assessments of how the internal control system is functioning within the entity. Deficiencies are communicated to management and to the entities responsible for taking corrective action.

The term 'internal control deficiency' means a shortcoming in a component or components and relevant principle(s) that reduces the likelihood of an entity achieving its objectives. There is a major deficiency in the internal control system if management determines that a component and one or more relevant principles are not present or functioning or that components are not working together. When a major deficiency exists, the manager cannot conclude that it has met the requirements of an effective system of internal control. To classify the severity of internal control deficiencies, management has to use judgment based on relevant criteria contained in regulations, rules or external standards.

17.2. *Remedial action.* Corrective action is taken in a timely manner by the staff member(s) in charge of the processes concerned, under the supervision of their management. With the support of the internal control coordinator, each manager monitors and takes responsibility for the timely implementation of corrective action.

ANNEX C

Model for the management declaration

I, the undersigned (*name, first name, title or function*), National Authorising Officer (NAO) of (*IPA III beneficiary*) for the programme (*name of the programme*)

based on the implementation of the (*name of programme*) during the financial year ended 31 December (*year*) (except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement), based on my own judgment and on all information available to me, including the results from management verifications, and from audits in relation to the expenditure included in the annual accounts, annual financial reports and statements for the financial year (*year*),

and taking into account my obligations under the financial framework partnership agreement between the European Commission and [IPA III Beneficiary] on the Arrangements for Implementation of Union Financial Assistance to [IPA III Beneficiary] under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III) dated [date],

hereby declare that:

- the information in the annual accounts, annual financial reports or statements is properly presented, complete and accurate,
- the expenditure entered in the annual accounts, annual financial reports or statements complies with applicable law and was used for its intended purpose,
- the management and control system put in place for the programme gives the necessary guarantees concerning the legality and regularity of the underlying transactions.

I confirm that irregularities identified in the audit and control reports in relation to the financial year have been appropriately treated in the annual accounts, annual financial reports and statements.

I also confirm that expenditure which is subject to an ongoing assessment of its legality and regularity has been excluded from the annual accounts, annual financial reports and statements pending conclusion of the assessment, for possible inclusion in a payment application in a subsequent financial year.

Adequate follow-up was given to deficiencies in the management and control system reported in those reports or follow-up is on-going as regards the following required remedial actions: (*Indicate which remedial actions are still on-going, at the date of signing the declaration*).

I also confirm that effective and proportionate anti-fraud measures are in place and that these take account of the risks identified in that respect.

Finally, I confirm that I am not aware of any undisclosed reputational matter related to the implementation of the programme.

[Reservations section to be included wherever it is deemed required.]

(Place and date of issue)

Signature

(Name, first name, title or function)

ANNEX D

Model annual audit activity report¹

addressed to

- the European Commission
- the Government of (*IPA III beneficiary*)
- copy to the National IPA Coordinator (NIPAC) of (*IPA III beneficiary*) and
- copy to the National Authorising Officer (NAO) of (*IPA III beneficiary*)

1. INTRODUCTION

- 1.1 Identification of the Audit Authority and other bodies that have been involved in preparation of the report.
- 1.2 Reference period (i.e. the financial year and the 12 months period from 1 July ... (*year*) to 30 June ... (*year*), except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement) and the scope of the audits (including the costs recognised declared to the Commission for the period concerned).
- 1.3 Identification of the programme/action(s)/sector(s) covered by the report and of its/their Managing Authority and Intermediate Bodies.
- 1.4 Description of the steps taken to prepare the report and to draw the audit opinion.

2. SIGNIFICANT CHANGES IN MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS

- 2.1 Details of any major changes in the management and control systems and confirmation of its compliance with Article 8 of Commission Implementing Regulation (EU) 2021/2236 based on the audit work carried out by the Audit Authority.
- 2.2 The dates from which these changes apply, the dates of notification of the changes to the Audit Authority, as well as the impact of these changes on the audit work are to be indicated.

3. CHANGES TO THE AUDIT STRATEGY

- 3.1 Details of any changes made to the audit strategy and related explanations. In particular, indicate any change to the sampling method used for the audit of operations (see Section 5).
- 3.2 The Audit Authority differentiates between the changes made at a late stage, which do not affect the work done during the reference period and the changes made during the reference period, that affect the audit work and results.

Only the changes compared to the previous version of the audit strategy are included.

¹ Pursuant to Article 63(2) of the financial framework partnership agreement

4. SYSTEMS AUDITS

4.1 Details of the authorities/bodies that have carried out systems audits, including the Audit Authority itself.

4.2 Summary table of the audits carried out, with the indication of the authorities/bodies audited, the assessment of the key requirements for each authority/body, issues covered² and a comparison to the audit planning. The summary includes the programme (reference/title), the authority/body that has carried out the system audit, the date of the audit, the scope of audit including scope limitations and the authorities/bodies audited. Horizontal thematic audits are also reported in this Section.

Audit period	1. Programme (reference/title)	2. Audit Body ³	3. Audited Body(ies)	4. Date of the audit ⁴	5. Scope of the audit ⁵	6. Principal findings and conclusions	7. Problems of systemic character and measures taken	8. Estimated financial impact (if applicable)	9. State of follow-up (closed/or not)

4.3 Description of the basis for the audits carried out, including a reference to the audit strategy applicable and more particularly to the risk assessment methodology and the results that led to establishing the audit plan for system audits. If the risk assessment has been updated, this should be described in section 3 above covering the changes in the audit strategy.

4.4 Description of the main findings and conclusions drawn from systems audits, including audits targeted at specific thematic areas.

4.5 Indications as to whether any problems identified were considered to be of a systemic character, details of the measures taken, including a quantification of the irregular expenditure and any related financial adjustments/corrections made.

4.6 Information on the follow up of audit recommendations from systems audits from previous years.

4.7 Description (where applicable) of specific deficiencies related to the management of financial instruments, detected during systems audits and of the follow-up given by the IPA III beneficiary to remedy these shortcomings.

² The issues should correspond to the ones indicated in the audit strategy (but not exclusively), such as quality of management verifications, including in relation to the respect of public procurement rules, State aid rules, environmental requirements, equal opportunities, implementation of financial instruments, the effectiveness of IT systems, reporting of withdrawals and recoveries, the implementation of fraud risk assessment; the reliability of data relating to indicators and milestones and on the progress of the programme in achieving its objectives.

³ Indication of the bodies that have carried out the system audit, including the Audit Authority itself.

⁴ Date of audit fieldwork.

⁵ Authorities audited, horizontal thematic audited, scope limitations, ...

4.8 Level of assurance obtained following the systems audits (low/average/high) and justification.

5. AUDITS OF OPERATIONS

5.1 Identification of the authorities/bodies that carried out the audits of operations, including the Audit Authority.

5.2 Description of the sampling methodology applied and information as to whether the methodology is in accordance with the audit strategy.

5.3 Indication of the sampling parameters and other information for statistical or non-statistical sampling procedures, the underlying calculations for sample selection (in a format permitting an understanding of the basic steps taken, in accordance with the specific sampling method used) and explanation of the professional judgement applied.

The information should include: materiality level, confidence level, sampling unit, expected error rate, sampling interval, standard deviation, population value, population size, sample size and information on stratification.

5.4 Reconciliation between the costs recognised declared to the Commission for the 12 months period and the population from which the random sample was drawn. Reconciling items include negative items where financial adjustments/corrections have been made, as well as differences between amounts declared in euro and amounts in IPA III beneficiary currency, where relevant.

5.5 Where there are negative items, confirmation that they have been treated as a separate population. Analysis of the principal results of the audits of these units, namely focusing on verifying whether the amounts correspond to the decisions to apply financial adjustments/ corrections (taken by the IPA III beneficiary or by the Commission) and reconcile with the amounts included in the accounts as withdrawn and recovered / to be recovered.

5.6 Where a non-statistical sampling method is used, specify the reasons for using the method, the percentage of sampling units/costs recognised covered by audits, the steps taken to ensure randomness of the sample bearing in mind that the sample has to be representative.

In addition, define the steps taken to ensure a sufficient size of the sample enabling the Audit Authority to draw up a valid audit opinion. A total (projected) error rate is also calculated where non-statistical sampling method has been used.

5.7 Summary table (see Section 9), broken down where applicable by programme, indicating the costs recognised and payments made declared to the Commission, the costs recognised audited and the errors identified. Information relating to the random sample is distinguished from that related to other samples if applicable (e.g. risk-based complementary samples).

5.8 Analysis of the main findings of the audits of operations, describing:

- a) the number of sampling units audited, the respective amount;
- b) the amount and type of error by sampling unit⁶;
- c) total errors⁷;

⁶ Random, systemic, anomalous.

⁷ 'Total errors' means the sum of the projected random errors and, if applicable, systemic errors and uncorrected anomalous errors

- d) the nature of the errors found⁸;
 - e) root causes, corrective measures proposed, including those intending to improve the management and control system and the impact on the audit opinion.
- 5.9 Details of the total error rate⁹ and residual error rate¹⁰. Indication of the upper limit of the error rate (where applicable).
Indication of the stratum total and residual error rates¹¹, corresponding deficiencies, irregular amounts and the impact on the audit opinion.
The underlying calculations for total error rate and residual error rate, in a format permitting an understanding of the basic steps taken, in accordance with the specific sampling method used.
- 5.10 Comparison of the total error rate and the residual error rate with the materiality level of 2%, in order to ascertain if the population is materially misstated and the impact on the audit opinion.
- 5.11 Details of any financial adjustments/corrections relating to the 12 months period implemented before submitting the annual financial reports or statements/annual accounts to the Commission, as a consequence of the audits of operations, including flat rate or extrapolated adjustments/corrections.
- 5.12 Details of whether any problems identified were considered to be systemic in nature, and the measures taken, including a quantification of the irregular costs recognised and any related financial adjustments/corrections.
- 5.13 Information on the follow-up of audits of operations carried out in previous years, in particular on serious deficiencies of systemic nature. Revision of previously reported residual error rates, as a result of all subsequent corrective actions.
- 5.14 Information on the results of the audit of the complementary (e.g. risk based) sample, if any.
- 5.15 Description (where applicable) of specific deficiencies or irregularities related to financial instruments. Where applicable, indication of the sample error rate concerning the audited financial instruments.
- 5.16 Conclusions drawn from the results of the audits with regard to the effectiveness of the management and control system.

6. AUDITS OF THE ANNUAL FINANCIAL REPORTS OR STATEMENTS/ANNUAL ACCOUNTS

- 6.1 Indication of the authorities/bodies that have carried out audits of the annual financial reports or statements/annual accounts.
- 6.2 Description of audit approach used to verify that the annual financial reports or statements/annual accounts are complete, accurate and true. This shall include a reference to the audit work carried out in the context of systems audits, audits of operations and additional verifications carried out on the annual financial reports or statements/annual accounts.

⁸ For instance: eligibility, public procurement, state aid

⁹ 'Total error rate' means total errors divided by the population.

¹⁰ 'Residual error rate' means the total errors less the financial adjustments applied by the IPA III beneficiary (referred to in Section 5.11), divided by the population.

¹¹ The stratum error rates are to be disclosed where stratification was applied, covering sub-populations with similar characteristics, high-value items, programmes (in the case of grouping programmes, etc.

- 6.3 Conclusions drawn from the audits in relation to the completeness, accuracy and veracity of the annual financial reports or statements/annual accounts, including an indication on the financial adjustments/corrections made and reflected in the annual financial reports or statements/annual accounts as a follow-up of these conclusions.
- 6.4 Indication of whether any problems identified were considered to be systemic in nature, and the measures taken.

7. OTHER INFORMATION

- 7.1 Audit Authority's assessment of the cases of suspicions of fraud detected in the context of their audits (and of the cases reported by other national or Union bodies and related to operations audited by the Audit Authority), together with the measures taken. Information on number of cases, gravity, and the amounts affected, if known.
- 7.2 Subsequent events occurred after the end of the 12 months period and before the transmission of the annual audit activity report to the Commission and considered when establishing the level of assurance and opinion by the Audit Authority.
- 7.3 Any other information that the Audit Authority considers relevant and important to communicate to the Commission, in particular to justify the audit opinion.

8. OVERALL LEVEL OF ASSURANCE

- 8.1 Indication of the overall level of assurance on the proper functioning of the management and control system, and an explanation on how the level was obtained from the combination of the results of the systems audits and audits of operations. Where relevant, the Audit Authority shall take also account of the results of other national or Union audit work carried out.
- 8.2 Assessment of any mitigating actions not linked to financial adjustments/corrections that were implemented, financial adjustments/corrections implemented and an assessment of the need for any additional corrective measures, both from the perspective of improvements of the management and control systems and of the impact on the Union budget.

9. TABLE FOR DECLARED COSTS RECOGNISED, PAYMENTS MADE AND AUDITS OF OPERATIONS

	A	B	C		D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Programme (reference/ title)	Payments made declared to the Commission for the 12 months period	Costs recognised declared to the Commission for the 12 months period ¹	Costs recognised in reference to the 12 months period audited for the random sample		Total number of units in the population	Number of sampling units for the random sample	Amount of irregular costs recognised in random sample	Total error rate ²	Adjustments implemented as a result of the total error rate	Residual total error rate	Other costs recognised audited ³	Amount of irregular costs recognised in other costs recognised audited	Total costs recognised declared to the Commission cumulatively	Total costs recognised audited cumulatively
			Amount ⁴	% ⁵				%		%				

¹ Column 'B' shall refer to the population from which the random sample was drawn i.e. total amount of costs recognised declared to the Commission for the 12 months period from 1 July (*year*) to 30 June (*year*) except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement. Where applicable, explanations shall be provided in Section 5.4.

² The total error rate is calculated before any financial adjustments are applied in relation to the audited sample or the population from which the random sample was drawn. Where the random sample covers more than one programme, the total error rate (calculated) presented in column 'G' concerns the whole population. Where stratification is used, further information by stratum shall be provided in Section 5.9.

³ Column 'J' shall refer to the costs recognised audited in the context of a complementary sample.

⁴ Amount of costs recognised audited (in case sub-sampling is applied only the amount of costs recognised effectively audited, shall be included in this column).

⁵ Percentage of cost recognised audited in relation to the population.

ANNEX E

Model annual audit opinion¹

addressed to

- the European Commission
- the Government of *(IPA III beneficiary)*
- copy to the National IPA Coordinator (NIPAC) of *(IPA III beneficiary)* and
- copy to the National Authorising Officer (NAO) of *(IPA III beneficiary)*

INTRODUCTION

I, the undersigned, head of the Audit Authority of *(IPA III beneficiary)*, independent in the sense of Clause 9(1) of Annex A to the financial framework partnership agreement have audited:

- (i) the completeness, accuracy and veracity of the annual financial reports or statements and the underlying annual accounts for the financial year *(year)*,
- (ii) the legality and regularity of the expenditure, declared by the NAO to the Commission, for the 12 months period from 1 July ... *(year)* to 30 June ... *(year)*, except where otherwise provided for in a sectoral agreement or a financing agreement,
- (iii) the functioning of the management and control systems, and verified the management declaration with reference to the financial year *(year)*,

in relation to the programme [reference/title of programme] ('the programme'), in order to issue an audit opinion in accordance with Article 63 (1) of the financial framework partnership agreement.

RESPONSIBILITIES OF THE NATIONAL AUTHORISING OFFICER

The NAO according to Clause 4(2) of Annex A to the financial framework partnership agreement, is responsible for setting up and functioning of the IPA III management and control system in the IPA III beneficiary.

In addition, the NAO, supported by the Accounting Body is responsible to confirm completeness, accuracy and veracity of the financial reports or statements and the underlying accounts submitted to the Commission as required in Article 61(5) of the financial framework partnership agreement.

Moreover, in accordance with Clause 4(1) of Annex A to the financial framework partnership agreement the NAO bears the overall responsibility for legality and regularity of expenditure.

RESPONSIBILITIES OF THE AUDIT AUTHORITY

¹ Pursuant to Article 63(1) of the financial framework partnership agreement

As established by Article 63(1) of the financial framework partnership agreement, my responsibility is to independently express an opinion on the completeness, accuracy and veracity of the annual financial reports or statements and the underlying annual accounts, whether the expenditure declared to the Commission are legal and regular, and whether the management and control systems put in place function properly.

My responsibility is also to include in the opinion a statement as to whether the audit work puts in doubt the assertions made in the management declaration.

The audits in respect of the programme were carried out in accordance with the audit strategy and complied with internationally accepted audit standards. Those standards require that the Audit Authority complies with ethical requirements, plans and performs the audit work in order to obtain reasonable assurance for the purpose of the audit opinion.

An audit involves performing procedures to obtain sufficient and appropriate evidence to support the opinion set out below. The procedures performed depend on the auditor's professional judgement, including assessing the risk of material non-compliance, whether due to fraud or error. The audit procedures performed are those that I believe to be appropriate in the circumstances.

I believe that the audit evidence gathered is sufficient and appropriate to provide the basis for my opinion, [in case there is any scope limitation:] except those which are mentioned in section 'Scope limitation'.

The summary of the main findings drawn from the audits in respect of the programme are reported in the attached annual audit activity report in accordance with Article 63(2) of the financial framework partnership agreement.

SCOPE LIMITATION

Either

There were no limitations on the audit scope.

Or

The audit scope was limited by the following factors:

- (a) ...
- (b) ...
- (c)

[Indicate any limitation on the audit scope, for example any lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, and estimate under section 'Qualified opinion', the amounts of expenditure and the Union contribution affected and the impact of the scope limitation on the audit opinion. Further explanations in this regard shall be provided in the annual audit activity report, as appropriate.]

OPINION

Either

(Unqualified opinion)

In my opinion, and based on the audit work performed:

- the annual financial reports or statements/annual accounts give a true and fair view,
- the expenditure declared to the Commission are legal and regular,
- the management and control systems put in place function properly.

The audit work carried out does not put in doubt the assertions made in the management declaration.

Or

(Qualified opinion)

In my opinion, and based on the audit work performed:

- the annual financial reports or statements/annual accounts give a true and fair view [where the qualification applies to the annual financial reports or statements/annual accounts, the following text is added] except for the following aspects:.....

The impact of the qualification is limited [or significant] and corresponds to [amount in EUR and %] of the total expenditure included in the annual financial reports or statements/annual accounts. The Community contribution affected is thus ... [amount in EUR].

- the expenditure declared to the Commission are legal and regular [where the qualification applies to the legality and regularity, the following text is added] except for the following aspects:.....

The impact of the qualification is limited [or significant] and corresponds to [amount in EUR and %] of the total expenditure declared. The Community contribution affected is thus ... [amount in EUR].

- the management and control systems put in place function properly [where the qualification applies to the management and control systems, the following text is added] except for the following aspects²:.....

The impact of the qualification is limited [or significant] and corresponds to [amount in EUR and %] of the total expenditure declared. The Community contribution affected is thus ... [amount in EUR].

The audit work carried out does not put/puts [delete as appropriate] in doubt the assertions made in the management declaration.

[Where the audit work carried out puts in doubt the assertions made in the management declaration, the Audit Authority shall disclose in this paragraph the aspects leading to this conclusion.]

Or

(Adverse opinion)

In my opinion, and based on the audit work performed:

² In case the management and control system are affected, the body or bodies and the aspect(s) of their systems that did not comply with requirements and/or did not function properly shall be identified in the opinion, except where this information is already clearly disclosed in the annual audit activity report and the opinion paragraph refers to the specific section(s) of this report where such information is disclosed.

- the annual financial reports or statements/annual accounts give/do not give [delete as appropriate] a true and fair view; and/or
- the expenditure declared to the Commission are/are not [delete as appropriate] legal and regular; and/or
- the management and control systems put in place function/do not function [delete as appropriate] properly.

This adverse opinion is based on the following aspects:

- in relation to material matters related to the annual financial reports or statements/annual accounts:
and/or [delete as appropriate]
- in relation to material matters related to the legality and regularity of the expenditure declared to the Commission:.....
and/or [delete as appropriate]
- in relation to material matters related to the functioning of the management and control systems³.....

The audit work carried out puts in doubt the assertions made in the management declaration for the following aspects:

[The Audit Authority may also include emphasis of matter, not affecting its opinion, as established by internationally accepted auditing standards. A disclaimer of opinion can be envisaged in exceptional cases⁴.]

Date:

Signature:

³ In case the management and control system are affected, the body or bodies and the aspect(s) of their systems that did not comply with requirements and/or did not function properly shall be identified in the opinion, except where this information is already clearly disclosed in the annual audit activity report and the opinion paragraph refers to the specific section(s) of this report where such information is disclosed.

⁴ These exceptional cases should be related to unforeseeable, external factors outside the remit of the Audit Authority.

ANNEX F

Model audit opinion on the final statement of expenditure¹

addressed to

- the European Commission
- the Government of *(IPA III beneficiary)*
- copy to the National IPA Coordinator (NIPAC) of *(IPA III beneficiary)* and
- copy to the National Authorising Officer (NAO) of *(IPA III beneficiary)*

INTRODUCTION

I, the undersigned, head of the Audit Authority of *(IPA III beneficiary)*, functionally independent in the sense of Clause 9(1) of Annex A to financial framework partnership agreement, have carried out an audit on the final statement of expenditure for the programme (reference/title), drawn-up under the responsibility of the NAO in accordance with Article 61 (4) of the financial framework partnership agreement, in order to issue an audit opinion in accordance with Article 63 (4) of the financial framework partnership agreement.

The audit was carried out in accordance with internationally accepted audit standards [quote the standards followed].

I believe that the audit work carried out provides a reasonable basis for my opinion.

AUDIT SCOPE

The audit in respect of the programme was carried out in accordance with the audit strategy and reported in the attached final audit activity report under Article 63(5) of the financial framework partnership agreement.

Either

There were no limitations on the audit scope.

Or

The audit scope was limited by the following factors:

- (a) ...
- (b) ...
- (c)

[Indicate any limitation on the audit scope, for example any lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, and estimate under section 'Qualified opinion', the amounts of expenditure and the Union contribution affected and the impact of the scope limitation on the audit opinion. Further explanations in this regard shall be provided in the final audit activity report, as appropriate].

OPINION

¹ Pursuant to Article 63(4) of the financial framework partnership agreement

Either*(Unqualified opinion)*

In my opinion, and based on the audit work performed:

- the expenditure included in the final statement of expenditure and in the final request for payment is legal and regular,
- the final request for payment is valid,
- the financial information presented is accurate.

Or*(Qualified opinion)*

In my opinion, and based on the audit work performed:

- the expenditure included in the final statement of expenditure and in the final request for payment is legal and regular,
- the final request for payment is valid,
- the financial information presented is accurate

except for the following aspects²:.....

The impact of the qualification is limited [or significant] and corresponds to [amount in EUR and %] of the total expenditure included in the final statement of expenditure and the final request for payment. The Community contribution affected is thus ... [amount in EUR].

Or*(Adverse opinion)*

In my opinion, and based on the audit work performed:

- the expenditure included in the final statement of expenditure and in the final request for payment is not legal and regular, and/or
- the final request for payment is not valid, and/or
- the financial information presented is not accurate.

This adverse opinion is based on the following aspects³:.....

² In case the management and control systems are affected, the body or bodies and the aspect(s) of their systems that did not comply with requirements and/or did not function properly shall be identified in the opinion, except where this information is already clearly disclosed in the final audit activity report and the opinion paragraph refers to the specific section(s) of this report where such information is disclosed.

³ In case the management and control systems are affected, the body or bodies and the aspect(s) of their systems that did not comply with requirements and/or did not function properly shall be identified in the opinion, except where this information is already clearly disclosed in the final audit activity report and the opinion paragraph refers to the specific section(s) of this report where such information is disclosed.

[The Audit Authority may also include emphasis of matter, not affecting its opinion, as established by internationally accepted auditing standards. A disclaimer of opinion can be foreseen in exceptional cases⁴.]

Date:

Signature:

⁴ These exceptional cases should be related to unforeseeable, external factors outside the remit of the Audit Authority.

ANNEX G

Model audit strategy¹

1. INTRODUCTION

- 1.1 Identification of the programme(s)² (reference/title) and period covered by the audit strategy.
- 1.2 Identification of the Audit Authority responsible for drawing up, monitoring and updating the audit strategy and of any other bodies that have contributed to this document.
- 1.3 Reference to the status of the Audit Authority and the body in which it is located.
- 1.4 Reference to the mission statement, audit charter or national legislation (where applicable) setting out the functions and responsibilities of the Audit Authority and other bodies carrying out audits under its responsibility.
- 1.5 Confirmation by the Audit Authority that the bodies carrying out audits have the requisite functional and organisational independence

2. RISK ASSESSMENT

- 2.1 Explanation of the risk assessment method followed including:
 - an indication of the risk factors taken into account including those for the thematic areas indicated under Section 3.2.2,
 - risk scoring used,
 - the extent to which the results of previous audits of the bodies and systems have been taken into account.
- 2.2 Internal procedures for updating the risk assessment.
- 2.3 Identification of the controls at three levels:
 - the first level of controls exercised by the IPA administrative structures,
 - the second level of controls exercised on the one hand, through the internal control system and on the other hand, through the internal audit function,
 - the high level monitoring, exercised through the assurance function by the NAO.

3. METHODOLOGY

- 3.1. Overview
 - 3.1.1 Reference to the internationally accepted audit standards that the Audit Authority will apply for its audit work.
 - 3.1.2 Information on how the Audit Authority will obtain its assurance with regard to programme(s) (description of main building blocks - types of audits and their scope).
 - 3.1.3 Indication of the procedures in place for drawing up the annual audit activity report and audit opinion to be submitted to the Commission in

¹ Pursuant to Clause 9 (4) of Annex A to the financial framework partnership agreement,

² Indicate the programmes covered by a common management and control system, in case a single audit strategy is prepared for several programmes.

accordance with Article 63(1) and (2) of the financial framework partnership agreement.

3.1.4 Reference to audit manuals or procedures and brief description of the main steps of the audit work such as:

- planning of audits,
- performing audits and gathering evidence,
- evaluating evidence and forming conclusions, including the classification treatment of the errors detected,
- reporting (including contradictory procedure with the auditee),
- follow-up processes,
- quality control arrangements for the work of the Audit Authority.

3.2 Systems audits:

3.2.1 Identification of the bodies/structures to be audited, as well as the relevant key control elements in the context of systems audits.

Where applicable, reference to the audit body on which the Audit Authority relies to perform these audits.

3.2.2 Indication of any systems audits targeted at specific thematic areas or bodies, such as:

- quality of project selection and management verifications,
- quality and quantity of the administrative and on-the-spot management verifications in respect of applicable law such as public procurement rules, State aid rules, equal opportunities or environmental requirements,
- set-up and implementation of financial instruments at the level of the bodies implementing financial instruments (where applicable),
- functioning and security of electronic systems, and their connection with the Commission IT system(s);
- reliability of data relating to indicators, milestones and on the progress of the programme in achieving its objectives;
- reporting of withdrawals and recoveries;
- implementation of effective and proportionate anti-fraud measures underpinned by a fraud risk assessment.

3.3 Audits of operations:

3.3.1 Short description (with reference to internal document specifying) of the sampling methodology to be used.

3.3.2 Where applicable, a description of the approach of non-statistical sampling enabling the Audit Authority to draw up a valid audit opinion.

3.3.3 Description of other specific procedures in place for audits of operations, namely related to the classification and treatment of the errors detected, including suspected fraud (with reference to the audit manuals or procedures where this matter is set out).

3.3.4 Specific aspects related to the audits of financial instruments, if applicable.

3.4 Audits of the annual financial reports or statements/annual accounts:

Description of the audit approach for the audit of the annual financial reports or statements/annual accounts.

3.5 Verification of the management declaration

Description of the audit procedures involved in the verification of the assertions in the management declaration, for purposes of the audit opinion.

4. AUDIT WORK PLANNED

4.1. Description and justification of the audit priorities and objectives in relation to the next financial year and the two subsequent financial years, together with an explanation of the linkage of the risk assessment results to the audit work planned.

4.2. An indicative schedule of system audits, including audits targeted to specific thematic areas and follow up of previous audit findings, in relation to the next financial year and the two subsequent financial years, as follows:

Authorities/Bodies or specific thematic areas to be audited	Programme (reference/title)	Result of risk assessment	20xx Audit objective and scope	20xx Audit objective and scope	20xx Audit objective and scope

5. RESOURCES

5.1 Organisation chart of the Audit Authority.

5.2 Indication of planned resources to be allocated in relation to the next year and the two subsequent financial years (including information on any foreseen outsourcing and its scope, where appropriate).

5.3 Indication of the qualifications and experience required for the staff performing audits, and training requirements.

ANNEX H

Reporting on irregularities including fraud concerning the Instrument for Pre-accession assistance (IPA III)

Clause 1 Definitions

For the purposes of the reporting of irregularities including fraud, the definitions laid down in Article 51, on the protection of the financial interest of the Union, shall apply.

Clause 2 Reporting of irregularities

- (1) The IPA III beneficiary shall report any suspected fraud and other irregularities including fraud, which have been the subject of a primary administrative or judicial finding without delay to the Commission and keep the latter informed of the progress of administrative and legal proceedings using, when required, the dedicated Irregularity Management System (IMS).

Irregularities for an amount lower than EUR 300 in EU contribution and irregularities which are detected and corrected by the IPA III beneficiary before inclusion in a payment application submitted to the Commission shall not be reported. This provision shall not apply to irregularities that give rise to the initiation of administrative or judicial proceedings at national level in order to establish the presence of fraud or other criminal offences.

In that report the IPA III beneficiary shall in all cases give details concerning the following:

- (a) The name and the number of the programme/action concerned;
- (b) the identity of the natural and legal persons involved or of any other participating entities and their role;
- (c) the identification of the region or area where the operation has been carried out using the appropriate information such as NUTS⁴⁸ level;
- (d) the provision(s) which have been infringed;
- (e) the date and source of the first information leading to suspicion that an irregularity has been committed;
- (f) the practices employed in committing the irregularity;
- (g) where appropriate, whether the practice gives rise to a suspicion of fraud;
- (h) the manner in which the irregularity was discovered;
- (i) where appropriate, the IPA III beneficiary and Member States and/or third countries involved;

⁴⁸ Nomenclature of Territorial Units for Statistics

- (j) the period during which, or the moment at which, the irregularity was committed;
 - (k) the date on which the primary administrative or judicial finding on the irregularity was established;
 - (l) the total amount of eligible expenditure specified by Union contribution, IPA III beneficiary contribution and private contribution;
 - (m) the expenditure affected by the irregularity specified by Union contribution and IPA III beneficiary contribution;
 - (n) the amount which would have been unduly paid had the irregularity not been identified according to Union contribution and IPA III beneficiary contribution;
 - (o) the nature of the irregular expenditure;
 - (p) the suspension of payments, where applicable, and the possibility of recovery;
 - (q) where applicable, the reasons for any abandonment of recovery procedures;
 - (r) where applicable, the complete OLAF case number.
- (2) The IPA III beneficiary, when reporting to the Commission, in addition shall inform the Member States or other IPA III beneficiaries concerned about any irregularities discovered or supposed to have occurred, where it is feared that they may have repercussions outside its territory.
- (3) Where some of the information referred to in paragraph 1, and in particular information concerning the practices employed in committing the irregularity and the manner in which it was discovered, is not available or needs to be rectified, the IPA III beneficiary shall supply the missing or correct information to the Commission without delay.
- (4) If IPA III beneficiary provisions provide for the confidentiality of investigations, communication of the information shall be subject to the authorisation of the competent tribunal or court.

Clause 3 Information on penalties

- (1) The IPA III beneficiary shall provide the Commission without delay, with reference to any previous report made pursuant to Clause 2, with details concerning the initiation, conclusion or abandonment of any procedures for imposing administrative or criminal penalties related to the reported irregularities as well as of the outcome of such procedures.

With regard to irregularities for which penalties have been imposed, the IPA III beneficiary shall also indicate the following:

- (a) whether the penalties are of an administrative or a criminal nature;
- (b) whether the penalties result from a breach of Union or the IPA III beneficiary law;

- (c) the provisions in which the penalties are laid down;
 - (d) whether fraud was established.
- (2) At the written request of the Commission, the IPA III beneficiary shall provide additional information in relation to a specific irregularity or group of irregularities.

Clause 4 Electronic reporting via the Irregularity Management System (IMS)

The information referred to in Clauses 2 and 3 shall be sent in the English language, by electronic means, using the Irregularity Management System (IMS) established by the Commission for this purpose.

Clause 5 Use of information

The Commission may use any information of a general or operational nature communicated by IPA III beneficiaries under these provisions to perform risk analyses and may, on the basis of the information obtained, produce reports and develop systems serving to identify risks more effectively.

Clause 6 Use of the euro

The euro shall be used as currency for reporting of irregularities. The IPA III beneficiary shall convert the amounts of expenditure incurred in its own currency into euro. Those amounts shall be converted into euro using the monthly accounting exchange rate of the Commission in the month during which the expenditure was registered in the accounts of the Accounting Body, Intermediate Bodies for financial management and the IPARD Agency of the programmes concerned. The exchange rate shall be published electronically by the Commission each month.

Where the amounts relate to expenditure registered in the accounts of the IPA III beneficiary authority during a period of more than one month, the exchange rate in the month during which expenditure was last registered may be used. Where the expenditure has not been registered in the accounts of the IPA III beneficiary authority, the most recent accounting exchange rate published electronically by the Commission shall be used.

Clause 7 Protection of personal data

- (1) The IPA III beneficiaries and the Commission shall take all necessary measures to prevent any unauthorised disclosure of, or access to, the information referred to in Clauses 2 and 3.
- (2) The information referred to in Clauses 2 and 3 may not be sent to persons other than those in the IPA III beneficiary or within the Union's institutions, agencies, offices and bodies whose duties require that they have access to it, unless the IPA III beneficiary supplying such information has expressly so agreed.
- (3) Any personal data included in the information referred to in Clauses 2 and 3 shall be processed only for the purpose specified in that provisions.

Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu

IZMEĐU

REPUBLIKE SRBIJE

KOJU ZASTUPA

VLADA REPUBLIKE SRBIJE

I

EVROPSKE KOMISIJE

O

**PRAVILIMA ZA SPROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI
EVROPSKE UNIJE REPUBLICI SRBIJI U OKVIRU
INSTRUMENTA ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ
(IPA III)**

SADRŽAJ

<u>ODELJAK I</u>	<u>OPŠTE ODREDBE</u>	6
<u>Član 1</u>	<u>Tumačenje</u>	6
<u>Član 2</u>	<u>Delimično nevažeće odredbe i nenamerne praznine</u>	6
<u>Član 3</u>	<u>Definicije</u> 6	
<u>Član 4</u>	<u>Svrha i obim</u>	7
<u>Član 5</u>	<u>Opšti principi finansijske pomoći u okviru IPA III</u>	7
<u>Član 6</u>	<u>Uloga Nacionalnog IPA koordinatora</u>	8
<u>Član 7</u>	<u>Metode sprovođenja</u>	9
<u>Član 8</u>	<u>Finansijski sporazumi</u>	9
<u>Član 9</u>	<u>Sektorski sporazumi</u>	10
<u>ODELJAK II</u>	<u>PRAVILA INDIREKTOG UPRAVLJANJA OD STRANE KORISNIKA IPA III</u> 10	
<u>PODODELJAK I</u>	<u>SISTEMI UPRAVLJANJA I KONTROLE</u>	10
<u>Član 10</u>	<u>Uspostavljanje struktura i organa za indirektno upravljanje od strane korisnika IPA III</u>	10
<u>Član 11</u>	<u>Funkcije i odgovornosti struktura i organa</u>	11
<u>PODODELJAK II</u>	<u>POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POVERAVANJE ZADATAKA U VEZI SA SPROVOĐENJEM BUDŽETA KORISNIKU IPA III</u>	12
<u>Član 12</u>	<u>Uslovi za poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta korisniku IPA III</u>	12
<u>Član 13</u>	<u>Poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta</u>	13
<u>Član 14</u>	<u>Mere u slučaju neusaglašenosti Upravljačke strukture i Upravljačkih organa i Posredničkih tela sa članom 12. stav 2. i 3. i Aneksom B</u>	13
<u>Član 15</u>	<u>Suspenzija ili obustavljanje delova Finansijskog sporazuma koji se odnose na poverene zadatke sprovođenja budžeta</u>	13
<u>ODELJAK III</u>	<u>PRAVILA O PROGRAMIRANJU</u>	14
<u>Član 16</u>	<u>Programiranje pomoći</u>	14
<u>Član 17</u>	<u>Usvajanje i izmene i dopune Programa</u>	15
<u>ODELJAK IV</u>	<u>PRAVILA O SPROVOĐENJU</u>	16
<u>PODODELJAK I</u>	<u>OPŠTA PRAVILA I NAČELA SPROVOĐENJA</u>	16
<u>Član 18</u>	<u>Pravila u vezi sa javnim nabavkama, dodelom bespovratnih sredstava i drugim procedurama</u>	16
<u>Član 19</u>	<u>Pravila o nacionalnosti i poreklu u okviru procedura javnih nabavki, dodele bespovratnih sredstava i drugih vrsta podrške</u>	17
<u>Član 20</u>	<u>Učešće u programima i agencijama Unije</u>	18
<u>Član 21</u>	<u>Načela sprovođenja budžetske podrške korisniku IPA III</u>	18
<u>Član 22</u>	<u>Načela sprovođenja tvining programa</u>	18
<u>PODODELJAK II</u>	<u>TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST</u>	19
<u>Član 23</u>	<u>Informisanje, javnost i transparentnost</u>	19
<u>Član 24</u>	<u>Strateška komunikacija i vidljivost</u>	19
<u>PODODELJAK III</u>	<u>ZAŠTITA I POVERLJIVOST PODATAKA</u>	20

<u>Član 25</u>	<u>Zaštita podataka</u>	20
<u>Član 26</u>	<u>Poverljivost</u>	20
<u>PODODELJAK IV DODELJIVANJE OLAKŠICA I OPOREZIVANJE</u>		21
<u>Član 27</u>	<u>Dodeljivanje olakšica za sprovođenje Programa i izvršenje ugovora</u>	21
<u>Član 28</u>	<u>Pravila o porezima, carinskim dažbinama i drugim fiskalnim naknadama</u>	22
<u>ODELJAK V PRAVILA FINANSIJSKOG UPRAVLJANJA IPA III POMOĆI</u>		24
<u>PODODELJAK I OPŠTE ODREDBE</u>		24
<u>Član 29</u>	<u>Prihvatljivost troškova</u>	24
<u>Član 30</u>	<u>Sufinansiranje u okviru IPA III programa</u>	25
<u>PODODELJAK II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA IPA III</u>		25
<u>Član 31</u>	<u>Posebna pravila o prihvatljivosti troškova u okviru IPARD programa</u>	25
<u>Član 32</u>	<u>Revizorski trag</u>	25
<u>Član 33</u>	<u>Plaćanja doprinosa Unije</u>	26
<u>Član 34</u>	<u>Predfinansiranje</u>	27
<u>Član 35</u>	<u>Međuplaćanja</u>	27
<u>Član 36</u>	<u>Izravnane konačnog salda</u>	27
<u>Član 37</u>	<u>Otkazivanje neiskorištenih sredstava u slučaju višegodišnjih Programa</u>	28
<u>Član 38</u>	<u>Prekid plaćanja</u>	28
<u>Član 39</u>	<u>Obustava plaćanja</u>	28
<u>Član 40</u>	<u>Povraćaj sredstava</u>	29
<u>Član 41</u>	<u>Finansijske ispravke od strane korisnika IPA III</u>	29
<u>Član 42</u>	<u>Ispitivanje i prihvatanje računa</u>	29
<u>Član 43</u>	<u>Finansijske korekcije Komisije</u>	30
<u>Član 44</u>	<u>Postupak za finansijske korekcije</u>	30
<u>Član 45</u>	<u>Ponovno korišćenje doprinosa Unije</u>	31
<u>Član 46</u>	<u>Otplata</u>	31
<u>PODODELJAK III ZATVARANJE PROGRAMA ILI DELA PROGRAMA</u>		31
<u>Član 47</u>	<u>Zatvaranje Programa ili dela Programa realizovanog u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III</u>	31
<u>Član 48</u>	<u>Zatvaranje programa ili dela programa realizovanog u okviru sistema direktnog upravljanja i indirektnog upravljanja sa subjektima koji nisu korisnici IPA III</u>	31
<u>Član 49</u>	<u>Čuvanje dokumenata</u>	31
<u>PODODELJAK IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA</u>		32
<u>Član 50</u>	<u>Nadzor, kontrola i revizija koje sprovode Komisija, Evropska kancelarija za borbu protiv prevara i Evropski revizorski sud</u>	32
<u>Član 51</u>	<u>Zaštita finansijskih interesa Unije</u>	34
<u>ODELJAK VI PRAĆENJE, VREDNOVANJE I IZVEŠTAVANJE</u>		35
<u>PODODELJAK I PRAĆENJE</u>		35
<u>Član 52</u>	<u>Odbor za praćenje IPA</u>	35
<u>Član 53</u>	<u>Sektorski odbor za praćenje</u>	36

<u>PODODELJAK II VREDNOVANJE</u>	37
<u>Član 54</u> <u>Vrednovanje pomoći IPA III</u>	37
<u>Član 55</u> <u>Vrednovanja koja sprovodi Komisija</u>	38
<u>Član 56</u> <u>Vrednovanje koje sprovodi korisnik IPA III u okviru sistema indirektnog upravljanja</u>	38
<u>PODODELJAK III IZVEŠTAVANJE</u>	39
<u>Član 57</u> <u>Dodatne definicije u vezi izveštavanja</u>	39
<u>Član 58</u> <u>Jezik i format</u>	39
<u>Član 59</u> <u>Opšti zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog IPA koordinatora</u>	39
<u>Član 60</u> <u>Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog IPA koordinatora u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III</u>	40
<u>Član 61</u> <u>Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog službenika za odobravanje u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III</u>	40
<u>Član 62</u> <u>Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Upravljačkih organa u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III</u>	41
<u>Član 63</u> <u>Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Revizorskog organa u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III</u>	41
<u>ODELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SARADNJE</u>	42
<u>PODODELJAK I OPŠTE ODREDBE</u>	42
<u>Član 64</u> <u>Oblici prekogranične saradnje</u>	42
<u>Član 65</u> <u>Dodatne definicije za prekograničnu saradnju</u>	42
<u>Član 66</u> <u>Sufinansiranje</u>	43
<u>PODODELJAK II PRAVILA PROGRAMIRANJA</u>	43
<u>Član 67</u> <u>Tematski prioriteti i koncentracija IPA III prekogranične saradnje</u>	43
<u>Član 68</u> <u>Geografska pokrivenost</u>	43
<u>Član 69</u> <u>Priprema, ocena, odobravanje i izmena i dopuna programa prekogranične saradnje</u>	43
<u>Član 70</u> <u>Bilateralni sporazumi između korisnika IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične saradnje koji se sprovode po modelu indirektnog upravljanja</u>	44
<u>PODODELJAK III OPERACIJE</u>	45
<u>Član 71</u> <u>Odabir operacija</u>	45
<u>Član 72</u> <u>Korisnici</u>	45
<u>Član 73</u> <u>Tehnička pomoć</u>	45
<u>PODODELJAK IV SPROVOĐENJE</u>	46
<u>Član 74</u> <u>Modaliteti sprovođenja</u>	46
<u>PODODELJAK V PROGRAMSKE STRUKTURE I ORGANI PROGRAMA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI</u>	46
<u>Član 75</u> <u>Strukture i organi za upravljanje PGS</u>	46
<u>Član 76</u> <u>Strukture prekogranične saradnje i Upravljački organ</u>	46
<u>Član 77</u> <u>Revizorski organ</u>	47
<u>Član 78</u> <u>Zajednički odbor za praćenje (ZOP)</u>	48
<u>Član 79</u> <u>Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)</u>	49
<u>PODODELJAK VI IZVEŠTAVANJE</u>	49
<u>Član 80</u> <u>Godišnji i završni izveštaji o sprovođenju (realizaciji)</u>	49

<u>ODELJAK VIII</u>	<u>ZAVRŠNE ODREDBE</u>	50
Član 81	Komunikacija	50
Član 82	Konsultacije	50
Član 83	Primenjivi propisi, rešavanje sporova	50
Član 84	Sporovi sa trećim stranama	52
Član 85	Obaveštenja	52
Član 86	Aneksi	52
Član 87	Stupanje na snagu	52
Član 88	Važenje Okvirnog sporazuma za IPA II	53
Član 89	Izmene i dopune	53
Član 90	Suspenzija od strane Komisije i prestanak važenja	53
Član 91	Restriktivne mere EU	53
<u>ANEKS A</u>		<u>55</u>
<u>ANEKS B</u>		<u>63</u>
<u>ANEKS V</u>		<u>70</u>
<u>ANEKS G</u>		<u>71</u>
<u>ANEKS D</u>		<u>77</u>
<u>ANEKS Đ</u>		<u>81</u>
<u>ANEKS E</u>		<u>84</u>
<u>ANEKS Ž</u>		<u>87</u>

Evropska komisija, u daljem tekstu „**Komisija**“, koja deluje za i u ime Evropske unije, s jedne strane,

i

Vlada Republike Srbije koja zastupa Republiku Srbiju, u daljem tekstu „**Korisnik IPA III**“

s druge strane,

i zajedno, (u daljem tekstu: „**Strane**“)

S obzirom na to:

- (1) da Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta¹ (u daljem tekstu „Uredba o IPA III“) uspostavlja pravni osnov za pružanje finansijske pomoći korisnicima koji su navedeni u Aneksu I Uredbe o IPA III (u daljem tekstu: „Korisnici IPA III“).
- (2) da Uredba o IPA III ima za cilj da podrži Korisnike IPA III u usvajanju i sprovođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, socijalnih i ekonomskih reformi neophodnih u procesu usklađivanja sa vrednostima Unije i postepenog usaglašavanja sa pravilima, standardima, politikama i praksama Unije („*acquis*“), u cilju sticanja članstva u Evropskoj uniji, time doprinoseći njihovoj stabilnosti, bezbednosti i prosperitetu.
- (3) da će se u skladu sa članom 9. stav 1. Uredbe o IPA III, Odeljak III Glave II Uredbe (EU) 2021/947² (u daljem tekstu „Uredba o *NDICI*“) primenjivati na Uredbu o IPA III, sa izuzetkom člana 28, stav 1. te Uredbe.
- (4) da član 130. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Saveta³ („Finansijska uredba“) daje osnov Komisiji da uspostavi okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu sa pravilima za dugoročnu saradnju sa korisnicima.
- (5) da je Komisija 15. decembra 2021. godine usvojila Uredbu Komisije o sprovođenju (EU) 2021/2236 o posebnim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta kojom je uspostavljen Instrument za pretprijetupnu pomoć (IPA III)⁴, (u daljem tekstu „Uredba o sprovođenju IPA III“) koja utvrđuje važeće odredbe o upravljanju i kontroli.

¹ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA III) (SL L 330, 20.9.2021, str. 1).

² Uredba (EU) 2021/947 Evropskog parlamenta i Saveta od 9. juna 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za susedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju – Globalna Evropa, kojim se menja i stavlja van snage Odluka br. 446/2014/EU Evropskog parlamenta i Saveta i stavlja van snage Uredba (EU) 2017/1601 Evropskog parlamenta i Saveta i Uredba Saveta (EZ, Euratom) br. 480/2009 (SL L 209, 14.6.2021, str 1).

³ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Saveta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primenjuju na opšti budžet Unije kojom se menjaju Uredbe (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluka br. 541/2014/EU i stavlja van snage Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018, str. 1).

⁴ Uredba Komisije o sprovođenju (EU) 2021/2236 o posebnim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Saveta o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA III), SL L 450/10, 16.12.2021, str. 10.

SPORAZUMELE SU SE KAKO SLEDI:

ODELJAK I OPŠTE ODREDBE

Član 1 Tumačenje

- (1) Izrazi koji se koriste u ovom Sporazumu imaju, osim u slučaju da je u ovom Sporazumu izričito drugačije određeno, isto značenje koje im je dodeljeno u Uredbi o Instrumentu za susedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju (u daljem tekstu: Uredba o *NDICI*), Uredbi o IPA III i Uredbi o sprovođenju IPA III.
- (2) Pozivanja na ovaj sporazum predstavljaju pozivanja na Sporazum sa izmenama, dopunama ili zamenama njegovih odredbi koje se mogu usvojiti, osim u slučaju da je ovim sporazumom izričito drugačije određeno.
- (3) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

Član 2 Delimično nevažeće odredbe i nenamerne praznine

Ako neka odredba ovog Sporazuma postane nevažeća ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamerne praznine, to nema uticaja na važenje drugih odredbi ovog Sporazuma. Strane će eventualnu nevažeću odredbu zameniti važećom odredbom koja je najpribližnija svrsi i nameni odredaba nevažeće odredbe. Strane će popuniti svaku eventualnu nenamernu prazninu odredbom koja u najvećoj meri odgovara svrsi i nameni ovog sporazuma u saglasnosti sa Uredbom o IPA III i Uredbom o sprovođenju IPA III.

Član 3 Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma primenjivaće se sledeće definicije:

- (a) „Program” predstavlja godišnji ili višegodišnji akcioni plan ili meru kako je predviđeno članom 9. Uredbe o IPA III i odredbama Poglavlja III Naslova II Uredbe o *NDICI*;
- (b) „Korisnik IPA III” predstavlja jednog od korisnika navedenih u Aneksu I Uredbe (EU) 2021/1529 o IPA III;
- (v) „Sektorski sporazum” predstavlja sporazum zaključen između Komisije i korisnika IPA III koji reguliše sprovođenje konkretnog programa IPA III, time što utvrđuje pravila i procedure koje treba primeniti u konkretnom slučaju, a koja nisu sastavni deo ovog sporazuma kao ni finansijskih sporazuma;
- (g) „Finansijski sporazum” predstavlja godišnji ili višegodišnji sporazum zaključen između Komisije i korisnika IPA III u cilju sprovođenja finansijske pomoći u okviru IPA III;
- (d) „Organ” predstavlja javni subjekt ili telo korisnika IPA III ili države članice na centralnom, regionalnom ili lokalnom nivou;
- (đ) „Veliki projekat” predstavlja projekat koji se sastoji od niza radova, aktivnosti ili usluga koje imaju za cilj postizanje konačnog i nepodeljenog zadatka precizne ekonomske ili tehničke prirode, sa precizno definisanim ciljevima i čiji ukupni troškovi premašuju predmet podrške koji je utvrđen u relevantnom sektorskom ili finansijskom sporazumu;
- (e) „Održivost IPA III pomoći” označava stepen u kojem rezultati koji su ostvareni i čijem postizanju je doprinela finansijska pomoć nastavljaju da traju ili će se nastaviti nakon što se period sprovođenja akcije završi;
- (ž) „Primalac” je korisnik bespovratne pomoći (uključujući i tvinig izvođača),

izvođač u okviru ugovora o uslugama, nabavci ili radovima, korisnik u okviru programa prekogranične saradnje, ugovorna strana u okviru sporazuma o doprinosu u indirektnom upravljanju, ili bilo koje fizičko ili pravno lice koje prima finansijsku pomoć;

- (z) „Finansijska godina” predstavlja period od 1. januara do 31. decembra jedne konkretne godine kao što je definisano u članu 9. Finansijske uredbe.

Član 4 Svrha i obim

- (1) U cilju pružanja podrške korisniku IPA III u usvajanju i sprovođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i ekonomskih reformi koje su deo progresivnog usklađivanja sa vrednostima, pravilima, standardima, politikama, i praksama Unije u cilju članstva u Uniji, Strane su saglasne da sprovode aktivnosti u okviru tematskih prioriteta definisanih u članu 3. stav 3. i 4. i Aneksima II i III Uredbe o IPA III, i da doprinose postizanju specifičnih ciljeva definisanih u članu 3. stav 2. predmetne Uredbe.
- (2) Programi se finansiraju i sprovode u skladu sa pravnim, administrativnim i tehničkim okvirom koji je uspostavljen ovim Sporazumom a dalje razrađen sektorskim ili finansijskim sporazumima u slučajevima kada su detaljnija pravila potrebna.
- (3) Odredbe koje su utvrđene ovim Sporazumom primenjuju se na programe finansirane u okviru IPA III u skladu sa Uredbom o IPA III.
- (4) Odredbe koje su utvrđene ovim Sporazumom neće se primenjivati na programe prekogranične saradnje između jednog ili više korisnika IPA III sa jednom ili više država članica, na transnacionalne i međuregionalne programe saradnje ili mere koje su uspostavljene i koje se sprovode na osnovu Uredbe (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Saveta⁵ („*Interreg* Uredba”), osim u slučaju da finansijski sporazum tog konkretnog programa eksplicitno upućuje na ovaj Sporazum ili neku od njegovih posebnih odredbi.
- (5) Administracija korisnika IPA III sprovede sve neophodne korake kako bi se olakšalo sprovođenje programa.
- (6) Ovaj Sporazum primenjuje se na sve sektorske i finansijske sporazume koji su zaključeni između Strana a tiču se pružanja finansijske pomoći u sklopu Uredbe o IPA III.

Član 5 Opšti principi finansijske pomoći u okviru IPA III

- (1) Pomoć koja je obezbeđena u okviru IPA III će se pružati u skladu sa okvirom politike proširenja koju utvrđuju Evropski savet i Savet ministara, kao i uzimajući u obzir komunikaciju Komisije o Strategiji proširenja i Izveštaje koji su sastavni deo godišnjeg paketa proširenja Komisije, kao i relevantne odluke Evropskog parlamenta.
- (2) Za finansijsku pomoć koju pruža Unija u okviru IPA III važe sledeća načela:
 - (a) poštovanje principa koherentnosti, komplementarnosti, koordinacije, koncentracije, vlasništva, partnerstva i „nenanošenja štete”; usklađenost sa budžetskim načelima utvrđenim u Finansijskoj uredbi;
 - (b) usaglašenost sa politikama Unije i podrškom postepenom usklađivanju sa pravnim tekovinama EU (*acquis*);

⁵ Uredba (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Saveta od 24. juna 2021. godine o posebnim odredbama za cilj Evropske teritorijalne saradnje (*Interreg*) podržan od strane Evropskog fonda za regionalni razvoj i eksternih instrumenata finansiranja (SL L 231, 30.6.2021, str. 94).

- (v) korisnik IPA III će obezbediti održivost IPA III pomoći;
 - (g) pomoć korisnicama IPA III će uzeti u obzir lekcije naučene u sklopu sprovođenja prethodnih instrumenata za pretpristupnu pomoć;
 - (d) IPA III pomoć se obezbeđuje u partnerstvu sa korisnikom IPA III na osnovu programskog okvira IPA III, uz osiguranje primene principa vlasništva korisnika IPA III nad programiranjem i sprovođenjem IPA III pomoći;
 - (đ) pomoć korisnicama IPA III će osigurati kontinuitet sa sektorskim pristupom koji ima za cilj povećanje koherentnosti između nacionalnih strategija, sektorskih politika, raspodele resursa i prakse potrošnje. U okviru IPA III će se nastaviti fokus na osiguravanju koherentnosti između sektorskih reformi i horizontalnog planiranja nacionalne politike, praćenja, izveštavanja i okvira upravljanja javnim finansijama;
 - (e) adekvatna vidljivost IPA III pomoći će biti proaktivno obezbeđena i promovisana;
 - (ž) bilo kakva diskriminacija zasnovana na polu, rasnom ili etničkom poreklu, veroispovesti ili uverenju, invaliditetu, starosti ili seksualnoj opredeljenosti mora biti sprečena tokom sprovođenja pomoći;
 - (z) pomoć će biti planirana sa jasnim i proverljivim ciljevima, koji treba da se postignu u datom periodu. Postignuti rezultati će biti procenjeni na osnovu pokazatelja; ovi pokazatelji treba da budu relevantni, prihvaćeni, kredibilni, laki za praćenje i robusni (engl. RACER), kao i specifični, merljivi, ostvarljivi, realistični i vremenski ograničeni (engl. SMART);
 - (i) IPA III pomoć će se razlikovati po obimu i intenzitetu u zavisnosti od učinka korisnika IPA III, posebno će biti uzeta u obzir posvećenost i napredak u sprovođenju reformi, kao i potrebama za podrškom. U proceni učinka korisnika IPA III i odlučivanju o pomoći koja će biti obezbeđena, posebna pažnja će biti posvećena naporima koji se ulažu u oblasti vladavine prava i osnovnih prava, demokratskih institucija i reforme javne uprave, kao i u oblasti ekonomskog razvoja i konkurentnosti. U slučaju značajnog nazadovanja ili stalnog izostanka napretka od strane korisnika IPA III u ovim oblastima, koje je ocenjeno na osnovu merenja u sklopu pokazatelja iz člana 7. stav 5. Uredbe o IPA III, obim i intenzitet pomoći će se prilagoditi tom činjeničnom stanju.
- (3) Pružanje pomoći IPA III zavisi od ispunjavanja obaveza korisnika IPA III utvrđenih ovim Sporazumom i sektorskim i finansijskim sporazumima, ako ih bude.

Član 6 Uloga Nacionalnog IPA koordinatora

- (1) Korisnik IPA III imenuje Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK) koji će biti glavni partner Komisiji za sveukupan proces koordinacije programiranja, praćenja sprovođenja, vrednovanja i izveštavanja o IPA III pomoći.

NIPAK je dužan da:

- (a) osigura povezanost između korišćenja IPA pomoći i opšteg procesa pristupanja;
- (b) obezbedi opštu koordinaciju programiranja, u skladu sa ciljevima i tematskim prioritetima programskog okvira IPA III, praćenja sprovođenja, vrednovanje i izveštavanje o IPA pomoći, uključujući

koordinaciju unutar administracije korisnika IPA III kao i koordinaciju sa drugim donatorima;

- (v) koordinira učešće korisnika IPA III u relevantnim programima prekogranične saradnje iz člana 64. stav 2., tačaka (a) i (b), i gde je moguće, u transnacionalnim i međuregionalnim programima saradnje iz člana 64. stava 2., tačke (v). NIPAK može delegirati ove koordinacione poslove koordinatoru za teritorijalnu saradnju ili operativnoj strukturi uspostavljenoj za upravljanje programom prekogranične saradnje, po potrebi;
 - (g) nastoji da osigura da administracija korisnika IPA III preuzima sve neophodne korake radi olakšavanja sprovođenja srodnih programa.
- (2) NIPAK mora biti visoko rangirani predstavnik Vlade ili državne uprave korisnika IPA III, sa odgovarajućim ovlašćenjima.
- (3) Ukoliko je Evropska unija otvorila pristupne pregovore sa korisnikom IPA III, NIPAK će biti postavljen na viši položaj u nacionalnim strukturama za koordinaciju pristupnih pregovora.

Član 7 Metode sprovođenja

- (1) Pomoć korisniku IPA III biće obezbeđena, kao što je navedeno u Finansijskoj uredbi po modelu:
- (a) direktnog upravljanja od strane odeljenja Komisije, uključujući njene kadrove u okviru Delegacija Unije ili preko izvršnih agencija kao što je definisano u članu 62. stav 1. tačka a). Finansijske uredbe;
 - (b) indirektnog upravljanja, pri čemu Komisija poverava poslove sprovođenja budžeta korisniku IPA III kao što je definisano u članu 62. stav 1. tačka (v) i (z), Finansijske uredbe;
 - (v) indirektnog upravljanja od strane subjekata koji nisu korisnici IPA III kao što je definisano u članu 62. stav 1. tačka v), podtačke (ii) do (viii), Finansijske uredbe;
 - (g) deljenog upravljanja sa državama članicama kao što je definisano u članu 62 stav 1., tačka b) Finansijske uredbe za programe prekogranične saradnje i programe transnacionalne i međuregionalne saradnje iz člana 64. stav 2), tačke a) i v) ovog Sporazuma ili u merama koje uključuju države članice Evropske unije i koje se sprovode u skladu sa *Interreg* Uredbom.

Član 8 Finansijski sporazumi

- (1) Ukoliko odluka o finansiranju to zahteva, Komisija i korisnik IPA III mogu da zaključe finansijski sporazum u okviru ovog Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu u skladu sa članom 5. Uredbe o sprovođenju IPA III.
- (2) Ukoliko se Programi sprovode po modelu indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu, sektorski sporazum, ukoliko postoji, i finansijski sporazum moraju biti potpuno usklađeni sa članom 129., članom 155. stav 6. i članom 158. Finansijske uredbe.
- (3) U slučaju programa prekogranične saradnje između korisnika IPA III, potpisuje se jedinstven finansijski sporazum koji se odnosi na konkretan program između Komisije i svih korisnika IPA III.
- (4) Pravila koja se primenjuju u okviru sprovođenja programa prekogranične saradnje između jedne ili više država članica Evropske unije i jednog ili više

korisnika IPA III, za međuregionalne, transnacionalne i za druge mere utvrđuju se u finansijskom sporazumu za konkretan program prekogranične saradnje koji se potpisuje u skladu sa *Interreg* Uredbom između korisnika IPA III, Komisije i, gde je primenjivo, države članice koja je domaćin Upravljačkog organa tog konkretnog programa prekogranične saradnje.

- (5) Finansijski sporazumi će sadržati pravila koja daju pravo Komisiji da obustavi finansijski sporazum ukoliko korisnik IPA III prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava kao i u ozbiljnijim slučajevima korupcije, ili ako IPA III korisnik bude kriv za teško profesionalno nedolično ponašanje dokazano na bilo koji opravdan način.
- (6) Ako ne postoji finansijski sporazum, primenjiće se pravila sadržana u ovom Okvirnom sporazumu o finansijskom partnerstvu.

Član 9 Sektorski sporazumi

- (1) Ovaj Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu može biti dopunjen sektorskim sporazumima koji utvrđuju posebne odredbe u vezi sa upravljanjem i sprovođenjem IPA III pomoći u posebnim oblastima politike ili programima.
- (2) Dodatni detalji u vezi sa programima ruralnog razvoja biće navedeni u odgovarajućim sektorskim sporazumima koji će, između ostalog, definisati mere na osnovu kojih će se pomoć sprovoditi.
- (3) U slučajevima gde postoje, sektorski sporazumi koji se odnose na konkretnu oblast politike ili program primenjuju se na sve finansijske sporazume zaključene u okviru te oblasti politike ili programa.

ODELJAK II PRAVILA INDIREKTOG UPRAVLJANJA OD STRANE KORISNIKA IPA III

PODODELJAK I SISTEMI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Član 10 Uspostavljanje struktura i organa za indirektno upravljanje od strane korisnika IPA III

- (1) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, korisnik IPA III uspostavlja sledeće strukture i organi:
 - (a) Nacionalni IPA koordinator (NIPAK);
 - (b) Nacionalni službenik za odobravanje (NAO);
 - (v) Upravljačka struktura koju uspostavlja Nacionalni službenik za odobravanje (NAO), a čine je Telo za podršku Nacionalnom službeniku za odobravanje i Računovodstveno telo;
 - (g) Upravljački organi i Posrednička tela;
 - (d) Revizorski organ.
- (2) Korisnik IPA III dužan je da obezbedi adekvatnu podelu nadležnosti između i unutar struktura i organa iz stava 1. ovog člana.
- (3) NAO mora biti visoko rangirani predstavnik vlade ili državne uprave korisnika IPA III sa odgovarajućim ovlašćenjima.
- (4) Upravljački organ svakog programa je odgovoran za celokupno upravljanje programom.
- (5) Upravljački organ će utvrditi jedno ili više Posredničkih tela za obavljanje

poslova finansijskog upravljanja konkretnim programom („Posrednička tela za finansijsko upravljanje”).

- (6) Poslovi finansijskog upravljanja biće odvojeni od Upravljačkog organa. Posredničko telo za finansijsko upravljanje samostalno donosi odluke finansijske prirode u okviru Programa.
- (7) Upravljački organ programa može odrediti jedno ili više Posredničkih tela koja će biti odgovorna za obavljanje zadataka koji se tiču upravljanja oblastima politike za koju su nadležni u sistemu vlade ili administracije korisnika IPA III („Posrednička tela za upravljanje politikom“).
- (8) U slučaju godišnjih programa finansiranih u sklopu IPA III:
 - (a) Upravljački organ će biti uspostavljen u okviru kancelarije NIPAK-a, sa mogućim izuzetkom akcija čija je svrha priprema korisnika IPA III za apsorbovanje evropskih strukturnih i investicionih fondova;
 - (b) Subjekti odgovorni za oblasti politike koje podržava godišnji program biće određeni kao Posrednička tela za upravljanje politikom.
- (9) U slučaju programa ruralnog razvoja IPA III, strukture iz stava 1. tačka g) ovog člana uključuju:
 - (a) Upravljačko telo IPA za ruralni razvoj (IPARD) koje će biti javno telo koje deluje na nacionalnom nivou, zaduženo za pripremu i sprovođenje akcija, odabir mera i osiguranje njihove vidljivosti, koordinaciju, vrednovanje, praćenje i izveštavanje o akciji u pitanju, kao što je predviđeno u Aneksu A članom 6a. IPARD Upravljačkim telom upravlja visoki zvaničnik sa isključivim odgovornostima;
 - (b) IPARD Agencija, koja obavlja funkcije slične prirode kao agencija za plaćanja u državama članicama, zadužena je za vidljivost, odabir projekata, kao i odobravanje, kontrolu i obračune obaveza i plaćanja i isplate, kao što je predviđeno u Aneksu A, član 6b.

Član 11 Funkcije i odgovornosti struktura i organa

- (1) Strukturama i organima navedenim u članu 10. biće dodeljene funkcije i odgovornosti kako je navedeno u Aneksu A ovog Sporazuma i u obavezi su da budu usklađeni sa okvirom interne kontrole iz Aneksa B ovog sporazuma.
- (2) Dodeljivanje specifičnih funkcija i odgovornosti može biti predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumima i to u skladu sa osnovnim pristupom koji je opredeljen za dodelu funkcija i odgovornosti kako je predviđeno u Aneksu A ovog sporazuma.
- (3) Kada je u slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III određenim licima ili subjektima dodeljena odgovornost za aktivnost u vezi sa upravljanjem, sprovođenjem, kontrolom, nadzorom, praćenjem, vrednovanjem, izveštavanjem ili revizijom akcija, korisnik IPA III će omogućiti tim licima ili subjektima obavljanje dužnosti u vezi sa tom odgovornošću. Ovo uključuje, posebno, slučajeve u kojima ne postoji odnos hijerarhije između tih lica ili subjekata i tela koji učestvuju u konkretnoj aktivnosti. Korisnik IPA III će tim licima ili subjektima obezbediti ovlašćenje za uspostavljanje:
 - (a) formalnih radnih dogovora u vezi detalja koji se tiču prava i obaveza konkretnih struktura i organa;
 - (b) odgovarajućeg sistema za razmenu informacija između njih i zainteresovanih tela, uključujući ovlašćenje da traže informacije i pravo pristupa dokumentima i osoblju na terenu, ukoliko je

neophodno;

- (v) standarda koji trebaju biti ispunjeni i procedura koje treba poštovati.

**PODODELJAK II POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODOSE NA
POVERAVANJE ZADATAKA U VEZI SA SPROVOĐENJEM
BUDŽETA KORISNIKU IPA III**

Član 12 Uslovi za poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta korisniku IPA III

- (1) Zaključenjem Finansijskog sporazuma Komisija poverava korisniku IPA III zadatke sprovođenja budžeta.
- (2) Prilikom upravljanja sredstvima IPA III, korisnik IPA III poštuje načela odgovornog finansijskog upravljanja, transparentnosti, nediskriminacije i osigurava vidljivost IPA III pomoći. Korisnik IPA III obezbeđuje nivo zaštite finansijskih interesa Evropske unije koji je jednak nivou zaštite finansijskih interesa Unije u slučajevima kada Komisija direktno sprovodi IPA III pomoć, uzimajući u obzir posebno, između ostalog:
- (a) Prirodu akcije;
- (b) uključene finansijske rizike;
- (v) nivo garancija koje proističu iz njihovih sistema, pravila i procedura, uz mere koje Komisija preduzima u cilju nadzora i podrške u sprovođenju poverenih zadataka.
- (3) U cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije, korisnik IPA III će:
- (a) uspostaviti i osigurati funkcionisanje delotvornog i efikasnog sistema interne kontrole zasnovanog na najboljim međunarodnim praksama i posebno omogućavajući sprečavanje, otkrivanje, prijavljivanje i ispravljanje nepravilnosti i prevara;
- (b) koristiti računovodstveni sistem koji pravovremeno pruža tačne, potpune, analitičke i pouzdane podatke;
- (v) osigurati da strukture i organi iz člana 10. stav 1., tačaka od (a) do (g), podležu nezavisnoj eksternoj reviziji koja se sprovodi u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima revizije od strane Revizorskog organa koje je funkcionalno nezavisno od struktura i tela koja su subjekt revizije;
- (g) primenjivati odgovarajuća pravila i procedure za obezbeđivanje finansiranja trećim licima, uključujući transparentne, nediskriminatorne, efikasne i delotvorne procedure revizije, pravila za povraćaj nepropisno isplaćenih sredstava i pravila za isključenje iz pristupa finansiranju;
- (d) javno objaviti adekvatne podatke o svojim primaocima, u skladu sa članom 23.;
- (đ) obezbediti zaštitu podataka o ličnosti u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1725 Evropskog parlamenta i Saveta⁶ i Uredbom (EU) 2016/679

⁶ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskog parlamenta i Saveta od 23. oktobra 2018. godine o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka od strane institucija, tela, kancelarija i agencija Unije, i o slobodnom kretanju takvih podataka, i stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002 (SL L 295, 21.11.2018).

Evropskog parlamenta i Saveta⁷.

- (4) U slučaju suštinskih izmena u okviru sistema, pravila i procedura korisnika IPA III ili u sklopu procedura koji se odnose na poslove upravljanja sredstvima Unije koji su povereni korisniku IPA III, korisnik IPA III o tome obaveštava Komisiju bez odlaganja. Komisija vrši pregled finansijskih sporazuma zaključenih sa korisnikom IPA III kako bi osigurala kontinuirano ispunjenje zahteva definisanih u stavu 3. ovog člana.

Član 13 Poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta

- (1) U ime korisnika IPA III, NAO je nadležan za podnošenje Komisiji zahteva za poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta u okviru datog programa.
- (2) Pre podnošenja zahteva iz stava 1. ovog člana, NAO osigurava ispunjenost uslova iz člana 12. stav 3. i Aneksa B. NAO se može osloniti na rezultate prethodne (*ex ante*) procene sprovedene u vezi sa poveravanjem poslova u skladu sa Uredbom (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Saveta⁸ („Uredba o IPA II”) ili u skladu sa ranijim finansijskim sporazumom.

Kada NAO nije u mogućnosti da se osloni na prethodnu (*ex ante*) procenu, zahtev potkrepljuje revizorskim mišljenjem o strukturama i organima u skladu sa članom 10. stav 1, tačkama od (a) do (g), koje priprema eksterni revizor, koji je nezavisan od pomenutih struktura i organa. Revizorsko mišljenje zasniva se na procenama sprovedenim u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima revizije.

- (3) Pre nego što poveri zadatke koji se tiču sprovođenja budžeta u okviru IPA III pomoći, Komisija razmatra zahtev iz stava 1. ovog člana i vrši proveru uspostavljenih struktura i organa iz člana 10. i za potrebe prethodne (*ex ante*) procene shodno članu 154. stav 4. Finansijske uredbe, pribavlja dokaze da su ispunjeni zahtevi definisani u članu 12. stav 3. ovog Sporazuma i zahtevi iz Aneksa B. Ovaj pregled može uključiti provere na licu mesta od strane Komisije.

U svrhu poveravanja zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta u okviru IPA III pomoći korisniku, Komisija se može osloniti na rezultate prethodne (*ex ante*) procene izvršene u vezi sa poveravanjem u skladu sa Uredbom o IPA II ili ranijim finansijskim sporazumima. Na zahtev Komisije, korisnik IPA III dostavlja dodatne dokaze u slučaju da te procene ne ispunjavaju sve zahteve.

Član 14 Mere u slučaju neusaglašenosti Upravljačke strukture i Upravljačkih organa i Posredničkih tela sa članom 12. stav 2. i 3. i Aneksom B

- (1) Pošto Komisija poveri zadatke u vezi sa sprovođenjem budžeta, NAO prati da li struktura i organi koji su uspostavljeni u skladu sa članom 10. stavom 1., tačkama od a) do g) kontinuirano ispunjavaju relevantne zahteve definisane u članu 12. stav 2. i 3. i Aneksu B. U slučaju neispunjavanja ovih zahteva, NAO će bez odlaganja obavestiti Komisiju, uz dostavljanje kopije dokumenta i NIPAK-u i Revizorskom organu, i preduzeti adekvatne mere zaštite u vezi sa izvršenim isplata ili potpisanim sporazumima. Svako neispunjenje zahteva treba da se na odgovarajući način prikaže u godišnjim izjavama o upravljanju i zahtevima za poveravanje zadataka sprovođenja budžeta.

⁷ Uredba (EU) 2016/679 od 27. aprila 2016. godine o zaštiti fizičkih lica u vezi sa obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju tih podataka, i stavljanju van snage Direktive 95/46/EZ (Opšta uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016).

⁸ Uredba (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Saveta od 11. marta 2014. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA II) (SL L 77, 15. mart 2014, str. 11)

- (2) Pored toga, NAO će preduzeti sve neophodne korake kako bi obezbedio ponovno ispunjenje uslova iz stava 1. ovog člana.

Član 15 Suspenzija ili obustavljanje delova Finansijskog sporazuma koji se odnose na poverene zadatke sprovođenja budžeta

- (1) Komisija nadgleda usklađenost sa članom 8. stav 5., članom 12. stav 2. i 3., članom 51. stav 1., članom 91. i Aneksom B, i može preduzeti odgovarajuće korektivne mere, uključujući suspenziju ili obustavu delova finansijskog sporazuma u bilo kom trenutku, ako se uslovi više ne ispunjavaju.
- (2) U slučaju da Komisija suspenduje ili obustavi delove finansijskog sporazuma koji se odnose na poverene zadatke sprovođenja budžeta, primenjuju se sledeće odredbe:
- (a) Komisija može prekinuti prenos sredstava korisniku IPA III;
 - (b) nove pravne obaveze koje konkretna struktura i organi nakon obaveštenja o suspenziji ili okončanju naprave ne smatraju se prihvatljivim u okviru IPA III pomoći;
 - (v) bez zadiranja u bilo koje druge finansijske korekcije, Komisija može da izvrši finansijske korekcije koje su utvrđene u članu 43. u vezi sa transakcijama na koje se odrazilo prethodno nepoštovanje koji se odnose na poveravanje zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta.
- (3) Sektorskim ili finansijskim sporazumom mogu se utvrditi dodatne odredbe koje se odnose na suspenziju ili obustavljanje delova koji se tiču poverenih poslova za sprovođenje budžeta.

ODELJAK III PRAVILA O PROGRAMIRANJU

Član 16 Programiranje pomoći

- (1) IPA III pomoć se sprovodi u skladu sa članom 9. Uredbe o IPA III i Odeljkom III Glave II Uredbe o *NDICI*.
- (2) IPA III programi se pripremaju u partnerstvu sa korisnikom IPA III na osnovu programskog okvira IPA III kao što je utvrđeno u članu 7. Uredbe o IPA III, i u skladu sa načelima iz člana 5. Programi se sastoje od akcionih dokumenata koji definišu detalje svake od predviđenih akcija podrške, kao što je utvrđeno u članu 9. stav 1. Uredbe o IPA III. Korisnik IPA III će ih pripremiti u uskoj saradnji sa Komisijom, osim akcionih dokumenata za više zemalja, koje priprema Komisija u bliskim konsultacijama sa korisnicima IPA III.
- (3) Osim za programe iz člana 16. stav 5. i 7. i člana 69., ili u slučaju da je Komisija odgovorna za pripremu akcionih dokumenata, korisnik IPA III priprema Strateški odgovor i akciona dokumenta u skladu sa tematskim prioritetima i procesom definisanim programskim okvirom IPA III i smernicama Komisije, uzimajući u obzir relevantne strategije, uključujući evropske makroregionalne strategije i strategije koje se odnose na morske basene. NIPAK koordinira nacionalnu administraciju i osigurava detaljne konsultacije sa Komisijom tokom pripreme. NIPAK dostavlja Komisiji Strateški odgovor i akciona dokumenta u skladu sa vremenskom dinamikom programiranja dogovorenom sa Komisijom.
- (4) Korisnici IPA III će obezbediti da relevantni organi javne uprave i ostale zainteresovane strane, uključujući ekonomske, socijalne i ekološke partnere, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti, budu adekvatno konsultovani i da im je obezbeđen pravovremeni pristup relevantnim informacijama čime im je

omogućena smisljena uloga tokom izrade, sprovođenja i u procesima praćenja programa.

- (5) Pomoć IPA III može se sprovesti kroz operative programe na osnovu relevantnih tematskih prioriteta utvrđenih programskim okvirom IPA III i smernicama Komisije. Te programe Komisija usvaja na osnovu akcionih dokumenata koje je pripremio korisnik IPA III, u sklopu konsultativnog procesa sa Komisijom.

Sprovođenje se realizuje u sklopu višegodišnjih programa sa godišnjim ratama u skladu sa članom 30. stav 3. Uredbe o *NDICI*.

Operativni programi će sadržati sve informacije koje se zahtevaju shodno uputstvima Komisije, uključujući između ostalog i:

- (a) procenu srednjoročnih potreba i ciljeva;
 - (b) pregled konsultacija sa relevantnim zainteresovanim stranama;
 - (v) opis odabranih strateških akcija;
 - (g) detaljnu finansijsku tabelu koja indikativno daje prikaz ukupnog iznosa doprinosa Unije za svaku godinu;
 - (d) predložene modalitete za vrednovanje i praćenje;
 - (đ) indikativan spisak velikih projekata, ako ih ima;
 - (e) u slučajevima gde je relevantno, opis struktura korisnika IPA III i ovlašćenja za upravljanje i kontrolu Programom, u skladu sa članom 10. i Aneksom A.
- (6) Veliki projekat iz člana 16. stav 5. tačka đ) je projekat čiji ukupan trošak prelazi iznos od 20.000.000 EUR.

Velike projekte korisnik IPA III podnosi Komisiji na ocenu. Odluka o finansiranju velikih projekata donosi se na osnovu dogovora obe strane.

- (7) IPA III pomoć za ruralni razvoj (IPARD) obezbeđuje se na osnovu prioriteta utvrđenih u programskom okviru IPA III, kao i u strategijama poljoprivrednog i ruralnog razvoja korisnika IPA III. Sprovođenje se realizuje u obliku višegodišnjih programa sa godišnjim ratama u skladu sa članom 30. stav 3. Uredbe o *NDICI*, koji se pripremaju na centralnom nivou i pokrivaju ceo period sprovođenja IPA III. IPARD III program se sastoji od unapred definisanog skupa mera koje su precizirane i u sektorskom sporazumu. Program priprema IPARD Upravljačko telo, kao što je navedeno u članu 10. stav 9.tačka a) ovog Sporazuma koji se dostavlja Komisiji nakon konsultacija sa odgovarajućim zainteresovanim stranama.

IPA III pomoć ruralnom razvoju doprineće postizanju sledećih ciljeva:

- (a) povećanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora, uz postepeno usklađivanje sa standardima EU i poboljšanje efikasnosti i održivosti proizvodnje na gazdinstvima, što će pružiti bolji odgovor na društvene zahteve za bezbednom, hranljivom i održivom hranom;
- (b) olakšan razvoj poslovanja, rast i zapošljavanje u ruralnim područjima, poboljšana pozicija poljoprivrednih proizvođača u lancu vrednosti i privlačenje mladih poljoprivrednika u poljoprivredu;
- (v) doprinos ublažavanju klimatskih promena i prilagođavanju, podsticanje održivog upravljanja prirodnim resursima i doprinos zaštiti životne sredine;
- (g) poboljšan razvoj zajednice i društvenog kapitala u ruralnim područjima

i izgradnja moderne javne uprave za poljoprivredu i ruralni razvoj, uz poštovanje principa dobrog upravljanja.

Član 17 Usvajanje i izmene i dopune Programa

- (1) Nakon usvajanja, Programi se po potrebi mogu menjati u skladu sa članom 25. Uredbe o *NDICI*.
- (2) Predlozi izmena i dopuna koje podnosi korisnik IPA III moraju biti propisno obrazloženi i moraju da sadrže najmanje sledeće informacije: tekst izmenjenog programa, razloge za predloženu izmenu ili dopunu, očekivane efekte izmene/dopune uključujući, gde je relevantno, finansijski uticaj.
- (3) Korisnik IPA III će predložiti izmene i dopune Programa kad god je to neophodno da bi se odrazile promene relevantnog zakonodavstva Unije ili kada to zahtevaju promene uslova za sprovođenje.
- (4) Detaljne odredbe za pripremu, usvajanje i izmene i dopune Programa, predviđene su relevantnim dokumentima i uputstvima koje priprema Komisija.

ODELJAK IV PRAVILA O SPROVOĐENJU

PODODELJAK I OPŠTA PRAVILA I NAČELA SPROVOĐENJA

Član 18 Pravila u vezi sa javnim nabavkama, dodelom bespovratnih sredstava i drugim procedurama

- (1) Upravljanje podrškom u sklopu IPA III vrši se u skladu sa odredbama Finansijske uredbe.
- (2) Svi ugovori o uslugama, nabavkama, radovima, bespovratnim sredstvima i tvining ugovori dodeljuju se i sprovode u skladu sa pravnim okvirom EU i standardima Komisije koji se tiču sprovođenja spoljnih akcija, a koji su na snazi u vreme pokretanja predmetne procedure.
- (3) Rezultati tenderskih procedura, kao i poziva podnošenje predloga za bespovratna sredstva, dodelu tvining ugovora i dodelu nagrada objavljuju se u skladu sa odredbama Finansijske uredbe koja je dodatno konkretizovana u članu 23. ovog Sporazuma.
- (4) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, NAO dostavlja Komisiji plan javnih nabavki/plan ugovaranja i finansijske projekcije za program(e) koji se realizuju na osnovu finansijskog sporazuma u roku od mesec dana od stupanja na snagu odgovarajućeg finansijskog sporazuma. Ova obaveza se ne primenjuje na programe u oblasti ruralnog razvoja.
- (5) U pogledu javnih nabavki, pravila i procedure korisnika IPA III koje su usklađene sa Direktivom 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Saveta⁹ smatraju se ekvivalentnim pravilima koje primenjuje Komisija u skladu sa Finansijskom uredbom. Komisija može prihvatiti da se takva nacionalna pravila i procedure primenjuju za potrebe sprovođenja IPA III pomoći, u skladu sa uslovima relevantnih odredaba finansijskog sporazuma.

⁹ Direktiva 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. februara 2014. godine o javnim nabavkama i stavljanju van snage Direktive 2004/18/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 31. marta 2004. godine o koordinaciji postupaka za dodelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnom snabdevanju i ugovora o javnim uslugama.

Član 19 Pravila o nacionalnosti i poreklu u okviru procedura javnih nabavki, dodele bespovratnih sredstava i drugih vrsta podrške

- (1) U procedurama dodele ugovora o nabavci, dodeli bespovratnih sredstava i nagrada u sklopu Programa finansiranih u okviru IPA III mogu učestvovati međunarodne organizacije¹⁰ i regionalne organizacije i sva druga lica koja su državljani i pravna lica sa sedištem u sledećim državama (u daljem tekstu: „prihvatljive zemlje”):
 - (a) države članice, korisnici IPA III, ugovorne strane Sporazuma o evropskom ekonomskom prostoru i partnerske države obuhvaćene Aneksom I Uredbe o *NDICI* i
 - (b) države za koje Komisija uspostavlja recipročni pristup spoljnoj pomoći. Recipročni pristup može biti dodeljen, na ograničeni period od najmanje godinu dana, kada država odobri učešće pod jednakim uslovima subjektima iz Unije i iz država koje ispunjavaju uslove prema IPA III. Pre nego što odluči o uzajamnom (recipročnom) pristupu, Komisija se konsultuje sa korisnikom IPA III.
- (2) Sva oprema i materijali finansirani u okviru IPA III mogu da potiču iz bilo koje zemlje.
- (3) Pravila utvrđena u ovom članu ne primenjuju se i ne stvaraju ograničenja u pogledu nacionalne pripadnosti fizičkih lica koja su zaposlena ili na drugi način u pravnom odnosu sa prihvatljivim izvođačem ili, gde je primenljivo, podizvođačem.
- (4) Za programe koje zajednički su-finansira neki subjekt ili se sprovode u direktnom ili indirektnom upravljanju sa subjektima kako je navedeno u članu 62. stav 1., tačka v) podtačkama (ii) do (viii), Finansijske uredbe, pravila prihvatljivostitih subjekata će se takođe primenjivati.
- (5) U slučaju kada donatori obezbeđuju finansiranje povereničkom fondu koji je osnovala Komisija, ili to čine putem eksternih namenskih prihoda, primenjuju se pravila o prihvatljivosti u osnivačkom aktu povereničkog fonda ili u sporazumu sa konkretnim donatorom u slučaju eksternih namenskih prihoda.
- (6) U slučaju programa koji se finansiraju iz IPA III i drugog finansijskog instrumenta Unije, subjekti koji se smatraju prihvatljivim u okviru bilo kog od instrumenata će se smatrati prihvatljivim.
- (7) U slučaju programa za više država, fizička lica koja su državljani i, u slučaju pravnih lica sa sedištem u IPA III korisnicima i regionima koji su obuhvaćeni Programom, mogu se smatrati prihvatljivim.
- (8) Pravila prihvatljivosti iz ovog člana mogu biti ograničena u pogledu nacionalne pripadnosti, geografske lokacije ili prirode kandidata, kada to zahteva specifična priroda i ciljevi Programa i kada su ova izuzeća neophodna za njegovo delotvorno sprovođenje.
- (9) Komisija može da prihvati izvođače, aplikante i kandidate iz nekvalifikovanih zemalja kao kvalifikovane u slučaju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima konkretnih zemalja ili teritorija, ili u drugim adekvatno obrazloženim slučajevima kada bi primena pravila o prihvatljivosti onemogućila ili izuzetno otežala realizaciju Programa.
- (10) U cilju promovisanja lokalnih kapaciteta, tržišta i nabavke, prednost će imati

¹⁰ Međunarodne organizacije su međunarodne organizacije javnog sektora uspostavljene međunarodnim sporazumima, specijalizovane agencije koje su uspostavile takve organizacije i druge neprofitne organizacije koje su odlukom Komisije asimilirane sa međunarodnim organizacijama

lokalni i regionalni izvođači kada je Finansijskom uredbom predviđena dodela na osnovu jednog tendera. U svim drugim slučajevima, učešće lokalnih i regionalnih izvođača će se promovisati u skladu sa relevantnim odredbama Uredbe.

Član 20 Učešće u programima i agencijama Unije

- (1) Pomoć se može dodeliti za podršku učešću korisnika IPA III u programima Unije i agencijama Unije.
- (2) Učešće korisnika IPA III u programima Unije u skladu je sa posebnim odredbama i uslovima utvrđenim za svaki konkretan program Unije u sporazumu zaključenom između Komisije i korisnika IPA III, a u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opšta načela za učešće Korisnika IPA III u programima Unije.

Član 21 Načela sprovođenja budžetske podrške korisniku IPA III

- (1) Komisija može odlučiti da korisniku IPA III dodeli budžetsku podršku u skladu sa članom 236. Finansijske uredbe i Smernicama za budžetsku podršku EU, pod uslovom da su ispunjeni kriterijumi o prihvatljivosti koji se primenjuju na sprovođenje pomoći IPA III kroz programe budžetske podrške. Ovakva podrška se sprovodi po pravilima za direktno upravljanje.
- (2) Isplata budžetske podrške uslovljena je zadovoljavajućim napretkom u postizanju ciljeva dogovorenih sa korisnikom IPA III i predviđenih u konkretnom finansijskom sporazumu.
- (3) Predmetni finansijski sporazumi zaključeni sa korisnikom IPA III sadrže:
 - (a) Obavezu treće zemlje da dostavi Komisiji pouzdane i blagovremene informacije koje omogućavaju Komisiji da oceni ispunjenost uslova iz člana 236 stav 2. Finansijske uredbe;
 - (b) pravo Komisije da suspenduje finansijski sporazum ako korisnik IPA III prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije;
 - (v) odgovarajuće odredbe u skladu sa kojima se treća zemlja obavezuje da će odmah nadoknaditi celokupno ili deo relevantnog finansiranja operacije, u slučaju da se utvrdi da je isplata relevantnih sredstava Unije bila oštećena ozbiljnim nepravilnostima koje se pripisuju toj zemlji.

Član 22 Načela sprovođenja tvinig programa

- (1) Akcije mogu biti sprovedene kroz tvinig kada je administracija odabrane države članice saglasna da pruži traženu stručnu podršku javnom sektoru. Tvinig pokriva nadoknadu troškova država članice(a) koja je uključena u aktivnosti i može biti korišćen posebno za obezbeđivanje dugoročnog angažovanja savetnika u oblasti pretpristupnog procesa radi pružanja savetodavnih usluga koji sa punim radnim vremenom radi u korisniku IPA III pod nazivom u daljem tekstu stalni tvinig savetnik (*RTA*). Korisnik IPA III obezbeđuje adekvatan kancelarijski prostor za potrebe *RTA*.
- (2) Priručnik za tvinig, koji je utvrdila Komisija, biće primenjiv na sve tvinige.

PODODELJAK II TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST

Član 23 Informisanje, javnost i transparentnost

- (1) Korisnik IPA III se obavezuje na unapređenje transparentnosti i odgovornosti u realizaciji pomoći. On objavljuje informaciju o vrednosti pomoći koja je primljena u okviru IPA III.
- (2) U slučaju indirektnog upravljanja, korisnik IPA III će objaviti informacije o primaocima u skladu sa važećim pravilima i procedurama, u meri u kojoj se ta pravila smatraju ekvivalentnim pravilima Komisije, nakon procene koju je izvršila Komisija.
- (3) U nedostatku takve procene ili kada procena ne potvrđuje da su pravila korisnika IPA III ekvivalentna pravilima Komisije, korisnik IPA III će se pridržavati uslova za objavljivanje informacije o nabavkama i ugovorima o bespovratnim sredstvima sadržanim u finansijskim sporazumima ili u sektorskim sporazumima, u zavisnosti od slučaja.
- (4) Korisnik IPA III će objavljivati IPA III programe, kao i svaku reviziju i izmene i dopune.

Član 24 Strateška komunikacija i vidljivost

- (1) Korisnik IPA III će raditi na podizanju svesti javnosti o mogućnostima koje proizilaze iz bliže EU integracije i iz reformi koje se sprovode uz podršku EU, u cilju obezbeđivanja javne podrške EU i pristupanju EU.
- (2) U svojim merama vidljivosti i komunikacije, korisnik IPA III obaveštava javnost o:
 - (a) vrednostima, politikama i programima EU i njihovom uticaju na svakodnevni život ljudi;
 - (b) procesu pristupanja EU sa pratećim reformama i njihovim dugoročnim koristima i mogućnostima za građane i privredu;
 - (v) finansiranju koje EU obezbeđuje korisniku IPA III i njegovoj vezi sa vrednostima i ciljevima politika EU, sa fokusom na opipljiv pozitivan uticaj projekata koje finansira EU na građane i privredu.
- (3) Konkretno, korisnik IPA III će priznati poreklo finansiranja EU i obezbediti njegovu odgovarajuću vidljivost putem:
 - (a) davanja Izjave u kojoj se na vidljiv način predstavlja podrška dobijena od EU u okviru svih dokumenata i komunikacionih materijala koji se odnose na sprovođenje sredstava, uključujući na službenu veb stranicu i naloge društvenih medija, gde oni postoje;
 - (b) promovisanja akcija i njihovih rezultata pružanjem koherentnih, efektivnih i proporcionalno ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.
- (4) Korisnik IPA III obaveštava Komisiju o planiranju i sprovođenju mera vidljivosti i komunikacije i traži sinergiju sa merama Komisije.
- (5) Komisija i korisnik IPA III će se dogovoriti o koherentnom planu vidljivosti i komunikacijskih aktivnosti kako bi se informacije o programima i akcijama u okviru pomoći IPA III učinile dostupnim i aktivno objavile kod korisnika IPA III. Procedure za sprovođenje takvih aktivnosti biće precizirane u sektorskim ili finansijskim sporazumima.
- (6) U slučaju direktnog upravljanja, za sprovođenje aktivnosti iz stava 5. ovog

člana nadležna je Komisija uz pomoć korisnika IPA III.

- (7) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, a za programe prekogranične saradnje iz člana 64, stav 2. tačka b), za sprovođenje aktivnosti iz stava 5. ovog člana odgovorna je relevantna institucija korisnika IPA III.
- (8) Aktivnosti vidljivosti i komunikacije će promovisati transparentnost i odgovornost u korišćenju sredstava, u skladu sa posebnim odredbama o neobjavlivanju indikativnih budžeta za nabavku roba i radova pre potpisivanja sporazuma, prema potrebi.
- (9) Korisnik IPA III će o svojim aktivnostima vidljivosti i komunikacije o IPA III izvestiti IPA odbor za praćenje i sektorske odbore za praćenje.

PODODELJAK III ZAŠTITA I POVERLJIVOST PODATAKA

Član 25 Zaštita podataka

- (1) Korisnik IPA III će obezbediti odgovarajuću zaštitu ličnih podataka koja je ekvivalentna onoj utvrđenoj u Uredbi (EU) 2018/1725 i Uredbi (EU) 2016/679 kako je navedeno u članu 12 stav 3., tačka đ). Lični podaci označavaju svaku informaciju koja se odnosi na identifikovano fizičko lice ili lice koje se može identifikovati. Svaka operacija koja uključuje obradu ličnih podataka, kao što je prikupljanje, snimanje, organizovanje, skladištenje, prilagođavanje ili izmena, pronalaženje, konsultovanje, korišćenje, otkrivanje, brisanje ili uništavanje, zasnivaće se na pravilima i procedurama korisnika IPA III, i biće obavljena samo u meri koja je neophodna za sprovođenje IPA III pomoći.
- (2) Konkretno, korisnik IPA III će preduzeti odgovarajuće tehničke i organizacione bezbednosne mere u vezi sa rizicima svojstvenim bilo kojoj takvoj operaciji i prirodi informacija koje se odnose na dotično fizičko lice, kako bi se:
 - (a) sprečilo da bilo koje neovlašćeno lice dobije pristup računarskim sistemima koji obavljaju takve operacije, a posebno neovlašćenom čitanju, kopiranju, menjanju ili uklanjanju medija za skladištenje; neovlašćen unos podataka kao i svako neovlašćeno obelodanjivanje, izmenu ili brisanje pohranjenih informacija;
 - (b) obezbedilo da ovlašćeni korisnici IT sistema koji obavljaju takve operacije mogu pristupiti samo informacijama na koje se njihovo pravo pristupa odnosi;
 - (v) njihova organizaciona struktura kreirala na način koji ispunjava navedene zahteve.

Član 26 Poverljivost

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 49., korisnik IPA III i Komisija će čuvati poverljivost svakog dokumenta, informacije ili drugog materijala koji se direktno odnosi na sprovođenje IPA III pomoći koji je klasifikovan kao poverljiv.
- (2) Korisnik IPA III je saglasan da povereni subjekt iz člana 62. stav 1., tačke v podtačke od (ii) do (viii), Finansijske uredbe, kome je Komisija poverila poslove u vezi sa sprovođenjem budžeta, može da prosledi dokumente u svom posedu Komisiji isključivo radi praćenja sprovođenja poverenih poslova. Komisija će poštovati dogovore o poverljivosti sklopljene između korisnika IPA III i tog subjekta u skladu sa odredbama ovog Sporazuma.
- (3) Strane će pribaviti međusobnu prethodnu pisanu saglasnost pre javnog obelodanjivanja takvih informacija.

- (4) Strane će ostati obavezane poverljivošću do pet godina nakon završetka perioda izvršenja povezanog Finansijskog sporazuma.

PODODELJAK IV DODELJIVANJE OLAKŠICA I OPOREZIVANJE

Član 27 Dodeljivanje olakšica za sprovođenje Programa i izvršenje ugovora

- (1) Kako bi se osiguralo efikasno sprovođenje Programa koji se finansiraju, u celosti ili delimično, iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije, korisnik IPA III će preduzeti sve neophodne mere da osigura:
- (a) da u slučaju tenderskih procedura za usluge, nabavke ili radove, kao i poziva za podnošenje predloga za bespovratna sredstva i tvininge, fizička ili pravna lica koja ispunjavaju uslove za učešće u postupcima dodele u skladu sa članom 19. Sporazuma imaju pravo na privremeni smeštaj i boravak gde važnost ili trajanje ugovora to garantuje. Ovo pravo stiče se tek nakon pokretanja postupka i koristiće ga rukovodeće i tehničko osoblje, uključujući stalne tvining savetnike (RTA), potrebne za sprovođenje studija i drugih pripremnih mera za sastavljanje tendera/prijava/predloga. Pravo neuspešnih ponuđača/kandidata/ aplikanata za privremeni smeštaj i boravak ističe mesec dana nakon obaveštenja o odluci o dodeli ugovora;
 - (b) da ponuđači i aplikanti mogu da podnesu svoje ponude/zahteve/predloge bez ikakvih prepreka, kao što su dodatni pravni, administrativni ili carinski zahtevi koji narušavaju jednak tretman među ponuđačima ili aplikanti, osim ako ti zahtevi nisu sadržani u osnovnoj odluci koju je usvojila Komisija;
 - (v) da se osoblju koje učestvuje u sprovođenju programa finansiranih u potpunosti ili delimično iz bilo kog drugog instrumenta Unije i članovima njihove uže porodice daju ništa manje povoljne beneficije, privilegije i izuzeća od onih koji se obično daju drugom međunarodnom ili stranom osoblju zaposlenom u Republici Srbiji, prema bilo kom drugom bilateralnom ili multilateralnom sporazumu ili aranžmanima za pomoć i tehničku saradnju;
 - (g) da je osoblju koje učestvuje u sprovođenju programa finansiranih u potpunosti ili delimično iz bilo kog drugog instrumenta Unije i članovima njihove uže porodice dozvoljeno da uđu u Republiku Srbiju, da se nastane u Republici Srbiji, da tamo rade i da odu iz Republike Srbije, kako priroda osnovnog ugovora to opravdava;
 - (d) izdavanje svih dozvola neophodnih za uvoz robe, posebno profesionalne opreme, potrebne za izvršenje osnovnog ugovora, u skladu sa postojećim zakonima, pravilima i propisima korisnika IPA III;
 - (đ) da će uvozi koji se obavljaju u okviru programa finansiranih u celini ili delimično iz IPA III ili bilo kog drugog instrumenta Unije biti izuzeti od svih uvoznih naknada;
 - (e) izdavanje svih dozvola neophodnih za ponovni izvoz gorenavedene robe, nakon što je osnovni ugovor u potpunosti izvršen;
 - (ž) davanje ovlašćenja za uvoz ili sticanje deviza neophodnih za sprovođenje osnovnog ugovora i primenu nacionalnih propisa o kontroli valuta na nediskriminatorski način na ugovarače, bez obzira na njihovu nacionalnost ili mesto osnivanja;
 - (z) repatrijaciju sredstava primljenih u vezi sa aktivnostima u okviru

programa koji se u celini ili delimično finansiraju iz bilo kog drugog instrumenta Unije;

- (i) da će transakcije neophodne za izvršavanje ugovora u okviru programa finansiranih u celini ili delimično iz bilo kog drugog instrumenta Unije biti izuzete od procedura koje zahtevaju prenos plaćanja za robu ili usluge njihovim ugovaračima u inostranstvu preko banaka ili finansijskih institucija koje posluju u Republici Srbiji.
- (2) Korisnik IPA III će obezbediti punu saradnju svih relevantnih organa. Takođe će obezbediti pristup strukturama u državnom vlasništvu koje obavljaju privrednu delatnost vladinim institucijama, koje su uključene ili su neophodne u sprovođenju akcija ili u izvršenju ugovora.
- (3) Nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, korisnik IPA III će usvojiti ili izmeniti zakone ili podzakonske akte neophodne za sprovođenje zahteva procedura utvrđenih ovim članom, uz istovremeno održavanje ovih procedura jednostavnim, razumnim i vremenski efikasnim koliko je moguće.

Član 28 Pravila o porezima, carinskim dažbinama i drugim fiskalnim naknadama

- (1) Osim kada je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili finansijskim sporazumom, porezi, carine i naknade sa istim dejstvom neće biti prihvatljivi u okviru IPA III programa ili bilo kojeg drugog instrumenta Unije. Ovo pravilo se takođe primenjuje na sufinansiranje koje obezbeđuju korisnik IPA III, drugi subjekti za sufinansiranje, primaoci IPA III pomoći ili bilo koje drugo finansiranje u okviru drugih instrumenata Unije.
- (2) Primenjuju se sledeće odredbe:
 - (a) za potrebe ovog Sporazuma, izraz „*Union contractor*” (izvođač Unije) tumači se kao fizičko i pravno lice koje izvršava ugovor Unije. Izraz „izvođač Unije” posebno uključuje lica koja pružaju usluge, odnosno dobavljaju robu, odnosno izvršavaju radove u sklopu ugovora Unije, odnosno korisnike bespovratnih sredstava (uključujući izvođače u okviru tvininga, korisnike podrške u okviru pod-grantova), partnere u konzorcijumu ili zajedničkom poduhvatu ili su-korisnike ili pridružene subjekte u grantovima, korisnike podgrantova, podizvođačima, međunarodne organizacije i stalne tvining savetnike u okviru tvining ugovora, kao i izvođače u okviru Instrumenta tehničke pomoći i razmene informacija (*TAIEX*);
 - (b) izraz „*ugovor Unije*” označava svaki ugovor, ugovor o bespovratnim sredstvima ili sporazum u okviru direktnog ili indirektnog upravljanja kroz koji se aktivnost finansira u okviru IPA III, ili bilo koji drugi instrument Unije, uključujući ugovore o pod-grantu ili pod-ugovore. Izraz „ugovor Unije” takođe obuhvata odredbe o pomoći u okviru *TAIEX* i učešća u programima Unije;
 - (v) svakom uvozu „izvođača Unije” biće dozvoljeno da uđe u Republiku Srbiju bez plaćanja carina ili uvoznih dažbina, poreza na dodatu vrednost (PDV), akcizne dažbine i drugog specijalnog poreza na potrošnju ili bilo kojeg drugog sličnog poreza, dažbina ili naknade koje imaju isto dejstvo. Takvo izuzeće će se primenjivati samo na uvoz ili naknade u vezi sa isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima koje izvode izvođači iz Unije prema ugovoru Unije. Republika Srbija će obezbediti da će se predmetni uvoz omogućiti sa tačke ulaska radi isporuke izvođačima iz Unije u skladu sa odredbama ugovora i za trenutnu upotrebu, kako je potrebno za uobičajenu

realizaciju ugovora, bez obzira na bilo kakva kašnjenja ili sporove oko izmirenja gore navedenih dažbina, poreza ili naknada;

- (g) Izvođači iz Unije će biti oslobođeni PDV-a za bilo koju pruženu uslugu ili isporučenu robu ili radove izvedene prema ugovoru Unije. Isporučena dobra ili pružene usluge ili radovi koje je izvođač izvršio izvođaču Unije takođe će biti oslobođeni PDV-a u onoj meri u kojoj su povezani sa ciljevima i aktivnostima iz ugovora Unije;
- (d) izuzeće predviđeno tačkom g) će se primeniti putem sledećeg mehanizma.

(I) korisnik IPA III će obezbediti da se uspostavi efikasan mehanizam i procedure za prethodno (*ex ante*) izuzeće od PDV-a. Ovaj mehanizam će omogućiti izvođačima iz Unije i ugovaračima izvođača iz Unije da izdaju fakture bez PDV-a.

U slučaju da korisnik IPA III ne obezbedi da su efektivni mehanizam i procedure za prethodno (*ex ante*) oslobađanje od PDV-a na snazi odmah nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Komisija može da primeni finansijsku korekciju.

(II) Derogiranjem napred navedenog, kada u propisno opravdanim slučajevima prethodno (*ex ante*) izuzeće nije tehnički ili praktično izvodljivo, oslobađanje od PDV-a će se primeniti putem povraćaja ili prebijanja.

Tamo gde se primenjuje postupak povraćaja, izvođači Unije i podizvođači izvođača Unije moći će da dobiju povraćaj PDV-a direktno od odgovornog poreskog organa nakon podnošenja pisanog zahteva nadležnom poreskom organu uz potrebnu dokumentaciju koja se zahteva na osnovu zakona Republike Srbije za povraćaj PDV-a.

Tamo gde se primenjuje postupak prebijanja, izvođač Unije i podizvođači izvođača Unije će imati pravo da prebiju ili odbiju bilo koji ulazni PDV plaćen u vezi sa isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima izvršenim u okviru IPA III pomoći, koji su oslobođeni PDV-a, kako je predviđeno u ovom Sporazumu, u odnosu na svaki PDV koji su naplatili za bilo koju od svojih redovnih poslovnih transakcija van IPA III.

Odgovorni poreski organ će ispuniti svaki zahtev za povraćaj poreza i prebijanje u roku od najviše 30 kalendarskih dana bez ikakvih troškova, osim minimalnih i opravdanih administrativnih taksi;

- (đ) dobit ili prihod koji proizilaze iz ugovora Unije biće oporezivi u Republici Srbiji u skladu sa centralnim/lokalnim poreskim sistemom. Međutim, fizička i pravna lica, uključujući inostrano osoblje i RTA, sa prebivalištem ili sa sedištem u državama članicama Evropske unije ili drugim zemljama koje ispunjavaju uslove u okviru IPA III, osim korisnika IPA III, koji izvršavaju ugovore Unije i izvođači primalaca (bez obzira na njihovu nacionalnost ili mesto prebivališta osim kada je drugačije predviđeno sporazumom o izbegavanju dvostrukog oporezivanja ili izbegavanju plaćanja poreza koji je zaključila Republika Srbija) biće izuzeti od poreza na dobit ili prihod u Republici Srbiji, uključujući porez po odbitku i privremene poreze;
- (e) bespovratna sredstva Unije korisniku bespovratnih sredstava neće se tumačiti kao dobit ili prihod tog korisnika bespovratnih sredstava. Kada

se ostvari dobit iz ugovora o bespovratnim sredstvima, Komisija ima pravo da izvrši povraćaj procenta dobiti u skladu sa uslovima osnovnog ugovora. Preostali deo dobiti može biti oporeziv prema centralnom/lokalnom poreskom sistemu;

- (ž) troškovi izvođača Unije biće oslobođeni uvoznih dažbina, akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili bilo kojeg drugog sličnog poreza, dažbine ili dažbina koje imaju ekvivalentan efekat na troškove u vezi sa isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima koje je izvršio taj izvođač Unije po osnovu ugovora Unije;
 - (z) finansijska ili materijalna sredstva/dobra, uključujući izgrađene objekte ili prava preneti na korisnike akcija/aktivnosti ili korisnike ugovora koji se sprovode u okviru programa IPA III ili u okviru bilo kog instrumenta Unije, neće generisati za ove korisnike „poreze na nasledstvo i prenos” ili bilo koji drugi porez ili naknadu sa istim dejstvom;
 - (i) lične stvari i stvari za domaćinstvo koje za ličnu upotrebu uvoze fizička lica (i članovi njihovih užih porodica), osim onih regrutovanih na lokalnom nivou za obavljanje poslova koji su definisani u ugovorima o uslugama ili radovima ili ugovorima o bespovratnim sredstvima ili ugovorima ili sporazumima o tviningu, biće izuzeti od plaćanja carine ili uvozne dažbine, poreza na dodatu vrednost (PDV), akcize i drugih specijalnih poreza na potrošnju ili od bilo kojeg drugog sličnog poreza, carine ili naknade koji imaju ekvivalentan efekat ili odvrćaju od prekomernih kolateralnih zahteva, pri čemu se pomenute lične stvari i stvari za domaćinstvo ponovo izvoze ili odlažu u državi, u skladu sa propisima koji su na snazi u Republici Srbiji nakon raskida ugovora;
 - (j) Izvođači Unije ne podležu plaćanju taksenih marki ili dažbina za registraciju, ili bilo kojoj drugoj naknadi sa istim efektom u Republici Srbiji kada su ove obaveze ili naknade direktno povezane sa ugovorom Unije. Ovo izuzeće se takođe primenjuje na transakcije (uključujući ustupanje prava) i dokumente koji se odnose na plaćanja izvođaču Unije, uključujući ugovore koji su zaključeni između korisnika bespovratnih sredstava (uključujući njihove partnere ili korisnike podbespovratnih sredstava) i njihovih izvođača (uključujući njihovo osoblje ili ugovorene stručnjake), i ugovore koji su zaključeni za slučajne i privremene troškove na osnovu ugovora o uslugama, odnosno, ugovora o radovima, kada su takve transakcije ili plaćanja direktno povezani sa ugovorom Unije;
 - (k) sledeće naknade će takođe biti izuzete za izvođače Unije:
 - (I) poseban porez na komunikacije;
 - (II) porezi na motorna vozila;
 - (III) posebne naknade koje primenjuju regionalne ili lokalne vlasti ili posebni odbori u kontekstu izvršenja ugovora koje nisu proporcionalne troškovima koji su uključeni u njihovo izvršenje ili imaju ekvivalentan efekat poreza.
- (3) Kada god je to potrebno, korisnik IPA III će usvojiti ili izmeniti podzakonske akte ili podzakonske akte neophodne za sprovođenje poreskih odredbi ovog Sporazuma odmah nakon njegovog stupanja na snagu.
- (4) Pravila i procedure iz ovog člana takođe će se primenjivati na sve slične poreze, dažbine, namete ili naknade sa istim dejstvom, a koje se mogu uvesti nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma kao dodatak ili kao zamena postojećih.

- (5) U slučaju sukoba između odredbi ovog člana i zakonodavstva korisnika IPA III, preovlađuju odredbe ovog Sporazuma. U slučaju pristupanja Uniji, korisnik IPA III će nastaviti da primenjuje odredbe člana 27. Sporazuma i ovog člana osim kada su one nespojive sa njegovim obavezama prema relevantnim pravnim tekovinama (*acquis*) Unije.

ODELJAK V PRAVILA FINANSIJSKOG UPRAVLJANJA IPA III POMOĆI

PODODELJAK I OPŠTE ODREDBE

Član 29 Prihvatljivost troškova

- (1) Troškovi se neće finansirati više puta iz IPA III. Takođe, troškovi koji se finansiraju iz IPA III ne smeju se finansirati iz bilo kog drugog izvora u sklopu budžeta EU.
- (2) Troškovi koji nastanu kod primalaca i sva plaćanja koja izvrši korisnik IPA III pre zaključivanja Finansijskog sporazuma, ugovora i izmena i dopuna nisu prihvatljivi za finansiranje u sklopu Uredbi o IPA III, osim u slučajevima predviđenim u članu 27. stav 6. Uredbe o *NDICI*.
- (3) Sledeći troškovi nisu prihvatljivi za finansiranje u sklopu Uredbe o IPA III:
 - (a) nabavka zemljišta i postojećih objekata, osim kada je to opravdano prirodom programa u odluci o finansiranju;
 - (b) drugi troškovi koji se mogu predvideti sektorskim ili finansijskim sporazumima.
- (4) Konačni datum za prihvatljivost troškova utvrđuje se u finansijskim sporazumima.

Član 30 Sufinansiranje u okviru IPA III programa

- (1) U sklopu programa koje korisnik IPA III sprovodi po modelu indirektnog upravljanja mogu biti utvrđeni zahtevi koji se tiču finansijskih doprinosa korisnika IPA III i Unije.
- (2) Stopa sufinansiranja će biti u obliku zajedničkog sufinansiranja i definisana je sektorskim ili finansijskim sporazumom.
- (3) Kada su potrebni i finansijski doprinosi korisnika IPA III i Unije, doprinos Unije će biti predviđen u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

PODODELJAK II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA IPA III

Član 31 Posebna pravila o prihvatljivosti troškova u okviru IPARD programa

Posebna pravila o prihvatljivosti troškova za IPARD:

- (a) Doprinos EU investicionim projektima u okviru Programa ruralnog razvoja biće vraćen ako u roku od pet godina od konačne uplate od strane IPARD Agencije projekat pretrpi suštinske izmene;
- (b) u slučaju standardnih jediničnih troškova, paušalnih iznosa koji ne prelaze 100.000 evra javnog doprinosa i finansiranja po fiksnoj stopi, utvrđenih procentom jedne ili više definisanih kategorija troškova, EU pokriva samo iznose koji su utvrđeni za svaku meru i na način koji je definisala odgovarajuća IPARD Agencija pre poziva za podnošenje

zahteva;

- (v) doprinosi iz IPARD III programa finansijskom instrumentu za korišćenje u okviru tog IPARD III programa će se smatrati prihvatljivim troškovima;
- (g) Prilikom utvrđivanja udela javnih troškova kao procenta ukupnih prihvatljivih troškova investicije, neće se uzeti u obzir nacionalna pomoć za olakšavanje pristupa zajmovima koji su odobreni bez ikakvog doprinosa Unije predviđenog Uredbom (EU) 2021/1529.

Član 32 Revizorski trag

NAO će osigurati da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag. Ove informacije će, između ostalog, uključivati dokumentovane dokaze o odobravanju zahteva za isplatu, o obračunu i plaćanju takvih zahteva i o tretmanu avansa, garancija i dugova.

Član 33 Plaćanja doprinosa Unije

- (1) Plaćanje doprinosa Unije vrši se u granicama raspoloživih sredstava.
- (2) Plaćanja mogu biti u obliku predfinansiranja, među plaćanja i izmirenja konačnog salda, u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 42. stav 2 Sporazuma. Kada su potrebni doprinosi i od Unije i od korisnika IPA III, plaćanja doprinosa Unije za finansiranje predmetnih Programa će se izračunati primenom stope sufinansiranja utvrđene sektorskim ili finansijskim sporazumom na prihvatljive troškove potvrđene u skladu sa članom 61. stav 5. Sporazuma, u zavisnosti od maksimalnog iznosa doprinosa Unije utvrđenog u sektorskom ili finansijskom sporazumu.
- (3) Do 15. januara i 15. jula svake godine, osim kada je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom, NAO će poslati Komisiji projekciju svojih očekivanih zahteva za plaćanje za predmetnu finansijsku godinu i za sledeću finansijsku godinu, u odnosu na sve Programe. Komisija može tražiti ažuriranje projekcije po potrebi.
- (4) Plaćanja od strane Komisije Računovodstvenom telu vrše se u roku od 90 dana od ispunjenja uslova iz čl. 34, 35. ili 36. Sporazuma. Komisija može da prekine ovo vremensko ograničenje za zahteve za plaćanje kako bi zatražila prateću dokumentaciju koja je neophodna da bi se razjasnili svi elementi relevantni za Izveštaj o troškovima, uključujući Informacije o izveštavanju o nepravilnostima u skladu sa članom 51. stav 2. Sporazuma i Aneksom Ž Sporazuma.
- (5) Iznosi navedeni u Programima koje podnosi korisnik IPA III, u izveštajima o troškovima, u zahtevima za plaćanje i u troškovima navedenim u izveštajima o sprovođenju biće predstavljeni u evrima. Korisnik IPA III će obezbediti da za tokove trezora između Komisije i korisnika IPA III kurs evidentiran za konverziju između evra i valute korisnika IPA III bude mesečni računovodstveni kurs evra koji je utvrdila Komisija za mesec tokom kojeg su plaćeni troškovi evidentirani na računima Računovodstvenog tela ili Posredničkog tela za finansijsko upravljanje navedenog u relevantnom finansijskom sporazumu.
- (6) Plaćanja od strane Komisije korisniku IPA III vršiće se, u zavisnosti od raspoloživosti budžetskih aproprijacija, u evrima na evro račun, u skladu sa odredbama iz čl. 34, 35. i 36. i sektorskim ili finansijskim sporazumima. Evro račun(i) biće otvoren(i) za Programe i koristiće se isključivo za transakcije koje se odnose na te Programe u skladu sa odredbama relevantnih sektorskih ili

finansijskih sporazuma.

- (7) Korisnik IPA III će obezbediti da korisnici blagovremeno i u celosti dobiju ukupan iznos javnog doprinosa. Neće se naplaćivati nikakva naknada koja bi smanjila ove iznose za korisnike, a javni doprinos i tako finansirana sredstva neće biti predmet bilo kakve administrativne ili sudske konfiskacije, zaplene ili sličnih odbitaka.
- (8) U slučajevima kada stanje na evro računu iz stava 6. ovog člana nije dovoljno da pokrije zahteve za plaćanje koje su podneli korisnici do prijema uplate od Komisije, korisnik IPA III će koristiti nacionalna sredstva da bi unapred finansirao doprinos Unije. U tim slučajevima će se domaća sredstva tretirati kao sredstva Unije, a stav 6. ovog člana će se primenjivati u trenutku kada se puna uplata doprinosa korisnika IPA III, ako ga ima, i doprinosa Unije koji je unapred finansiran iz domaćih sredstava evidentira na računima Računovodstvenog tela.
- (9) IPA III pomoć može pokrivati samo troškove koje je napravio i platio korisnik IPA III u skladu sa pravilima prihvatljivosti utvrđenim u ugovornim odredbama i pravnim okvirom utvrđenim Finansijskom uredbom, Uredbom o *NDICI*, Uredbom o sprovođenju IPA III i čl. 29, 30. i 31. ovog Sporazuma, i kako je definisano u sektorskim ili finansijskim sporazumima, gde je primenjivo.
- (10) Razmena informacija, uključujući podnošenje zahteva za plaćanje u skladu sa čl. 34, 35. i 36. ovog Sporazuma, u vezi sa finansijskim transakcijama između Komisije i struktura i tela iz člana 10. Sporazuma će se, po potrebi, vršiti elektronskim putem korišćenjem procedure definisane uputstvima Komisije.

Član 34 Predfinansiranje

- (1) Minimalni uslovi za plaćanje predfinansiranja su sledeći:
 - (a) NAO je obavestio Komisiju o otvaranju dotičnog evro računa;
 - (b) relevantni finansijski sporazum je stupio na snagu.
- (2) Detaljne odredbe koje se odnose na obračun predfinansiranja za godišnje i višegodišnje programe utvrđuju se sektorskim ili finansijskim sporazumima.
- (3) Ukupan iznos predfinansiranja biće obračunat najkasnije po zatvaranju Programa.

Član 35 Međuplaćanja

- (1) Minimalni uslovi za međuplaćanje su sledeći:
 - (a) da je NAO poslao Komisiji zahtev za plaćanje uključujući overenu Izjavu o troškovima sa detaljima o plaćenim iznosima i priznatim troškovima uključujući informacije o predfinansiranju, gde je relevantno. Zahtev za plaćanje će takođe uključiti relevantne informacije o sprovođenju kako je detaljno navedeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu;
 - (b) da su ispoštovane gornje granice za doprinos Unije, kako je utvrđeno u odluci o finansiranju;
 - (v) da je NIPAK poslao Komisiji godišnji izveštaj o sprovođenju u skladu sa članom 59. stavom 1. Sporazuma;
 - (g) da je Revizorski organ uputio Komisiji godišnje revizorsko mišljenje i godišnji izveštaj o revizorskim aktivnostima, u skladu sa članom 63. stav 1. i stav 2. Sporazuma;
 - (d) da je relevantni finansijski sporazum na snazi;

- (đ) da su dostavljene sve informacije koje je tražila Komisija.
- (2) Ne dovodeći u pitanje godišnje revizorsko mišljenje, ako se pokaže da nisu ispoštovana važeća pravila ili sredstva nisu pravilno korišćena, isplate se mogu obustaviti ili prekinuti u skladu sa postupkom iz člana 38. i člana 39. Sporazuma.

Član 36 Izravnanje konačnog salda

- (1) Minimalni uslovi za izravnanje konačnog salda su sledeći:
- (a) da je NAO poslao Komisiji overeni završni izveštaj o troškovima i, ako je primenjivo, zahtev za konačno plaćanje;
 - (b) da je NIPAK poslao Komisiji konačni izveštaj o sprovođenju u skladu sa članom 60;
 - (v) da je Revizorski organ poslao Komisiji, u skladu sa članom 63. stav 4. i stav 5. Sporazuma, mišljenje o završnom izveštaju o troškovima, potkrepljen završnim izveštajem o radu revizije;
 - (g) da je relevantni finansijski sporazum na snazi;
 - (d) da je Komisija završila postupak ispitivanja i prihvatanja računa kako je predviđeno članom 42. Sporazuma;

Član 37 Otkazivanje neiskorišćenih sredstava u slučaju višegodišnjih Programa

- (1) Komisija će automatski otkazati bilo koji deo budžetske obaveze za Program koji do 31. decembra pete godine nakon godine u kojoj je preduzeta budžetska obaveza, nije iskorišćen u svrhu prefinansiranja ili vršenja međuplaćanja Komisije korisniku IPA III ili za koju NAO nije dostavio nikakvu sertifikovanu izjavu o troškovima ili bilo koji zahtev za međuplaćanje u skladu sa članom 35. Sporazuma. Za potrebe ovog člana, uzimaće se u obzir samo priznati troškovi podneti uz zahtev za međuplaćanje ili uz izjavu o troškovima. Raniji rok može biti određen sektorskim ili finansijskim sporazumom.
- (2) Komisija će unapred obavestiti NAO kada god postoji rizik od otkazivanja neiskorišćenih sredstava iz stava 1. ovog člana.
- (3) Iznos na koji se odnosi otkazivanje neiskorišćenih sredstava biće umanjen za iznose koji su ekvivalentni delu budžetske obaveze za koju:
- (a) obustavljene operacije zakonskim postupkom ili upravnom žalbom koja ima odložno dejstvo;
 - (b) ili za koju nije bilo moguće da se podnese zahtev za plaćanje iz razloga više sile koji ozbiljno utiče na sprovođenje celog ili dela Programa.

U slučaju više sile, korisnik IPA III će pokazati direktne posledice više sile na sprovođenje celog ili dela Programa.

- (4) Korisnik IPA III dostavlja Komisiji Informaciju o izuzecima iz stava 3. tačke a) i tačke b) ovog člana u godišnjem izveštaju koji je definisan u članu 59. stav 1. Sporazuma.

Član 38 Prekid plaćanja

- (1) Bez obzira na rok(ove) za plaćanja iz člana 33. stav 4. Sporazuma, Komisija može prekinuti plaćanja korisniku IPA III u potpunosti ili delimično u svrhu

sprovođenja daljih provera, kada:

- (a) Komisija dođe do pouzdanih informacija koje ukazuju na značajan nedostatak u funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole ili da su troškovi potvrđeni od strane NAO povezani sa ozbiljnom nepravilnošću i nisu ispravljani;
 - (b) je prekid neophodan da bi se sprečila značajna šteta po finansijske interese Unije;
 - (v) Komisija stiže do informacije koja u zahtevu za plaćanje dovodi u sumnju opravdanost troškova.
- (2) Komisija može da ograniči prekid na delu troškova koji su obuhvaćeni zahtevom za plaćanje na koji utiču elementi iz stava 1. ovog člana. Komisija će odmah obavestiti korisnika IPA III o razlogu prekida i zatražiće njegova neposredna zapažanja kao i da ispravi situaciju, ako je potrebno. Komisija će okončati prekid čim se preduzmu potrebne mere.

Član 39 Obustava plaćanja

- (1) Komisija može da obustavi isplate korisniku IPA III, posebno kada se otkriju sistemске greške koje dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole dotičnog subjekta ili zakonitost i pravilnost osnovnih transakcija ili korišćenja sredstava i rezultata za nameravanu svrhu koja je definisana u sektorskom ili finansijskom sporazumu.
- (2) Korisniku IPA III će se dati mogućnost da iznese svoja zapažanja u roku od dva meseca pre nego što Komisija donese odluku o obustavi u skladu sa stavom 1. ovog člana.
- (3) Komisija će prekinuti obustavu kada korisnik IPA III preduzme neophodne mere za otklanjanje sistemskih grešaka.

Ako korisnik IPA III nije preduzeo takve mere, Komisija može da odluči da otkáže ceo ili deo doprinosa IPA III Programu u skladu sa članom 43. Sporazuma.

Član 40 Povraćaj sredstava

- (1) Svaka situacija kako je definisano u članu 50. stav 7. i članu 51. stav 5. Sporazuma koja se dogodi u bilo kom trenutku tokom sprovođenja IPA III pomoći ili je rezultat revizije može dovesti do povraćaja sredstava Komisiji od strane korisnika IPA III.
- (2) NAO će vratiti doprinos Unije isplaćen korisniku IPA III od onih koji su bili u bilo kojoj situaciji definisanoj u članu 51. stav 5. Sporazuma ili su imali koristi od toga, u skladu sa procedurama za povraćaj javnih sredstava korisnika IPA III. Činjenica da NAO ne uspe da izvrši povraćaj svih ili deo sredstava ne sprečava Komisiju da izvrši povraćaj sredstva od korisnika IPA III.

Član 41 Finansijske ispravke od strane korisnika IPA III

NAO će izvršiti finansijske ispravke kada se otkrije bilo koja situacija definisana u članu 51. stav 5. Sporazuma, otkazivanjem celog ili dela doprinosa Unije predmetnim programima. NAO će uzeti u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i finansijski gubitak doprinosa Unije, pri čemu obezbeđuje princip proporcionalnosti.

Član 42 Ispitivanje i prihvatanje računa

- (1) Svrha ispitivanja i prihvatanja računa jeste da se obezbedi da troškovi koji nastanu i koje je isplatio korisnik IPA III u okviru indirektnog sistema upravljanja i koji se mogu isplatiti iz budžeta Unije budu u skladu sa važećim

pravilima Unije, kao i da su obračuni potpuni, tačni i istiniti.

- (2) Ispitivanje i prihvatanje računa se sastoji od:
- (a) analize završnog izveštaja o troškovima koji je dostavio NAO;
 - (b) analize završnog izveštaja o sprovođenju godišnjeg ili višegodišnjeg programa u skladu sa članom 60. ovog Sporazuma;
 - (v) analize mišljenja koje je dostavio Revizorski organ o Izveštaju o troškovima potkrepljenim konačnim izveštajem o revizorskoj aktivnosti;
 - (g) analize relevantnih dokumenata kako je navedeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu i, po potrebi, kontrole na licu mesta od strane Komisije, bez ograničenja ili restrikcija, o sadržaju tih finansijskih izveštaja ili izjava i o osnovnim transakcijama, uključujući provere izvršene kod korisnika;
 - (d) utvrđivanja od strane Komisije iznosa troškova kojima se tereti budžet Unije nakon, kada je potrebno, obavljanja procedure na osnovu kontradiktornih podataka, i nakon što je korisnik IPA III obavešten;
 - (đ) izračunavanja moguće finansijske korekcije koja proizilazi iz troškova nastalih i plaćenih kršenjem pravila koja su utvrđena u ovom Sporazumu i, kada je relevantno, u sektorskom ili finansijskom sporazumu;
 - (e) povraćaja ili plaćanja od strane Komisije salda koji proizilazi iz razlike između prihvaćenih troškova za budžet Unije i iznosa koji su već isplaćeni korisniku IPA III.
- (3) Procedura ispitivanja i prihvatanja računa iz stava 2. ovog člana ne dovodi u pitanje mogućnost Komisije da nadoknadi neprihvatljive troškove u kasnijoj fazi na osnovu revizija ili inspekcija sprovedenih tokom ili nakon sprovođenja Programa.

Član 43 Finansijske korekcije Komisije

- (1) Da bi se osiguralo da se IPA III sredstva koriste u skladu sa važećim pravilima, Komisija će primeniti mehanizme finansijske korekcije u skladu sa članom 12. Uredbe o sprovođenju IPA III i kako je detaljno navedeno u sektorskim ili finansijskim sporazumima.
- (2) Finansijska korekcija može da proistekne iz bilo čega od sledećeg:
- (a) identifikacije bilo koje situacije definisane članom 51. stav 5;
 - (b) identifikacije slabosti ili nedostataka u sistemima upravljanja i kontrole korisnika IPA III;
 - (v) neuspeha u obezbeđivanju postizanja rezultata i korišćenja sredstava i rezultata za predviđenu namenu kao što je navedeno u sektorskom ili u finansijskom sporazumu;
 - (g) praćenja od strane Komisije na osnovu izveštaja o revizorskoj aktivnosti i mišljenja Revizorskog organa.
- (3) Ako Komisija utvrdi da su troškovi u okviru Programa obuhvaćenih IPA III nastali, plaćeni i sertifikovani na način kojim su prekršena važeća pravila, Komisija će odlučiti koji iznosi će biti isključeni iz finansiranja Unije.
- (4) Obračun i utvrđivanje svih takvih korekcija, kao i odgovarajućih povraćaja, vrši Komisija u skladu sa kriterijima i procedurama predviđenim u st. 5, 6. i 7. ovog

člana i čl. 42, 44. i 45. Sporazuma.

- (5) Finansijske korekcije se vrše kompenzacijom ili prebijanjem, po potrebi.
- (6) Komisija će primeniti finansijske korekcije na osnovu identifikacije neopravdano utrošenih iznosa i finansijskih implikacija za budžet. Kada se takvi iznosi ne mogu precizno identifikovati kako bi se primenile pojedinačne korekcije, Komisija može da primeni paušalne korekcije ili korekcije zasnovane na ekstrapolaciji nalaza.
- (7) Prilikom odlučivanja o visini korekcije, Komisija će uzeti u obzir prirodu i težinu ili obim i finansijske implikacije bilo koje situacije definisane u stavu 2, kao i princip proporcionalnosti.

Član 44 Postupak za finansijske korekcije

- (1) Pre donošenja odluke o finansijskoj korekciji, uključujući i odluke donete na osnovu postupka ispitivanja i prihvatanja računa, Komisija će obavestiti NAO o svojim privremenim zaključcima i zatražiti njegove komentare u roku od dva meseca.

Kada Komisija predloži finansijsku korekciju zasnovanu na ekstrapolaciji nalaza ili po paušalnoj stopi u skladu sa članom 43. stav 6. Sporazuma, korisniku IPA III će se dati mogućnost da pruži informacije koje bi Komisiji omogućile da utvrdi adekvatnu procenu bilo koju od situacija definisanih u članu 43. stav 2. Sporazuma, kroz uvid u predmetnu dokumentaciju. U dogovoru sa Komisijom, korisnik IPA III može ograničiti obim ovog ispitivanja na neki deo ili uzorak predmetne dokumentacije. Osim kada se radi o propisno opravdanim slučajevima, vreme dozvoljeno za korisnika IPA III neće biti duže od dva meseca nakon dvomesečnog perioda iz stava 1. ovog člana. Dodatni detalji mogu biti navedeni u sektorskom ili finansijskom sporazumu.

- (2) Komisija donosi odluku nakon što uzme u obzir sve dokaze koje je dostavio korisnik IPA III.

Član 45 Ponovno korišćenje doprinosa Unije

- (1) Sredstva koja su poništena iz doprinosa Unije nakon finansijskih korekcija u skladu sa članom 43. Sporazuma uplaćuju se u budžet Unije.
- (2) Doprinos koji je vraćen u skladu sa članom 40. Sporazuma ili poništen u skladu sa članom 41. Sporazuma ne može se ponovo koristiti za aktivnost ili aktivnosti koje su bile predmet povraćaja ili finansijskog prilagođavanja, niti, ako povraćaj ili finansijsko prilagođavanje sledi iza systemske nepravilnosti, za tekuće aktivnosti u okviru celog ili dela programa u kome je nastala systemska nepravilnost.

Član 46 Otplata

- (1) Korisnik IPA III će izvršiti otplatu u opšti budžet Unije pre datuma dospeća navedenog u nalogu za naplatu sastavljenom u skladu sa članom 100. Finansijske Uredbe.
- (2) Svako kašnjenje u otplati dovodi do povećanja kamate na račun zakasnelog plaćanja, u skladu sa članom 99. Finansijske Uredbe.

PODODELJAK III ZATVARANJE PROGRAMA ILI DELA PROGRAMA

Član 47 Zatvaranje Programa ili dela Programa realizovanog u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III

- (1) Komisija će obavestiti korisnika IPA III o zatvaranju Programa pisanim putem.
- (2) Komisija neće zatvoriti Program bez prethodnog ispitivanja i prihvatanja računa kako je predviđeno članom 42. ovog Sporazuma.
- (3) Zatvaranje Programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da izvrši finansijske korekcije u kasnijoj fazi.
- (4) Detaljnija pravila o zatvaranju Programa i relevantne obaveze izveštavanja mogu biti utvrđene sektorskim ili finansijskim sporazumom.

Član 48 Zatvaranje programa ili dela programa realizovanog u okviru sistema direktnog upravljanja i indirektnog upravljanja sa subjektima koji nisu korisnici IPA III

- (1) Program se zatvara kada su svi ugovori i bespovratna sredstva zatvoreni.
- (2) Komisija će pisanim putem obavestiti korisnika IPA III o zatvaranju programa.

Član 49 Čuvanje dokumenata

- (1) Korisnik IPA III čuvaće pet godina od konačnog datuma za operativno sprovođenje odnosno finansijskog sporazuma svu dokumentaciju relevantnu za procedure nabavke i dodele bespovratnih sredstava, ugovore, izmene i dopune, relevantnu prepisku i svu relevantnu dokumentaciju koja se tiče plaćanja i povraćaja sredstava.
- (2) Rok iz stava 1. ovog člana prekida se ili u slučaju sudskog postupka ili na adekvatno opravdan zahtev Komisije.

PODODELJAK IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA

Član 50 Nadzor, kontrola i revizija koje sprovode Komisija, Evropska kancelarija za borbu protiv prevara i Evropski revizorski sud

- (1) Svi finansijski sporazumi i naknadni ugovori, uključujući sve pod-ugovore koje korisnici zaključe sa trećim stranama, biće predmet nadzora, kontrole i revizije od strane Komisije, uključujući Evropsku kancelariju za borbu protiv prevara (*OLAF*), i revizije od strane Evropskog revizorskog suda.

U okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, ovo takođe uključuje pravo Komisije i Delegacije Unije u Republici Srbiji da sprovode mere, kao što su:

- (a) *prethodna (ex ante)* verifikacija tendera i ugovaranja;
- (b) *prethodne (ex ante)* kontrole postupaka javnih nabavki, ugovaranja, izvršenja ugovora, uključujući njihovo finansijsko upravljanje;
- (v) nadzor u pogledu funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole.

Propisno ovlašćeni eksterni revizori, zastupnici ili predstavnici Komisije, *OLAF* i Evropskog revizorskog suda imaće pravo da izvrše svaku tehničku i finansijsku verifikaciju ili reviziju za koju smatraju da je neophodna za praćenje sprovođenja programa ili ugovora, uključujući posete lokacijama i prostorijama u kojima se sprovode ili upravlja aktivnostima koje finansira IPA III. Komisija će nadležnim organima unapred dostaviti obaveštenje o ovim

misijama.

(2) Korisnik IPA III će imenovati službu za koordinaciju borbe protiv prevara¹¹, kako bi olakšao efikasnu saradnju i razmenu informacija, uključujući informacije operativne prirode, sa *OLAF*.

U okviru sistema indirektnog upravljanja, imenovana služba za koordinaciju borbe protiv prevara ima zadatak da koordinira administrativne i operativne obaveze i aktivnosti i da predlaže izmene i dopune zakonodavstva korisnika IPA III, prema potrebi, u cilju zaštite finansijskih interesa Unije. Služba će, između ostalog:

- upravljati procesom kreiranja/sprovođenja strategija za zaštitu finansijskih interesa Unije;
- identifikovati moguće slabosti u sistemima korisnika IPA III za upravljanje sredstvima Unije, uključujući IPA III pomoć;
- obezbediti dovoljan kapacitet ljudskih resursa za ove zadatke, uključujući obuku osoblja za prevenciju prevara;
- pružati podršku saradnji između administracija korisnika IPA III, organa gonjenja i *OLAF*;
- deliti informacije o nepravilnostima i slučajevima sumnje na prevaru, uključujući one identifikovane u revizijama i proverama koje vrše Revizorski organ, službe interne revizije, Upravljačka struktura, Upravljačka tela i Posrednička tela sa administracijom korisnika IPA III i *OLAF*;
- obezbediti ispunjenje svih obaveza iz Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Saveta¹², Uredbe Saveta (Euratom, EZ) br. 2988/1995¹³ i Uredbe Saveta (EZ, Euratom) br. 2185/1996¹⁴.

- (3) Korisnik IPA III će dostaviti sve tražene informacije i dokumente uključujući sve elektronske podatke i preduzeti sve odgovarajuće mere da olakša rad lica koja su upućena da vrše revizije, kontrole na licu mesta ili inspekcije.
- (4) Korisnik IPA III će osigurati da zastupnici ili predstavnici Komisije, uključujući *OLAF*, imaju pravo da pregledaju svu relevantnu dokumentaciju, digitalne podatke i račune koji se odnose na stavke koje se finansiraju u skladu sa povezanim finansijskim sporazumom i pomažu Evropskom revizorskom sudu da izvrši revizije u vezi sa korišćenjem IPA III pomoći. Kada se uređaji u privatnom vlasništvu koriste u radne svrhe, ti uređaji mogu biti predmet inspekcije *OLAF*. *OLAF* će takve uređaje podvrgnuti inspekciji samo pod istim uslovima i u istoj meri u kojoj je nacionalnim kontrolnim organima dozvoljeno da istražuju uređaje u privatnom vlasništvu i kada *OLAF* ima opravdane osnove da sumnja da bi njihov sadržaj mogao biti relevantan za istragu.
- (5) U cilju obezbeđivanja efikasne zaštite finansijskih interesa Unije, Komisija, uključujući *OLAF*, može sprovoditi i sve istražne radnje, a posebno kontrole i

¹¹ Ova Služba nije deo struktura iz člana 10 i zbog toga njeno uspostavljanje nije preduslov za poveravanje zadataka za sprovođenje budžeta.

¹² Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Saveta od 11. septembra 2013. godine o istragama koje je sprovela Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (*OLAF*) i stavljanju van snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Saveta i Uredbe Saveta (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18. septembar 2013, str. 1).

¹³ Uredba Saveta (EZ, Euratom) broj 2988/1995 od 18. decembra 1995. godine o zaštiti finansijskih interesa Evropskih zajednica (SL L 312, 23. decembar 1995, str. I).

¹⁴ Uredba Saveta (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. novembra 1996. godine o terenskim proverama i inspekcijama koje sprovodi Komisija u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske zajednice od prevara i drugih nepravilnosti (SL L 292, 15. novembar 1996, str. 2).

inspekcijske provere na terenu u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996. Ove kontrole i inspekcijske provere će se pripremati i sprovoditi u bliskoj saradnji sa korisnikom IPA III, koji će blagovremeno biti obavešten o predmetu, svrsi i pravnom osnovu kontrola i inspekcijskih provera, kako bi mogao da pruži svu potrebnu pomoć. Korisnik IPA III će identifikovati službu sa ovlašćenjima za krivične istrage, koja će pomagati u sprovođenju istraga u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996 na zahtev OLAF.

- (6) Služba iz stava 2. ovog člana može da sprovede ove mere ako ima administrativna i krivično-istražna ovlašćenja. Ukoliko OLAF to zahteva, kontrole i inspekcijske provere na terenu mogu se obavljati zajednički. U slučajevima kada učesnici u aktivnostima koje finansira IPA III ne saraduju sa angažovanim na kontroli ili inspekcijskoj proveru na terenu, korisnik IPA III, postupajući u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i pravilima, pružiće Komisiji/OLAF inspektorima neophodnu pomoć kako bi im omogućilo da obavljaju svoju dužnost u obavljanju kontrole ili inspekcijske provere na terenu, uključujući obezbeđivanje informacija o bankovnom računu koje su relevantne za OLAF istražnu aktivnost.
- (7) U slučaju nepoštovanja obaveza iz st. 4, 5. i 6. ovog člana, Evropska komisija može izvršiti povraćaj sredstva koja se odnose na doprinos Unije, a koja su predmet istrage OLAF u skladu sa odredbama iz člana 40. Sporazuma.
- (8) Komisija/OLAF izveštava u najkraćem mogućem roku korisnika IPA III o svakom dokazu ili sumnji u vezi sa prevarama ili nepravilnostima za koje je saznao tokom kontrole ili inspekcijske provere na terenu. U svakom slučaju, Komisija/OLAF će biti u obavezi da obavesti gorepomenutu službu o rezultatima takvih kontrola i inspekcijskih provera.
- (9) Goreopisane kontrole i revizije se primenjuju na sve korisnike i podizvođače koji su primili IPA III pomoć bez obzira na to da li su navedeni u ugovoru ili u sporazumu o bespovratnim sredstvima. Takve kontrole i revizije se takođe primenjuju na dokumente i podatke koji se tiču nacionalnog doprinosa, ako ga ima, od strane korisnika IPA III.
- (10) U okviru sistema indirektnog upravljanja, Komisija može u bilo kom trenutku da proverava račune i poslovanje Računovodstvenog tela i Upravljačkih organa i Posredničkih tela, bilo direktno ili preko eksternog revizora. Ovo ne dovodi u pitanje odgovornosti Komisije i Evropskog revizorskog suda.

Član 51 Zaštita finansijskih interesa Unije

- (1) U skladu sa članom 154. stav 4., tačka a. Finansijske Uredbe, korisnik IPA III kome su povereni zadaci sprovođenja budžeta IPA III pomoći će sprečavati, otkrivati i ispravljati nepravilnosti i prevare prilikom sprovođenja tih zadataka. U tom cilju, korisnik IPA III će sprovesti, u skladu sa principom proporcionalnosti, prethodne (*ex ante*) i naknadne (*ex post*) kontrole, uključujući kontrole na terenu na reprezentativnom i uzorku transakcija zasnovanih na riziku, kako bi se osiguralo da se Programi finansirani iz budžeta efikasno i pravilno sprovode. Korisnik IPA III će takođe izvršiti povraćaj neopravdano isplaćena sredstva i u tom pogledu pokrenuti sudski postupak, po potrebi.
- (2) U okviru sistema indirektnog upravljanja, korisnik IPA III obezbeđuje istragu i delotvoran postupak u vezi sa slučajevima koji se odnose na sumnju na nepravilnosti, prevare, korupciju i sukob interesa i funkcionisanje mehanizma kontrole i izveštavanja kako je navedeno u članu 13. stav 7. Uredbe o IPA III. Korisnik IPA III bez odlaganja prijavljuje sumnju na prevaru i druge

nepravilnosti koje su bile predmet primarnog administrativnog nalaza ili sudske odluke, i obaveštava o toku sudskog i administrativnog postupka koji propisuju procedure. Izveštavanje se vrši elektronskim putem korišćenjem Sistema za upravljanje nepravilnostima (*IMS*) koji je obezbedila Komisija za ovu svrhu. Pored odredbi o izveštavanju koje su navedene u Aneksu Ž ovog Sporazuma, dodatni detalji mogu biti navedeni u sektorskom ili finansijskom sporazumu.

- (3) Pored toga, korisnik IPA III, u okviru sistema indirektnog upravljanja, preuzima sve odgovarajuće mere za sprečavanje i suzbijanje svih aktivnih ili pasivnih koruptivnih praksi u bilo kojoj fazi postupka nabavke ili postupka dodele bespovratnih sredstava ili tokom sprovođenja odgovarajućih Sporazuma.
- (4) Korisnik IPA III, uključujući osoblje odgovorno za programiranje i sprovođenje zadataka i aktivnosti koje finansira IPA III, preuzima sve mere predostrožnosti kako bi izbegao svaki rizik od sukoba interesa i odmah obaveštava Komisiju o svakom takvom sukobu interesa ili o svakoj situaciji koja bi mogla da dovede do takvog sukoba.
- (5) U cilju zaštite finansijskih interesa Unije, primenjuju se sledeće definicije:
 - (a) *Greška* znači nenamerne administrativne i tehničke greške koje je počinio korisnik IPA III ili korisnik IPA III pomoći;
 - (b) *Nepravilnost* znači svako kršenje neke odredbe važećih pravila i ugovora koje je rezultat radnje ili propusta od strane privrednog subjekta ili korisnika IPA III koje ima, ili bi imalo, štetni efekat na opšti budžet Unije naplatom neke neopravdane stavke troškova za opšti budžet;
 - (v) *Privredni subjekt* znači svako fizičko ili pravno lice, uključujući javno lice, ili grupu takvih lica, koje želi da isporuči proizvode, izvrši radove ili pruži usluge ili isporuči nepokretnu imovinu;
 - (g) *Sistemska nepravilnost* znači svaka nepravilnost koja može biti ponavljajuće prirode, sa velikom verovatnoćom pojave u sličnim vrstama operacija, a koja je rezultat ozbiljnog nedostatka u efikasnom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole, uključujući propust da se uspostave odgovarajuće procedure u skladu sa važećim pravilima;
 - (d) *Prevara* označava svaku namernu radnju ili propust koji se odnosi na:
 - korišćenje ili predstavljanje lažnih, netačnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, što za posledicu ima prisvajanje ili nezakonito zadržavanje sredstava iz opšteg budžeta Unije ili budžeta kojima upravlja Evropska unija ili se njima upravlja u ime Evropske unije;
 - neobelođanjivanje Informacija čime se krši neka konkretna obaveza sa istim učinkom;
 - pogrešnu primenu takvih sredstava u svrhe koje nisu one za koje su prvobitno dodeljena;
 - (đ) *Sumnja na prevaru* znači nepravilnost koja dovodi do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou kako bi se utvrdilo prisustvo namernog ponašanja, posebno prevare, kako je gorenavedeno;
 - (e) *Aktivna korupcija* je namerna radnja onoga ko obećava ili daje, direktno ili preko posrednika, bilo kakvu prednost bilo koje vrste službenom licu za sebe ili za treće lice da on postupi ili da se uzdrži

od postupanja u skladu sa svojom dužnošću ili u vršenju svojih funkcija kršenje njegove službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao štetiti finansijskim interesima Unije;

- (ž) *Pasivna korupcija* je namerna radnja državnog službenika koji, direktno ili preko posrednika, traži ili prima bilo koju vrstu prednosti za sebe ili treće lice, ili prihvata obećanje takve prednosti, da deluje ili da se uzdrži od delovanja u skladu sa svojom dužnošću ili u ostvarivanju njegovih funkcija kršenjem svoje službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao da šteti finansijskim interesima Unije;
- (z) *Sukob interesa* znači da je nepristrasno i objektivno vršenje funkcija finansijskog aktera ili drugog lica ugroženo iz razloga koji uključuju porodicu, emocionalni život, politički ili nacionalni afinitet, ekonomski interes ili bilo koji drugi direktni ili indirektni lični interes;
- (i) *Primarni upravni ili sudski nalaz* podrazumeva prvu pisanu procenu nadležnog organa, bilo upravnog ili sudskog, koja na osnovu konkretnih činjenica zaključuje da je učinjena nepravilnost. Ovo ne dovodi u pitanje mogućnost da ovaj zaključak može naknadno biti revidiran ili povučen kao rezultat razvoja događaja u toku upravnog ili sudskog postupka.

Definicije navedene u ovom članu neće se tumačiti kao uvođenje novih vrsta krivičnih dela u krivični zakonik korisnika IPA III ili kao njegove izmene i dopune.

ODELJAK VI PRAĆENJE, VREDNOVANJE I IZVEŠTAVANJE

PODODELJAK I PRAĆENJE

Član 52 Odbor za praćenje IPA

- (1) Komisija i korisnik IPA III uspostavljaju Odbor za praćenje IPA najkasnije šest meseci od stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma. Ovaj odbor će takođe ispunjavati odgovornosti Odbora za praćenje IPA prema Uredbi Saveta (EZ) br. 1085/2006¹⁵ („u daljem tekstu: Uredba o IPA”) i prema Uredbi o IPA II.
- (2) Odbor za praćenje IPA će razmatrati ukupnu delotvornost, efikasnost, kvalitet, koherentnost, koordinaciju i usklađenost sprovođenja svih programa u cilju ispunjavanja ciljeva utvrđenih u sporazumima o finansiranju, programskom okviru IPA III i Strateškom odgovoru. U tu svrhu, on će se, tamo gde je relevantno, zasnivati na informacijama koje dostavljaju Sektorski odbori za praćenje i druge postojeće centralne koordinacione strukture korisnika IPA III.
- (3) Odbor za praćenje IPA može davati predloge Komisiji, Nacionalnom IPA koordinatorskom službeniku za odobravanje za obezbeđivanje bolje koherentnosti i koordinacije pomoći IPA III kako je predviđeno programskim okvirom IPA III ili Uredbom o IPA III, kao i za poboljšanje ukupne efikasnosti, delotvornosti, uticaja i održivosti takve pomoći. Takođe može dati preporuke za korektivne radnje relevantnim Sektorskim odborima za praćenje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva IPA III i poboljšala efikasnost i delotvornost pomoći IPA III. U tu svrhu, on će, gde je relevantno, uzimati u obzir zaključke i preporuke proistekle iz praćenja i vrednovanja koje su pokrenuli Komisija ili korisnik IPA III.

¹⁵ Uredba Saveta (EZ) br. 1085/2006 od 17. jula 2006. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA), (SL L 210, 3. jul 2006, str. 82).

- (4) Odbor za praćenje IPA će činiti predstavnici Komisije, Nacionalni IPA koordinator i drugi relevantni organi i tela korisnika IPA III i, gde je relevantno, bilateralni donatori, međunarodne organizacije, međunarodne finansijske institucije i druge zainteresovane strane, kao što su civilno društvo i organizacije privatnog sektora. Predstavnici zainteresovanih strana biraju se prema pravilima i kriterijima koji su definisani poslovnikom o radu Odbora za praćenje IPA i u dogovoru sa Komisijom.
- (5) Predstavnik Komisije i Nacionalni IPA koordinator zajednički predsedavaju sastancima Odbora za praćenje IPA.
- (6) Odbor za praćenje IPA će usvojiti svoj poslovnik o radu uz saglasnost Nacionalnog IPA koordinatora, Nacionalnog službenika za odobravanje i Komisije.
- (7) Odbor za praćenje IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. *Ad hoc* sastanci se takođe mogu sazivati na inicijativu Komisije ili korisnika IPA III, posebno na tematskoj osnovi.
- (8) Kada Sektorski odbori za praćenje iz člana 53. ovog Sporazuma nisu formirani, Odbor za praćenje IPA obavlja funkcije navedene u stavu 7. tog člana.

Član 53 Sektorski odbor za praćenje

- (1) Korisnik IPA III će imati uspostavljene Sektorske odbore za praćenje IPA godišnjih i višegodišnjih programa koje sprovodi korisnik IPA III u okviru sistema indirektnog upravljanja, a koji se finansiraju iz IPA sredstava u skladu sa IPA Uredbom, Uredbom o IPA II i Uredbom o IPA III u određenom sektoru ili programu. Takvi odbori će biti uspostavljeni najkasnije šest meseci nakon stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma u tom sektoru.
- (2) U skladu sa principom proporcionalnosti, u slučaju godišnjih programa koji se sprovode indirektnim upravljanjem, Finansijskim sporazumom može se odustati od obaveze osnivanja Sektorskog odbora IPA za praćenje.
- (3) Kada je uspostavljen Sektorski odbor za praćenje IPA može, pored višegodišnjih programa koji se sprovode u sistemu indirektnog upravljanja, da prati i druge godišnje programe direktnog ili indirektnog upravljanja u istom specifičnom sektoru. Ova odredba se ne primenjuje na IPARD III programe.
- (4) Podržani izveštajima koje dostavlja Upravljački organ pre sastanaka, Sektorski odbori za praćenje će posebno:
 - (a) razmatrati delotvornost, efikasnost, kvalitet, koordinaciju i usklađenost sprovođenja programa;
 - (b) razmatrati napredak ka ispunjavanju ciljeva, postizanju planiranih učinaka i rezultata, i proceniti uticaj i održivost IPA III pomoći, uz obezbeđivanje koherentnosti sa dijalogom u domenu javnih politika, povezanim nacionalnim i regionalnim strategijama i aktivnostima za više država ili regionalnim aktivnostima IPA III korisnika;
 - (v) razmatrati godišnje izveštaje o sprovođenju, uključujući finansijsko izvršenje Programa;
 - (g) ispitivati relevantne nalaze i zaključke, kao i predloge za korektivne naknadne akcije koje proizlaze iz preduzetih provera na terenu, praćenja, vrednovanja i revizija, ako su dostupni;
 - (d) raspravljati o svim relevantnim aspektima funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole;

- (đ) razmatrati sva problematična pitanja i radnje;
- (e) ako je potrebno, razmatrati ili davati predloge za izmenu programa i preduzimanje bilo koje druge korektivne mere kako bi se obezbedilo postizanje ciljeva i poboljšala efikasnost, delotvornost, uticaj i održivost pomoći IPA III;
- (ž) pregledati preduzete mere u vezi sa informisanjem, objavljivanjem, transparentnošću, komunikacijom i vidljivošću, u skladu sa čl. 23. i 24. Sporazuma.

Druge posebne odredbe mogu biti utvrđene u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

- (5) Operativni zaključci, uključujući sve preporuke, biće doneti na kraju sastanaka Sektorskih odbora za praćenje. Ovi zaključci će biti predmet adekvatnog praćenja, kao i praćenja na narednim sastancima odbora i biće osnova za izveštavanje Odboru za praćenje IPA o napretku koji je postignut u skladu sa stavom 2. člana 52. Sporazuma.
- (6) Svaki Sektorski odbor za praćenje će usvojiti svoj poslovnik o radu koji će biti sačinjen u konsultaciji sa Upravljačkim organima i Posredničkim telima, Nacionalnim IPA koordinatorom i Komisijom.
- (7) Sektorski odbor za praćenje biće sastavljen od predstavnika relevantnih organa i tela korisnika IPA III, drugih zainteresovanih strana, kao što su ekonomski, socijalni i ekološki partneri i međunarodne organizacije, međunarodne finansijske institucije i civilno društvo. Komisija učestvuje u radu odbora. Predstavnici zainteresovanih strana biraju se prema pravilima i kriterijumima definisanim poslovnikom o radu. Viši predstavnik korisnika IPA III predsedava sastancima Sektorskog odbora za praćenje. U zavisnosti od programa, Komisija može kopredsedavati sastancima odbora.
- (8) Sektorski odbori za praćenje sastaju se najmanje dva puta svakih dvanaest meseci. *Ad hoc* sastanci se takođe mogu sazvati.

PODODELJAK II VREDNOVANJE

Član 54 Vrednovanje pomoći IPA III

- (1) Pomoć IPA III podleže vrednovanju, u skladu sa članom 13. Uredbe o IPA III, članom 34. Finansijske uredbe i Odeljkom V, Glave II Uredbe o *NDICI*. Vrednovanje ima za cilj poboljšanje relevantnosti, koherentnosti, kvaliteta, efikasnosti, delotvornosti, uticaja, dodate vrednosti Unije, održivosti pomoći IPA III i sinergije sa relevantnim dijalogom na temu konkretne javne politike.
- (2) Ciljevi vrednovanja obuhvataju:
 - (a) ocenjivanje uslova za sprovođenje pomoći, njenog učinka, kako potencijalnog tako i stvarnog, i njegove doslednosti sa ciljevima politike postavljenim u pogledu postizanja dugoročnih uticaja i ciljeva;
 - (b) ocenjivanje postizanja dogovorenih rezultata (rezultata, ishoda, uticaja) u pravcu postizanja planiranih dugoročnih i globalnih ciljeva;
 - (v) ocenjivanje procesa programiranja i sistema praćenja i, gde je potrebno, modaliteta za sprovođenje;
 - (g) promovisanje odgovornosti za pomoć institucijama EU i javnosti u pogledu postizanja vrednosti za uloženi novac i korišćenja sredstava;
 - (d) izvlačenje lekcija koje imaju za cilj poboljšanje kvaliteta i dizajna

budućih politika, strategija i intervencija. Stoga će vrednovanja biti blagovremena i njihovi nalazi će se uzeti u obzir kako u narednom ciklusu programiranja i sprovođenja, tako i u odluci o raspodeli sredstava.

- (3) Vrednovanja se mogu vršiti na nivou projekta i programa, kao i na nivou strategije. Strateško vrednovanje obuhvata instrumente (uključujući budžetsku podršku), teme, korisnike IPA ili regione.
- (4) Može se obavljati prethodno (*ex ante*) vrednovanje. Ovo vrednovanje će imati za cilj da optimizuje raspodelu budžetskih sredstava u okviru programa i poboljša kvalitet programiranja. Ono će identifikovati i proceniti disparitete, nedostatke i potencijal za razvoj, ciljeve koje treba postići, očekivane rezultate, kvantifikovane ciljeve, ako je potrebno koherentnost predložene strategije i kvalitet procedura za sprovođenje, praćenje, vrednovanje i finansijsko upravljanje.
- (5) Retrospektivno i naknadno (*ex post*) vrednovanje procenjuje relevantnost, efikasnost, delotvornost, koherentnost, uticaj, održivost i dodatnu vrednost EU pomoći u okviru IPA III u pogledu postizanja ciljeva koji su postavljeni u programskim dokumentima.
- (6) Dugoročni uticaji i održivost pomoći IPA III biće procenjeni u skladu sa važećim pravilima i procedurama, kao i relevantnim zakonodavstvom Unije.
- (7) Preporuke i zaključke vrednovanja će uzimati u obzir Odbor za praćenje IPA i Sektorski odbori za praćenje.
- (8) Komisija razvija metode vrednovanja, uključujući standarde kvaliteta¹⁶ i merljive pokazatelje. Korisnici IPA III će se pridržavati ovih metoda prilikom sprovođenja vrednovanja.

Član 55 Vrednovanja koja sprovodi Komisija

- (1) Kada Komisija sprovodi vrednovanje pomoći IPA III, korisnik IPA III će obezbediti pristup podacima i svim relevantnim informacijama potrebnim za sprovođenje procesa vrednovanja, uključujući pomoć u organizovanju intervjua sa relevantnim zainteresovanim stranama.

Član 56 Vrednovanje koje sprovodi korisnik IPA III u okviru sistema indirektnog upravljanja

- (1) Korisnik IPA III koji sprovodi IPA III pomoć u okviru sistema indirektnog upravljanja odgovoran je za sprovođenje vrednovanja programa kojima upravlja u skladu sa članom 54. Sporazuma.
- (2) Korisnik IPA III će, u konsultaciji sa Komisijom, izraditi plan vrednovanja koji predstavlja aktivnosti vrednovanja koje će se sprovoditi u različitim fazama sprovođenja.

PODODELJAK III IZVEŠTAVANJE

Član 57 Dodatne definicije u vezi izveštavanja

- (1) „Period od 12 meseci” označava period od 1. jula prethodne finansijske godine do 30. juna tekuće finansijske godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom.

¹⁶ U skladu sa principima *Better Regulations* i kriterijima ocenjivanja *OECD/DAC* i dobrim metodama i tehnikama ocenjivanja.

- (2) „Priznati trošak” znači trošak koji je nastao (od strane primaoca), prihvaćen je (od strane Posredničkog tela za finansijsko upravljanje) i plaćen je (od strane Posredničkog tela za finansijsko upravljanje).

Član 58 Jezik i format

- (1) Svi izveštaji, izjave, deklaracije i računi u vezi sa pripremom ili sprovođenjem IPA III pomoći dostavljaju se Komisiji na engleskom jeziku.
- (2) Nacionalni službenik za odobravanje će, uz podršku Računovodstvenog tela, uspostaviti računovodstveni sistem zasnovan na obračunskoj osnovi za evidentiranje i čuvanje, u elektronskoj formi, tačne, potpune i pouzdane računovodstvene podatke za svaki IPA III program/akciju/operaciju sproveden u okviru indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III. Nacionalni službenik za odobravanje će ga koristiti kao osnovu za sastavljanje zahteva za plaćanje računa, finansijskih izveštaja i izjava.
- (3) Korisnik IPA III će uspostaviti upravljački informacioni sistem za evidentiranje i čuvanje podataka, u elektronskom obliku, o svakom IPA III programu/akciji/operaciji koji su neophodni za planiranje, sprovođenje, upravljanje, praćenje, vrednovanje, verifikacije i revizije IPA III pomoći.
- (4) Korisnik IPA III će utvrditi tehničke specifikacije sistema iz stava 2. i stava 3. ovog člana kako bi se maksimalno automatizovali izveštavanje i razmena podataka u elektronskom obliku.
- (5) Komisija može uspostaviti sopstvene informacione sisteme i zahtevati od korisnika IPA III da preuzme aktivnu ulogu u njihovom razvoju i korišćenju.

Član 59 Opšti zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog IPA koordinatora

- (1) Do 15. februara svake godine, Nacionalni IPA koordinator će dostavljati Komisiji Godišnji izveštaj o sprovođenju finansijske pomoći pružene kroz IPA uredbu, Uredbu o IPA II i Uredbu o IPA III u prethodnoj finansijskoj godini.
- (2) Izveštaj će biti pripremljen prema modelu koji je Komisija stavila na raspolaganje i posebno će uključivati:
- (a) programiranje pomoći, napredak ostvaren u sprovođenju, probleme na koje se naišlo i preduzete korektivne mere, ispunjavanje preporuka proisteklih iz praćenja i vrednovanja;
 - (b) komunikaciju, vidljivost i aktivnosti u vezi sa koordinacijom donatora;
 - (v) napredak ostvaren ka postizanju ciljeva navedenih u strateškim dokumentima i programima, meren relevantnim pokazateljima;
 - (g) preporuke za naredni period.

Tamo gde pokriva programe koje u indirektnom upravljanju sprovodi korisnik IPA III, izveštaj će se zasnivati na informacijama koje su obezbedili Upravljački organi i Posrednička tela, i obuhvata napredak ostvaren u sprovođenju poverenih zadataka, uključujući sve probleme na koje se naišlo i preduzete korektivne mere.

- (3) Dodatni zahtevi za izveštavanje od strane Nacionalnog IPA koordinatora mogu biti navedeni u sektorskim ili finansijskim sporazumima, uključujući zahteve za izveštavanje za operativne programe iz člana 16. stav 5. i programe iz člana 16. stav 7. Sporazuma.

Član 60 Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog IPA koordinatora u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III

Najkasnije šesnaest meseci nakon završetka sprovođenja svakog programa, Nacionalni IPA koordinator će dostaviti Komisiji završni izveštaj o sprovođenju tog programa koji obuhvata celokupan period sprovođenja, uključujući posebno informacije o očekivanim i stvarnim postignutim rezultatima, kao i finansijske informacije u vezi sa sprovođenjem aktivnosti.

Član 61 Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Nacionalnog službenika za odobravanje u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III

- (1) Nacionalni službenik za odobravanje će do 15. januara svake godine u elektronskoj formi dostavljati Komisiji i Revizorskom organu izvod podataka koji se nalaze u računovodstvenom sistemu na dan 31. decembra prethodne finansijske godine. Uz njega će biti priložen godišnji računovodstveni izveštaj sa datumom preseka, za koji će se koristiti *ad hoc* model koji obezbeđuje Komisija.
- (2) Do 15. februara svake godine Nacionalni službenik za odobravanje će, sa kopijom za Nacionalnog IPA koordinatora i Revizorski organ, dostavljati Komisiji sledeće podatke za prethodnu finansijsku godinu:
 - (a) godišnje finansijske izveštaje ili izjave na obračunskoj osnovi, sastavljene u skladu sa formatom finansijskih izveštaja ili izjava priloženih uz finansijski sporazum, u kojima se jasno razlikuju priznati troškovi i izvršena plaćanja;
 - (b) izveštaj o sistemu upravljanja i kontrole, uključujući:
 - (I) sažetak izveštaja o verifikaciji i kontrolama koje je izvršila Upravljačka struktura;
 - (II) analizu prirode, uzroka, obima i uticaja finansijskih grešaka;
 - (III) rezime suštinskih promena sistema upravljanja i kontrole, pravila ili procedura korisnika IPA III, sa analizom njihovog uticaja na upravljanje sredstvima Unije;
 - (IV) samoprocenu funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole, rešavanje zahteva iz stava 3. člana 12. i Aneksa B Sporazuma, sa identifikovanim slabostima i korektivnim radnjama koje su preduzete ili planirane;
 - (v) status akcionih planova i praćenje izveštaja o reviziji koje izdaju Revizorski organ, služba interne revizije i Komisija;
 - (g) godišnju izjavu o upravljanju po svakom programu pojedinačno, sačinjenu u skladu sa Aneksom V; ako potvrde koje se zahtevaju Aneksom V nisu dostupne, Nacionalni službenik za odobravanje će izdati godišnju izjavu o upravljanju sa rezervama obavestavajući Komisiju o razlozima i potencijalnim posledicama, zajedno sa radnjama koje su preduzete ili planirane kako bi se popravila situacija i zaštitili finansijski interesi Evropske unije.
- (3) Do 31. jula svake godine, osim kada je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili finansijskim sporazumom, Nacionalni službenik za odobravanje će slati Komisiji i Revizorskom organu finansijske izveštaje ili izjave na obračunskoj osnovi za period od 12 meseci koji se završio 30. juna iste godine. Oni će biti sastavljeni u skladu sa formatom finansijskih izveštaja ili izjava priloženih uz finansijski sporazum, u kojima se jasno razlikuju priznati

troškovi i izvršena plaćanja.

- (4) Najkasnije šesnaest meseci nakon završetka sprovođenja svakog programa, Nacionalni službenik za odobravanje će poslati Komisiji završni izveštaj o troškovima programa koristeći model koji je obezbedila Komisija. Ako je primenljivo, uz njega će biti priložen konačni zahtev za plaćanje.
- (5) Sve finansijske izveštaje, izjave i račune iz ovog člana overava Nacionalni službenik za odobravanje. Overa znači potvrdu potpunosti, tačnosti i istinitosti finansijskih izveštaja, izjava i računa.
- (6) Dodatni zahtevi za izveštavanje od strane Nacionalnog službenika za odobravanje mogu biti navedeni u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

Član 62 Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Upravljačkih organa u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III

- (1) Upravljački organi i Posrednička tela će dostavljati sve potrebne informacije Nacionalnom IPA koordinatorskom, Nacionalnom službeniku za odobravanje i Revizorskom organu u cilju podrške njihovom radu i pripremi njihovih izveštaja.
- (2) Na početku svake godine, Upravljački organi i Posredničko telo dostavljaju Nacionalnom službeniku za odobravanje godišnje finansijske izveštaje ili izjave urađene na obračunskoj osnovi za prethodnu finansijsku godinu za programe koji su u njihovoj nadležnosti.
- (3) Na početku svake godine, Upravljački organi će dostaviti Nacionalnom službeniku za odobravanje godišnje izjave o upravljanju za prethodnu finansijsku godinu za programe koji su u njihovoj nadležnosti. Ove godišnje izjave o upravljanju će se baviti svim suštinskim aspektima navedenim u Aneksu V.
- (4) Tačan obuhvat izveštaja, izjava i deklaracija iz stava 2. i stava 3. ovog člana, njihove obrasce, metode pripreme, prateću dokumentaciju i rokove definiše Nacionalni službenik za odobravanje i utvrđuje ih u radnim aranžmanima koji su zaključeni između Nacionalnog službenika za odobravanje i svakog Upravljačkog organa.
- (5) Nacionalni IPA koordinatorski i Komisija mogu zahtevati od Upravljačkih organa i Posredničkih tela da sačinjavaju *ad hoc*, povremene ili periodične izveštaje o sprovođenju programa koji su u njihovoj nadležnosti. Izveštaji se mogu podnositi na razmatranje nadležnom Sektorskom odboru za praćenje.
- (6) Zahtevi za dodatno izveštavanje od strane Upravljačkih organa i Posredničkih tela mogu biti navedeni u sektorskim ili finansijskim sporazumima.

Član 63 Zahtevi koji se odnose na izveštavanje od strane Revizorskog organa u indirektnom upravljanju od strane korisnika IPA III

- (1) Do 15. februara svake godine, osim kada je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili finansijskim sporazumom, Revizorski organ će dostaviti Komisiji i Vladi korisnika IPA III, sa kopijom Nacionalnom IPA koordinatorskom i Nacionalnom službeniku za odobravanje, godišnje revizorsko mišljenje u skladu sa modelom navedenim u Aneksu D.
- (2) Do 15. februara svake godine, osim kada je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili finansijskim sporazumom, Revizorski organ će dostaviti Komisiji godišnji izveštaj o aktivnostima revizije u skladu sa modelom navedenim u Aneksu G, koji podržava godišnje revizorsko mišljenje iz stava 1. ovog člana.

- (3) 15. februar kao rok iz stava 1. i stava 2. ovog člana, Komisija može da odloži u izuzetnim okolnostima do 1. marta, na opravdan zahtev Revizorskog organa, osim ako je drugačije određeno sektorskim ili finansijskim sporazumom.
- (4) U roku od tri meseca od dostavljanja završnog izveštaja o troškovima od strane Nacionalnog službenika za odobravanje, Revizorski organ će poslati Komisiji Mišljenje revizije o završnom finansijskom izveštaju u skladu sa modelom navedenim u Aneksu Đ.
- (5) Revizorsko mišljenje o završnom izveštaju o troškovima potkrepljuje se završnim izveštajem o aktivnostima revizije prema modelu koji je dala Komisija.
- (6) Revizorski organ dostavlja Komisiji izveštaje o reviziji sistema čim se završi postupak rasprave o nacrtu izveštaja revizije sa relevantnim subjektima revizije.
- (7) Dalji specifični zahtevi koji se odnose na izveštaje i mišljenja Revizorskog organa mogu biti navedeni u sektorskim ili u finansijskim sporazumima.

ODELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SARADNJE

PODODELJAK I OPŠTE ODREDBE

Član 64 Oblici prekogranične saradnje

- (1) Pomoć u okviru ovog Odeljka ima za cilj promovisanje dobrosusedskih odnosa, podsticanje integracije u Uniju i promovisanje socijalno-ekonomskog razvoja kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.
- (2) Prekogranična saradnja obezbeđuje pomoć za:
 - (a) prekograničnu saradnju između jedne ili više država članica Evropske unije i jednog ili više korisnika IPA III;
 - (b) prekograničnu saradnju između dva ili više korisnika IPA III;
 - (v) učešće korisnika IPA III u transnacionalnim i međuregionalnim programima saradnje *ERDF*.
- (3) Ovaj Odeljak se primenjuje na prekograničnu saradnju navedenu u stavu 2. tački b. ovog člana. Pravila programiranja koja se primenjuju na programe iz stava 2. tačke a) i v) biće utvrđena u finansijskim sporazumima koji će se zaključiti u skladu sa članom 5. *Interreg* Uredbe.

Član 65 Dodatne definicije za prekograničnu saradnju

- (1) Za potrebe ovog Odeljka primenjuju se sledeće definicije:
 - (a) „operacija” označava projekat, ugovor, akciju ili grupu projekata odabranih od strane ugovornog organa odgovarajućeg programa ili pod njegovim nadzorom, a koji doprinose ciljevima tematskog prioriteta ili tematskih prioriteta na koje se odnosi;
 - (b) „aplikant” označava fizičko lice ili subjekt sa ili bez pravnog subjektiviteta koje je podnelo prijavu u postupku dodele bespovratnih sredstava;
 - (v) „korisnik” označava javno ili privatno telo, odgovorno za pokretanje i sprovođenje operacija u okviru programa prekogranične saradnje;

- (g) „vodeći IPA III korisnik“ označava korisnika IPA III koji je imenovan za vodećeg i zbog toga je ugovorni organ za dati prekogranični program iz te države;
- (d) „strukture prekogranične saradnje (u daljem tekstu: PGS)“ označavaju institucije uključene u pripremu i upravljanje datim programom prekogranične saradnje u svakom od korisnika IPA III koji učestvuju. Odgovornosti svake od struktura prekogranične saradnje su definisane u zavisnosti od modela upravljanja.

Član 66 Sufinansiranje

- (1) Stopa sufinansiranja Unije na nivou svakog tematskog prioriteta neće biti veća od 85% prihvatljivih troškova programa prekogranične saradnje. Za tehničku pomoć, stopa sufinansiranja Unije će biti 100%.

PODODELJAK II PRAVILA PROGRAMIRANJA

Član 67 Tematski prioriteti i koncentracija IPA III prekogranične saradnje

- (1) Tematski prioriteti sadržani u Aneksu III Uredbe o IPA III grupisani su u tematske klastere u okviru programskog okvira IPA III kako bi se pružila fokusiranija pomoć. IPA III korisnik-učesnik će izabrati najviše dva tematska klastera za svaki program prekogranične saradnje, pored tematskog „poboljšanog kapaciteta regionalnih i lokalnih vlasti za suočavanje sa lokalnim izazovima”.
- (2) Programi prekogranične saradnje takođe uključuju posebne budžetske stavke za tehničku pomoć kako je navedeno u članu 73. Sporazuma.

Član 68 Geografska pokrivenost

Korisnici IPA III koji učestvuju u programu i Komisija dogovoriće se o listi prihvatljivih regiona koji će biti obuhvaćeni odgovarajućim programom prekogranične saradnje.

Član 69 Priprema, ocena, odobravanje i izmena i dopuna programa prekogranične saradnje

- (1) Programi prekogranične saradnje izrađuju se u skladu sa modelom programa koji obezbeđuje Komisija i pripremaju ih zajednički korisnici IPA III koji učestvuju u programu.
- (2) Za svaki odabrani tematski prioritet, IPA III korisnici koji učestvuju u programu dogovaraju se o specifičnim ciljevima, očekivanim rezultatima, ciljanim vrednostima i pokazateljima i tipovima aktivnosti koje će biti podržane, uključujući određivanje glavnih ciljnih grupa i tipova aplikanata.
- (3) Program prekogranične saradnje će elektronskim putem Komisiji dostaviti na odobrenje vodeći korisnik IPA III.
- (4) Komisija će oceniti konzistentnost programa prekogranične saradnje sa programskim okvirom IPA III i njihov efektivni doprinos odabranim tematskim prioritetima definisanim u Aneksu III Uredbe o IPA III.
- (5) Komisija će dati zapažanja u roku od tri meseca od datuma podnošenja programa prekogranične saradnje. Korisnici IPA III koji učestvuju u programu će dostaviti Komisiji sve potrebne dodatne informacije i, po potrebi, revidirati predloženi program prekogranične saradnje.
- (6) Pre nego što odobri program prekogranične saradnje, Komisija mora da obezbedi da su sva njena zapažanja na odgovarajući način uzeta u obzir.

- (7) Na inicijativu korisnika IPA III koji učestvuju u programu ili Komisije u dogovoru sa korisnicima IPA III koji učestvuju u programu, programi prekogranične saradnje mogu biti izmenjeni i dopunjeni.
- (8) Zahtevi za izmenu i dopunu programa prekogranične saradnje koje podnose korisnici-učesnici IPA III biće propisno obrazloženi i u njima će posebno biti naveden očekivani uticaj izmena programa prekogranične saradnje na dostizanje njegovih ciljeva. Uz zahteve se prilaže revidiran program. Stavovi 3. do 6. ovog člana se primenjuju na izmene i dopune programa prekogranične saradnje.
- (9) Za korekcije tehničke ili uredničke prirode, koje ne utiču na sprovođenje programa prekogranične saradnje nije potrebno odobrenje Komisije. Korisnici IPA III koji učestvuju u programu će blagovremeno obavestiti Komisiju o takvim korekcijama nakon što ih budu sproveli.

Izmene se mogu zahtevati u jednom ili više sledećih slučajeva:

- (a) nakon revizije programskog okvira IPA III koja je dovela do promena u strategijama koje značajno utiču na programe prekogranične saradnje, uključujući promene lokacije ugovornog organa ili finansijskog plana;
- (b) nakon značajnih socijalno-ekonomskih promena u programskoj oblasti;
- (v) kako bi se uzele u obzir značajne promene u prioritetima Unije, korisnika IPA III ili regionalnih prioriteta;
- (g) na osnovu rezultata vrednovanja iz člana 55. Sporazuma.

Član 70 Bilateralni sporazumi između korisnika IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične saradnje koji se sprovode po modelu indirektnog upravljanja

- (1) U okviru sistema indirektnog upravljanja, korisnici IPA III koji učestvuju u programu zaključuju bilateralni sporazum za sve vreme trajanja programa prekogranične saradnje, kojim se određuju njihove odgovornosti za sprovođenje relevantnog programa prekogranične saradnje. Bilateralni sporazum obuhvata:
 - (a) opis osnovnih struktura za sprovođenje programa i njihovih uloga i odgovornosti;
 - (b) opis modaliteta upravljanja, finansija, kontrole i revizije za program prekogranične saradnje;
 - (v) osnovne procedure sprovođenja programa, uključujući proces odabira operacija i praćenje na nivou operacija i sveukupnog programa prekogranične saradnje;
 - (g) odredbe koje obezbeđuju zakonitost i regularnost troškova korisnika, i koje obezbeđuju da provere iz člana 8. stava 1. tačke b) i (v) Aneksa A budu sprovedene;
 - (d) korektivne mere u slučaju poteškoća u sprovođenju programa;
 - (đ) odredbe koje garantuju odgovorno finansijsko upravljanje sredstvima dodeljenim programu prekogranične saradnje i povraćaj neopravdano plaćenih iznosa;
 - (e) procedure za oslobađanje od poreza iz člana 28. Sporazuma;
 - (ž) detalji o finansijskom upravljanju programom, uključujući plaćanja između korisnika IPA III, vođenje evidencije, obaveze izveštavanja i

nepravilnosti.

PODODELJAK III OPERACIJE

Član 71 Odabir operacija

- (1) Operacije odabrane u okviru programa prekogranične saradnje imaće jasne prekogranične uticaje i koristi.
- (2) Odabir operacija u okviru programa prekogranične saradnje vrši ugovorni organ putem poziva za podnošenje predloga koji se odnose na celu prihvatljivu programsku oblast.
- (3) Korisnici IPA III koji učestvuju u programu mogu takođe identifikovati operacije van poziva za podnošenje predloga. U tom slučaju, operacije će biti posebno navedene u programu prekogranične saradnje iz člana 69. Sporazuma.
- (4) Odabrane operacije prekogranične saradnje će uključivati korisnike iz najmanje dva IPA III korisnika-učesnika. Korisnici će sarađivati u izradi i sprovođenju operacija. Pored toga, oni će sarađivati ili pri angažovanju osoblja ili u finansiranju operacija ili po ova oba osnova.
- (5) Operacija se može sprovoditi na teritoriji samo jednog IPA III korisnika koji učestvuje u programu, pod uslovom da su identifikovani prekogranični uticaji i koristi.

Član 72 Korisnici

- (1) Korisnici moraju biti osnovani na teritoriji korisnika IPA III koji učestvuje u programu.
- (2) Korisnici će imenovati jednog od njih za vodećeg korisnika. Vodeći korisnik će obezbediti sprovođenje cele operacije, nadzirati da li se operacija sprovodi u skladu sa uslovima navedenim u ugovoru i urediti odnose sa ostalim korisnicima kako bi garantovao odgovorno finansijsko upravljanje sredstvima koja su dodeljena operaciji, uključujući i modalitete za povraćaj nepravilno isplaćenih iznosa.

Član 73 Tehnička pomoć

- (1) Svaki program prekogranične saradnje sadrži posebnu budžetsku stavku za operacije tehničke pomoći, koja će biti ograničena na 10% EU doprinosa namenjenog programu prekogranične saradnje.
- (2) Tehnička pomoć može da obuhvati, između ostalog:
 - (a) pripremu, upravljanje, praćenje, vrednovanje, informisanje, komunikaciju, umrežavanje, rešavanje sporova, kontrolne i revizorske aktivnosti u vezi sa sprovođenjem programa;
 - (b) aktivnosti usmerene na jačanje administrativnih kapaciteta za sprovođenje programa;
 - (v) aktivnosti za smanjenje administrativnog tereta za korisnike, uključujući sisteme elektronske razmene podataka, i aktivnosti za jačanje kapaciteta i razmenu najboljih praksi između organa u korisnicima IPA III koji učestvuju u programu i jačanje kapaciteta korisnika za upravljanje IPA III pomoći;
 - (g) finansiranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata.

- (3) Tehnička pomoć se takođe može odnositi na prethodne i naredne programske periode.
- (4) U skladu sa članom 29. stav 2. Sporazuma, troškovi za tehničku pomoć radi podrške u pripremi programa prekogranične saradnje i uspostavljanje sistema upravljanja i kontrole mogu biti prihvatljivi pre potpisivanja relevantnog finansijskog sporazuma, ugovora i aneksa ugovora u slučajevima predviđenim članom 27. stav 6. Uredbe o *NDICI*.

PODODELJAK IV SPROVOĐENJE

Član 74 Modaliteti sprovođenja

Programi prekogranične saradnje će se sprovoditi u okviru sistema direktnog ili indirektnog upravljanja sa vodećim IPA III korisnikom.

PODODELJAK V PROGRAMSKE STRUKTURE I ORGANI PROGRAMA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI

Član 75 Strukture i organi za upravljanje PGS

- (1) Sledeće strukture iz člana 10. Sporazuma biće uključene u upravljanje programima prekogranične saradnje u korisnicima IPA III:
 - (a) Nacionalni IPA koordinatori država koje učestvuju u programu prekogranične saradnje i, gde je primenjivo, koordinatori teritorijalne saradnje, koji su zajednički odgovorni da obezbede da su ciljevi definisani u predloženim programima prekogranične saradnje u skladu sa ciljevima IPA III programskog okvira;
 - (b) NAO i Upravljačka struktura vodećeg korisnika IPA III, kada se prekogranični program sprovodi u okviru sistema indirektnog upravljanja;
 - (v) strukture prekogranične saradnje u svim IPA korisnicima - učesnicima koje će blisko sarađivati u programiranju i sprovođenju relevantnog programa prekogranične saradnje. U slučaju indirektnog upravljanja, struktura prekogranične saradnje u vodećem IPA III korisniku će obavljati poslove Upravljačkog organa. Upravljački organ će imenovati Posrednička tela;
 - (g) Revizorski organ iz člana 10. stav 1., tačka d) Sporazuma, kada se prekogranični program sprovodi u okviru sistema indirektnog upravljanja sa korisnikom IPA III.
- (2) IPA korisnici-učesnici će za svaki program prekogranične saradnje uspostaviti Zajednički odbor za praćenje (ZOP) koji će takođe obavljati ulogu sektorskog odbora za praćenje iz člana 53. Sporazuma.
- (3) Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS) će biti uspostavljen da pruža pomoć Komisiji, programskoj Upravljačkoj strukturi i organima, i ZOP-u. Jedan ZTS može pomagati u pripremi i sprovođenju više programa prekogranične saradnje.

Član 76 Strukture prekogranične saradnje i Upravljački organ

- (1) Strukture prekogranične saradnje biće uspostavljene u okviru administracije svakog korisnika IPA III koji učestvuje u programu radi pripreme, sprovođenja i upravljanja programima prekogranične saradnje. Jedna struktura prekogranične saradnje može se koristiti za više programa prekogranične

saradnje.

- (2) U sistemu indirektnog upravljanja, struktura prekogranične saradnje vodećeg korisnika IPA III obavlja poslove Upravljačkog organa.
- (3) Strukture prekogranične saradnje IPA III korisnika-učesnika će blisko sarađivati na zadacima od zajedničkog interesa. Oni će zajedno obavljati sledeće funkcije i preuzeti sledeće odgovornosti:
 - (a) priprema programa prekogranične saradnje u skladu sa članom 69. Sporazuma, ili njihove izmene;
 - (b) priprema bilateralnog sporazuma u skladu sa članom 70. Sporazuma u slučaju indirektnog upravljanja i obezbeđivanje njegovog sprovođenja;
 - (v) saradnja na obezbeđivanju ispunjenja zadataka iz stava 4. i stava 5. ovog člana;
 - (g) obezbeđivanje učešća na sastancima ZOP i na drugim bilateralnim sastancima;
 - (d) imenovanje njihovog/njihovih predstavnika u ZOP;
 - (đ) uspostavljanje Zajedničkog tehničkog sekretarijata (ZTS) i obezbeđivanje da je angažovano adekvatno osoblje;
 - (e) priprema i sprovođenje strateških odluka ZOP;
 - (ž) podrška radu ZOP i pružanje informacija koje su mu potrebne za obavljanje njegovih zadataka, posebno podataka koji se odnose na napredak u dostizanju specifičnih ciljeva operativnog programa i ciljanih vrednosti po tematskim prioritetima kako je utvrđeno u prekograničnom programu saradnje;
 - (z) uspostavljanje sistema za prikupljanje pouzdanih informacija o sprovođenju programa prekogranične saradnje;
 - (i) sastavljanje godišnjeg i završnog izveštaja o sprovođenju iz člana 80. Sporazuma;
 - (j) priprema i sprovođenje koherentnog plana komunikacije i vidljivosti;
 - (k) izrada godišnjeg plana rada ZTS koji će odobriti ZOP;
- (4) Ukoliko se program prekogranične saradnje sprovodi u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, Upravljački organ će, pored odredbi iz člana 6. Aneksa A:
 - (a) imenovati članove komisije za ocenjivanje sa pravom glasa i obezbediti da komisija za ocenjivanje uključuje jednog člana sa pravom glasa više iz države učesnice koja nije vodeći korisnik IPA III, dok će Posredničko telo za finansijsko upravljanje imenovati, u skladu sa svojim isključivim pravom, predsednika i sekretara komisije;
 - (b) pripremiti tehničku dokumentaciju neophodnu za objavljivanje poziva za podnošenje predloga u bliskoj saradnji sa drugim korisnikom IPA III koji učestvuje u programu;
 - (v) sprovesti operativno praćenje, pratiti tehničke aspekte operacija i potvrditi da su operacije sprovedene u bliskoj saradnji sa drugim korisnikom IPA III koji učestvuje u programu;
- (5) Ukoliko se program prekogranične saradnje sprovodi u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane vodećeg korisnika IPA III, a strukture i organi opisani u članu 10. stav 1., tačke od a) do g) Sporazuma, ne mogu da

vrše verifikacije upravljanja u celokupnoj programskoj oblasti, korisnici IPA III koji učestvuju u programu će se dogovoriti kako će se obavljati navedene verifikacije upravljanja. Način sprovođenja takvih verifikacija biće opisani u bilateralnom sporazumu iz člana 70. Sporazuma.

Član 77 Revizorski organ

- (1) Ako korisnik IPA III sprovodi program prekogranične saradnje u okviru sistema indirektnog upravljanja, Revizorski organ za program prekogranične saradnje biće revizorski organ vodećeg korisnika IPA III.
- (2) Kada Revizorski organ iz stava 1 nema ovlašćenje da direktno obavlja svoje funkcije na celoj teritoriji obuhvaćenoj programom prekogranične saradnje, pomoći će mu grupa revizora koju čine predstavnici svakog korisnika IPA III koji učestvuje u programu prekogranične saradnje. Grupom revizora će predsedavati Revizorski organ vodeće države. Posebni modaliteti za obavljanje ovih funkcija biće opisani u bilateralnom sporazumu iz člana 70. Sporazuma.

Član 78 Zajednički odbor za praćenje (ZOP)

- (1) Korisnici IPA III koji učestvuju u programu uspostaviće ZOP najkasnije šest meseci od dana stupanja na snagu finansijskog sporazuma.
- (2) Svaki korisnik IPA III koji učestvuje u programu će imenovati svoje predstavnike u ZOP.
- (3) U sastavu ZOP će biti predstavnici nacionalnih IPA koordinatora i koordinatora teritorijalne saradnje prema potrebi, i predstavnika korisnika IPA III koji učestvuju u programu (centralnih, regionalnih, lokalnih tela), uključujući strukture prekogranične saradnje i, gde je relevantno, druge zainteresovane strane kao što su organizacije civilnog društva. Komisija učestvuje u radu ZOP u savetodavnom svojstvu.
- (4) Radom ZOP-a predsedava država učesnica koja nije vodeći korisnik IPA III.
- (5) ZOP će se sastajati najmanje dva puta godišnje. *Ad hoc* sastanci se takođe mogu sazivati na inicijativu IPA III korisnika-učesnika ili Komisije.
- (6) ZOP će usvojiti svoj poslovnik o radu koji će biti sastavljen u konsultaciji sa strukturama prekogranične saradnje, nacionalnim IPA koordinatorima i Komisijom.
- (7) Svaki IPA III korisnik-učesnik ima jednako pravo glasa bez obzira na broj predstavnika koje je imenovao.
- (8) ZOP će:
 - (a) biti odgovoran za identifikaciju tematskih prioriteta, specifičnih ciljeva, ciljnih korisnika i specifičnog fokusa svakog poziva za podnošenje predloga koje će odobriti Komisija;
 - (b) ispitati i dati savetodavno mišljenje o spisku operacija odabranih putem poziva za podnošenje predloga pre odluke o dodeli bespovratnih sredstava. Ugovorni organ će doneti konačnu odluku o dodeli bespovratnih sredstava;
 - (v) pregledati napredak postignut u vezi sa dostizanjem specifičnih ciljeva, očekivanih rezultata i ciljanih vrednosti po tematskim prioritetima definisanih u programu prekogranične saradnje, na osnovu informacija koje su dale strukture prekogranične saradnje IPA III korisnika-učesnika. Napredak će se pratiti u odnosu na pokazatelje postavljene

u programu prekogranične saradnje;

- (g) ispitati relevantne nalaze i zaključke, kao i predloge za korektivne akcije koje proizilaze iz terenskih provera, praćenja i vrednovanja, ako su dostupni;
 - (d) odobriti svaki predlog za izmenu programa prekogranične saradnje. Kada god je potrebno, ZOP može dati predloge za izmene i dopune programa prekogranične saradnje kako je navedeno u članu 69. stav 7. Sporazuma, kako bi se obezbedilo postizanje ciljeva programa prekogranične saradnje i poboljšala efikasnost, delotvornost, uticaj i održivost programa prekogranične saradnje u okviru IPA III pomoći. ZOP takođe može dati preporuke kako da se poboljša sprovođenje programa prekogranične saradnje;
 - (đ) proučavati i odobravati plan komunikacije i vidljivosti za program prekogranične saradnje;
 - (e) proučavati i odobravati plan vrednovanja iz člana 56. stav 2. Sporazuma;
 - (ž) razmatrati i odobravati godišnje i završne izveštaje o sprovođenju iz člana 80. Sporazuma;
 - (z) proučavati i odobravati godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata.
- (9) ZOP će podnositi izveštaje Odboru za praćenje IPA vodećeg korisnika IPA III.

Član 79 Zajednički tehnički sekretarijat (ZTS)

- (1) ZTS će biti uspostavljen za svaki program prekogranične saradnje kako bi pomogao Komisiji, strukturama prekogranične saradnje, Upravljačkom organu i ZOP-u, prema potrebi. ZTS će biti smešten na teritoriji vodećeg korisnika IPA III. ZTS može imati pridruženu kancelariju/antenu na teritoriji drugog IPA III korisnika-učesnika. ZTS i pridružena kancelarija/antena biće smešteni u prihvatljivoj programskoj oblasti, osim kada je drugačije dogovoreno sa Komisijom.
- (2) Rad ZTS se finansira iz budžeta tehničke pomoći.
- (3) Osoblje ZTS čine zaposleni koji dolaze iz oba korisnika IPA III koji učestvuju u programu prekogranične saradnje.
- (4) ZTS-om će upravljati struktura prekogranične saradnje vodećeg korisnika IPA III.
- (5) Svake godine strukture prekogranične saradnje pripremaju plan rada ZTS i dostavljaju ga ZOP-u na uvid i odobravanje.
- (6) Zajednički tehnički sekretarijat neće učestvovati u radu niti davati doprinos verifikaciji troškova i komisiji za ocenjivanje.
- (7) ZTS može biti odgovoran, između ostalog, za sledeće zadatke:
 - (a) organizaciju sastanaka ZOP-a, uključujući izradu i slanje zapisnika;
 - (b) pomoć potencijalnim aplikantima u traženju partnera i razvoju projekata, organizovanje informativnih dana i radionica; razvijanje i održavanje mreže zainteresovanih strana;
 - (v) pomoć korisnicima i partnerima u sprovođenju operacija;
 - (g) priprema, vođenje i izveštavanje o aktivnostima praćenja operacija prekogranične saradnje;

- (d) uspostavljanje sistema za prikupljanje pouzdanih informacija o sprovođenju programa prekogranične saradnje;
- (đ) davanje ulaznih podataka za godišnje i završne izveštaje o sprovođenju prekograničnog programa;
- (e) planiranje i sprovođenje informativnih kampanja i drugih aktivnosti u vezi sa podizanjem svesti javnosti o programu prekogranične saradnje, uključujući objavljivanje/štampanje promotivnog materijala o prekograničnom programu i održavanje internet stranice programa prekogranične saradnje.

PODODELJAK VI IZVEŠTAVANJE

Član 80 Godišnji i završni izveštaji o sprovođenju (realizaciji)

- (1) Za potrebe izveštavanja utvrđenog u okviru Pododeljka III, strukture prekogranične saradnje pripremaju godišnji izveštaj o sprovođenju i završni izveštaj o sprovođenju za svaki program prekogranične saradnje. Završni izveštaj o sprovođenju može uključivati poslednji godišnji izveštaj. Izveštaj će slediti model koji je priložen u finansijskom sporazumu.
- (2) Nakon pregleda i odobrenja ZOP, izveštaji se šalju nacionalnom IPA koordinatoru i NAO, po potrebi, vodećeg korisnika IPA III. NIPAK vodećeg korisnika IPA III će poslati izveštaje nacionalnom IPA koordinatoru drugog IPA III korisnika-učesnika i Komisiji u skladu sa zahtevima za izveštavanje navedenim u Naslovu III.

ODELJAK VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 81 Komunikacija

Razmena informacija i dokumenata između Komisije i korisnika IPA III u vezi sa programiranjem, programima i njihovim izmenama i dopunama, kao i dokumentacije koja se odnosi na sprovođenje programa, obavljace se u najvećoj mogućoj meri elektronskim putem. Komisija i korisnik IPA III ce se dogovoriti o modalitetima razmene podataka što ce se urediti u sektorskom ili finansijskom sporazumu.

Član 82 Konsultacije

- (1) Svako pitanje koje se odnosi na izvršenje ili tumačenje ovog Sporazuma biće predmet konsultacija između strana što ce, ukoliko je nužno, za rezultat imati izmene i dopune ovog Sporazuma.
- (2) U slučaju neispunjavanja obaveza utvrđenih ovim Sporazumom koje nisu bile predmet blagovremeno preduzetih korektivnih mera, Komisija može suspendovati ovaj Sporazum u skladu sa članom 90. Sporazuma.
- (3) Korisnik IPA III može se u celosti ili delimično odreći sprovođenja IPA III pomoći. U tu svrhu, korisnik IPA III dostaviće obaveštenje o tome bar 6 meseci unapred. Strane ovog Sporazuma bliže ce odrediti takvo odricanje razmenom pisama ili izmenama i dopunama relevantnog finansijskog sporazuma, u zavisnosti od slučaja.

Član 83 Primenjivi propisi, rešavanje sporova

- (1) Ovaj Sporazum utemeljen je u pravu EU.
- (2) Sporovi koji se odnose na tumačenje, primenu ili validnost ovog Sporazuma, a koji se ne mogu rešiti mirnim putem, rešice se arbitražom u skladu sa

Pravilima arbitraže Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine, u skladu sa sledećim:

(a) Sastav veća

Za potraživanja od 500.000 evra ili više: veće će se sastojati od tri arbitra. Svaka strana će imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon što je obaveštenje o arbitraži poslato. Dva arbitra koje su imenovale strane će potom imenovati trećeg arbitra koji će postupati kao predsedavajući arbitar.

Za potraživanja ispod 500.000 evra: veće će biti sastavljeno od jednog arbitra, osim ako se strane ne dogovore drugačije.

Ukoliko se veće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon što je obaveštenje o arbitraži poslato, bilo koja strana može zatražiti od Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda ili drugog međusobno prihvatljivog neutralnog tela da imenuje neophodnog arbitra ili arbitre.

(b) Sedište

Sedište arbitražnog veća će biti Hag, Holandija.

(v) Jezik

Jezik postupka biće engleski ili drugi uzajamno prihvatljiv službeni jezik Evropske unije. Dokazi se mogu izvesti i na drugim jezicima, ukoliko se strane saglase.

(g) Procedura

Pribegavanje privremenim merama, intervencijama trećih strana i intervencijama *amicus curiae* je isključeno.

Ako strana zahteva od veća da informacije ili materijal tretira kao poverljive, odluka će biti doneta u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Veće će odmeriti razloge za zahtev, prirodu informacije i pravo na delotvornu sudsku zaštitu. Veće može posebno:

- da vrši obelodanjivanja u skladu sa posebnim obavezama, ili
- da donese odluku protiv obelodanjivanja, ali da naredi izradu nepoverljive verzije ili sažetka informacija ili materijala, koji sadrže dovoljno informacija da omoguće drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ukoliko se od veća traži da sasluša slučaj *in camera*, odluka se donosi nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje zapažanja). Veće će uzeti u obzir razloge zahteva i primedbe druge strane (ako ih ima).

Ukoliko se od veća traži da tumači ili primeni pravo Evropske unije, ono će prekinuti postupak i zatražiti od „predsednika Višeg suda u Parizu (*‘President du Tribunal de grande instance de Paris, ‘juge d’appui’*)”, u skladu sa čl. 1460. i 1505. Francuskog građanskog sudskog zakonika da zatraži preliminarnu odluku od Suda pravde Evropske unije u skladu sa članom 267. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU). Postupak pred arbitražnim sudom će se nastaviti kada se donese odluka *‘juge d’appui’*. Odluka Suda pravde i *‘juge d’appui’* su obavezujući za veće.

Arbitražna odluka je konačna i obavezujuća za stranke i one će je izvršiti bez odlaganja.

Međutim, jedna ili druga strana imaju pravo da zatraže da odluku preispita

Apelacioni sud u Hagu (*Gerechtshof Den Haag*) na osnovu važećeg nacionalnog prava. U ovom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do okončanja ovog postupka. Odluka suda koji preispituje arbitražnu odluku je obavezujuća za veće.

(d) Troškovi

Troškove arbitraže čine:

- naknade i razumni troškovi arbitara
- razumni troškovi veštaka i svedoka koje je odobrilo veće i
- takse i troškovi Sekretarijata Stalnog arbitražnog suda za arbitražni postupak (npr. ishrana, obezbeđenje službenika, prostorija, prevod).

Naknade arbitara neće preći:

- 30.000 evra po arbitru ako je sporni iznos ispod 1.000.000 evra
- 9% spornog iznosa ako je taj iznos veći od 1.000.000 evra. U svakom slučaju, honorari arbitara neće preći 300.000 evra.

Troškove arbitraže snose stranke u jednakim iznosima, osim ako nije drugačije dogovoreno.

Stranke snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje imaju u vezi sa arbitražom.

(đ) Privilegije i imuniteti

Sporazum o sprovođenju arbitraže u skladu sa Pravilima za arbitražu Stalnog arbitražnog suda iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od strana, na koje one imaju pravo.

Član 84 Sporovi sa trećim stranama

- (1) Bez zadiranja u nadležnost bilo kojeg suda koji je u ugovoru koji se finansira iz IPA III određen kao nadležni sud za sporove nastale između ugovornih strana u vezi sa tim ugovorom, Unija na teritoriji Republike Srbije uživa imunitet kada su u pitanju parnice, uključujući arbitražu osim kako je određeno u članu 83. ovog Sporazuma, i zakonski postupci u vezi sa bilo kojim sporom nastalim između Evropske komisije i/ili korisnika IPA III i treće strane, ili između trećih lica, a neposredno ili posredno se odnose na pružanje pomoći korisniku IPA III na osnovu ovog Sporazuma, osim kada se Unija izričito odrekla svog imuniteta.
- (2) Korisnik IPA III će u bilo kom zakonskom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili organima uprave u Republici Srbiji braniti ovaj imunitet i zauzeti stav kojim se u potpunosti uzimaju u obzir interesi Unije. Po potrebi, korisnik IPA III i Komisija će obaviti prethodne konsultacije o stavu koji treba zauzeti.

Član 85 Obaveštenja

- (1) Sva komunikacija u vezi sa ovim Sporazumom sačinjava se u pisanoj formi na engleskom jeziku. Svako saopštenje mora biti potpisano i dostavljeno kao originalni dokument, ili kao skenirani originalni dokument.
- (2) Sva komunikacija u vezi sa ovim Sporazumom šalje se na sledeće adrese:

Za Komisiju:

Evropska komisija

Generalni direktorat za susedsku politiku i pregovore o proširenju

Rue de la Loi 15

B – 1049 Brisel, Belgija

E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

Za korisnika IPA III:

Ministarstvo za evropske integracije

Nacionalni IPA koordinator (NIPAK)

Nemanjina 34, Beograd, Srbija

E-mail: kabinet@eu.rs

Član 86 Aneksi

Aneksi ovog Sporazuma su sastavni deo ovog Sporazuma.

Član 87 Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu onog dana kada poslednja strana u pisanoj formi obavesti drugu stranu da je odobrila Sporazum u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili procedurom te strane.

Član 88 Važenje Okvirnog sporazuma za IPA II

Okvirni sporazumi potpisani između Komisije i Republike Srbije ostaju da važe za pomoć koja je odobrena u okviru prethodnih instrumenata pretpristupne pomoći, sve dok se pružanje takve pomoći ne okonča u skladu sa uslovima relevantnih Okvirnih sporazuma.

Član 89 Izmene i dopune

Ovaj Sporazum će biti razmatran nakon srednjoročnog vrednovanja Instrumenta za pretpristupnu pomoć.

Svaka izmena i dopuna o kojoj se strane saglase biće u pisanoj formi i sačinjavaće deo ovog Sporazuma. Takva izmena i dopuna stupiće na snagu u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 87. Sporazuma. Komisija može jednostrano da izmeni ili revidira Anekse, osim Anekse A.

Član 90 Suspenzija od strane Komisije i prestanak važenja

- (1) Ovaj Sporazum će biti na snazi neodređeno vreme osim ako ga Komisija ne suspenduje ili ako ga bilo koja od strana ne raskine pisanim obaveštenjem. Suspenzija od strane Komisije stupa na snagu odmah, osim ako nije drugačije utvrđeno. Sporazum će prestati da važi u roku od 3 meseca od datuma pisanog obaveštenja.
- (2) U slučaju suspenzije od strane Komisije ili raskida ovog Sporazuma od strane bilo koje od strana, Komisija će suspendovati ili prekinuti svaku pomoć koja je još u fazi sprovođenja, osim u pogledu poštovanja stečenih prava prema određenim sporazumima finansiranim iz sredstava IPA.

Član 91 Restriktivne mere EU

- (1) Definicije
 - (a) „Restriktivne mere EU“ označavaju restriktivne mere usvojene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (TFEU).
 - (b) „Lice koje podleže restriktivnim merama“ označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila kao predmet restriktivnih mera EU¹⁷.
- (2) U svim svojim odnosima, strane priznaju da prema pravu EU nikakva sredstva ili ekonomski resursi EU ne smeju biti dostupni direktno ili indirektno, ili u korist Licima koja podležu restriktivnim merama.
- (3) Korisnik IPA III će osigurati da nijedna transakcija za koju je potvrđeno da je na spisku sankcija EU neće imati direktnu ili indirektnu korist od finansiranja EU. Korisnik IPA III se obavezuje da će izvršiti ovu obavezu:
 - (a) proverom da li za transakciju postoji rezultat pretrage na spisku sankcija EU pre započinjanja i pre izvršenja plaćanja, prema relevantnim sporazumima, svakom izvođaču, korisniku bespovratnih sredstava i krajnjem primaocu sa kojima korisnik IPA III ima, ili se očekuje da će imati, direktan ugovorni odnos (direktni primalac), kako bi se procenilo da li je takav primalac lice koja podleže restriktivnim merama.
 - (b) proverom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koji mogu uključivati naknadnu verifikaciju) na bazi pristupa zasnovanog na riziku, da nijedan subjekt koji bi indirektno bio finansiran sredstvima EU nije lice koja podleže restriktivnim merama.
- (4) U slučaju da korisnik IPA III proceni da je bilo koji od primalaca (direktnih ili indirektnih) sredstava EU lice koje podleže restriktivnim merama, korisnik IPA III će odmah obavestiti Komisiju.
- (5) Ne dovodeći u pitanje obavezu iz gore navedenog stava 3. ukoliko Komisija proceni da korišćenje finansijske pomoći Unije u okviru IPA III ima za rezultat ili je dovelo do kršenja restriktivnih mera EU, odgovarajući iznosi neće biti kvalifikovani za finansijsku pomoć Unije u okviru IPA III. Ovo ne dovodi u pitanje bilo koja prava koja bi Komisija mogla imati da obustavi ili prekine aktivnost pogođenu takvim kršenjem, da povrati bilo koje finansiranje EU koje je Komisija dala kao doprinos, ili da suspenduje ili prekine ovaj Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu.
- (6) Određivanje korektivnih mera izvršiće se u skladu sa načelom proporcionalnosti. Korektivne mere će se primenjivati samo na sredstva EU koja su stavljena na raspolaganje ili u korist primaoca za period tokom kojeg je ono lice koje podleže restriktivnim merama.
- (7) Ovaj član ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u restriktivnim merama EU.

Ovaj Sporazum je sastavljen u dva originalna primerka na engleskom jeziku.

Potpisan, za i u ime vlade Republike Srbije,

¹⁷ www.sanctionsmap.eu. Mapa sankcija je IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Evropske unije (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na veb stranici, prevagu ima je verzija OJ.

u Beogradu dana *[datum]*

Potpisan, za i u ime Komisije,

u Briselu dana *[datum]*

g-đa Mihaela Matuela, s.r.

v.d. Direktora

ANEKS A

Funkcije i odgovornosti struktura i organa utvrđenih u skladu sa članom 10. ovog Sporazuma u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III

Član 1 Opšte odredbe

- (1) Funkcije i odgovornosti struktura i organa uspostavljenih u skladu sa članom 10. Sporazuma u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III, koje su utvrđene ovim Aneksom, proizilaze iz odredaba ovog Sporazuma.
- (2) Detalji o tome kako se te funkcije i odgovornosti sprovode u praksi mogu se dalje definisati u:
 - (a) sektorskim sporazumima zaključenim u skladu sa članom 9. Sporazuma;
 - (b) finansijskim sporazumima zaključenim u skladu sa članom 8. Sporazuma;
 - (v) bilateralnim sporazumima između korisnika IPA III za upravljanje programima prekogranične saradnje koji se sprovode u okviru sistema indirektnog upravljanja, zaključenim u skladu sa članom 70. Sporazuma;
 - (g) formalnim radnim aranžmanima sa detaljima o pravima i obavezama struktura i organa, zaključenim u skladu sa članom 11. stav 3 tačka a) Sporazuma;
 - (d) uspostavljenom sistemu interne kontrole, u skladu sa članom 12 stav 3., tačka a) Sporazuma;
 - (đ) bilo kojem drugom odnosu koji uključuje ove strukture i organe, a koji je relevantan za sprovođenje pomoći IPA III u okviru sistema indirektnog upravljanja od strane korisnika IPA III.
- (3) Izvori navedeni u stavu 2. ovog člana mogu sadržati dodatne funkcije i odgovornosti struktura i organa ustanovljenih u skladu sa članom 10. Sporazuma.

Član 2 Sve strukture i organi

Strukture i organi uspostavljeni u državi korisniku IPA III u skladu sa članom 10. stav 1., tačke (a) do (g), će, u okviru svojih odgovarajućih mandata i nadležnosti, obavljati sledeće funkcije i odgovornosti:

- (1) primenjuju i promovišu principe finansijske pomoći Unije u okviru IPA III, u skladu sa članom 5 stav 2. Sporazuma;
- (2) obezbeđuju zakonitost i regularnost transakcija za koje su odgovorni;
- (3) poštuju principe odgovornog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije, u skladu sa članom 12 stav 2. Sporazuma;
- (4) obezbeđuju nivo zaštite finansijskih interesa Evropske unije koji je ekvivalentan onom koji se obezbeđuje kada Komisija direktno implementira sredstva IPA III, u skladu sa članom 12 stav 2. i 3. Sporazuma;

- (5) održavaju usklađenost sa okvirom interne kontrole, u skladu sa Aneksom B. Sporazuma;
- (6) obezbeđuju internu reviziju svojih struktura i poslovnih procesa;
- (7) vrše nadzor nad podređenim entitetima;
- (8) obezbeđuju i poštuju adekvatnu poddelu poslova;
- (9) uspostavljaju efikasne i proporcionalne mere za borbu protiv nepravilnosti, prevara, korupcije i sukoba interesa, u skladu sa članom 51. Sporazuma;
- (10) obezbeđuju da zastupnici ili predstavnici Komisije, uključujući *OLAF*, mogu da pregledaju svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na stavke koje se finansiraju iz IPA III, u skladu sa članom 50. stav 4. Sporazuma;
- (11) pomažu Evropskom revizorskom sudu da obavi revizije u vezi sa korišćenjem pomoći IPA III, u skladu sa članom 50. stav 4. Sporazuma;
- (12) obezbeđuju zaštitu ličnih podataka ekvivalentnu onoj iz Uredbe (EU) 2018/1725 i (EU) 2016/679, u skladu sa članom 12. stav 3, tačka đ) i članom 25. Sporazuma;
- (13) obezbeđuju javnost, transparentnost, stratešku komunikaciju i vidljivost IPA III pomoći, u skladu sa članom 12. stav 2. i čl. 23. i 24. Sporazuma;
- (14) zajedno sa nadležnim organima korisnika IPA III omogućuju dodelu olakšica za sprovođenje aktivnosti i izvršenje ugovora, i primenu pravila o porezima, carinama i drugim fiskalnim dažbinama, u skladu sa čl. 27. i 28. Sporazuma;
- (15) učestvuju u odborima za praćenje i pružaju im sve informacije neophodne za podršku njihovom radu, u skladu sa čl. 52, 53. i 78. Sporazuma;
- (16) pružaju podršku vrednovanju i omogućavaju pristup podacima i relevantnim informacijama neophodnim za sprovođenje vrednovanja, u skladu sa čl. 55. i 56. Sporazuma;
- (17) čuvaju dokumentaciju i informacije kako bi osigurao dovoljno detaljan revizorski trag, u skladu sa čl. 32. i 49. Sporazuma;
- (18) preduzimaju sve druge neophodne korake da olakšaju sprovođenje IPA III pomoći, u skladu sa članom 6 stav 1., tačka g) Sporazuma.

Član 3 Nacionalni IPA koordinator (NIPAK)

- (1) NIPAK će imati opštu koordinacionu ulogu IPA III pomoći kod korisnika IPA III, u skladu sa članom 6. Sporazuma.
- (2) NIPAK će snositi opštu odgovornost za programiranje pomoći od strane korisnika IPA III. U tom kontekstu, NIPAK će:
 - (a) obezbediti vezu između korišćenja IPA pomoći i opšteg procesa pristupanja, u skladu sa članom 6 stav 1., tačka a) Sporazuma;
 - (b) koordinirati pripremu i dostaviti Komisiji strateški odgovor, u skladu sa članom 16. stav 3. Sporazuma;
 - (v) koordinirati izradu akcionih dokumenata u skladu sa članom 16. stav 3. Sporazuma;
 - (g) koordinirati pripremu programskih dokumenata operativnih programa u skladu sa članom 16. stav 5. Sporazuma i pripremu programa prekogranične saradnje u skladu sa članom 69. Sporazuma;
 - (d) koordinirati pripremu izmena i dopuna programa u skladu sa čl. 17. i

69. Sporazuma, osim za IPARD III programe za koje će IPARD Upravljačko telo predložiti izmene i dopune Komisiji, uz dostavljanje kopije dokumenta NIPAK.

- (đ) podnositi velike projekte Komisiji na ocenu, u skladu sa članom 16. stav 6. Sporazuma;
 - (e) obezbeđivati da relevantni javni organi i zainteresovane strane, kao što su ekonomski, socijalni i ekološki partneri, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti budu propisno konsultovani i da imaju pravovremeni pristup relevantnim informacijama u vezi sa pomoći IPA III, u skladu sa članom 16. stav 4. Sporazuma.
- (3) NIPAK će biti odgovoran za sledeće zadatke iz oblasti upravljanja i kontrole:
- (a) uspostavljanje, funkcionisanje i učešće zainteresovanih strana u odborima za praćenje, u skladu sa čl. 52, 53. i 78. Sporazuma;
 - (b) aktivnosti vrednovanja i pristup podacima kod korisnika IPA III, u skladu sa čl. 55. i 56. Sporazuma.
- (4) NIPAK će postupati u skladu sa zahtevima za izveštavanje utvrđenim u čl. 59. i 60. Sporazuma.

Član 4 Nacionalni službenik za odobravanje (NAO)

- (1) NAO će snositi celokupnu odgovornost za finansijsko upravljanje sredstvima pomoći IPA III kod korisnika IPA III kao i za obezbeđivanje zakonitosti i regularnosti trošenja.
- (2) NAO će snositi opštu odgovornost za uspostavljanje i funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole IPA III kod korisnika IPA III. U tom smislu, NAO će:
 - (a) pripremiti i podneti Komisiji zahtev za poveravanje zadataka sprovođenja budžeta za dati program korisniku IPA III u skladu sa članom 13. stav 1. i stav 2. Sporazuma;
 - (b) bez odlaganja obavestiti Komisiju o svim suštinskim promenama sistema, pravila ili procedura koje se odnose na zadatke sprovođenja budžeta poverenih korisniku IPA III, u skladu sa članom 12. stav 4. Sporazuma;
 - (v) pratiti kontinuirano ispunjavanje zahteva definisanih u članu 12. stav 2. i stav 3. i Aneksu B Sporazuma od strane struktura i organa;
 - (g) obavestiti Komisiju, sa kopijom za NIPAK i Revizorski organ, o svakom neispunjavanju ovih zahteva i preduzimati sve odgovarajuće zaštitne mere u vezi sa izvršenim isplatama ili potpisanim ugovorima u skladu sa članom 14. stav 1. Sporazuma;
 - (d) preduzimati sve neophodne korake kako bi se osiguralo ponovno ispunjavanje uslova iz člana 12. st. 2. i 3. i Aneksom B Sporazuma.
 - (đ) uzimati u obzir rezultate svih eksternih provera i revizija u vezi sa sistemom upravljanja i kontrole IPA III, uključujući one koje su izvršili Revizorski organ, Komisija ili Evropski revizorski sud, i koordinirati pripremu i sprovođenje povezanih akcionih planova u cilju poboljšanja usklađenosti i efikasnosti sistema upravljanja i kontrole IPA III;
 - (e) obezbediti istragu i delotvoran tretman slučajeva sumnje na nepravilnost, prevare, korupcije i sukoba interesa, kao i funkcionisanje

povezanog mehanizma kontrole i izveštavanja, u skladu sa članom 51 st. 2, 3. i 4. Sporazuma.;

- (ž) pružati Službi za koordinaciju borbe protiv prevara iz člana 50. stav 2. Sporazuma mogućnost da direktno prijavi sumnje na nepravilnosti i prevaru i održavati redovan dijalog sa tom Službom o prijavljivanju nepravilnosti, kako bi se sprečilo dvostruko prijavljivanje ili neprijavljivanje slučajeva.
- (3) U oblasti finansijskog upravljanja NAO će:
- (a) uspostaviti obračunski računovodstveni sistem za evidentiranje i čuvanje, u elektronskom obliku, tačne, potpune i pouzdane računovodstvene podatke za svaki IPA III program/aktivnost/operaciju koju sprovodi korisnik IPA III u okviru sistema indirektnog upravljanja u skladu sa članom 58. stav 2. Sporazuma;
 - (b) organizovati i upravljati sistemom evro računa;
 - (v) slati Komisiji prognozu mogućih zahteva za plaćanje, u skladu sa članom 33. stav 3. Sporazuma;
 - (g) slati Komisiji zahteve za plaćanje i primati uplate od Komisije u skladu sa čl. 33, 34, 35. i 36. Sporazuma;
 - (d) obezbeđivati postojanje, ispravnost i dostupnost elemenata za sufinansiranje;
 - (đ) sredstva dobijena od Komisije i javno sufinansiranje stavljati na raspolaganje Posredničkim telima za finansijsko upravljanje za dalji transfer primaocima IPA III pomoći;
 - (e) obezbediti postojanje i dostupnost dovoljnih resursa za rešavanje mogućih nedostataka sredstava usled kašnjenja u prenosu sredstava iz Komisije ili naloga za povraćaj koje izdaje Komisija, u skladu sa članom 33. stav 8. Sporazuma;
 - (ž) obavljati menjačke poslove po potrebi;
 - (z) vršiti finansijska prilagođavanja u skladu sa članom 41. Sporazuma;
 - (i) davati komentare i informacije u postupcima za finansijske korekcije, u skladu sa članom 44. Sporazuma;
 - (j) dostavljati zapažanja o nameri Komisije da prekine ili obustavi plaćanja u skladu sa čl. 38. i 39. Sporazuma i preduzimati korektivne mere kada je to potrebno;
 - (k) vraćati sredstva u budžet Unije nakon naloga za povraćaj koje izdaje Komisija, u skladu sa čl. 40. i 46. Sporazuma.
- (4) NAO će postupati u skladu sa zahtevima za izveštavanje utvrđenim u članu 61. Sporazuma.

Član 5 Upravljačka struktura (US), Telo za podršku NAO (NAO SO) i Računovodstveno telo (RT)

- (1) Upravljačku strukturu čine Telo za podršku NAO i Računovodstveno telo.
- (2) Računovodstveno telo nalazi se u ministarstvu korisnika IPA III sa centralnom budžetskom nadležnošću i delovaće kao centralni organ trezora.
- (3) Telo za podršku NAO će podržavati NAO u izvršavanju zadataka navedenih u članu 4. stav 2. ovog Aneksa.

- (4) Računovodstveno telo će podržavati NAO u izvršavanju zadataka navedenih u članu 4. stav 3. ovog Aneksa i članu 61. stav 5. ovog Sporazuma.
- (5) Telo za podršku NAO i Računovodstveno telo će sarađivati u cilju obezbeđivanja usklađenosti, integriteta, delotvornosti i efikasnosti sistema upravljanja, kontrole i finansijskog upravljanja uspostavljenog za sprovođenje IPA III pomoći kod korisnika IPA III.

Član 6 Upravljački organ (UO)

- (1) Upravljački organ svakog programa biće odgovoran za celokupno upravljanje programom.
- (2) Upravljački organ će imenovati jedno ili više Posredničkih tela za obavljanje poslova finansijskog upravljanja programom (Posredničko telo za finansijsko upravljanje).
- (3) Zadaci finansijskog upravljanja biće odvojeni od Upravljačkog organa. Posredničko telo za finansijsko upravljanje samostalno donosi finansijske odluke u okviru programa.
- (4) Upravljački organ vrši nadzor nad radom Posredničkih tela za finansijsko upravljanje, uz poštovanje njihove samostalnosti u donošenju finansijskih odluka u okviru programa.
- (5) Upravljački organ programa može imenovati jedno ili više Posredničkih tela za obavljanje zadataka upravljanja u oblasti politike za koju su odgovorni u sistemu vlade ili uprave korisnika IPA III (Posrednička tela za upravljanje politikom).
- (6) Upravljački organ vrši nadzor nad radom Posredničkih tela za upravljanje politikom.
- (7) U cilju efikasnog upravljanja programima, Upravljački organ može, prema potrebi, da izvršava zadatke identifikovane u članu 2, članu 3 st. 2. i 3., članu 4. stav 2. i članu 7 stav 2. ovog Aneksa na nivou programa.
- (8) Upravljački organ će postupati u skladu sa zahtevima za izveštavanje iz člana 62. Sporazuma.

Član 6a IPA Upravljačko telo za ruralni razvoj (IPARD Upravljačko telo)

- (1) IPARD Upravljačko telo biće odgovorno za pripremu i sprovođenje IPARD III programa, koji će biti detaljnije opisan u sektorskom sporazumu.
- (2) IPARD Upravljačko telo će obavljati svoje funkcije u cilju efikasnog sprovođenja IPARD III programa.
- (3) U skladu sa članom 10. stav 1., tačka g) Sporazuma, takođe je odgovorno za:
 - (a) pripremu predloga IPARD III programa i svih njegovih izmena i dopuna, uključujući i one koje zahteva Komisija;
 - (b) obezbeđivanja mogućnosti kontrolisanja i proverljivosti mera koje će biti definisane IPARD III programom u saradnji sa IPARD Agencijom;
 - (v) izbor mera u okviru svakog poziva za podnošenje prijave u okviru IPARD III programa i njihov vremenski raspored, uslove podobnosti i finansijsku alokaciju po meri, po pozivu. Odluke se donose u dogovoru sa IPARD Agencijom;
 - (g) obezbeđivanje da je odgovarajuća nacionalni pravni osnov za sprovođenje IPARD III programa uspostavljen i ažuriran po potrebi;

- (d) pružanje pomoći u radu sektorskog odbora za praćenje iz člana 53. Sporazuma, posebno obezbeđivanjem dokumenata neophodnih za praćenje kvaliteta sprovođenja IPARD III programa.
- (4) IPARD Upravljačko telo će uspostaviti izveštajni i informacioni sistem za prikupljanje finansijskih i statističkih informacija o napretku IPARD III programa, takođe na osnovu informacija koje će dostaviti IPARD Agencija, i proslediti ove podatke IPARD III Odboru za praćenje, u skladu sa modalitetima dogovorenim između Republike Srbije i Komisije, koristeći gde je moguće kompjuterizovane sisteme koji omogućavaju razmenu podataka sa Komisijom i koji su povezani sa sistemom izveštavanja i informacionim sistemom koji će uspostaviti NAO.
- Sistem izveštavanja i informisanja treba da doprinese godišnjim i završnim izveštajima o sprovođenju iz člana 59. Sporazuma.
- (5) IPARD Upravljačko telo će predložiti Komisiji izmene i dopune IPARD III programa, sa kopijom za NIPAK-a, nakon konsultacija sa IPARD Agencijom i uz saglasnost IPARD III Odbora za praćenje. Odgovornost IPARD Upravljačkog organa će biti da obezbedi da relevantni organi budu obavešteni o potrebi da izvrše odgovarajuće administrativne promene kada su takve promene potrebne nakon odluke Komisije da izmeni i dopuni IPARD III program.
- (6) IPARD Upravljačko telo će svake godine sačiniti akcioni plan za planirane operacije u okviru mere tehničke pomoći, koji se dostavlja na saglasnost Odboru za praćenje IPARD III.
- (7) IPARD Upravljačko telo će izraditi plan vrednovanja u skladu sa članom 56. Sporazuma. On će biti dostavljen sektorskom odboru za praćenje kako je navedeno u članu 53. Sporazuma najkasnije godinu dana nakon usvajanja IPARD III programa od strane Komisije. On će izveštavati IPARD III Odbor za praćenje i Komisiju o napretku ostvarenom u sprovođenju ovog plana.
- (8) IPARD Upravljačko telo će izraditi koherentan plan aktivnosti vidljivosti i komunikacije u skladu sa članom 24. Sporazuma i konsultovati i obavestiti Komisiju, nakon što prihvati savete sektorskog odbora za praćenje. Plan će posebno istaći preduzete inicijative i inicijative koje treba preduzeti u vezi sa informisanjem šire javnosti o ulozi koju igra Unija u IPARD III programu i njegovim rezultatima.
- (9) Kada deo svojih zadataka prenese na drugi organ, IPARD Upravljačko telo zadržava punu odgovornost za upravljanje i sprovođenje tih zadataka u skladu sa principom odgovornog finansijskog upravljanja.

Član 6b IPA Agencija za ruralni razvoj (IPARD Agencija)

- (1) IPARD Agenciji će biti dodeljene funkcije i odgovornosti koje će biti detaljnije opisane u sektorskom sporazumu.

U skladu sa članom 10. stav 1. Sporazuma, takođe je odgovorna za:

- (a) pružanje potvrde Upravljačkom telu o kontrolisanosti i proverljivosti mera u IPARD III programu;
- (b) upućivanje poziva za podnošenje zahteva i objavljivanje rokova i uslova za ispunjavanje uslova uz prethodni dogovor sa Upravljačkim telom u vezi sa pitanjima iz člana 6a. stav 3. tačke v. i člana 8. stav 2. tačke v.;
- (v) odabir projekata koji će se sprovesti;

- (g) utvrđivanje ugovornih obaveza u pisanoj formi između IPARD Agencije i primalaca, uključujući informaciju o mogućim sankcijama u slučaju nepoštovanja tih obaveza i, po potrebi, izdavanje odobrenja za početak rada. IPARD Agencija može nastaviti da ugovara ili preuzima obaveze prema ovom Sporazumu za određenu meru do datuma kada Republika Srbija počne da zaključuje ugovore ili da preuzima obaveze za ovu meru u okviru bilo kog programa naslednika IPARD III;
 - (d) sprovođenje aktivnosti u sklopu praćenja kako bi se osigurao napredak projekata koji se sprovode;
 - (đ) izveštavanje o napretku u sprovođenju mera u odnosu na pokazatelje;
 - (e) obezbeđivanje da primalac bude svestan doprinosa Unije projektu;
 - (ž) obezbeđivanje izveštavanja o nepravilnostima na nacionalnom nivou;
 - (z) obezbeđivanje da NAO, Upravljačka struktura i IPARD Upravljačko telo dobiju sve informacije neophodne za obavljanje njihovih zadataka;
 - (i) obezbeđivanje poštovanja obaveza u vezi sa javnošću iz člana 23. Sporazuma.
- (2) U pogledu ulaganja u vrstu infrastrukturnih projekata za koje bi se inače očekivalo da će ostvariti značajan neto prihod, IPARD Agencija će, pre zaključenja ugovornih aranžmana sa potencijalnim primaocem, proceniti da li se radi o projektu ove vrste. Tamo gde se može zaključiti da jeste, IPARD Agencija će obezbediti da javna pomoć iz svih izvora ne prelazi 50% ukupnih troškova koji se odnose na projekat i koji se smatraju prihvatljivim za sufinansiranje Unije.
- (3) IPARD Agencija će osigurati da za bilo koji projekat u okviru IPARD III programa akumulacija javne pomoći dodeljene iz svih izvora ne prelazi maksimalne gornje granice javnih troškova.

Član 7 Posredničko telo za upravljanje politikom (PTUP)

- (1) Tamo gde je imenovano, Posredničko telo za upravljanje politikom će podržavati Upravljački organ u svim pitanjima za koje je odgovorno u sistemu vlade ili administracije korisnika IPA III.
- (2) Tamo gde je imenovano, Posredničko telo za upravljanje politikom će obezbediti tehničku ekspertizu (stručno znanje) za programiranje, sprovođenje, upravljanje i kontrolu programa. U tom kontekstu, Posredničko telo za upravljanje politikom će:
- (a) predlagati operacije za finansiranje i pripremati predloge programskih dokumenata;
 - (b) pripremati tehničku dokumentaciju neophodnu za raspisivanje javnih nabavki i poziva za podnošenje predloga i pomagati u pripremi odgovora na zahteve za pojašnjenjem;
 - (v) imenovati članove komisija za ocenjivanje sa pravom glasa;
 - (g) uspostaviti tim stručnjaka ili podržati Upravljački organ u uspostavljanju takvog tima, kako bi usvojio rezultate aktivnosti i ugovora koji se sprovode;
 - (d) pratiti tehničke aspekte akcija i ugovora;
 - (đ) potvrđivati da su ugovorene usluge pružene, nabavka isporučena i instalirana, da su radovi završeni i da su aktivnosti sprovedene;

- (e) izvršavati bilo koji drugi zadatak ili pružati podršku bilo kojem drugom zahtevu koji zavisi od tehničkog stručnog znanja Posredničkog tela za upravljanje politikom.

Član 8 Posredničko telo za finansijsko upravljanje (PTFU)

- (1) U saradnji sa drugim strukturama i organima, Posredničko telo za finansijsko upravljanje će:
 - (a) obezbediti da su aktivnosti predložene za finansiranje u skladu sa procedurama i kriterijima koji se primenjuju na program, akciju, javnu nabavku i poziv za podnošenje predloga;
 - (b) vršiti praćenje na nivou ugovora, uključujući administrativne, finansijske, tehničke i fizičke aspekte izvršenja ugovora;
 - (v) proveravati da li su plaćanja primaocima u skladu sa propisima Unije i korisnika IPA III, zahtevima programa i uslovima iz ugovora;
- (2) Posredničko telo za finansijsko upravljanje samostalno obavlja sledeće poslove:
 - (a) sprovodi procedure nabavki, postupke dodele bespovratnih sredstava i druge postupke ugovaranja, u skladu sa čl. 18, 19. i 22. Sporazuma;
 - (b) obezbeđuje da su aktivnosti odabrane za finansiranje u skladu sa procedurama i kriterijima koji se primenjuju na program, akciju, javnu nabavku i poziv za podnošenje predloga;
 - (v) zaključuje ugovore i izmene i dopune e ugovora;
 - (g) odobrava isplate primaocima IPA III pomoći;
 - (d) odobrava povraćaj sredstava od primalaca IPA III pomoći.

Član 9 Revizorski organ (RO)

- (1) Korisnik IPA III uspostavlja Revizorski organ koji predstavlja javno telo funkcionalno nezavisno od struktura i organa iz člana 10. stava 1., tačaka a) do g) Sporazuma. Revizorski organ uživa neophodnu finansijsku samostalnost.
- (2) Rukovodilac Revizorskog organa mora da poseduje odgovarajuću stručnost, znanje i iskustvo u oblasti revizije potrebne za obavljanje poslova u njegovoj nadležnosti.
- (3) Revizorski poslovi koje obavlja Revizorski organ vrše se u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Pomenuti poslovi uključuju revizije sistema, revizije operacija i revizije računa.
- (4) Do kraja novembra svake godine, Revizorski organ dostavlja revizorsku strategiju koja se zasniva na proceni rizika Evropskoj komisiji u skladu sa modelom predstavljenim u Aneksu E, uz dostavljanje kopije dokumenta Nacionalnom službeniku za odobravanje. Revizorska strategija pokriva period naredne tri finansijske godine i ažurira se svake godine. Dodatni posebni zahtevi u vezi sa revizorskom strategijom mogu biti precizirani u sektorskim ili finansijskim sporazumima.
- (5) Komisija može dati dalje smernice o metodologiji za rad revizije, izveštaje i mišljenja.
- (6) Revizorski organ će se pridržavati zahteva za izveštavanje koji su utvrđeni u članu 63. Sporazuma.

ANEKS B

OKVIR INTERNE KONTROLE

Komponente, principi i karakteristike okvira interne kontrole u okviru IPA III u sistemu indirektnog upravljanja od strane zemalja korisnica

I KONTROLNO OKRUŽENJE

Kontrolno okruženje je skup standarda ponašanja, procesa i struktura koji obezbeđuju osnovu za sprovođenje interne kontrole u celoj organizaciji¹⁸. Više rukovodstvo¹⁹ određuje „ton sa vrha“ – značaj važnosti interne kontrole, uključujući očekivane standarde ponašanja.

1. Organizacija pokazuje posvećenost integritetu i etičkim vrednostima.

Karakteristike:

- 1.1. „*Ton sa vrha*“. Svi nivoi upravljanja poštuju integritet i etičke vrednosti u svojim uputstvima, postupcima i ponašanju.
- 1.2. *Standardi ponašanja*. Integritet i etičke vrednosti utvrđeni su standardima ponašanja i podrazumevaju se na svim nivoima organizacije, a poštuju ih i spoljni pružaoci usluga i korisnici.
- 1.3. *Usklađenost sa standardima*. Uspostavljeni su procesi za procenu da li su pojedinci i entiteti usklađeni sa standardima ponašanja i za blagovremeno rešavanje odstupanja.

2. Više rukovodstvo vrši nadzor nad razvojem i sprovođenjem interne kontrole.

Karakteristike:

- 2.1 *Više rukovodstvo nadgleda upravljanje, upravljanje rizikom i prakse interne kontrole i preuzima opštu odgovornost za upravljanje na nižim nivoima*. Ovo se sprovodi korišćenjem odgovarajućih radnih modaliteta i kanala komunikacije.
- 2.2 *Svaki rukovodilac nadgleda sisteme interne kontrole unutar svog entiteta*. Svaki rukovodilac nadgleda razvoj i sprovođenje interne kontrole. U ovom zadatku ih podržavaju koordinatori interne kontrole.
- 2.3 *Svaki viši rukovodilac daje izjavu o upravljanju* u pogledu odgovarajuće raspodele sredstava i njihove upotrebe za predviđenu namenu i u skladu sa principima odgovornog finansijskog upravljanja, kao i u pogledu adekvatnosti kontrolnih procedura koje su uspostavljene.
- 2.4 *Koordinatori interne kontrole igraju ključnu ulogu koordinirajući pripremu izjava o upravljanju*.

3. Rukovodstvo uspostavlja strukturu, linije izveštavanja i odgovarajuća ovlašćenja i odgovornosti u ostvarivanju ciljeva.

¹⁸ U ovom aneksu, organizacija označava ceo sistem upravljanja i kontrole IPA III uspostavljen u državi korisnici.

¹⁹ U ovom Aneksu više rukovodstvo obuhvata NAO i rukovodioce Upravljačkog organa.

Karakteristike:

- 3.1 *Upravljačke strukture su sveobuhvatne.* Projektovanje i sprovođenje struktura upravljanja i nadzora pokriva sve politike, programe i aktivnosti. One pokrivaju sve vrste troškova, mehanizme isporuke i subjekte zadužene za sprovođenje budžeta kako bi podržale postizanje ciljeva politike, operativnih i kontrolnih ciljeva.
 - 3.2 *Ovlašćenja i odgovornosti.* Viši rukovodioci, prema potrebi, delegiraju ovlašćenja i koriste odgovarajuće procese i tehnologiju za dodelu odgovornosti i razdvajanje dužnosti po potrebi na različitim nivoima organizacije.
 - 3.3 *Linije izveštavanja.* Viši rukovodioci projektuju i vrednuju linije izveštavanja unutar entiteta kako bi omogućili izvršenje ovlašćenja, ispunjavanje odgovornosti i protok informacija.
- 4. Organizacija pokazuje posvećenost privlačenju, razvijanju i zadržavanju kompetentnih pojedinaca u skladu sa ciljevima.**

Karakteristike:

- 4.1 *Okvir kompetencija.* Entiteti definišu kompetencije neophodne da podrže postizanje ciljeva i redovno ih procenjuju u celoj organizaciji, preduzimajući mere za rešavanje nedostataka gde je to potrebno.
 - 4.2 *Profesionalni razvoj.* Subjekti obezbeđuju obuku i podučavanje neophodnu za privlačenje, razvoj i zadržavanje dovoljnog broja kompetentnog osoblja.
 - 4.3 *Mobilnost.* Subjekti planiraju mobilnost osoblja kako bi postigli pravu ravnotežu između kontinuiteta i obnove.
 - 4.4 *Planiranje sukcesije i modaliteti zamene* za operativne aktivnosti i finansijske transakcije su uspostavljeni kako bi se obezbedio kontinuitet poslovanja.
- 5. Organizacija smatra pojedince odgovornim za njihove obaveze u okviru interne kontrole u ostvarivanju ciljeva.**

Karakteristike:

- 5.1 *Sprovođenje odgovornosti.* Organizacija definiše jasne uloge i odgovornosti i drži pojedince odgovornim za obavljanje odgovornosti interne kontrole u celoj organizaciji i za sprovođenje korektivnih mera po potrebi.
- 5.2 *Ocenjivanje osoblja.* Efikasnost, sposobnosti i ponašanje osoblja u službi se godišnje procenjuju u odnosu na očekivane standarde ponašanja i postavljene ciljeve. Slučajevi nedovoljnog učinka se rešavaju na odgovarajući način.
- 5.3 *Unapređenje osoblja.* O unapređenju se odlučuje nakon razmatranja komparativnih zasluga kvalifikovanog osoblja uzimanjem u obzir, posebno, izveštaja o njihovom ocenjivanju.

II PROCENA RIZIKA

Procena rizika je dinamičan i iterativni proces za identifikaciju i procenu rizika, koji bi mogli da utiču na postizanje ciljeva, i za utvrđivanje načina na koji takvim rizicima treba upravljati.

6. Organizacija specificira ciljeve dovoljno jasno da omogući identifikaciju i procenu rizika u vezi sa ciljevima.

Karakteristike:

- 6.1 *Misija.* Entiteti imaju ažurirane izjave o misiji koje su usklađene na svim

hijerarhijskim nivoima, sve do zadataka i ciljeva dodeljenih pojedinim članovima osoblja. Izjave o misiji su usklađene sa odgovornostima subjekata i ciljevima politike.

- 6.2 *Ciljevi su postavljeni na svakom nivou.* Ciljevi subjekata su jasno postavljeni i ažurirani kada je to neophodno (npr. značajne promene prioriteta, aktivnosti ili organigrama). Oni se dosledno filtriraju do različitih nivoa organizacije, a rukovodstvo i osoblje ih saopštavaju i razumeju.
- 6.3 *Postavljaju se ciljevi za najznačajnije aktivnosti.* Ciljevi²⁰ i pokazatelji²¹ obuhvataju najznačajnije aktivnosti subjekata koje doprinose ispunjavanju prioriteta, kao i operativnom upravljanju.
- 6.4 *Ciljevi čine osnovu za izdvajanje resursa.* Rukovodstvo koristi postavljene ciljeve kao osnovu za dodelu raspoloživih sredstava koja su potrebna za postizanje ciljeva politike, operativnog i finansijskog učinka.
- 6.5 *Ciljevi finansijskog izveštavanja.* Ciljevi finansijskog izveštavanja su u skladu sa računovodstvenim principima koje zahteva Komisija.
- 6.6 *Ciljevi nefinansijskog izveštavanja.* Nefinansijsko izveštavanje pruža rukovodstvu tačne i potpune informacije potrebne za upravljanje organizacijom na svim nivoima.
- 6.7 *Tolerancija rizika i materijalnost.* Prilikom postavljanja ciljeva, rukovodstvo definiše prihvatljive nivoe varijacije u odnosu na njihovo postizanje (tolerancija na rizik), kao i odgovarajući nivo materijalnosti za potrebe izveštavanja, uzimajući u obzir isplativost.
- 6.8 *Praćenje.* Postavljanje ciljeva i pokazatelja učinka omogućavaju praćenje napretka ka njihovom ostvarenju.

7. Organizacija identifikuje rizike za postizanje svojih ciljeva i analizira rizike kao osnovu za određivanje načina na koji rizicima treba upravljati.

Karakteristike

- 7.1 *Identifikacija rizika.* Svaki subjekt identifikuje i procenjuje rizike na različitim organizacionim nivoima, analizirajući unutrašnje i spoljne faktore. Rukovodstvo i osoblje uključeni su u proces na odgovarajućem nivou.
- 7.2 *Ocena rizika.* Subjekt ocenjuje značaj identifikovanih rizika i određuje kako da odgovori na značajne rizike s obzirom na to kako svakim od njih treba da se upravlja i da li da se prihvati, izbegne, smanji ili podeli rizik. Intenzitet ublažavanja kontrola je proporcionalan značaju rizika.
- 7.3 *Identifikacija rizika i ocena rizika su uključeni u godišnje planiranje* i redovno se prate.

8. Organizacija razmatra potencijal za prevaru u proceni rizika za postizanje ciljeva.

Karakteristike:

- 8.1 *Rizik od prevare.* Procedure identifikacije i procene rizika (videti princip 7) razmatraju moguće podsticaje, pritiske, prilike i stavove koji mogu dovesti do bilo koje vrste prevare, posebno lažnog prijavljivanja, gubitka imovine, otkrivanja osetljivih informacija i korupcije.
- 8.2 *Strategija borbe protiv prevara.* Organizacija u celini, i svaki subjekt posebno, uspostavljaju i sprovode mere za suzbijanje prevara i svih nezakonitih radnji koje utiču na finansijske interese EU. Oni to čine tako što uspostavljaju

²⁰ Ciljevi moraju biti SMART.

²¹ Pokazatelji moraju biti RACER.

zdravu strategiju za borbu protiv prevara kako bi poboljšali prevenciju, otkrivanje i uslove za istragu prevara, kao i da bi utvrdili mere reparacije i odvracanja, uz proporcionalne i odvracajuće sankcije.

9. Organizacija identifikuje i procenjuje promene koje bi mogle značajno uticati na sistem interne kontrole.

Karakteristike:

- 9.1 *Procena promena.* Proces identifikacije rizika uzima u obzir promene u unutrašnjem i spoljnom okruženju, u politikama i operativnim prioritetima, kao i u odnosu rukovodstva prema sistemu interne kontrole.

III KONTROLNE AKTIVNOSTI

Kontrolne aktivnosti obezbeđuju ublažavanje rizika u vezi sa postizanjem ciljeva politike, poslovanja i interne kontrole. Izvode se na svim nivoima organizacije, u različitim fazama poslovnih procesa i širom tehnološkog okruženja. One mogu biti preventivne ili ih je moguće otkrivati i obuhvataju niz manuelnih i automatizovanih aktivnosti, kao i podelu dužnosti.

10. Organizacija bira i razvija kontrolne aktivnosti koje doprinose ublažavanju rizika za postizanje ciljeva na prihvatljiv nivo.

Karakteristike:

- 10.1 *Kontrolne aktivnosti se sprovode radi ublažavanja identifikovanih rizika.* One su prilagođene specifičnim aktivnostima i rizicima svakog subjekta i njihov intenzitet je proporcionalan osnovnim rizicima.
- 10.2 *Kontrolne aktivnosti su integrisane u strategiju kontrole.* Strategija kontrole uključuje niz provera, uključujući nadzorne aranžmane, i gde je to prikladno, treba da uključi ravnotežu pristupa za ublažavanje rizika, uzimajući u obzir manualne i automatizovane kontrole, kao i preventivne i kontrole otkrivanja.
- 10.3 *Podela dužnosti.* Prilikom uspostavljanja kontrolnih mera, rukovodstvo razmatra da li su dužnosti pravilno podeljene između članova osoblja kako bi se smanjio rizik od greške i neodgovarajućih ili lažnih radnji.
- 10.4 *Planovi kontinuiteta poslovanja* zasnovani na analizi uticaja na poslovanje postoje, ažurirani su i koristi ih obučeno osoblje kako bi se osiguralo da je organizacija u mogućnosti da nastavi sa radom u najvećoj mogućoj meri u slučaju većeg poremećaja. Tamo gde je potrebno, planovi kontinuiteta poslovanja moraju uključivati koordinirane i dogovorene planove oporavka od katastrofe za vremenski osetljivu infrastrukturu podrške (npr. IT sistemi).

11. Organizacija bira i razvija opšte kontrolne aktivnosti nad tehnologijom kako bi podržala postizanje ciljeva.

Karakteristike:

- 11.1 *Kontrola nad tehnologijom.* Kako bi osigurali da tehnologija koja se koristi u poslovnim procesima, uključujući automatizovane kontrole, bude pouzdana, a uzimajući u obzir ukupne korporativne procese, subjekti biraju i razvijaju kontrolne aktivnosti nad nabavkom, razvojem i održavanjem tehnologije i povezane infrastrukture.
- 11.2 *Bezbednost IT sistema.* Subjekti primenjuju odgovarajuće kontrole kako bi osigurali bezbednost IT sistema u slučajevima gde su oni vlasnici sistema. Oni to rade u skladu sa principima upravljanja IT bezbednošću, posebno u pogledu zaštite podataka, profesionalne tajne, dostupnosti, poverljivosti i integriteta.

12. Organizacija sprovodi kontrolne aktivnosti kroz korporativne politike koje utvrđuju šta se očekuje i u postupcima koji sprovode politike u delo.

Karakteristike:

- 12.1 *Odgovarajuće procedure kontrole obezbeđuju postizanje ciljeva.* Kontrolne procedure dodeljuju odgovornost za kontrolne aktivnosti subjektu ili pojedincu odgovornom za dotični rizik. Član(ovi) koji su zaduženi obavljaju kontrolne aktivnosti blagovremeno i sa dužnom pažnjom, preduzimajući korektivne mere tamo gde je to potrebno. Rukovodstvo periodično ponovo procenjuje kontrolne procedure kako bi osiguralo da ostaju relevantni.
- 12.2 *Izveštavanje o izuzecima* je jedan od upravljačkih alata koji se koriste za donošenje zaključaka o efektivnosti interne kontrole i potrebnim promenama u sistemu interne kontrole. Sistem je uspostavljen kako bi se osiguralo da svi slučajevi preovlađujućih kontrola ili odstupanja od utvrđenih procesa i procedura budu dokumentovani u izveštajima o izuzecima. Svi slučajevi moraju biti opravdani i odobreni pre preduzimanja radnji i evidentirani na centralnom nivou.
- 12.3 *Procene uticaja i vrednovanje troškova* programa, zakona i propisa i drugih aktivnosti koje ne dovode do potrošnje sredstava obavljaju se u skladu sa zakonskim uslovima i najboljom praksom, da bi se procenio učinak intervencija EU i analizirale opcije i povezani uticaji na nove inicijative.

IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJA

Informacije su neophodne da bi organizacija sprovodila internu kontrolu i da bi podržala postizanje ciljeva. Postoji eksterna i interna komunikacija. Eksterna komunikacija pruža javnosti i zainteresovanim stranama informacije o ciljevima i aktivnostima organizacije. Interna komunikacija obezbeđuje osoblju informacije koje su mu potrebne za postizanje njihovih ciljeva i za obavljanje svakodnevnih kontrola.

13. Organizacija pribavlja ili generiše i koristi relevantne informacije kvaliteta za podršku funkcionisanju interne kontrole.

Karakteristike:

- 13.1 *Upravljanje informacijama i dokumentima.* Subjekti identifikuju informacije potrebne za podršku funkcionisanju sistema interne kontrole i postizanju ciljeva. Informacioni sistemi obrađuju relevantne podatke prikupljene iz internih i eksternih izvora, kako bi dobili potrebne i očekivane kvalitetne informacije u skladu sa važećim pravilima o bezbednosti, upravljanju dokumentima i zaštiti podataka. Ove informacije se proizvode blagovremeno i pouzdane su, aktuelne, tačne, potpune, dostupne, zaštićene, proverljive, arhivirane i sačuvane. Dele se unutar organizacije u skladu sa preovlađujućim smernicama.

14. Organizacija interno saopštava informacije, uključujući ciljeve i odgovornosti za internu kontrolu, neophodne za podršku funkcionisanju interne kontrole.

Karakteristike:

- 14.1 *Interna komunikacija.* Subjekti interno komuniciraju o svojim ciljevima, izazovima, preduzetim radnjama i postignutim rezultatima, uključujući, ali ne ograničavajući se na ciljeve i odgovornosti interne kontrole.
- 14.2 *Odvojene veze za komunikaciju,* za slučajeve kao što su linije za prijavu odnosno „uzbunjivanje” su uspostavljene na nivou organizacije čime je osiguran protok informacija u slučajevima kada su uobičajeni kanali

komunikacije neefikasni.

15. Organizacija komunicira sa spoljnim stranama o pitanjima koja utiču na funkcionisanje unutrašnje kontrole.

Karakteristike:

- 15.1 *Eksterna komunikacija.* Svi subjekti obezbeđuju da njihova eksterna komunikacija bude dosledna i relevantna za ciljnu publiku. Organizacija uspostavlja jasne odgovornosti za usklađivanje komunikacijskih aktivnosti subjekata sa prioritetima i narativom organizacija.
- 15.2 *Komunikacija o internoj kontroli.* Organizacija komunicira sa spoljnim stranama o funkcionisanju komponenti interne kontrole. Relevantne i blagovremene informacije se saopštavaju eksterno, uzimajući u obzir vreme, publiku i prirodu komunikacije, kao i zakonske, regulatorne i fiducijarne zahteve.

V AKTIVNOSTI PRAĆENJA

Kontinuirane i specifične procene se koriste da bi se utvrdilo da li je svaka od pet komponenti interne kontrole prisutna i funkcioniše. Kontinuirane procene, ugrađene u poslovne procese na različitim nivoima organizacije, obezbeđuju pravovremene informacije o svim nedostacima. Nedostaci se procenjuju i nedostaci se saopštavaju i ispravljaju na vreme, sa ozbiljnim problemima koji se prijavljuju po potrebi.

16. Organizacija bira, razvija i vrši stalne ili specifične procene kako bi utvrdila da li su komponente interne kontrole prisutne i da li funkcionišu.

Karakteristike:

- 16.1 *Kontinuirane i specifične procene.* Subjekti kontinuirano prate rad sistema interne kontrole pomoću alata koji omogućavaju identifikaciju nedostataka interne kontrole, registrovanje i procenu rezultata kontrole, kao i odstupanja i izuzetke kontrole. Tekuće procene su ugrađene u poslovne procese i prilagođene promenljivim uslovima. Pored toga, kada je potrebno, subjekti vrše posebne procene i internu reviziju, uzimajući u obzir promene u kontrolnom okruženju.
- 16.2 *Dovoljno znanja i informacija.* Osoblje koje vrši tekuće ili specifične procene ima dovoljno znanja i informacija da to uradi, posebno o obimu i potpunosti rezultata kontrole, odstupanja od kontrole i izuzetaka.
- 16.3 *Procene zasnovane na riziku i periodične procene.* Subjekti menjaju obim i učestalost specifičnih procena i interne revizije u zavisnosti od identifikovanih rizika. Specifične procene i interna revizija se vrše periodično kako bi se obezbedile objektivne povratne informacije.

17. Organizacija procenjuje i blagovremeno saopštava nedostatke interne kontrole onim Stranama koje su odgovorne za preduzimanje korektivnih mera, uključujući više rukovodstvo.

Karakteristike:

- 17.1 *Nedostaci.* Uz podršku koordinatora interne kontrole, rukovodioci razmatraju rezultate procena kako sistem interne kontrole funkcioniše u subjektu. Nedostaci se saopštavaju rukovodstvu i subjektima odgovornim za preduzimanje korektivnih radnji.

Izraz „nedostatak interne kontrole” označava nedostatak jedne ili više

komponenti i relevantnog(ih) principa koji smanjuju verovatnoću za subjekt postigne svoje ciljeve. Postoji veliki nedostatak u sistemu interne kontrole ako rukovodstvo utvrdi da komponenta i jedan ili više relevantnih principa nisu prisutni ili ne funkcionišu ili da komponente ne funkcionišu zajedno. Kada postoji veći nedostatak, rukovodilac ne može zaključiti da je ispunio zahteve efikasnog Sistema interne kontrole. Da bi klasifikovao ozbiljnost nedostataka interne kontrole, rukovodstvo prosuđuje na osnovu relevantnih kriterija sadržanih u propisima, pravilima ili spoljnim standardima.

- 17.2 *Korektivne radnje.* Korektivne radnje blagovremeno preduzimaju članovi osoblja zaduženi za dotične procese, pod nadzorom njihovog rukovodstva. Uz podršku koordinatora interne kontrole, svaki rukovodilac prati i preuzima odgovornost za blagovremeno sprovođenje korektivnih radnji.

ANEKS V

Model za izjave o upravljanju

Ja, dolepotpisani (prezime, ime, zvanje ili funkcija), Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) Republike Srbije za program (*naziv programa*)

na osnovu sprovođenja (*naziv programa*) tokom finansijske godine koja se završila 31. decembra (*godina*) (osim kada je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili finansijskim sporazumom), na osnovu sopstvene ocene i svih informacija koje su mi dostupne, uključujući rezultate provera rukovodstva i revizije u vezi sa troškovima koji su uključeni u godišnje račune, godišnje finansijske izveštaje i izjavama za finansijsku godinu (*godina*),

i uzimajući u obzir svoje obaveze prema Okvirnom sporazumu o finansijskom partnerstvu između Evropske komisije i Republike Srbije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Republici Srbiji u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III) od [*datum*],

ovim izjavljujem da su:

- informacije u godišnjim računima, godišnjim finansijskim izveštajima ili izjavama pravilno predstavljene, potpune i tačne,
- troškovi uneseni u godišnje račune, godišnje finansijske izveštaje ili izjave u skladu sa važećim zakonom i da su korišćeni za svoju namenu,
- sistem upravljanja i kontrole uspostavljen za program daje neophodne garancije u pogledu zakonitosti i pravilnosti osnovnih transakcija.

Potvrđujem da su nepravilnosti identifikovane u revizorskim i kontrolnim izveštajima vezanim za finansijsku godinu na odgovarajući način tretirane u godišnjim računima, godišnjim finansijskim izveštajima i izjavama.

Takođe potvrđujem da su troškovi koji su predmet tekuće procene njihove zakonitosti i pravilnosti isključeni iz godišnjih računa, godišnjih finansijskih izveštaja i izjava do zaključenja procene, radi mogućeg uključivanja u zahtev za plaćanje u narednoj finansijskoj godini.

Prikazano je adekvatno praćenje nedostataka u sistemu upravljanja i kontrole koji su prijavljeni u tim izveštajima ili je praćenje u toku vezano za sledeće potrebne korektivne radnje: (*Navesti koje korektivne radnje su još uvek u toku na dan potpisivanja izjave*).

Takođe potvrđujem da postoje efikasne i proporcionalne mere protiv prevara i da one uzimaju u obzir rizike identifikovane u tom smislu.

Na kraju potvrđujem da mi nije poznato postojanje nekog neobelodanjenog pitanja u vezi sa sprovođenjem programa koje bi moglo naneti štetu ugledu programa.

[Odeljak za napomene treba biti uključen gde god se smatra potrebnim.]

(Mesto i datum izdavanja)

Potpis

(Ime i prezime i zvanje ili funkcija)

ANEKS G

Model godišnjeg izveštaja o revizorskoj aktivnosti¹

koji se upućuje:

- Evropskoj komisiji
- Vladi Republike Srbije
- sa kopijom Nacionalnom IPA koordinatoru (NIPAK) Republike Srbije i
- sa kopijom Nacionalnom službeniku za odobravanje (NAO) Republike Srbije

1. UVOD

- 1.1 Identifikacija Revizorskog organa i drugih organa koji su bili uključeni u pripremu izveštaja.
- 1.2 Referentni period (tj. finansijska godina i period od 12 meseci od 1. jula ... (*godine*) do 30. juna ... (*godine*), osim ako je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom), i obim revizija (uključujući priznate troškove prijavljene Komisiji za predmetni period).
- 1.3 Identifikacija programa/akcije/sektora obuhvaćenih izveštajem i njegovog/njihovih Upravljačkog organa i Posredničkih tela.
- 1.4 Opis preduzetih koraka za pripremu izveštaja i sastavljanje revizorskog mišljenja.

2. ZNAČAJNE PROMENE U SISTEMIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

- 2.1 Detalji o svim značajnijim promenama u sistemima upravljanja i kontrole i potvrda njihove usklađenosti sa članom 8. Uredbe Komisije o sprovođenju (EU) 2021/2236 na osnovu revizorskog rada koji je obavio Revizorski organ.
- 2.2 Datumi od kojih se ove promene primenjuju, datumi obaveštenja o promenama Revizorskom organu, kao i uticaj ovih promena na rad revizije treba da budu naznačeni.

3. PROMENE U STRATEGIJI REVIZIJE

- 3.1 Detalji svih promena unetih u strategiju revizije i srodna objašnjenja. Treba naročito navesti bilo kakvu promenu metode uzorkovanja koja se koristi za reviziju poslovanja (videti Odeljak 5).
- 3.2 Revizorski organ pravi razliku između izmena nastalih u kasnijoj fazi, koje ne utiču na rad obavljen tokom referentnog perioda i izmena nastalih tokom referentnog perioda, koje utiču na rad i rezultate revizije.

Uključene su samo promene u poređenju sa prethodnom verzijom strategije revizije.

4. REVIZIJA SISTEMA

- 4.1 Detalji o organima/telima koja su izvršila revizije sistema, uključujući i sam Revizorski organ.
- 4.2 Tabela sa pregledom izvršenih revizija, uz navođenje organa/tela koji su podvrgnuti reviziji, procena ključnih zahteva za svaki organ/telo, obuhvaćena²

¹ U skladu sa članom 63. stav 2. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu

² Pitanja treba da odgovaraju onima navedenim u strategiji revizije (ali ne isključivo), kao što su provere kvaliteta menadžmenta, uključujući i u vezi sa poštovanjem javnih nabavki. Državna pomoć, ekološki zahtevi, jednake šanse. Implementacija finansijskih instrumenata, efikasnost IT sistema, izveštavanje o

pitanja i poređenja sa planiranim revizijama. Pregled uključuje program (referencu/naziv), organ/telo koji je izvršio reviziju sistema, datum revizije, obim revizije uključujući ograničenja u obimu i organe/tela koji su bili predmet revizije. Horizontalne tematske revizije takođe se prikazuju u ovom Odeljku.

Period revizije	1.Program (referenca/zvanje)	2.Revizorski organ ³	3.Telo (i) predmet revizije	4.Datum revizije ⁴	5.Obim revizije ⁵	6. Glavni nalazi i zaključci	7.Problemi sistemskog karaktera i preduzete mere	8.Procjenjen finansijski uticaj (ako je primenjivo)	9. Stanje praćenja (zatvoreno/ili ne)

- 4.3 Opis osnove za izvršene revizije, uključujući upućivanje na primenljivu strategiju revizije, a posebno na metodologiju procene rizika i rezultate koji su doveli do uspostavljanja plana revizije za revizije sistema. Ako je procena rizika revidirana, to treba da bude opisano u gornjem odeljku 3. koji pokriva promene u strategiji revizije.
- 4.4 Opis glavnih nalaza i zaključaka izvedenih iz revizija sistema, uključujući revizije usmerene na specifične tematske oblasti.
- 4.5 Indikacije o tome da li se neki identifikovani problemi smatraju da su sistemskog karaktera, detalji preduzetih mera, uključujući kvantifikaciju neregularnih troškova i sva povezana finansijska prilagođavanja/korekcije koje su urađene.
- 4.6 Informacije o praćenju preporuka revizije iz revizija sistema iz prethodnih godina.
- 4.7 Opis (gde je primenjivo) specifičnih nedostataka u vezi sa upravljanjem finansijskim instrumentima, otkrivenih tokom revizija sistema i naknadnih radnji koje je preduzeo korisnik IPA III da bi otklonio ove nedostatke.
- 4.8 Nivo sigurnosti dobijen nakon revizije sistema (nizak/prosečan/visok) i obrazloženje.

5. REVIZIJA OPERACIJA

- 5.1 Informacija o identifikovanim organima/telima koja su izvršila reviziju operacija, uključujući Revizorski organ.
- 5.2 Opis primenjene metodologije uzorkovanja i informacije o tome da li je metodologija u skladu sa strategijom revizije.
- 5.3 Indikacija parametara uzorkovanja i druge informacije za statističke ili nestatističke procedure uzorkovanja, osnovne kalkulacije za odabir uzorka (u formatu koji omogućava razumevanje osnovnih koraka koji su preduzeti, u skladu sa specifičnom metodom uzorkovanja) i objašnjenje stručne ocene koja je primenjena.

Informacije treba da sadrže: nivo materijalnosti, nivo pouzdanosti, jedinicu

isplatama i povraćajima. Sprovođenje procene rizika od prevare; pouzdanost podataka koji se odnose na indikatore i prekretnice i na napredak Programa u postizanju njegovih ciljeva.

³ Spisak organa koji su izvršili reviziju sistema, uključujući i sam Revizorski organ.

⁴ Datum rada revizije na terenu.

⁵ Organi koji su predmet revizije, horizontalna tematika koja je predmet revizije, ograničenja u obimu, ...

uzorkovanja, očekivanu stopu greške, interval uzorkovanja, standardnu devijaciju, vrednost populacije, veličinu populacije, veličinu uzorka i informacije o stratifikaciji.

- 5.4 Usklađivanje priznatih troškova prijavljenih Komisiji za period od 12 meseci i populacije iz koje je uzet slučajni uzorak. Stavke usaglašavanja uključuju negativne stavke u kojima su izvršena finansijska prilagođavanja/korekcija, kao i razlike između iznosa prijavljenih u evrima i iznosa u valuti korisnika IPA III, gde je relevantno.
- 5.5 Tamo gde ima negativnih stavki, potvrda da su tretirani kao posebna populacija. Analiza glavnih rezultata revizija ovih jedinica, odnosno fokusiranje na verifikaciju da li iznosi odgovaraju odlukama o primeni finansijskih prilagođavanja/korekcija (koje su doneli korisnik IPA III ili Komisija) i usaglašavanje sa iznosima uključenim u račune kao povučenim i povraćenim/treba da budu povraćeni.
- 5.6 Kada se koristi nestatistički metod uzorkovanja, navesti razloge za korišćenje metode, procenat jedinica uzorkovanja/troškova priznatih obuhvaćenih revizijom, preduzete korake da se obezbedi slučajnost uzorka imajući u vidu da uzorak mora da bude reprezentativan. Pored toga, definisati korake koji su preduzeti da bi se obezbedila dovoljna veličina uzorka koji će omogućiti Revizorskom organu da sačini validno revizorsko mišljenje. Ukupna (projektovana) stopa greške se takođe izračunava tamo gde je korišćena nestatistička metoda uzorkovanja.
- 5.7 Tabela sa pregledom (videti Odeljak 9), raščlanjena gde je to primenjivo po svakom programu, sa naznakom priznatih troškova i izvršenih plaćanja prijavljenih Komisiji, priznatih troškova koji su revidirani i identifikovanih grešaka.

Informacije koje se odnose na nasumični uzorak razlikuju se od onih koje se odnose na druge uzorke ako je primenjivo (npr. komplementarni uzorci zasnovani na riziku).

- 5.8 Analiza glavnih nalaza revizije poslovanja, koja opisuje:
- a) broj revidiranih jedinica uzorka, odgovarajući iznos;
 - b) iznos i vrstu greške prema jedinici uzorkovanja⁶;
 - v) ukupne greške⁷;
 - g) prirodu pronađenih grešaka⁸;
 - d) osnovne uzroke, predložene korektivne mere, uključujući one koje imaju za cilj da poboljšaju sistem upravljanja i kontrole i uticaj na revizorsko mišljenje.
- 5.9 Detalji o ukupnoj stopi greške⁹ i stopi preostale greške¹⁰. Indikacija gornje granice stope greške (gde je primenjivo).

Indikacija ukupne stope stratuma i stopa¹¹ preostalih grešaka, pratećih

⁶ Proizvoljne, sistemske, sa greškom

⁷ „Ukupne greške“ označavaju sumu projektovanih proizvoljnih grešaka i, ukoliko je primenljivo, sistemskih grešaka i nekorigovanih anomaljskih grešaka.

⁸ Na primer: kvalifikovanost, javne nabavke, državna pomoć

⁹ „Ukupna stopa greške“ označava iznos ukupnih grešaka podeljen iznosom populacije.

¹⁰ „Stopa preostale greške“ označava iznos ukupne greške umanjene za finansijske korekcije primenjene od strane IPA III korisnice (pomenute u odeljku 5.11), podeljen iznosom populacije.

¹¹ Stopa greške stratuma treba da bude obelodanjena u slučajevima gde se primenjuje stratifikacija, koja pokriva pod-populacije sa sličnim karakteristikama, stavke visokih vrednosti, programe (u slučajevima grupisanja programa).

nedostataka, nepravilnosti u iznosima i uticaja na revizorsko mišljenje.

Osnovni proračuni za ukupnu stopu greške i stopu preostale greške, u formatu koji omogućava razumevanje osnovnih preduzetih koraka, u skladu sa specifičnom metodom uzorkovanja koja se koristi.

- 5.10 Poređenje ukupne stope greške i stope preostale greške sa nivoom materijalnosti od 2%, kako bi se utvrdilo da li je populacija materijalno pogrešno prikazana i uticaj na revizorsko mišljenje.
- 5.11 Detalji o svim finansijskim prilagođavanjima/korekcijama u vezi sa periodom od 12 meseci sprovedenim pre podnošenja godišnjih finansijskih izveštaja ili izveštaja/godišnjih računa Komisiji, kao posledica revizija operacija, uključujući paušalne ili ekstrapolirana prilagođavanja/korekcije.
- 5.12 Detalji o tome da li su identifikovani problemi smatrani sistemskim po prirodi i preduzete mere, uključujući kvantifikaciju priznatih neregularnih troškova i sva povezana finansijska prilagođavanja/korekcije.
- 5.13 Informacije o praćenju revizija poslovanja sprovedenih u prethodnim godinama, posebno o ozbiljnim nedostacima sistemske prirode. Revizija prethodno prijavljenih stopa preostalih grešaka, kao rezultat svih naknadnih korektivnih radnji.
- 5.14 Informacije o rezultatima revizije komplementarnog (npr. zasnovanog na riziku) uzorka, ako postoji.
- 5.15 Opis (gde je primenljivo) specifičnih nedostataka ili nepravilnosti u vezi sa finansijskim instrumentima. Tamo gde je primenljivo, navođenje stope greške uzorka u vezi sa revidiranim finansijskim instrumentima.
- 5.16 Zaključci izvedeni iz rezultata revizija u pogledu delotvornosti sistema upravljanja i kontrole.

6. REVIZIJA GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA ILI IZJAVA/GODIŠNJIH RAČUNA

- 6.1 Navođenje organa/tela koji su izvršili revizije godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava/godišnjih računa.
- 6.2 Opis revizorskog pristupa koji se koristi za verifikaciju da su godišnji finansijski izveštaji ili izjave/godišnji računi potpuni, tačni i istiniti. Ovo uključuje upućivanje na revizijski rad obavljen u kontekstu revizija sistema, revizija operacija i dodatnih verifikacija izvršenih na godišnjim finansijskim izveštajima ili izjavama/godišnjim računima.
- 6.3 Zaključci izvedeni iz revizija u vezi sa potpunosti, tačnošću i istinitošću godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava/godišnjih računa, uključujući indikaciju o izvršenim finansijskim prilagođavanjima/ispravkama i prikazanim u godišnjim finansijskim izveštajima ili izjavama/godišnjim računima kao praćenje ovih zaključaka.
- 6.4 Indikacija da li se identifikovani problemi smatraju sistemskim po prirodi i preduzete mere.

7. OSTALE INFORMACIJE

- 7.1 Procena Revizorskog organa o slučajevima sumnje na prevaru otkrivenih u kontekstu njihovih revizija (i slučajeva koje su prijavila druga nacionalna tela ili tela Unije, a u vezi sa operacijama koje revidira Revizorski organ), zajedno sa preduzetim merama. Informacije o broju slučajeva, težini i ugroženim iznosima, ako su poznati.
- 7.2 Naknadni događaji su se desili nakon isteka perioda od 12 meseci i pre dostavljanja godišnjeg izveštaja o revizijskoj aktivnosti Komisiji i uzeti u obzir

prilikom utvrđivanja nivoa uverenja i mišljenja od strane Revizorski organ.

- 7.3 Sve druge informacije koje Revizorski organ smatra relevantnim i važnim za saopštavanje Komisiji, posebno da bi se opravdalo mišljenje revizije.

8. OPŠTI NIVO UVERAVANJA

- 8.1 Indikacija ukupnog nivoa uveravanja o pravilnom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole, i objašnjenje o tome kako je nivo dobijen kombinacijom rezultata revizija sistema i revizije operacija. Tamo gde je relevantno, Revizorski organ će takođe uzeti u obzir rezultate drugog obavljenog revizijskog rada na nacionalnom nivou ili u Uniji.
- 8.2 Procena svih ublažavajućih radnji koje nisu povezane sa finansijskim prilagođavanjima/korekcijama koje su sprovedene, primenjenim finansijskim prilagođavanjima/korekcijama i procena potrebe za bilo kakvim dodatnim korektivnim merama, kako iz perspektive poboljšanja sistema upravljanja i kontrole, tako i uticaja na budžet Unije.

9. TABELA ZA PRIJAVLJENE PRIZNATE TROŠKOVE, IZVRŠENA PLAĆANJA I OBAVLJENE REVIZIJE OPERACIJA

	A	B	V		G	D	Đ	E	Ž	Z	I	J	K	L
Program (referenca/naslov)	Izvršena plaćanja saopštena Komisiji za period od 12 meseci	Priznati troškovi saopšteni Komisiji za period od 12 meseci ¹	Priznati troškovi u vezi sa periodom od 12 meseci koji je revizorski pregledan za slučajni uzorak		Ukupan broj jedinica u populaciji	Broj jedinica koje se uzorkuju za slučajni uzorak	Iznos neredovnih troškova priznatih u slučajnom uzorku	Stopa ukupne greške ²	Prilagođavanja sprovedena kao rezultat stope ukupne greške	Ukupna stopa preostale greške	Ostali priznati troškovi koji su predmet revizije ³	Iznos neredovnih troškova priznatih u drugim troškovima koji su priznati i predmet revizije	Ukupni priznati troškovi saopšteni Komisiji, kumulativno	Ukupni priznati troškovi, predmet revizije, kumulativno
			Iznos ⁴	% ⁵				%		%				

¹ Kolona „B“ odnosi se na populaciju iz koje je uzet nasumični uzorak, odnosno na ukupan iznos priznatih troškova prijavljenih Komisiji za period od 12 meseci od 1. jula (*godina*) do 30. juna (*godina*), osim ako je drugačije predviđeno u sektorskom sporazumu ili finansijskom sporazumu. Tamo gde je primenjivo, objašnjenja će biti data u odeljku 5.4.

² Ukupna stopa greške se izračunava pre nego što se primene bilo kakva finansijska prilagođavanja u odnosu na revidirani uzorak ili populaciju iz koje je nasumični uzorak izvučen. Kada nasumični uzorak pokriva više od jednog programa, ukupna stopa greške (izračunata) predstavljena u koloni „G“ odnosi se na celu populaciju. Kada se koristi stratifikacija, dodatne informacije po stratumu će biti izložene u odeljku 5.9.

³ Kolona „I“ odnosi se na priznate troškove, predmet revizije, u kontekstu komplementarnog uzorka.

⁴ Iznos priznatih troškova predmet revizije (u slučaju da se primenjuje poduzorak, samo iznos priznatih troškova efektivno revidiranih, biće uključen u ovu kolonu)

⁵ Procenat priznatih troškova, predmet revizije, u odnosu na populaciju.

ANEKS D

Model godišnjeg revizorskog mišljenja ¹

upućeno

- Evropskoj komisiji
- Vladi Republike Srbije
- kopija Nacionalnom IPA koordinatoru (NIPAK) Republike Srbije i
- kopija Nacionalnom službeniku za odobravanje (NAO) Republike Srbije

UVOD

Ja, dolepotpisano lice, šef Revizorskog organa Republike Srbije nezavisan u smislu člana 9. stav 1. Aneksa A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu izvršio sam reviziju:

- (I) potpunosti, tačnosti i istinitosti godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava i osnovnih godišnjih računa za finansijsku godinu (*godina*),
- (II) zakonitosti i regularnosti troškova, koje je NAO prijavio Komisiji, za period od 12 meseci od 1. jula ... (*godina*) do 30. juna ... (*godina*), osim kada je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom,
- (III) funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole, i verifikovao izjavu o upravljanju vezano za finansijsku godinu (*godina*),

u vezi sa programom.....[referenca/naslov programa] ('program'), radi iznošenja revizorskog mišljenja u skladu sa članom 63. stav 1. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

ODGOVORNOSTI NACIONALNOG SLUŽBENIKA ZA ODOBRAVANJE

NAO je prema članu 4. stav 2. Aneksa A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, odgovoran za uspostavljanje i funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole IPA III u korisniku IPA III.

Pored toga, NAO je uz podršku Računovodstvenog tela odgovoran da potvrdi potpunost, tačnost i istinitost finansijskih izveštaja ili izjava osnovnih računa dostavljenih Komisiji u skladu sa zahtevom iz člana 61. stav 5. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

Štaviše, u skladu sa članom 4. stav 1. Aneksa A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, NAO snosi ukupnu odgovornost za zakonitost i regularnost troškova.

ODGOVORNOSTI REVIZORSKOG ORGANA

Kao što je utvrđeno članom 63. stav 1. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, moja odgovornost je da nezavisno izrazim mišljenje o potpunosti, tačnosti i istinitosti godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava i osnovnih godišnjih računa, bez obzira da li su troškovi prijavljeni Komisiji, da li su zakoniti i regularni i da li uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole funkcionišu na odgovarajući način.

¹ U skladu sa članom 63 stav 1 Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu

Moja odgovornost je takođe da uključim u mišljenje izjavu o tome da li rad revizije dovodi u sumnju tvrdnje iznete u izjavi o upravljanju.

Revizije u pogledu programa su sprovedene u skladu sa strategijom revizije i u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju da Revizorski organ poštuje etičke zahteve, planira i obavlja reviziju kako bi se steklo razumno uverenje za potrebe davanja revizorskog mišljenja.

Revizija uključuje sprovođenje procedura za dobijanje dovoljnih i odgovarajućih dokaza koji podržavaju mišljenje dato u nastavku. Procedure koje se sprovode zavise od profesionalne procene revizora, uključujući procenu rizika od materijalne neusaglašenosti, bilo zbog prevare ili greške. Sprovedene revizorske procedure su one za koje smatram da su odgovarajuće u datim okolnostima.

Verujem da su prikupljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za moje mišljenje, [u slučaju da postoji bilo kakvo ograničenje izvedenih iz revizija u vezi sa programom prikazan je u priloženom godišnjem izveštaju obima:] osim onih koji su pomenuti u odeljku „Ograničenje obima”.

Pregled glavnih nalaza o revizorskim aktivnostima u skladu sa članom 63. stav 2. Sporazuma.

OGRANIČENJE OBIMA

li

Nije bilo nikakvih ograničenja u obimu revizije.

li

Obim revizije je bio ograničen sledećim faktorima:

- (a) ...
- (b) ...
- (v)

[Navesti bilo kakvo ograničenje obima revizije, na primer, nedostatak prateće dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procenu u odeljku „Kvalifikovano mišljenje”, iznose troškova i doprinosa Unije na koje deluje uticaj ograničenja obima na revizorsko mišljenje. Dalja objašnjenja u vezi sa tim će biti data u godišnjem izveštaju o revizorskim aktivnostima, prema potrebi.]

MIŠLJENJE

li

(Mišljenje bez kvalifikacije)

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- Godišnji finansijski izveštaji ili izjave/godišnji računi pružaju istinitu i poštenu sliku,
- Troškovi prijavljeni Komisiji su u skladu sa zakonom i redovni
- Uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole pravilno funkcionišu.

Obavljeni rad revizije ne dovodi u sumnju tvrdnje date u izjavi o upravljanju.

li

(Mišljenje sa kvalifikacijom)

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- Godišnji finansijski izveštaji ili izjave/godišnji računi pružaju istinitu i poštenu sliku [tamo gde se kvalifikacija primenjuje na godišnje finansijske izveštaje ili izjave/godišnje račune, dodaje se sledeći tekst] osim u pogledu sledećih aspekata:.....

Uticao kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara [iznos u EUR i %] ukupnih troškova uključenih u godišnje finansijske izveštaje ili izjave/godišnje račune. Na taj način je doprinos Zajednice ugrožen za [iznos u EUR].

- troškovi prijavljeni Komisiji su zakoniti i regularni [gde se kvalifikacija odnosi na zakonitost i pravilnost, dodaje se sledeći tekst] osim sledećih aspekata:

Uticao kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara [iznos u EUR i %] od ukupno prijavljenih troškova. Doprinos Zajednice je na taj način ugrožen za [iznos u EUR].

- uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole funkcionišu ispravno [tamo gde se kvalifikacija primenjuje na sisteme upravljanja i kontrole, dodaje se sledeći tekst] osim sledećih aspekata²:

Uticao kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara [iznos u EUR i %] od ukupno prijavljenih troškova. Doprinos Zajednice je na taj način ugrožen za [iznos u EUR].

Obavljena revizija ne dovodi/dovodi [brisati po potrebi] u sumnju tvrdnje iznete u izjavi o upravljanju.

[Tamo gde obavljena revizija dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju, Revizorski organ će obelodaniti u ovom stavu aspekte koji vode ovom zaključku.]

III*(Negativno mišljenje)*

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- godišnji finansijski izveštaji ili izjave/godišnji računi daju/ne daju [izbrisati po potrebi] istinit i pošten prikaz; i/ili
- troškovi prijavljeni Komisiji jesu/nisu [brisati po potrebi] zakoniti i regularni; i/ili
- sistemi upravljanja i kontrole koji su postavljeni funkcionišu/ne funkcionišu [brisati po potrebi] kako treba.

Ovo negativno mišljenje se zasniva na sledećim aspektima:

- u vezi sa materijalnim pitanjima koja se odnose na godišnje finansijske izveštaje ili izjave/godišnje račune:

odnosno [brisati po potrebi]

- u vezi sa materijalnim pitanjima koja se odnose na zakonitost i regularnost troškova prijavljenih Komisiji:

odnosno [brisati po potrebi]

² U slučaju da su ugroženi sistem upravljanja i kontrole, telo ili tela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtevima i/ili nisu pravilno funkcionisali biće identifikovani u mišljenju, osim kada su ove informacije već jasne. Obelodanjeno u godišnjem izveštaju o revizijskim aktivnostima, a stav mišljenja se odnosi na posebne odeljke ovog izveštaja gde su takve informacije obelodanjene.

- u vezi sa materijalnim pitanjima koja se odnose na sisteme upravljanja i kontrole³:.....

Obavljeni rad revizije dovodi u sumnju tvrdnje date u izjavi o upravljanju za sledeće aspekte:

[Revizorski organ takođe može da uključi isticanje nekog pitanja, bez uticaja na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Odricanje od mišljenja može se predvideti u izuzetnim slučajevima⁴.]

Datum:

Potpis:

³ U slučaju da su ugroženi sistem upravljanja i kontrole, telo ili tela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtevima i/ili nisu pravilno funkcionisali biće identifikovani u mišljenju, osim kada su ove informacije već jasno obelodanjene u godišnjem izveštaju o revizorskoj aktivnosti, a stav mišljenja se odnosi na posebne odeljke ovog izveštaja gde su takve informacije obelodanjene.

⁴ Ovi izuzetni slučajevi treba da se odnose na nepredvidive, spoljne faktore koji su van nadležnosti Revizorski organ

ANEKS D

Model mišljenja revizije o završnom izveštaju o troškovima¹

upućeno

- Evropskoj komisiji
- Vladi Republike Srbije
- kopija Nacionalnom IPA koordinatoru (NIPAK) Republike Srbije i
- kopija Nacionalnom službeniku za odobravanja (NAO) Republike Srbije

UVOD

Ja, dolepotpisano lice, šef Revizorskog organa Republike Srbije, funkcionalno nezavisno u smislu člana 9. stav 1. Aneksa A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, izvršio sam reviziju završnog izveštaja o troškovima za program (referenca/naslov), koji je sastavljen pod odgovornošću NAO u skladu sa članom 61. stav 4. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, radi davanja revizorskog mišljenja u skladu sa članom 63. stav 4. Sporazuma.

Revizija je obavljena u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima revizije

[navesti standarde koji su korišćeni].

i verujem da obavljena revizija pruža razumnu osnovu za moje mišljenje.

OBIM REVIZIJE

Revizija u vezi sa programom je obavljena u skladu sa strategijom revizije i prikazana je u priloženom konačnom izveštaju o revizorskim aktivnostima prema članu 63. stav 5. Sporazuma.

lil

Nije bilo nikakvog ograničenja u obimu revizije.

lii

Obim revizije je bio ograničen sledećim faktorima:

- (a) ...
- (b) ...
- (v) ...

[Navesti bilo kakvo ograničenje obima revizije, na primer nedostatak prateće dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procenu u odeljku „Kvalifikovano mišljenje”, iznose troškova i doprinosa Unije na koje utiče i uticaj ograničenja obima na revizorsko mišljenje. Dalja objašnjenja u vezi sa tim će se dati u konačnom izveštaju o revizorskoj aktivnosti, prema potrebi].

¹ Shodno članu 63. stav 4. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu

MIŠLJENJE**IIi***(Mišljenje bez kvalifikacije)*

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- Troškovi uključeni u završnom izveštaju o troškovima i u konačnom zahtevu za isplatu su zakoniti i regularni,
- konačni zahtev za isplatu je validan,
- prikazane finansijske informacije su tačne.

III*(Mišljenje sa kvalifikacijom)*

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- troškovi uključeni u završnom izveštaju o troškovima i u konačnom zahtevu za isplatu su zakoniti i regularni,
- konačni zahtev za isplatu je validan,
- prikazane finansijske informacije su tačne

osim kada se radi o sledećim aspektima²:.....

Uticaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara[iznos u EUR i %] ukupnih troškova uključenih u završni izveštaj o troškovima i konačni zahtev za plaćanje. Doprinos Zajednice je na taj način ugrožen za[Iznos u EUR].

III*(Negativno mišljenje)*

Prema mom mišljenju i na osnovu obavljene revizije:

- troškovi uključeni u završni izveštaj o troškovima i u konačnom zahtevu za isplatu nisu zakoniti i regularni, i/ili
- konačni zahtev za isplatu nije validan, i/ili
- predstavljene finansijske informacije nisu tačne.

Ovo negativno mišljenje se zasniva na sledećim aspektima³:.....

[Revizorski organ takođe može da uključi pitanja na koja treba staviti akcenat, bez

² U slučaju da su ugroženi sistemi upravljanja i kontrole, telo ili tela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtevima i/ili nisu funkcionisali kako treba, biće identifikovani u mišljenju, osim kada su ove informacije već jasno obelodanjene u završnom izveštaju o revizorskoj aktivnosti, a stav mišljenja se odnosi na poseban(e) odeljak(e) ovog izveštaja gde su takve informacije obelodanjene.

³ U slučaju da su ugroženi sistemi upravljanja i kontrole, telo ili tela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtevima i/ili nisu funkcionisali kako treba, biće identifikovani u mišljenju, osim kada su ove informacije već jasno obelodanjene u završnom izveštaju o revizorskoj aktivnosti, a stav mišljenja se odnosi na poseban(e) odeljak(e) ovog izveštaja gde su takve informacije obelodanjene.

uticaja na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Odricanje od mišljenja može se predvideti u izuzetnim slučajevima⁴.]

Datum:

Potpis:

⁴ Ovi slučajevi moraju da se odnose na nepredvidive spoljne faktore van nadležnosti Revizorski organ.

Aneks E

Model strategije za revizij¹

1. UVOD

- 1.1 Identifikacija jednog ili više programa² (referenca/naslov) i perioda obuhvaćenog strategijom revizije.
- 1.2 Identifikacija Revizorskog organa odgovornog za izradu, praćenje i ažuriranje strategije revizije i svih drugih organa koja su dali doprinos ovom dokumentu.
- 1.3 Pozivanje na status Revizorskog organa i tela u kome se on nalazi.
- 1.4 Pozivanje na izjavu o misiji, povelju o reviziji ili nacionalno zakonodavstvo (gde je primenjivo) koje utvrđuje funkcije i odgovornosti Revizorskog organa i drugih organa koji vrše revizije u okviru njihove odgovornosti.
- 1.5 Potvrda Revizorskog organa da organi koji vrše revizije imaju potrebnu funkcionalnu i organizacionu nezavisnost.

2. PROCENA RIZIKA

- 2.1 Objašnjenje metoda procene rizika koji je korišćen, uključujući;
 - navođenje faktora rizika uzetih u obzir uključujući one za tematske oblasti navedene u odeljku 3.2.2,
 - korišćeno bodovanje rizika,
 - stepen do kojeg su rezultati prethodnih Revizorskih organa i sistema uzeti u obzir.
- 2.2 Interne procedure za ažuriranje procene rizika.
- 2.3 Identifikacija kontrola na tri nivoa:
 - prvi nivo kontrola koje vrše IPA administrativne strukture,
 - drugi nivo kontrola s jedne strane, kroz sistem interne kontrole i s druge strane, kroz funkciju interne revizije,
 - visok nivo praćenja, koji se sprovodi kroz funkciju uveravanja od strane NAO.

3. METODOLOGIJA

- 3.1 Pregled
 - 3.1.1 Upućivanje na međunarodno prihvaćene standarde revizije koje će Revizorski organ primenjivati za svoje obavljanje revizije.
 - 3.1.2 Informacije o tome kako će Revizorski organ dobiti uveravanje u vezi sa

¹ Shodno članu 9. stav 4. Aneksa A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu

² Navesti programe obuhvaćene zajedničkim upravljanjem i sistemom kontrole u slučaju da se jedna strategija revizije priprema za nekoliko programa.

programom (programima) (opis glavnih blokova - vrste revizija i njihov obim).

- 3.1.3 Indikacija postojećih procedura za sastavljanje godišnjeg izveštaja o revizorskim aktivnostima i revizorskog mišljenja koji se dostavljaju Komisiji u skladu sa članom 63. st. 1. i 2. Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.
- 3.1.4 Upućivanje na revizorske priručnike ili procedure i kratak opis glavnih koraka u revizorskim poslovima, kao što su:
- planiranje revizija,
 - obavljanje revizija i prikupljanje dokaza,
 - ocena dokaza i formiranje zaključaka, uključujući klasifikacijski tretman otkrivenih grešaka,
 - izveštavanje (uključujući kontradiktornu proceduru sa subjektom revizije),
 - procesi praćenja,
 - aranžmani za kontrolu kvaliteta za rad Revizorskog organa.
- 3.2 Revizije sistema:
- 3.2.1 Identifikacija tela/struktura koje će biti predmet revizije, kao i relevantnih ključnih kontrolnih elemenata u kontekstu revizija sistema.
- 3.2.2 Gde je primenjivo, upućivanje na organ revizije na koji se organ revizije oslanja za vršenje ovih revizija.
- 3.2.3 Indikacija bilo kakvih revizija sistema usmerenih na specifične tematske oblasti ili organe, kao što su:
- kvalitet selekcije projekata i verifikacije upravljanja,
 - kvalitet i kvantitet administrativnih i rukovodstvenih verifikacija na licu mesta u pogledu važećih zakona kao što su pravila o javnim nabavkama, pravila o državnoj pomoći, jednake šanse ili zahtevi za životnu sredinu,
 - uspostavljanje i sprovođenje finansijskih instrumenata na nivou organa koji implementiraju finansijske instrumente (gde je primenjivo),
 - funkcionisanje i bezbednost elektronskih sistema i njihova povezanost sa IT sistemom(ima) Komisije,
 - pouzdanost podataka koji se odnose na pokazatelje, prekretnice i napredak programa u postizanju njegovih ciljeva,
 - prijavljivanje povlačenja i povraćaja,
 - sprovođenje delotvornih i proporcionalnih mera za borbu protiv prevara koje su potkrepljene procenom rizika od prevare.
- 3.3 Revizije operacija:
- 3.3.1 Kratak opis (sa upućivanjem na specifikaciju internog dokumenta) metodologije uzorkovanja koja će se koristiti.
- 3.3.2 Tamo gde je primenjivo, opis pristupa nestatističkog uzorkovanja koji omogućava Revizorskom organu da sačini validno revizorsko mišljenje.
- 3.3.3 Opis drugih specifičnih procedura koje postoje za revizije operacija, naime, u vezi sa klasifikacijom i tretmanom otkrivenih grešaka, uključujući sumnju na prevaru (sa upućivanjem na priručnike za reviziju ili procedure u kojima je ovo pitanje navedeno).

3.3.4 Specifični aspekti u vezi sa revizijom finansijskih instrumenata, ako je primenjivo.

3.4 Revizije godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava/godišnjih računa:

Opis pristupa revizije za reviziju godišnjih finansijskih izveštaja ili izjava/godišnjih računa.

3.5 Verifikacija izjave o upravljanju.

Opis procedura revizije uključenih u verifikaciju tvrdnji sadržanih u izjavi o upravljanju, za potrebe mišljenja revizora.

4. PLANIRAN RAD REVIZIJE

4.1 Opis i pravdanje revizorskih prioriteta i ciljeva u odnosu na sledeću finansijsku godinu i još dve naredne finansijske godine, zajedno sa objašnjenjem povezanosti rezultata procene rizika sa planiranim radom revizije.

4.2 Indikativni raspored revizija sistema, uključujući revizije usmerene na specifične tematske oblasti i praćenje nalaza prethodnih revizija, u odnosu na sledeću finansijsku godinu i još dve naredne finansijske godine, kako sledi:

Organi/tela ili posebne tematske oblasti koje treba revidirati	Program (referenca/naslov)	Rezultat upravljanja rizikom	Cilj i obim revizije 20xx	Cilj i obim revizije 20xx	Cilj i obim revizije 20xx

5. SREDSTVA

5.1 Organizaciona šema Revizorskog organa.

5.2 Indikacija planiranih sredstava koja će se dodeliti u odnosu na sledeću godinu i još dve naredne finansijske godine (uključujući informacije o bilo kakvom predviđenom spoljnom izvoru (sredstava) i njihovom obimu, gde je prikladno).

Indikacija kvalifikacija i iskustva potrebnih za osoblje koje obavlja revizije, kao i zahteva za obuku.

ANEKS Ž

Izveštavanje o nepravilnostima uključujući prevare u vezi sa Instrumentom za pretpristupnu pomoć (IPA III)

Član 1 Definicije

Za potrebe prijavljivanja nepravilnosti, uključujući prevaru, primenjuju se definicije iz člana 51. Sporazuma koji se tiču zaštite finansijskih interesa Unije.

Član 2 Izveštavanje o nepravilnostima

- (1) Korisnik IPA III će svaku sumnju na prevaru i druge nepravilnosti, uključujući prevaru, koje su bile predmet primarnog administrativnog ili sudskog nalaza, bez odlaganja prijaviti Komisiji i obavestavati je o toku upravnog i pravnog postupka koristeći, kada je potrebno, namenski sistem upravljanja nepravilnostima (*IMS*).

Nepravilnosti u iznosu manjem od 300 evra u doprinosu EU i nepravilnosti koje je otkrio i ispravio korisnik IPA III pre uključivanja u zahtev za plaćanje podnet Komisiji, neće se prijavljivati. Ova odredba se ne primenjuje na nepravilnosti koje dovode do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou radi utvrđivanja prisustva prevare ili drugih krivičnih dela.

U tom izveštaju, korisnik IPA III će u svim slučajevima dati detalje koji se odnose na sledeće:

- (a) naziv i broj predmetnog programa/akcije;
- (b) identitet uključenih fizičkih i pravnih lica ili bilo kog drugog učesnika i njihova uloga;
- (v) identifikacija regiona ili područja gde je operacija sprovedena korišćenjem odgovarajućih informacija kao što je NUTS⁴⁸ nivo;
- (g) propis(e) koji je prekršen(i);
- (d) datum i izvor prve informacije koja je dovela do sumnje da je učinjena nepravilnost;
- (đ) aktivnosti koje su realizovane u činjenju nepravilnosti;
- (e) gde je prikladno, da li te aktivnosti izazivaju sumnju u postojanje prevare;
- (ž) način na koji je nepravilnost otkrivena;
- (z) gde je prikladno, korisnik IPA III i uključene države članice, odnosno treće zemlje;
- (i) period u kome je nepravilnost izvršena ili trenutak u kome je izvršena;
- (j) datum kada je utvrđen primarni upravni ili sudski nalaz o nepravilnosti;
- (k) ukupan iznos prihvatljivih troškova određen doprinosom Unije, doprinosom korisnika IPA III i privatnim doprinosom;
- (l) troškove na koje utiče nepravilnost definisana doprinosom Unije i doprinosom korisnika IPA III;

⁴⁸ Nomenklatura teritorijalnih jedinica za statistiku

- (lj) iznos koji bi bio neopravdano plaćen da nepravilnost nije identifikovana prema doprinosu Unije i doprinosu korisnika IPA III;
 - (m) prirodu neregularnih troškova;
 - (n) obustavu plaćanja, gde je primenjivo, i mogućnost povraćaja;
 - (nj) gde je primenjivo, razloge za bilo kakvo odustajanje od postupaka povraćaja;
 - (o) gde je primenjivo, kompletan broj predmeta OLAF-a.
- (2) Korisnik IPA III, prilikom izveštavanja Komisije, dodatno će obavestiti države članice ili druge zainteresovane korisnike IPA III o svim otkrivenim ili pretpostavljenim nepravilnostima za koje postoji bojazan da bi mogle imati posledice van njegove teritorije,
- (3) tamo gde neke od informacija iz stava 1. ovog člana, a posebno informacije koje se odnose na postupke korišćene u činjenju nepravilnosti i način na koji je ona otkrivena, nisu dostupne ili ih treba ispraviti, korisnik IPA III će dostaviti Komisiji bez odlaganja nedostajuće ili ispravne podatke.
- (4) Ako odredbe korisnika IPA III predviđaju poverljivost istrage, prenošenje informacija podleže ovlašćenju nadležnog tribunala (suda posebne nadležnosti) ili suda.

Član 3 Informacije o kaznama

- (1) Korisnik IPA III će bez odlaganja dostaviti Komisiji, uz pozivanje na svaki prethodni izveštaj sačinjen u skladu sa tačkom 2. ovog člana, detalje o pokretanju, okončanju ili odustajanju od bilo kojih procedura za izricanje administrativnih ili krivičnih kazni u vezi sa prijavljenim nepravilnostima, kao i o ishodu ovih procedura.

U vezi sa nepravilnostima za koje su izrečene kazne, korisnik IPA III će navesti i sledeće:

- (a) da li su kazne administrativne ili krivične prirode;
 - (b) da li kazne proizilaze iz kršenja zakona Unije ili korisnika IPA III;
 - (v) odredbe u kojima su propisane kazne;
 - (g) da li je utvrđena prevara.
- (2) Na pisani zahtev Komisije, korisnik IPA III daje dodatne informacije u vezi sa određenom nepravilnošću ili grupom nepravilnosti.

Član 4 Elektronsko prijavljivanje preko sistema za upravljanje nepravilnostima (IMS)

Informacije navedene u članu 2. i članu 3. ovog Aneksa slaće se na engleskom jeziku, elektronskim sredstvima, korišćenjem Sistema za upravljanje nepravilnošću (IMS) koji uspostavlja Komisija za ovu svrhu.

Član 5 Korišćenje informacija

Komisija može koristiti bilo koju informaciju opšte ili operativne prirode koju saopšte korisnici IPA III u skladu sa ovim odredbama za obavljanje analize rizika i može, na osnovu dobijenih informacija, da sastavlja izveštaje i razvija sisteme koji služe za efikasnije identifikovanje rizika.

Član 6 Korišćenje valute evro

Evro će se koristiti kao valuta za prijavljivanje nepravilnosti. Korisnik IPA III konvertuje iznose troškova nastalih u njegovoj valuti u evre, te iznose konvertuje u evre po mesečnom obračunskom kursu Komisije u mesecu u kome je trošak evidentiran na računima Računovodstvenog tela, Posredničkih tela za finansijsko upravljanje i IPARD Agencije predmetnih programa. Komisija će elektronskim putem objavljivati kurs svakog meseca.

Kada se iznosi odnose na troškove evidentirane na računima tela korisnika IPA III tokom perioda dužeg od jednog meseca, može se koristiti kurs u mesecu u kome je trošak poslednji put registrovan. Ako trošak nije evidentiran u računima organa korisnika IPA III, koristiće se najnoviji obračunski kurs koji je Komisija elektronski objavila.

Član 7 Zaštita ličnih podataka

- (1) Korisnici IPA III i Komisija će preduzeti sve neophodne mere da spreče bilo kakvo neovlašćeno obelodanjivanje ili pristup informacijama iz člana 2. i člana 3. ovog Aneksa.
- (2) Informacije iz člana 2. i člana 3. ovog Aneksa ne mogu se slati licima koja nisu lica u korisniku IPA III ili u institucijama, agencijama, službama i telima Unije čije dužnosti zahtevaju da imaju pristup, osim ako korisnik IPA III koji dostavlja takve informacije nije izričito pristao na to.
- (3) Svi lični podaci uključeni u informacije iz čl. 2. i 3. ovog Aneksa će se obrađivati samo u svrhe navedene u tim odredbama.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.